

KOROŠKI *svžinar*

RAZGLEDI RAVENSKIH ŽELEZARJEV

Leto XXVI

Ravne na Koroškem, 25. avgusta 1976

Št. 3

ZA SREČO
IN BLAGINJO
NAČRTUJEMO
NOVO
SREDNJEROČNO
OBDOBJE

Mehka pot

Djuro Haramija, dipl. oec.

Načrtno v skladnejši, celovit in hitrejši razvoj

Ob sprejemanju družbenega plana razvoja občine Ravne na Koroškem za obdobje 1976—1980

UVOD

Ustavi SFRJ in SRS omogočata in nalagata delavcem in vsem delovnim ljudem, da v samoupravnem združenem delu v razmerah ekonomskih zakonitosti socialistične blagovne proizvodnje in enotnega jugoslovanskega trga z družbenim planiranjem opravljajo ekonomsko in družbeno kontrolo nad družbeno reprodukcijo; usklajujejo odnose v razvoju gospodarstva in družbe. Pri določanju ciljev in interesov, ki jih uresničujemo z družbenim planiranjem, se opiramo na znanstvena spoznanja in na njih temelječe razvojne možnosti, pri čemer so nam vodilo načela delitve po delu, vzajemnosti in solidarnosti.

Že ob sprejemanju ustave je dokončno prevladalo spoznanje, da uravnavanje elementarnih tokov družbene reprodukcije ne more biti prepuščeno golemu delovanju tržnih zakonitosti, ampak ga moramo jasno načrtovati. Prav tako je docela jasno, da plani ne morejo in ne smejo biti kabinet-ski izdelki. Zakon o temeljih sistema družbenega planiranja, ki ga je sprejela skupščina SFRJ februarja letos, podrobno določa sistem planiranja, pravice in obveznosti ter medsebojne odnose nosilcev in postopek planiranja. Drugi člen zakona določa: »Delavci in vsi delovni ljudje, samoupravne organizacije in skupnosti ter družbenopolitične skupnosti uresničujejo pravico in dolžnost planiranja s tem, da sklepajo samoupravne sporazume o osnovah planov samoupravnih organizacij in skupnosti ter dogovore o osnovah planov družbeno političnih skupnosti, da sprejemajo te plane in da nastopajo z ukrepi in akcijami za njihovo uresničevanje.«

S samoupravnimi sporazumi in dogovori o osnovah plana se določijo skupni interesi in cilji, zaradi katerih se sklepajo in v njih urejajo medsebojni odnosi, pravice, obveznosti in odgovornosti za njihovo uresničevanje.

Samoupravni sporazum oziroma dogovor o osnovah plana je obvezen za tiste, ki ga sklenejo. Samo skupščina družbenopolitičnih skupnosti smejo v mejah svojih ustavnih pristojnosti določati temeljnim organizacijam združenega dela in drugim samoupravnim organizacijam in skupnostim planske obveznosti brez njihovega soglasja.

Glede postopka zakon o družbenem planiranju zahteva uporabo načela sočasnega planiranja in načela kontinuiranega planiranja. Z načelom sočasnega planiranja je mišljeno, da vsi nosilci družbenega planiranja v mejah svojih pravic in dolžnosti plane sočasno pripravljajo, jih med seboj usklajujejo in sprejemajo. Z načelom kontinuiranega planiranja je mišljeno, da morajo nosilci družbenega planiranja nenehno analizirati in predvidevati svoj razvoj in vselej imeti načrte in programe za delo in razvoj za ustrezno plansko obdobje.

Tako v občini kot v SR Sloveniji smo skušali v dosedanjem postopku planiranja

razvoja za obdobje 1976—1980 v največji možni meri uveljaviti določila zakona o temeljih sistema družbenega planiranja.

Temeljni cilj družbenega planiranja razvoja občine Ravne na Koroškem za obdobje 1976—1980 je v tem, da nudi delavcem informacijo o problemih dosedanjega gospodarskega, prostorskega in socialnega razvoja, hkrati pa ugotovi splošne dimenzije razvoja občine v razvitejših samoupravnih razmerah bodočega življenja in dela.

Osnutek družbenega plana občine Ravne za obdobje 1976—1980 temelji na:

— dogovoru o osnovah načrta družbeno gospodarskega razvoja občine 1976—1980,

— osnutkih samoupravnih sporazumov o temeljih planov TOZD, OZD, SIS in KS,

— podatkih iz ankete o minimumu kazalcev razvoja,

— skupno ocenjenih možnostih in razmerah za razvoj v občini.

Življenjsko vodilo našega planskega dokumenta je v tem, da postavlja v ospredje človeka in njegov položaj v združenem delu, socialno enakost in pravičnost, ugodne in zdrave pogoje življenja in dela. Gospodarski razvoj ni sam sebi namen, je predvsem sredstvo za humano, človeka dostojno življenje, za pravičnejše socialne razmere. Družbeni proizvod, ki bo leta 1980 dosegel blizu 75.000 din na prebivalca mora dobiti svojo humano, človeško vsebino.

Dosedanji razvoj in težnje ob prehodu v novo srednjeročno obdobje

V povojno obdobje je občina Ravne startala, za takratne razmere, z dokaj močno gospodarsko bazo. V preteklih tridesetih letih so se menjavala krajša razvojna obdobja neenakomerno hitrega razvoja, od zelo dinamičnega do izrazito stagnacijskega ali drugače povedano, debelim letom so sledila suha leta in obratno. V obdobju 1965—1970 smo bili priča izredno težavnim gospodarskim razmeram v občini, na kar so vplivale predvsem zunanje gospodarske razmere, saj narodnogospodarska politika ni bila naklonjena bazičnim industrijskim vejam. Lahko bi rekli, da smo v tem obdobju celo nazadovali. Tako je občina Ravne leta 1965 prispevala še 2% družbenega proizvoda Slovenije, leta 1970 pa samo še 1,1%. Tudi pri gibanju prebivalstva in zaposlenosti so bile tendence neugodne. Število zaposlenih je stagniralo, odseljevanje je bilo večje od priseljevanja.

Za obdobje zadnjih petih let lahko na splošno ugotovimo hiter gospodarski in družbeni razvoj, kar velja zlasti za leti 1974 in 1975. Neugodne razvojne tendence iz obdobja 1965—1970 smo obvladali in obrnili razvojno krivuljo navzgor. Po stopnji rasti družbenega proizvoda in drugih kazalcih splošne razvitosti smo v zadnjih nekaj letih med občinami, ki zaznamujejo zelo hitro rast. Po narodnem dohodku smo v letu 1974 s 35.000 din na prebivalca za blizu 10% nad republiškim povprečjem, oziroma na 15. mestu med 60 slovenskimi občinami. Ocenjujemo, da smo po narodnem dohodku v letu 1975 (še ni končnih podatkov) še za kakšno mesto višje na le-

stvi razvitosti slovenskih občin. V zadnjih letih beležimo tudi nekoliko višje priselitve kot odselitve iz občine, kar je gotovo ugoden pokazatelj.

V zadnjih petih letih je bistveno napredovalo zaposlovanje žena. Od leta 1971 do avgusta 1975 se je zaposlovanje žensk povečalo za 48,5% oziroma za 1.098 oseb, tako da je zaposlenih že 3.362 žensk. S tem še vedno ne dosegamo republiškega povprečja, po katerem je bilo leta 1975 43% vseh zaposlenih v Sloveniji žena, v občini pa 32,2%. Ob tem odstotku velja pojasniti, da ima Slovenija eno najvišjih stopenj zaposlenosti žena in da se poprečje naše občine izboljša za nekaj odstotkov, če upoštevamo, da so sezonski delavci in delavci, ki se dnevno vozijo iz sosednjih občin, v glavnem moški, hkrati pa se precej naših delavk dnevno vozi na delo izven občine Ravne. Pri zaposlovanju žena je bil storjen bistven razvojni korak z izgradnjo Tekstilne industrije — konfekcije na Prevaljah, hkrati pa se tudi v drugih delovnih organizacijah spreminja miselnost, po kateri so nekateri poklici ali delovna mesta rezervirana za moške.

Nadpoprečna akumulativnost gospodarstva in produktivnost dela sta gotovo razveseljiva kazalca, toda resnica ni tako idealna, ko jo postavimo pod drobnogled in ugotovimo, da se v teh rezultatih odraža vpliv železarne, medtem ko večina ostalih temeljnih organizacij, zlasti TOZD v sestavi Lesne Slovenj Gradec, beležijo neugodne rezultate in ko hkrati ugotavljamo, da je ugodnim rezultatom poslovanja v železarni, poleg nespornega deleža zaposlenih, v precejšnji meri pripomogla ugodna tržna situacija in politika cen, naklonjena izdelkom črne metalurgije.

V razvoju kmetijstva v preteklem obdobju velja poudariti sistematičen pristop k razvoju te gospodarske veje, ki v svetu zaradi svoje odvisnosti od naravnih razmer, raste počasneje od drugih gospodarskih panog. Odločna programska usmeritev zasebnega kmetijstva, ki v občini prevladuje, poteka v tri smeri: prirejo mleka, pitanje goveje živine in vzrejo plemenskih telic. Z usmeritvijo dela državnega kapitala, dela proračunskih sredstev in z uspešnim združevanjem sredstev v višini 0,3% od celotnega dohodka TOZD, z boljšo prometno povezanostjo je začrtana razvojna usmeritev kmetijstva dobila še trdnejšo materialno podlago.

Doseženi uspehi v stanovanjski gradnji in gradnji večjih objektov za skupne komunalne potrebe so v preteklem obdobju več kot zadovoljivi. Z 934 zgrajenimi stanovanji v družbenem in zasebnem sektorju v letih 1971—1975 (samo v letu 1975: 363 stanovanj) smo poleg pokritja tekočih potreb precej izboljšali stanovanjski standard in omilili stanovanjsko stisko. Gradnja stanovanj pa je bila preveč koncentrirana na Ravne, kar je povzročilo nekatera strukturna neskladja, ker je gradnja drugih objektov in razvoj dejavnosti v zastanku za potrebami, ki jih narekuje povečana koncentracija prebivalstva na Ravnah (na primer: šolski prostori).

Komunalno gospodarstvo je v tem obdobju bilo deležno potrebne pozornosti in ustreznega deleža družbenega proizvoda, usmerjeno pa v reševanje ključnih problemov. Osnovna je vsekakor preskrba prebivalstva z zadostnimi količinami zdrave pitne vode, kar je uspešno rešeno v KS Ravne, Prevalje in Mežica (sedaj je na vrsti KS Črna).

Gradnja toplovodnega omrežja na Ravnah, ki je v večjem delu zaključena, je največja komunalna investicija, gotovo pa zelo smotrna in daljnovidna tako z ekonomskega kot s socialnega in ekološkega stališča. Komunalno je na novo opremljenih več zazidalnih kompleksov.

Občani smo se na referendumih za samoprispevek po krajevnih skupnostih skoraj povsod odločili, da del tako zbranih sredstev porabimo za kritje najnujnih komunalnih potreb v svojih krajih (mrliške veže, asfaltiranje ulic itd.). Za kompleksno in sprotno izgradnjo novih sosek je bil uveden komunalni prispevek.

V družbenih dejavnostih je dosežen precejšen napredek, toda daleč pod tem, kar smo predvidevali v družbenem planu za obdobje 1971—1975. Razvoj družbenih dejavnosti bomo podrobneje obravnavali septembra letos, toda sedaj je treba ugotoviti predvsem dvoje:

— redna dejavnost v interesnih skupnostih je po obsegu in kvaliteti dela na zadovoljivi ravni,

— gradnja objektov za vzgojo in izobraževanje je precej pod planskimi predvidevanji, predvsem zaradi želja, ki nimajo materialne podlage v ustvarjenem dohodku, pa tudi združevanje sredstev za te namene je premalo učinkovito.

O rezultatih dosedanjega razvoja SR Slovenije kot celote povzemamo samo nekaj informacij:

— družbeni proizvod je rasel poprečno za okoli 6,5 % letno; v petih letih je porasel za 37 %, industrijska proizvodnja za 50 %,

— pospešil se je proces ustavne preobrazbe združenega dela in oblikovanja samoupravnih socialističnih proizvodnih odnosov v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela in v celotni družbeni reprodukciji. Preosnoval se je celotni finančni sistem; odpravili smo državni kapital. V letih 1974 in 1975 se je pozitivno premaknilo samoupravno urejanje v družbenih dejavnostih. Pri dejavnostih posebnega pomena pa se proces samoupravnega združevanja dela in sredstev uveljavlja počasneje. V združenem delu so premalo uveljavljeni samoupravni družbenoekonomski odnosi, zlasti še dohodkovni odnosi na osnovi medsebojne povezanosti in odvisnosti posameznih organizacij združenega dela v procesu družbene reprodukcije.

— precej so se izboljšale tudi življenjske in delovne razmere delavcev. Dosežena je visoka raven zaposlenosti prebivalstva in močno zmanjšano odhajanje naših delavcev v tujino, zlasti po letu 1973. Ob porastu zaposlenosti za 24 % se je povečala življenjska raven (ta zajema osebno porabo prebivalstva ter investicije in materialne izdatke v družbenih dejavnostih) za okoli 32 % oziroma 5,7 % poprečno na leto. Premalo so se uveljavili kvalitetni dejavniki razvoja, saj je delež produktivnosti v naraščanju družbenega proizvoda znašal

le 34 % (predvideno 75 %). Ekonomska motivacija pri nagrajevanju živega dela in zlasti gospodarjenje z minulim delom je pomanjkljivo in premalo razvito.

— močno so se zmanjšale tudi razlike v družbenem razvoju posameznih območij. Družbeni proizvod in zaposlovanje na gospodarsko manj razvitih območjih sta rala hitreje kot poprečno v SR Sloveniji.

— v zadnjih letih so se ob energetske krizi in gospodarski recesiji, ki je zajela pretežni del sveta in ob premalo skladnem razvoju doma močno zaostri nekateri gospodarski problemi, ki so posledica dosedanjega hitrega razvoja in neuskkljenosti v gospodarski strukturi in se kažejo v veliki odvisnosti slovenskega gospodarstva od uvoza energije, surovin, reprodukcijskega materiala, opreme in tehnologije ter s tem povezanim primanjkljajem v zunanjetrgovinski menjavi. Nekatere predelovalne industrijske kapacitete so se razvijale na osnovi nižjih uvoznih cen surovin in energetskih virov, primarna in bazična proizvodnja ter gospodarska in družbena infrastruktura pa so zaostajale in postajajo vse bolj omejitveni faktor nadaljnjega razvoja.

V strukturi porabe (investicijske, proizvodne, osebne, skupne in splošne) je narasel obseg tistih zvrsti porabe, ki relativno skromno vplivajo na rast produktivnosti. Posamezne oblike porabe so se širile brez odvisnosti od gospodarskih gibanj in niso bile dovolj usmerjene v neposredno produktivnost dela in gospodarskega napredka.

— Ob prehodu na novo srednjeročno obdobje se močno spreminja struktura investicij v smeri hitrejših vlaganj v nekatere prioritetne dejavnosti; doseženi so začetni uspehi pri umirjanju cen in delno zmanjšan deficit v blagovni menjavi s tujino. Vendar pa ti rezultati še niso odsev globljih strukturnih sprememb v gospodarstvu, ampak so predvsem posledica administrativnih omejitev.

Gospodarski položaj na prehodu v novo srednjeročno obdobje je zapleten, ker se v njem prepletajo znaki stagnacije in inflacije. Zato bo težišče razvojne politike usmerjeno na reševanje strukturnih neskladij v gospodarstvu in družbenih dejavnostih; hitra gospodarska rast naj bi temeljila na kvaliteti ter na večji produktivnosti celotnega družbenega dela in na doslednem izpolnjevanju obveznosti in sklenjenih dogovorov, kar bo ustvarjalo pogoje za večjo stabilizacijo gospodarstva in družbe.

Glede strateških vsebinskih opredelitev nadaljnjega razvoja velja posebej poudariti, da ne gre za preobrate, ki bi bili doseženi šele sedaj ali čez noč. V mnogih debatah o konceptu razvoja so v letih 1973 do 1975 zastavljeni programi, ki predstavljajo srž, razvojno vsebino, sedaj zapisano v planu. Gre v bistvu za kontinuiteto razvojne politike, sprejete na X. kongresu ZKJ in VII. kongresu ZKS.

Vsa prioritetna vprašanja skupnega razvojnega interesa, kot so energija, promet, hrana, surovine, vse to že — ponekod bolj drugod manj — rešujejo.

Bistveno novo je to, da sedaj prihajajo računi v drugačnih razmerah odločanja.

Pomembnejše novo v tem obdobju je:

— na področju energije se široki program že uresničuje, zagotovili si bomo mir-

Duro Haramija: dograditi in uveljaviti bomo morali sistem sporazumevanja

nejše obdobje po letu 1983. Z vidika energetske bilance sta zlasti kritični leti 1976 in 1977. Izgradnja velikih energetskih agregatov traja 4—6 let, zato mora biti politika na tem področju zastavljena dolgoročno. V letih 1978—1980 moramo začeti graditi objekte, ki bodo aktivirani po letu 1983. Za zagotovitev potrebe energije so nujna skupna vlaganja, npr. skupaj s SR BiH v termoelektrarno Tuzla, skupaj s SRH v nuklearno energijo. Tu je tudi uvedba plina kot energetskega in tehnološkega vira. To pomeni novo kvaliteto v gorivu. Sedaj, ko je praktično vsa Evropa v procesu plinifikacije, bi bila neodpustljiva razvojna napaka, če te prilike ne bi izrabili.

— izgradnja in modernizacija celotne prometne infrastrukture, od železnic preko cest, letališč, luških zmogljivosti do PTT, je izrednega pomena za druge gospodarske panoge in za celotno območje SFRJ, ne le za SRS. Slovenija je vstopno mesto za največji del blagovnega in skoraj ves turistični promet. Če to vstopno mesto prometno ni dovolj propustno, postaja zaviralni dejavnik celotnega razvoja. V tej luči je posojilo za ceste, za katero je akcija v teku, izrednega pomena. Ne gre le za obseg sredstev, ki jih bomo zbrali z ljudskim posojilom, gre za visoko kvaliteto teh sredstev, potrebnih, da premostimo kritično obdobje napetih investicijskih programov.

— dogovor o temeljnih družbenega načrta, ko obravnava kmetijstvo in živilstvo (10. člen), postavlja pred vse nas zahtevne naloge; tako na primer: intenzivno razvijanje proizvodnje v manj razvitih območjih, hribovitih in gorskih predelih; ali na primer melioracija 15.000 ha zemlje. Občine bodo z ukrepi davčne politike, s sofinanciranjem v družbenih dogovorih opredeljenih nalog pri pospeševanju kmetijstva in z ukrepi kmetijske zemljiške politike ter skladno s kmetijskimi prostorskimi plani in družbenimi plani podprle izvajanje planov razvoja v občinah. Poseben poudarek je na racionalni izrabi prostora in njegovi ohranitvi za proizvodnjo hrane. Bodoče

generacije nam za nerazumno izrabo prostora, zlasti spreminjanje kmetijskih zemljišč v druge namene, nikakor ne bodo hvaležne. SR Slovenija bo skupno z občinami na podlagi dogovora republik in pokrajin o temeljnih agroindustrijskega kompleksa zagotovila zadostne količine hrane in surovin iz kmetijstva za domače potrebe in za racionalen izvoz. Občinske skupščine bodo poskrbele za organiziranje poslovnih skupnosti kmetijskih, živilsko predelovalnih in trgovskih organizacij, ki so nujne za oskrbo središč z živili, predvsem s kmetijskimi pridelki. Prav tako bomo zagotovili, da bodo delegati potrošnikov v krajevnih skupnostih lahko vplivali na poslovanje teh organizacij.

— Ker bo družbeno ekonomski razvoj SR Slovenije hiter, bo moral biti tudi dinamičen. V družbenih dejavnostih je predvidena selektivnost; frontalnega razvoja z ustvarjenim družbenim proizvodom nismo v stanju financirati, prednost imajo dejavnosti, ki najbolj prispevajo k družbeni produktivnosti. Manj razvita območja se bodo razvijala relativno hitreje, toda v pospeševanje, ki bo izvršeno na kvalitetnih osnovah, bo država manj posegala kot doslej.

— Izredno se je okrepila zavest, da moramo varovati okolje, ter s tem v zvezi udeleženci dogovora prevzemamo številne obveznosti. Prevladujejo stvarna stališča, večina ljudi se zaveda nevarnosti. Ukrepati bomo morali v okviru možnosti in postopoma, toda bolj intenzivno kot doslej. Tu nas čaka veliko nalog; vseh ne bomo opravili do leta 1980, levji delež pa moramo. Pri odločitvah in ravnanjih bomo upoštevali stroške, ki jih povzročajo sedanje onesnaževanje tal, voda in zraka ter uresničevali sanacijske programe.

Ključni problemi razvoja občine Ravne

V dosedanem družbeno gospodarskem razvoju občine Ravne na Koroškem so bili doseženi pomembni uspehi, vendar pa so se nakopičili tudi problemi, ki že leta delujejo zaviralno. Reševanje teh problemov uvrščamo zato med najpomembnejše naloge bodočega razvoja. Če bomo te probleme uspešno reševali, bomo dosegli hitrejši družbeni razvoj in s tem se bo tudi hitreje dvigal osebni in družbeni standard.

Na kratko bi opredelil ključne probleme, o katerih smo doslej razpravljali:

1. Enostranska struktura gospodarstva. Razmerje med posameznimi sektorji je zelo neugodno, predvsem za terciarni sektor (promet, trgovina, gostinstvo, turizem, obrtna, stanovanjska in komunalna dejavnost). Lokacija industrije na našem območju je zgodovinskega značaja. Oba velika industrijska agregata, namreč železarna Ravne ter Rudniki svinca in topilnica Mežica sta si po naravi podobna: to je bazična industrija; močan onesnaževalec okolja; relativno slaba možnost zaposlovanja žena; relativno ozko število poklicev in strok. Cene za izdelke bazične industrije so praviloma določene na zvezni ravni in je tako primarna delitev dohodka usmerjena z državno regulativo; od tod tudi močna nihanja izven možnosti vpliva delavcev, zaposlenih v teh delovnih organizacijah. K temu je treba dodati slabe naravne pogoje v rudnikih Mežica. Dotok zveznih sredstev

in podjetniško pojmovanje dohodka sta dolga leta povzročala predvsem reprodukcijo v lastnih dejavnostih, le v manjši meri pa vlaganja v druge dejavnosti, ki so s širšega družbenega stališča bolj potrebne. V drugih gospodarskih dejavnostih občina, v glavnem pa tudi regija, nima močnih nosilcev razvoja in gospodarske pozicije zavzemajo večje trgovske in gostinske organizacije iz drugih centrov, ki so doslej bolj zastopale podjetniški interes kot pa interes občanov naše občine.

2. Neugodna struktura zaposlenih po spolu in strokovni usposobljenosti, ki je predvsem posledica enostranske strukture gospodarstva. Le del kadra, ki izven regije končuje šolanje na višjih in visokih šolah, se vrača na Koroško.

3. Zaradi zgoščenosti prebivalstva v dolinskem delu je hriboviti del občine gospodarsko manj aktiven. Tako kot druga naselja v obmejnem pasu v severovzhodni Sloveniji se v ožjem 5 km pasu naše občine, na katerem živi 1/4 prebivalcev, kaže izrazita stagnacija prebivalstva: višji delež starejših od 65 let, opuščanje kmetij oz. kmetije brez naslednika.

4. Neenakomerna razvitost; zgornji del Mežiške doline, zlasti krajevna skupnost Črna na Koroškem, zaostaja v razvoju.

5. Slaba prometna povezanost in nepropustnost. Prometni sistem ima obliko nefunkcionalnega prometnega »žepa«. Čeprav

je okoli 70 % regionalnih cest asfaltiranih, je kvaliteta dolinske ceste od Stoparja do Črne zelo slaba in je rekonstrukcija za današnjo prometno frekvenco več kot nujna.

6. Naravno biofizično okolje je na nekaterih delih občine močno ogroženo. Poleg tega, da onesnaženost okolja zelo vpliva na počutje in zdravstveno stanje ljudi, živali in rastlin, zavira tudi druge dejavnosti, zlasti turizem.

Osnovna usmeritev bodočega razvoja

Na bodoči tempo razvoja bo odločilno vplivalo prav reševanje ključnih problemov.

Osnovne predpostavke za hitrejši razvoj so:

— hitrejši razvoj samoupravnih družbenih odnosov z urejenimi družbeno ekonomskimi odnosi in razvitimi oblikami svobodne menjave dela,

— povečanje produktivnosti na osnovi hitrejšega uvajanja sodobne tehnologije in organizacije dela, boljše izkoriščenosti kapacitet in doslednim uvajanjem stimulativenega nagrajevanja po delu,

— usmerjenost v skladnejšo gospodarsko strukturo,

— nadaljevanje integracijskih procesov,

— sorazmerna rast zaposlenosti s poudarkom na kvaliteti kadrov in večjem zaposlovanju žena.

Nekateri kazalci predvidenega razvoja občine Ravne na Koroškem do leta 1980:

	Občina	SRS
stopnja rasti družbenega proizvoda	8,0	6,1
povečanje števila zaposlenih	1408	108.500
stopnja rasti zaposlenosti v družb. sekt.	2,5	2,7
skupno število zaposlenih leta 1980	12.096	827.000
stopnja rasti produktivnosti dela	5,5	3,6

Če bi dosegli te stopnje rasti, bi bili rezultati leta 1980 naslednji:

1. Družbeni proizvod v 000			
— v občini	1.884.580		
— v republici	110.300.000	razmerje	$\frac{DP\ občine}{DP\ republike} = 1,7\%$
2. Število prebivalcev			
— v občini	25.560	razmerje	$\frac{preb.\ občine}{preb.\ republike} = 1,4\%$
— v republici	1.862.700		
3. DP na prebivalca			
— v občini	73.732	razmerje	$\frac{DP\ obč. na\ preb.}{DP\ rep. na\ preb.} = 124,5\%$
— v republici	59.215		
4. Število zaposlenih			
— v občini	12.096	razmerje	$\frac{zaposl. v\ obč.}{zaposl. v\ rep.} = 1,5\%$
— v SRS	827.000		
5. DP na zaposlenega			
— v občini	155.802	razmerje	$\frac{DP\ obč. na\ zap.}{DP\ rep. na\ zap.} = 116,8\%$
— v republici	133.374		

Investicijska vlaganja v gospodarstvu

V osnutku plana smo zapisali, da gospodarstvo računa na skupne naložbe v višini 2,8 milijard dinarjev, kar predstavlja dobrih 36 % družbenega proizvoda. V teku razprave in usklajevanja (kar še ni končano) pa postaja vse bolj jasno, da je predvideni znesek investicij preveč optimističen, saj računa kar na 60 % tujih investicijskih virov in na visoko stopnjo lastne akumulativnosti.

Realno smemo računati na investicije od 1,8 do 2,0 milijardi dinarjev. Večji del investicij v gospodarstvu bo, razumljivo,

vložen v industrijo, z jasnim namenom, da bi povečali kakovost in za finalizacijo proizvodnje, a tudi za nastajanje povsem novih industrijskih panog (farmaceutska industrija in industrija nekovin). V obstoječih delovnih organizacijah, zlasti v Železarni Ravne in Rudnikih svinca in topilnici Mežica, se bo nadaljeval proces notranje spremembe strukture v smeri čistejšee tehnologije, večje stopnje finalizacije, večje uporabe znanja, ter pridobivanje delovnih mest, primernih za ženske. K temu smotru bo težilo nastajanje novih industrijskih vej, ki naj postopoma privedejo k sklad-

nejši industrijski in sploh gospodarski strukturi. Skladnejši industrijski razvoj bo povzročil manj nihanj in izgradnjo skladnejše kadrovske in socialne strukture ter enakomernejši prostorski razvoj.

Predvidena vlaganja v izboljšanje prometne infrastrukture, v čistejšo tehnologijo oz. očiščevanje okolja pa pomenijo ustvarjanje nujno potrebnih pogojev za hitrejši razvoj turizma, gostinstva in obrti po letu 1980.

Prostorski razvoj, gradnja stanovanj

Visoka stopnja urbanizacije, to je delež prebivalstva, ki živi v urbano urejenih naseljih v Črni, Mežici, Prevaljah in Ravnah, se bo še povečala za nekaj odstotkov in bo tod živelo okrog 74% ali več kot 18.000 prebivalcev.

V osnutku plana so opredeljene urbane funkcije po krajih, kot to določajo sprejeti urbanistični načrti. Urbanistične načrte bo treba obnoviti, kjer bo nujno predvideti nekatere funkcije regionalnega značaja. Pravtako bomo načrtno urbanizirali okoliška naselja, predvsem Leše, Šentanel in Kotlje. Izdelati bo treba nove zazidalne načrte za posamezna naselja, v katerih bo prišlo do popolnega izraza skrbno gospodarjenje s prostorom, ne glede na namen posamezne cone (družbena gradnja, zasebna gradnja, industrija, komunala in obrt).

V stanovanjskem gospodarstvu bomo še naprej pospešeno gradili nova družbena stanovanja, vendar ne na škodo drugih objektov, t.j. skrbeli bomo za celovito in sprotno gradnjo vseh elementov nekega naselja. Letno predvidevamo izgradnjo 200 stanovanj v razmerju 70 : 30 med družbeno in zasebno gradnjo. Zlasti pomembno je gospodarjenje z obstoječim stanovanjskim skladom, kakor tudi z drugimi družbenimi objekti. Sedanje stanje je skorajda kritično. S postopnim uveljavljanjem stroškovnih stanarin in dodatnim vlaganjem v obnavljanje, renoviranje in vzdrževanje obstoječih, zlasti starejših stanovanjskih hiš bomo bistveno izboljšali stanovanjski standard občanov, zlasti tistih z nižjimi osebnimi dohodki.

Pri škodljarih v Topli

Komunalna dejavnost

Dosežena splošna raven razvoja in ustvarjeni družbeni proizvod omogočata in terjata načrten pristop in višjo raven komunalnih storitev. Že sedaj solidno preskrbo občanov z zdravno pitno vodo bomo razširili. Na Ravnah, v Dobji vasi in Kotljah bomo dokončali toplovodno omrežje ter pripravili dokumentacijo za Prevalje in Mežico. Zgrajen bo magistralni plinovod, na katerega se bo v tem obdobju priključila le železarna, toda kasneje se bodo mogli priključiti tudi drugi večji porabniki. Z zgraditvijo vozliščne telefonske centrale na Prevaljah so dani osnovni pogoji, da se telefonija bistveno razširi in prilagodi povečanim potrebam. Položili bomo kabel od Raven do Prevalj in povečali kapacitete končnih central tako, da bo vključenih okrog 800 novih telefonskih priključkov.

Največ bomo vlagali v modernizacijo in rekonstrukcijo regionalnih in občinskih cest, kjer ocenjujemo investicije v višini najmanj 50.000.000 din, od tega 2/3 za rekonstrukcijo ceste Prevalje—Črna.

Uredili bomo tudi avtomobilska postajališča in javna parkirišča, rekonstruirali cestna križišča, zgradili pločnike, modernizirali ulice in poti.

Razvoj SIS s področja družbenih dejavnosti

Glede razvoja samoupravnih interesnih skupnosti s področja družbenih dejavnosti še nismo dosegli takšne stopnje usklajenosti, da bi lahko plan dokončno oblikovali. Nujna je uskladitev tako med posameznimi SIS v občini kot tudi vertikalna uskladitev, t.j. med občino in republiko, kar velja zlasti za sistem in obseg solidarnosti, skupnih programov in podobno.

Osnutki planov interesnih skupnosti temeljijo na potrebah, ki jih je nemogoče uresničiti v tem srednjeročnem obdobju, ker so v velikem razkoraku z materialnimi možnostmi. Do konca septembra bo treba to dokončno uskladiti, izhajajoč iz temeljnega kriterija za razporejanje družbenega proizvoda, ki smo ga sprejeli z dogovorom o osnovah načrta družbenogospodarskega razvoja občine Ravne za obdobje 1976 do 1980, namreč: vse oblike porabe, t.j. splošna, skupna in osebna rastejo počasneje od sklada akumulacije. Nestvarno planiranje bi pomenilo zavajanje, prazne obljube, ob koncu planskega obdobja pa razočaranje in iskanje krivcev. Zakon o temeljnih sistema družbenega planiranja v 7. členu izrecno določa: »Plani samoupravnih organizacij in skupnosti ter plani družbeno političnih skupnosti morajo biti v skladu z dohodkom, ki je planiran v temeljnih organizacijah združenega dela v materialni proizvodnji.«

Za redno dejavnost samoupravnih interesnih skupnosti s področja družbenih dejavnosti bodo s svobodno menjavo dela zagotovljena sredstva. Njihov obseg bo sistemsko odvisen od gibanja družbenega proizvoda in bo rasel nekoliko počasneje kot družbeni proizvod. To pomeni, da bodo v primeru 8% letne rasti porasla sredstva za te namene za okrog 7%. V primeru hitreje rasti družbenega proizvoda bodo tudi sredstva za SIS rasla hitreje in obratno, v primeru počasnejše rasti družbenega

Parada na Prevaljah

proizvoda bodo sredstva SIS rasla počasneje. Posebej bo treba proučiti in skladno z instrumenti plana SRS opredeliti startno obdobje. V letu 1976 imamo v občini Ravne eno najnižjih prispevnih stopenj, kar gotovo ni realen odsev razvitosti in potreb v družbenih dejavnostih. Gotovo bi bilo primerneje, če bi za izhodišče vzeli vsaj poprečno prispevno stopnjo iz OD v SR Sloveniji.

Še bolj kot sedaj bo vzpostavljena soodvisnost vseh elementov družbene reprodukcije. Tu velja pibiti, da takšna usmeritev v razporejanju družbenega proizvoda terja, da se vsi sprijaznimo, da se obseg pravic, ki jih uresničujemo v SIS, ne more bistveno povečati (npr. zdravstveno ali socialno varstvo), ker prav obseg pravic najbolj odločilno vpliva na višino porabljenega dohodka v SIS. To seveda ne pomeni, da ni mogoče s skrbnejšim gospodarjenjem doseči boljših učinkov z enakimi sredstvi. V družbenih dejavnostih bosta brez dvoma imeli prednost vzgoja in izobraževanje.

Investicije v objekte za vzgojo in izobraževanje, kulturo ter telesno kulturo so po zahtevah SIS prevelike. Objekti so sicer potrebni in omogočajo delo, ne smemo pa jih zamenjati s samo dejavnostjo v okviru SIS.

Gradnja in oprema objektov, naštetih v osnutkih planov SIS družbenih dejavnosti, bi veljala najmanj 200 milijonov dinarjev. Izvršni svet je ocenil, da bo potrebno veliko naporov, sistematičnega zbiranja in odrekanja, da bi do leta 1980 za te potrebe združili 120 milijonov din iz vseh virov (že obstoječega samoupravnega sporazuma o združevanju 3% iz dohodka TOZD, dela samoprispevka in morebitnih dopolnilnih virov). Ta sredstva bodo uporabljena za gradnjo objektov po že sprejetem sporazumu, in sicer: dokončanje telovadnice pri osnovni šoli Ravne, telovadnice Mežica, osnovne šole Ravne-Javornik, kulturnega doma Črna, otroškega vrtca Prevalje, osnovne šole Strojna, otroškega vrtca Leše, otroškega vrtca Žerjav, osnovne šole Šentanel. Nujno bo tudi nadaljevati že sprejeti program širitve in modernizacije mreže objektov za osnovno zdravstveno varstvo.

Zaključek

Kakšne so možnosti, da tako zastavljen razvoj uresničimo? Cilji in naloge so zahtevne, njihovo uresničevanje je v veliki meri odvisno od naše subjektivne naravnosti in pripravljenosti, da rezerve, ki so še na razpolago, iztisnemo in preidemo iz ekstenzivnega v intenzivni razvoj. Na stari način ne bomo smeli več delati. Dograditi in uveljaviti bomo morali sistem sporazumevanja. Če ne bomo hitreje uveljavljali nagrajevanja po delu, ne bomo dosegli večje produktivnosti zlasti ne v strokovnih službah in upravah, kjer smo zelo daleč od nagrajevanja po delu.

Morali se bomo zelo potruditi, da bomo premagali lokalizme in podjetniško zaprtost ter dosegli družbeni značaj dohodka, večjo gibljivost družbenega kapitala, tako da bo njegov učinek največji.

(Iz ekspozicije predsednika IS Sob na 15. zasedanju vseh zborov, dne 29. 6. 1976).

Filma je konec

Kako pospešiti raziskovalno dejavnost in kako povečati zanimanje zanjo v združenem delu koroške regije

Uvod

V preteklem obdobju za domače raziskovalno delo v koroški regiji ni bilo pravega vzdušja. Raje smo kupovali tuje licence, lastni izumi, odkritja in izpopolnitve pa so bili nekako skriti.

Lani so pri Gospodarski zbornici Slovenije ustanovili odbor za novatorstvo s sekretariatom in komisijami za sistemska vprašanja, množično izumiteljsko dejavnost, normativno dejavnost, prenos tehnologije (postopkov), industrijsko lastnino, izobraževanje in za obveščevalno propagandno dejavnost.

Da bi pospešili izumiteljsko dejavnost v širšem merilu, bi morali ukrepati na naslednjih ravneh:

1. Dolgoročno sistemske bi morali urediti izplačevanje nagrade in povračila za odkritja, izume in izpopolnitve.

2. V delovnih organizacijah s pomočjo družbenopolitičnih organizacij ustvariti vzdušje, da so izumi in izpopolnitve kapital, ki glede na vložena sredstva daje najvišje prihranke.

3. S samoupravnimi akti v TOZD-ih točno določiti merila za nagrade, ki naj bodo vzpodbudne za posameznika in za skupino.

Tehnično poenostaviti prijave, omogočiti, da se zamisel hitro uresniči.

Na prvi ravni je odbor za novatorstvo lani in letos začel dopolnjevati zakonska določila, da uskladi ukrepe davčne politike za spodbujanje znanstveno raziskovalnega dela, izumiteljstva in tehničnih izboljšav v okviru federacije. Tako so že določili depozite za opremo v objektih, ki so namenjeni raziskovalni dejavnosti, in brezcarinski uvoz raziskovalne opreme.

Zavedamo se, da odbor za novatorstvo pri GZ Slovenije lahko le razčiščuje politiko odnosa do raziskovalne dejavnosti, zato menimo, da so dosežene sistemske spre-

membe v zakonodaji šele začetek za nadaljnje izboljšave in korist izumiteljstva.

Odbor za novatorstvo naj bi bil trajna oblika organiziranega delovanja za širjenje novatorstva v Sloveniji, člani odbora pa naj bi bili izvoljeni za 4-letno mandatno dobo.

Na drugi, zlasti pa na tretji ravni ni občutiti, da bi vidno porasla ustvarjalnost in izumiteljstvo, čeprav smo že v podaljšnem letu za novatorstvo.

Kaj je novatorska dejavnost

Novatorsko dejavnost lahko delimo na dve področji. Prvo predstavlja raziskovalno-razvojna dejavnost, drugo pa prizadevanje vseh zaposlenih za izboljšanje proizvodnje.

Znanstveno raziskovalna razvojna dejavnost ima že vnaprej določen cilj. Znanstveniki, specializirani strokovnjaki so zbrani v prostorih, dobro opremljenih za raziskovalno dejavnost, z namenom, da odkrivajo nove rešitve, bodisi v tehničnih napravah, tehniki dela, predmetu dela, v pripravi dela, v operativni pripravi dela, poenostavitvah in v načrtovanju.

Prihranki pri izboljšavah, bodisi patentih, modelih, vzorcih, izpopolnitvah, so osnova za določanje učinkovitosti raziskovalne dejavnosti v OZD ali učinkovitosti celotnega družbenega novatorskega potenciala.

Z množično novatorsko dejavnostjo lahko brez večjih investicij dvignemo produktivnost, rentabilnost in ekonomičnost proizvodnje, kar so zelo pomembni stabilizacijski dejavniki, ki omogočajo večji dohodek.

Med obema področjema ni mogoče postaviti ostre meje, ker se prekrivata, vendar so znanstveno novatorske raziskave zelo uspešen dejavnik inovacijske konkurenice na mednarodnem trgu.

Novatorski potencial v koroški regiji

V množični novatorski dejavnosti predstavlja 22.000 zaposlenih v regiji potencial, ki ga moramo prav v času, ko stabilizacijska prizadevanja v gospodarstvu postavljamo na prvo mesto, aktivirati. Imamo strokovni kader, ki presega število 1.000, od tega je tretjina višje in visokošolsko izobražena.

Zanima nas ustvarjalna uspešnost tega množičnega in strokovnega potenciala.

V regiji je bilo leta 1969 v Železarni Ravne ustanovljeno Društvo izumiteljev in tehničnih izboljšav. Društvo vključuje tudi DO Rudniki svineca in topilnica Mežica. Ostale organizacije združenega dela v koroški regiji nimajo nobenih združenj za raziskovalno dejavnost. Ni tudi podatkov, da bi bili prijavljeni kakršnikoli izumi, odkritja ali izpopolnitve.

Menimo, da se izpopolnitve v ostalih OZD pojavljajo, vendar so zaradi pomanjkljivosti samoupravnih aktov in meril za nagrajevanje in spodbujanje novatorske dejavnosti — šle neopazno mimo, ne da bi jih evidentirali.

V združenem delu prevladuje mnenje, da je inovacija samo izum, ki se patentira, medtem ko je izpolnitev dolžnost vsakega zaposlenega na njegovem delovnem mestu in v obsegu funkcije, ki jo zaposleni opravlja, zato se ne nagrajuje in evidentira. Zaradi takšnega mišljenja oziroma miselnosti večine je prijav izredno malo.

Delovna organizacija Železarne Ravne ima 4.500 zaposlenih. Glede na letno število prijav v obdobju 1973 do 1975 je delež prijav 0,0015%. To pomeni, da pride na 100 zaposlenih le 0,15% prijav ali, da je bilo v tem obdobju povprečno 7 prijav na leto.

Navzlic tako revnemu številu novatorskih prijav se pa vendar lahko prepričamo, da je bilo od ustanovitve društva v Železarni Ravne prihranjenih 15,563.800 dinarjev zaradi izboljšav v proizvodnji.

Pri tako velikem znesku in majhnem številu prijav se nehote vprašujemo, kaj bi pomenilo, če bi se prijave povišale na 1%, t. j. na 100 delavcev ena prijava. V 7-letnem obdobju je bilo v železarni povprečno 16 prijav za inovacije. Na eno uspešno prijavo je bilo 135.365 dinarjev prihranka. Če bi povišali delež uspešnih prijav na 1%, bi v obravnavanem obdobju lahko prihranili 43.000.000 dinarjev.

Odbor za novatorstvo pri GZ Slovenije bi moral opredeliti tudi delež prijav na zaposlenega, ki pa bi ob izteku planskega srednjeročnega obdobja leta 1980 ne smel biti nižji od 5%. Za slovensko gospodarstvo bi bil ta porast novatorske dejavnosti največji prispevek stabilizaciji, ki bi zahteval le majhna investicijska sredstva.

Za koroško regijo bi, če upoštevamo podatke iz Železarne Ravne, povišanje prijav za novatorstvo, in sicer ena prijava na 20 zaposlenih, pomenilo letni prihranek 140.000.000 dinarjev, v Železarni Ravne pa 28 milijonov dinarjev.

Pri GZ Slovenije, MO za koroško regijo v Dravogradu je bil marca letos ustanovljen akcijski odbor za novatorstvo na Koroškem. V program dela je vključil tudi poziv vsem OZD, naj se do konca leta 1976 na 100 zaposlenih prijavi vsaj ena izboljš-

Z osrednje mladinske proslave na Prevaljah

šava. Akcijski odbor tesno sodeluje z občinskimi raziskovalnimi skupnostmi pri spodbujanju raziskovalnega dela v združenem delu, kar daje stvarno podlago za razširitev novatorske dejavnosti v vseh štirih koroških občinah.

Medobčinski svet sindikata in SZDL za Koroško sta prevzela odgovornost, da bodo sindikalne organizacije v TOZD in OZD poskrbele za sprejetje ustreznih dokumentov v samoupravne sporazume.

Železarna Ravne bo organizirala seminar za vse delavce v koroški regiji, ki se zanimajo za novatorstvo. Medobčinski odbor pri GZ Slovenije bo formiral poseben sklad za tiste inovacije, ki jih ni mogoče takoj oceniti, imajo pa družbeni pomen.

Ob koncu leta bo v Železarni Ravne razstava vseh inovacij v regiji.

Akcijski odbor za novatorstvo skupaj z družbenopolitičnimi organizacijami trajno vodi akcijo za spodbujanje novatorstva ter tesno sodeluje s sekretariatom odbora za novatorstvo pri GS Slovenije in z njenimi komisijami.

V koroški regiji imamo še veliko možnosti in dela, da bomo povečali vlogo domačih izumov in izpopolnitev, ki bodo prispevali k razvoju samoupravljanja. Delavec-samoupravljavec naj bi se zavzemal za to, da bi bile izboljšave v proizvodnji ne samo plod fizičnega dela, ampak tudi rezultat njegovega znanja.

Mag. Franc Pečnik, dipl. ing.

NOVA VODOVODNA ZAJETJA POD URŠLJO GORO

Že v starih časih so se ljudje naseljevali tam, kjer je bila v bližini voda. »Brez vode ni življenja«, pravi ljudski pregovor. Komunalci se tega zavedamo, zato že nekaj let uspešno raziskujemo vodne vire v Kotljah, točneje ob severnem pobočju Uršlje gore. Iz kemijskih in bakterioloških analiz ugotavljamo, da teče izpod Uršlje gore zelo dobra, zdrava pitna voda, taka menda, da bi se jo splačalo prodajati celo v steklenicah, vsaj tako nam zatrjujejo tisti, ki nam izdelujejo bakteriološke in kemijske analize virov. In katere so bistvene značilnosti v kvaliteti vode? Stalna temperatura 12° C, normalna trdota ter minimalni odstotek kemičnih raztopin. Bakteriološko mora biti seveda taka voda neoporečna brez dodatka klora. Vse te lastnosti voda iz zajetij v Kotljah ima. Le izvir Podpečnik nam ob večjih nalivih povzroča nekoliko težav, ker je kraškega izvora. Upamo pa, da se bo sčasoma teren stabiliziral, ter da nam tudi tega vira ne bo potrebno klorirati. Bakteriološko neoporečnost dosežemo pri izviro »Podpečnik«

le s stalnim dodajanjem klora. Naj povemo še to, da nam dodajanje klora pitni vodi določa Zavod za zdravstveno varstvo Maribor, ki izvaja tudi konstantne bakteriološke in kemijske analize vseh virov, iz katerih oskrbujemo s pitno vodo krajane Raven, Prevalj in Kotelj.

Leta 1971 smo zgradili prva vodna vira »Stari mlin« in »Rudniški rov« ter speljali 5 km novega cevovoda Ø 250 od obeh izvirov do omrežja Ob Suih. Oba vira dajeta približno 20 l/sek., kar je za mesto Ravne takrat tudi zadostovalo, seveda izključno za pitno vodo. Železarna Ravne se je oskrbovala z vodo iz lastnih virov v Dobji vasi.

Leta 1974 so bili dodatno priključeni novi viri pri »Podpečniku« in to s kapaciteto 17 l/sek. Danes oskrbujemo iz zajetij v Kotljah celotno naselje Kotlje, Ravne in polovico Prevalj. Povprečna poraba pitne vode je 40—45 l vode/sek. Od tega porabi samo železarna Ravne 15—20 l vode/sek.

Naselja Kotlje, Ravne in Prevalje rastejo, s tem raste tudi poraba pitne vode. Da nas razvoj naselij ne bo prehitel, razisku-

jemo nove vire pod Uršljo in sicer tri zajetja v Kozarnici. Zaradi slabih terenskih razmer imamo pri raziskovalnih delih nekoliko težav. Popolnoma nam je že uspelo zajeti dva vira, ki ležita 200 m nad gozdno cesto, ki pelje k Poštarskemu domu (Absolutna nadmorska višina terena je 700 m). Konec julija letos ju bomo tudi priključili s posebnim cevovodom, dolgim 700 m, na razbremenilnik »Stari mlin«, ki je že zgrajen. Raziskujemo tudi tretji vir, ki je nekoliko odmaknjen od prvih dveh. Tega nismo ukrotili, ker bruha voda iz peščenega melišča in nam med delom povzroča stalne plazove. Na pomoč smo poklicali strokovnjake iz Maribora (Biro za hidrotehniko in promet), ki imajo s podobnimi zajetji več izkušenj in nam že izdelujejo projekt za ureditev tretjega zajetja v Kozarnici.

Iz bakterioloških in kemičnih analiz sledi, da je voda iz zajetij v Kozarnici primerna, lahko rečemo celo idealna. Pri normalnih vremenskih razmerah bi morali dati vsi trije viri 9—10 l vode/sek.

Povemo naj še to, da tudi s temi zajetji naše raziskave pitne vode ne bodo zaključene. V bližini teh zajetij smo odkrili še nove vire, ki jih bo potrebno temeljito raziskati in seveda, če bodo analize pokazale ugodne rezultate, tudi priključiti na že zgrajene vodne objekte. Cevovod Kotlje—Ravne je zgrajen za kapaciteto 120 l vode/sek. Danes se po ceveh pretaka le v povprečju 40—45 l vode/sek.

Ugotovimo, da smo krajani Raven, Prevalj in Kotelj preskrbljeni z zadostno količino zdrave, pitne vode, ki teče izpod Uršlje gore. Potrebno bo vložiti še nekoliko naporov, da bomo nove vire pravilno zajeli in za nove investicije preskrbeti z zadostna finančna sredstva.

Komunalni sklad je naročil pri zavodu za urbanizem Maribor, Biro za hidrotehniko in promet, tudi raziskave pitne vode za naselje Črna. O teh raziskavah bomo poročali v eni izmed naslednjih številok Fužinarja.

Alenka Gorjanc,
dipl. kom. ing.

Valentin Polanšek

KORAKI IN MISLI 9. APRILA '76 V CELOVCU

Vedno več nas je, ki rastemo v skupno silo na tisto pozno aprilsko popoldne pred celovškim kolodvorom, na zbirališču, od koder se bo spustil protestni sprevod skozi celovške ulice kakor radikalno zdravilo skozi rakasti goltanec zanemarjenega pacienta, ki si ne upa k zdravniku, ki gnije svojo neprebavljeno gavljatersko, hajmatdinstovsko, anahronistično-velenemško epilepsijo. Vedno več nas je. In vedno večje so oči posameznikov, ki švigajo mimo tebe, kot da iščejo prve pošasti tistega napovedanega, ki grozi današnjemu protestnemu pohodu. Časopisi so se včeraj na široko razpisovali, kako so varnostne sile pripravljene na pojav ekstremističnih mas od vrag vedi kod. Tukaj se mi že zagodzi prva misel:

Pri tem ustrahovalnem, tercijalsko-smešnem poročanju se je izkazal zlasti časopis, ki naj bi bil glasilo tako na deželni kot zvezni ravni vladajoče politične grupacije. Ni čudno, da si je že pred desetimi leti moral privezati ime, ki pove »svetovnonazorsko« orientacijo — a ne strankarsko linijo — kakor da je logično, če imenuješ časopis po deželi, v kateri izhaja. Kaj ima to opraviti z ideologijo, stranko ali celo z napredno idejo? Hop, napredna ideja — to je morda tista velika spotika! Časopis se je vsaj dve desetletji po vojni, če se ne motim (pa če sem se tudi, se ne bo brezideološka grupacija počutila uzaloščeno), imenoval »Novi čas«. Da, res tako. Saj je bilo tudi videti nekaj časa tako, kot da je na Koroškem novi čas. Vsaj toliko, da ne visijo več hitlerske zastave, da ne pobijajo več Slovencev in partizanov in takih, ki so s partizani simpatizirali, pa takih, ki niso verovali v hitlerjanske napovedi skorajšnje zmage in tako dalje in tako dalje. Da, tako je ime »Novi čas« zbudel marsikatera neozdravljena velenemška jetra. Pa

še kake ostanke iz neumrljivih borcev za deželo, četudi so nesli kot tihotapci samo čez consko mejo leta 1919 nahrbtnike SHS-moke. Smešno, da tudi kaj takega lahko postane po desetletjih zgodovinsko herojstvo. V tej deželi ob Dravi že. Ki je bila že vedno...

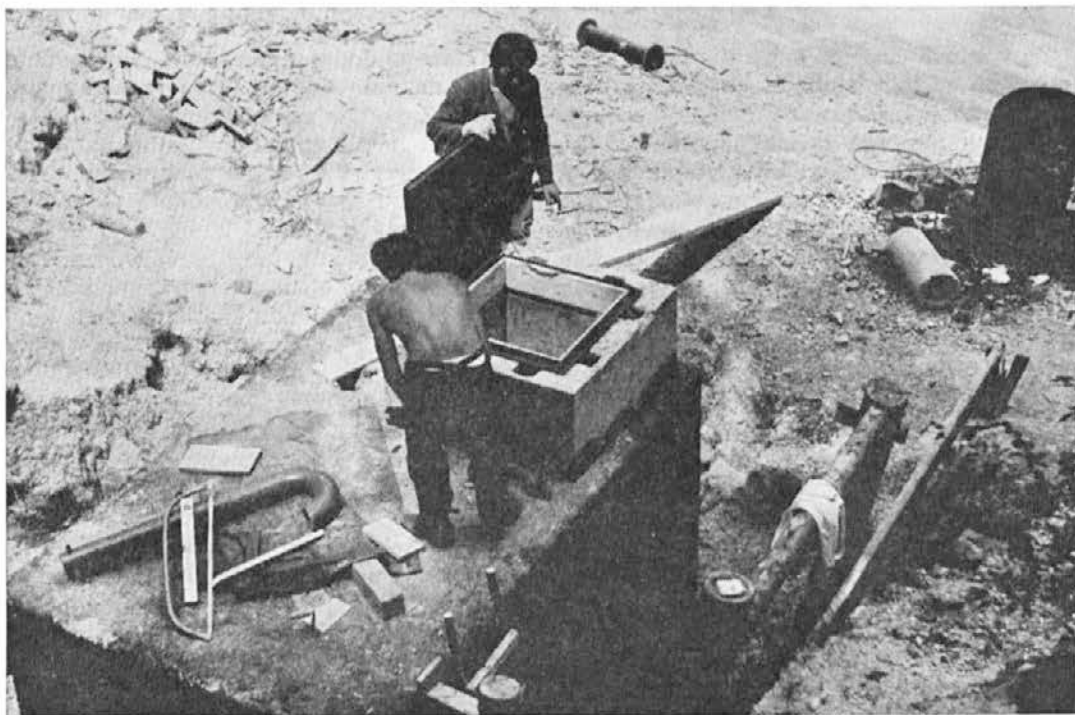
Aha, tukaj se zavozlja druga misel:

(Medtem se nas je na nasprotni strani kolodvora že nabralo, da je bilo vse trdo.)

Dežela karantanska nikakor ni bila enojezična — če so se vsi zgodovinarji že do kraja izpesnili in izfantazirali in kaj še vse. Vzemimo samo obdobje po našem štetju. Kako je bilo s tisto zadevo Kelti—Veneti—Rimljani? Je bil kdo oblastnik? Zasedbena oblast? Rimljani gotovo miso bili na letovanju tukaj? Ali pa na sezonskem delu? V obliki vojaških formacij? In ilirski Kelti? Ali so govorili ilirski ali keltski jezik? Dvojezičnost torej? In kaka, ali je spet nekdo nekoga podrejeval? Ali pa sta bila oba jezika tako enakopravna kot ogenj in voda? Pa če sta bila, je to držalo kvečjemu do razpada rimskega imperija, kajti potlej so prišli Slovenci kot pastirji in poljedelci. In Obri so bili troti v panju? Ali pa so jih šele pozneje odkrili? Da, da s Slovenci se je začelo tisto s krvjo in oblastjo in silo in pravico in resnico in z Bogom in nebese in s peklom in sovraštvom in z Nemcem in Nenemcem... Kaj so severnjaki storili slabega? Samo dobro. Iz ljubezni do nas Slovenov-Karantancev so naše davne prednike prekrščevali in krščevali. Kaj potem, če je tudi tako nanaslo, da so kakega pogana za glavo skrājšali, preden so ga dosegli; sila lomi kole in dela človeka iznajdljivega, zlasti takega, ki ima vso moč na tem in onem svetu. Zato je res toliko prirojene slovenske hvaležnosti v nas, da so nas blagovestniki iz nemških bavarjskih in frankovskih dežel privedli na pravo pot z ljubeznijo in velikim krščanskim duhom. Brez sprejetja tega velikega duha, ne bi mi kot zanamci takratnih Slovenov-Karantancev tlačili te svete pokristjanjene zemlje. Moj krščenduš, ali ni to kletev? Tudi relikv iz tiste srečne krvave dobe pokristjanjevanja.

— Zdaj nas po zvočnikih opozarja odločen glas, naj se kolone po štiri osebe zbirajo za kombijem, v katerem je akcijski komite današnjega protesta —.

Ker sem tako prijetno ujet sredi slovenskih teles tukaj na celovškem pločniku, sredi mladine, deklet in hipijev, sredi kmetic in gospa, sredi dedcev in bab, sredi Rožanov in Podjunčanov in Zilanov in »Guranov« in Celovčanov (da, prav smo slišali, Celovčanov, kajti v mestu je lepo število slovenskih domačinov) — pa se spomnim, da imenujejo prav ta trg »Walther von der Vogelweide-Platz«. Kako pesniško? Zlasti se Celovčani postavljajo, da so zelo pesniško izobraženi, kaj čuda pri taki množici ljudi, ki se vsako desetletje tega stoletja za toliko povišuje, da dela skoraj nepesniški vtis. Dobro ime kolodvorskega trga mi ugaja, ker zagledam na vogalu tik

Dela na razbremenilniku

nad sabo ploščo, ki naznanja, da je to plosnje rojstna hiša svetovno znanega pisatelja avstrijske medvojne generacije Roberta Musila. Vsekakor se Celovčani zelo pietetno in na visoki kulturni ravni spominjajo svojih velikih sinov in hčera — mislim rajnih. Zlasti mislim pri tem na Ingeborg Bachmann!

Pa me zmoti neka soseda. Ker sva tako tesno skupaj, me pač kar nagovori. Prav ima. Nekaj me je vprašala. Pa je prvič nisem razumel, zakaj iz zvočnika, ki tiči vrh agitacijskega kombija tik pred mojim nosom, vrvali neka glasba, ki me hoče spominjati na kozaške napeve. »Kje pa je škof?« Sprva sem ji mislil reči, da pač ne poznam nobenega človeka tukaj, ki bi se pisal Škof, pa se ženska zareži: »Škofa, celovškega škofa mislim!« Nisem vedel kaj boljšega odgovoriti, kot da bo nadpastir pač najbrž staroizkušenelega misijonskega božjepotnega Muharja poslal.

Pridrevil se je do mojega hrbta nekdo in me mahnil, da se že moraš okreniti. Res. Dober znanec je. Drugače bi mu rekel prijatelj, če me ne bi tako usekal. Bom pa storil to drugič, ko bo tudi on zaželeno storil. A spraval me je na čisto druge misli:

— Veš, kaj je danes? — sili vame. — Seveda! Zato sem pa tukaj! — mu rečem. Šele zdaj se mi posveti — in počasi trgam spoznanje iz sebe: Danes pred triintridesetimi leti so prav tukaj v Celovcu končali s smrtno obsodbo trinajstih koroških Slovencev, antifašistov, rodoljubov, tridnevni sodnijski proces, ki mu je predsedoval krvnik Freissler. Pred triintridesetimi leti! Kako težko bi šli v smrt takrat naši Selani, Obirčani, Kapelčani, Rebrčani, Boroveljčani, če bi morali zvedeti, da se bodo morali boriti triintrideset let po njihovi junaški žrtvi preživeli bodoči rodovi koroških Slovencev še in še za svoj obstanek. Boriti, kot se borimo danes, 9. aprila 1976, tukaj, sredi Celovca? Po triintridesetih letih! Vseeno raste v meni in moji sosedi in mojem znancu in v vseh nas nekaj velikega skupnega: Zavest, da borba za pravico ni nekaj časovno odmerjenega, je nekaj, čim dalje traja, tem bolj okrepenijo borbeni značaji in vse bolj zorijo junaška srca! Glej, tam je Mirko — sin obglavljenega Meležnikovega Urha, ki je na dan svoje smrtne obsodbe 9. aprila 1943 skrivaj odšel v celici svojemu sojetniku, poznejšemu zdravniku dr. Jelenu, skromen spominek, da ga ta, ako bo preživel, izročil sinu, s katerim je ostala mlada mati Pavla doma v selški šajdi. Glej ga Mirka! Tam spodaj pod Musilovo ploščo pa sem pozneje trčil na Jurčija. Tudi on s svojci je tukaj. Ko bi njegov oče vedel pred triintridesetimi leti, da bo še danes potreben ta boj? Bral sem nekaj poslovilnih pisem Jurčijevega očeta Jurja, Tavčmanovega gospodarja, katerega se dobro spominjam, kako je v kapelskih cerkvah pobiral ofer in vselej jasno rekel: Hvala! — In brat tega obglavljenca, Franci? France Pasterk-Lenart! Tisti legendarni junaški komandant Prvega koroškega partizanskega bataljona, ki je teden dni prej padel v Mežici, preden so zaprtega brata Jurja obsodili na smrt. Najbrž nista nikdar izvedela za smrt drug drugega? Kolikšna smrt mora biti, da človek smeš živeti? Kdo to odmerja? Koliko žrtev je treba, da obstaneš posameznik? Kdo to določuje? Značaj? Vera? Kri in ljube-

zen? Samoohranitveni nagon kot plemenita naravna nujnost? Kot usoda? Kot izgovor, da močnejšemu zmaga pade sama v naročje? — Ko to preišljuješ, pa srečaš ljudi, ki danes niso šli na demonstracijo. Kaj izgovorov? Izogibanj? Plahosti? Nasprotij? Ta se boji za glavo. Drugi za službo. Tretji za obleko, da mu je ne popackajo. Četrta se nikamor ne vtikuje. Kdo bi naštel razne ovire in vzroke in utemeljitve in izgovore in oprostitve in vrag vedi, kaj še... Pa sem že v mislih na potovanjih po naših domovih: kje so bili domačini tistih hiš med vojno? Aha, ta in ta je bil v lesu, oni zaprt, tamle tista že poprej izseljena — tista in tista hiša pa se je tako po sredi izmuznila skozi vse dogodke. Vsi ne morejo tako delati. Vsi nočejo tako delati. Ko bi vsi tako reagirali, bi bilo nas že zdavnaj konec. To je dobro. Samo peščica mora biti odločnih, pa bo že dvignila precejšnje število. Vedno obstaja določena masa, ki hoče biti vodena. Koliko zmore spreten aktivist! Koliko je zmožel za časa partizanstva že jeseni 42. leta v kapelskih krajih!

Zdaj korakamo skozi kolodvorsko ulico in vzklikamo: »Nismo sami — demokrati so z nami!«, pa »Člen sedem — naša pravica!«, pa še nemško »Artikel sieben — unser Recht«!...

A moje misli so se pcedile postrani, pri številki, oziroma nemški besedi »sieben« je misel priskočila na ime Sima: Lahko bi danes šel z nami demonstrirati! Saj so te zaradi nekakih simpatij do Slovencev odrinili od koroškega rdečega strankinega korita. Kdor v tej deželi živi in ima tako, malce otožno, trpežno kmečko-proletarsko-bajtarsko-levičarsko-panslovansko kri v sebi, se ne bo čudil zaradi takih ali takih dogodkov na Koroškem. To je dežela, ki je zaradi izginule Vzhodne Prusije prevzela vlogo najbolj germanskega osemilja v »slovanskem naseljenem področju«. Tukaj v tej srečni deželi — tako se vsaj lažejo neki zakotni pesniki in pisuni — je tako nekaj edinstvenega na svetu, da drugod pač ni takega. Cel pesmi imajo, ki zatrjujejo, da se je Bog smejal, ko je Koroško ustvarjal. Kateri Bog le? Ilirski? Keltski? Rimski? Bajuvarski? Frankovski? Slovenski gotovo ne — zato imamo vse polno Marijinih božjih poti. Na Koroškem se ni in ni mogla takratna socialdemokratska stranka februarja leta 1934 prekopati do odločitve, da bi stala danes vsaj vredna časti heroja Wallischa? Pač pa je na Koroškem dosegel zlasti julijski (reci: Naci) puč široko odzivnost. Meni se večkrat v glavi zavrti, če se spomnim, da je baje okoli leta 1928 — ko sem jaz prilezel na svet — bilo med ta-

Bereze

kratnim koroškimi učiteljstvom največ nacionalsocialistov. Kako to? Kod je ta ideološki pritok mogoč? In 38. leta je bila prav na Koroškem najprej izvedena »priključitev« k Hitlerjevi Nemčiji — voditelj takrat, kaj čuda, neki učitelj!

Zdaj gremo po štirje vstiric in vzklikamo skozi Celovec. Ob strani začne pri trgovinski zbornici razganjati nekega staruharja »koroška domovinska ljubezen«, zato se kar peni od psokv. Oko in uho postave hodi poleg nas demonstrantov. Kaj le gre uniformirancu skozi glavo? Saj ni narobe, če se v mislih ubadam tudi s tem? Narobe? Marsikaj je narobe, kar se danes tiče slovenstva. To je iz dneva v dan nova »filozofija«, če že ne »ideologija«. Natančno slutim, da nobenemu demonstrantu

ni vseeno, ko greš tako skozi Celovec. Ako primerjamo s tem, kako se je demonstrantom leta 1947 godilo. Seveda, ker so bile to formacije še obstoječe Osvobodilne fronte, so tako Angleži kot v naglici v civil preoblečeni, še gorki hitlerjanci kar na vsem lepem na skupni liniji »nastopili« proti komunistom. To je še danes najlažja psovka za Slovence nasploh, da jih gotovo gobci nahlurijo s komunisti. Taka je koroška dežela. Antikomunistična, nacistična, farška in starinsko-zlagana, kajti biti hoče najbolj germanska vseh nemških dežel, čeprav ima tisočletno slovansko srbečico. V primerjavi z demonstracijami kar po vojni smo danes napredovali. Skupno s silami z demokratične nemške strani vse Avstrije.

samostojne Karantanije ta zgodovina ne obravnava, a se do tega spoznanja javno niti ne želi dokopati in vsa ta pričevanja o slovenskem bistvu Koroške sovpadajo celo prav v stoletja teh tisoč let. Takrat je lipa še medila. In danes naj bi bili Koroški Slovenci morda samo še kot etnografska znamenitost za turiste, da bi prepevali svoje pesmi, ki jim vsi priznajo, da so lepe, da bi plesali visoki rej, v javnosti pa bi morda le kletvica ostala slovenska »moj duši« Kerntn is la ans!

So zgodovinski trenutki, ki so hote prikriti, prikriti ali pa vsaj (celo?) zakriviljeni šolski mladini in jim marsikdaj ne poznajo pravega obraza. Še danes je prisotna tista miselnost, ki jo odkriva za Koroško dr. Jagschitz v knjigi Der Putsch, da je bila Koroška srčika nacionalsocializma v Avstriji in koroški Slovenci so se ob nacističnem poskusu državnega udara leta 1834 ponekod zoperstavili nacistom celo z orožjem in tako pomagali braniti demokratično republiko. (Povzemam po recenziji H. Ogrisa, objavljeni v Kleine Zeitung). Zavedajajo ozračje s »pra strahom« z juga. Od tod še nobena vojska ni rušila meje: leta 1919 po razsulu Avstro-Ogrske do plebiscita ni bilo meje, leta 1941 je pa hitlerjeva vojska porušila mejo na Karavankah. Če je Avstrija žrtev nacistov, potem je okupator prišel edinole s severa, česar pa mnogi ne morejo doumeti, ali pa jim tudi ni bilo in je bil to za nekatere vendarle »Anschluss«. Kadar bo zgodovina brez traume razčiščena in jo bodo tako prečiščeno sprejemali brez izjeme vsi, bo marsikak nespozrazum odpadel in bo ustvarjeno ugodnejše ozračje sožitju.

Vaš

Stefan Borovčnik

PISMO S KOROTANA

Dragi moji!

»Korotan je čudn svet

ko lipa nosi hrastov cvet«

Zadnja sobota junija. Koroška praznuje, zlasti je prazničen Celovec: zastave, plesi, petje, slavnostni govori. Koroška slavi 1000-letnico. Dejal bi, srečna dežela! O, du ma Hamatle!

A kje so glasovi Roža, Gur, Podjune in Zilje: Mau čez izaro... Mojcej... Vsa ta čudovita ubranost in mehko slovenskega petja? Kje si Ziljski, tvoj zaneseni odgovor cesarjev, ki je začudeno vprašal, ali tod še živijo Slovani: »Jawol Maistät! Von hieher bis zu den Toren v Konstantinopel!« In ti, Drabosnjak, »poreden paver iz Korotane«, bi ob tem slavju zamahnil z roko in v brk bi ponosno povedal:

»Vino pije moj sovražnik, noj gra prato jist, jes mam po glih tuj doro, da imam ano doro viest!«

Sicer pa, glavno da je praznik, da teče pivo v potokih mimo »lintverja« pa četudi častimo krpanovo kobilo.

Leta 976, torej pred 1000 leti je »Fürstengericht« kaznoval upornega bavarskega vojvodo in da bi oslabil Bavarce, so jim odvzeli Koroško, ki je postala šesta vojvodina nemškega cesarstva; namesto bavarskih so odslej, za nekaj stoletij sedali na knežji kamen švabski plemiči. Tako se je rodila tisočletnica!

Kljub temu, da je v drugih deželah bila oblast dedna, so na Koroškem zaradi častitljive starosti in zakoreninjenosti pustili še iz časov slovenske Karantanije ustoličevanje, ki je ves čas bilo in ostalo do zadnjega ustoličevanja v slovenščini, »das Kerndten ein rechts Windisch Land ist. Das hat auch Sannd Kayser Hainrich besttat«. (Jakob Unrest, koroški zgodovinar iz 15. stol., pokopan v Podkrnosu).

V švabskem zrcalu pa beremo, da pri obredni maši ustoličevanja »... singt och alle ... ir windisch Gesang ...« (Schwabenspiegel, 13. stol.). Enej Silvo Piccolomini, kasnejši papež Pij II. pa je povedal, »sunt enim ... Carinthiaci Sclaui ...« (so namreč Koroški Slovani). Neki angleški popotnik je leta 1973 ugotavljal, da je jezik Korošcev slovenščina in da ni veliko nemško govorečih (podatek je iz Carintheje I. 1974, str. 170). Tako so tuji izpričevali slovensko osnovo koroške dežele.

Slovenščina na Koroškem ni živela le na polju in hlevu, bila je čaščen jezik obredov, v tem jeziku kmetov in dežele so sprejemali oblast na knežjem kamnu in v tem jeziku so še nemški plemiči zagotavljali okrog knežjega kamna stoječemu ljudstvu, da bodo pravični sodniki; v slovenščini so prepevali svoje obredne pesmi v cerkvi in drugi brižinski spomenik je priča ritmično retorične zrelosti jezika. »Et'e bi ded naš ne sgrešil te w weki jemu be žiti ...« (začetek II. sp. iz druge polovice 10. stol.). Slovenščina je tu živela na dvorih, »von allter haben all Herzogen von Kerdt die Freiheit gehabt sind worden, oder angeprochen, so haben sy sich in windischer Sprach verantwourt«. (J. V.) Koroški vojvoda je s svojim spremstvom, okrog sto vitezov jih je bilo, brez pomislekov prijazno izrekel svojo dobrodošlico, svoj »Buge was primi« ... (U. Liechtensteinski, 13. stol.).

Za večino na Koroškem, na srečo ne za vse nemško govoreče, niti ne za vse avstrijske zgodovinarje, se začne zgodovina Koroške z letom 976 in slovenske, resnično

Če je molčanje modrost, potem so mrtveci največji modreci.

Ne plavajo samo ribe, plavajo tudi načrti, obljube in sklepi.

Dušan Mevlja

Da ne bo »zobobola«

Mitja Šipek, dipl. ing.

K R I Z A

(nadaljevanje)

Nekoč je imel Šentanel svojo občino, gmajno so jo imenovali. Župani so bili vsi brez izjeme zavedni Slovenci in so na uradne akte iz Velikovca, ki so se glasili v nemščini, odgovarjali po slovensko ali pa jih zavrnilo s pripombo, da jih naj pošiljajo v slovenskem jeziku. Tudi šentanelška fara je bila samostojna in je še danes.

Kot samostojna občina je imela seveda tudi najnujnejše institucije, ki k občinam spadajo. Ena takih ustanov je bil arest. Ta zapor je bil in je še danes tik pod mrtvašnico. Seveda se danes ne uporablja več za take nehumane namene, temveč ga najbližji kmet uporablja za spravilo orodja. Zadnji zaporniki so tam čakali ječmen menda med prvo svetovno vojno. Zapor je bil pravzaprav kletni prostor z ilovnatimi tlemi in majhnim zamreženim oknom, ki je lahko nudil svoje gostoljubje le enemu, največ dvema klientoma, za tretjega pa že ni bilo prostora. Za vaške klateže in nedeljske pretepače, ki so bili vajeni vseh komfortov, od stanovanja v kašti, v holcuti ali v štali pa tudi v kleti, tak zapor pravzaprav ni predstavljal nič posebnega, vendar je njegova lokacija ravno pod mrtvašnico vlivala strah in grozo v razbojniške kosti. Kar naprej je nekaj škripalo in cvililo kot na vsakem pokopališču. Smola pa je bila še ta, da je bila mrtvašnica postavljena prav v tistem kotu pokopališča, ki ni posvečen. Tam so odlagali odpadke, uvele vence, suho travo, polomljene križe in podobno šaro, od časa do časa pa so v tem od boga zapuščenem kraju pokopali kakega samomorilca ali hudega odpadnika vere. Težo greha sta presodila fajmošter, mežnar in kak občinski mož. Ta prekleti kot je grozil tudi zakrknjenim pohotnim babam, ki so se sfretale in uporno rojevale otroke zunaj zakona, pa se na zadnjo uro niso spovedale. V starih časih ni bilo redko, da je mežnar skopal jama na tem kraju in tak pogreb ni bil ravno manifestacija. Ker je bil celi fari v sramoto, so ga opravili v temi, brez zvonov in brez pogrebcev. Lojna niso pokopali tako, temveč je imel običajen krščanski pogreb, ker so bili tisti časi že bolj prosvetljeni, razen tega so ga po smrti razglasili za ziranega, norega in kot tak ni mogel biti odgovoren za samomor.

Tudi mrtvašnica, kolikor pomnim, ni bila nič drugega kot skladišče za orodje in pribor, katerega so rabili ob pogrebnih svečanostih, šentanelci že ne pomnijo več, kdaj se je vršila zadnja obdukcija v tem prostoru, grozo pa je vseeno vzbujala. V tistih časih, pa še danes, so umrlega člana družine obdržali do pogreba v hiši, smrt pa je potrdil mrliški oglednik — »totenpešaver«, ki je bil zopet kar mežnar. Govorile so se čudne reči. Ko so čez leta prekopalni neki grob, je skelet ležal v krsti obrnjen z obrazom navzdol, kar naj bi pomenilo, da se je prebudil iz globoke nezavesti in tako tragično preminul, ko ni mogel več nikogar doklicati. Taka zgodba, ki je menda celo resnična, še danes kroži po Šentanelu:

Eden izmed Kajžarjevih gospodarjev je iznenada umrl. Po treh dneh so ga odpe-

ljali s parom konj in mogočnim sprevodom do Šentanela. Kajžar je bil in je še danes mogočen paver in taki so imeli konje, pa so svoje gospodarje z vsemi častmi prepeljali k zadnjemu počitku. Bajtarske so ponavadi odnesli štirje pogrebci na ramah do pokopališča, če je bilo pa le predaleč, so se pač nosači menjavali. Ko so Kajžarja prevzeli pogrebci, se je menda med potekom ceremonij prebudil. Doma so že čakali pogrebce, da bi opravili še sedmino, ki je bila v takih hišah sila mogočna. Že so zagledali pogrebce pri lesi, ki zapira pot z gorice v les, ko priteče pastir v kuhinjo in pravi, dedi so domov prišli. In res, na čelu sprevoda je stopal umrli gospodar v nogavicah, za njim pa do smrti prestrašeni pogrebci. Namesto sedmine so opravili zahvalno molitev. Gospodar je menda še dolga leta živel, v zahvalo za ta čudež pa je kupil zvon ki ga sedaj šentanelci imenujejo »srednji« in še danes pozvanja v slovo šentanelcem, ko se odpravljajo na drugi svet.

Kadarkoli zaide sonce za Obirjem, posvetita na šentanelsko pokopališče dva pramena sončne svetlobe, ki se počasi plazita prek cerkvenega zidu, čez razvegvane križe in zamreta za pokopališkim zidom v prosojno vijoličastem ognju. Tedaj se prebudijo spomini za sto let nazaj, kot da se zbirajo k slovesu. Menda ni človeka, ki bi šel tod mimo in se v njem ne bi nekaj zganilo, vsaj en spomin, ki se mu je globoko zasadil v dušo in ki ga veže na njegovo življenjsko pot. Tudi meni se je zapičil tak spomin, kot trnjev poganjek še iz mladih dni in ostal v njem za večne čase.

Umrlo je otroče, ki še shodilo ni, nezakonske matere sin. Že ko se je rodilo, je bilo bledečno in je jokalo s slabotnim skrušenim glasom, kot da šušti posušena vejica v jesenski hlad. Otroče je nekega dne ugasnilo in ker sem bil otroku boter, sem mu bil dolžan prirediti pogreb, kot se šegam in navadam kraja spodobi. Položili so mi belo krsto z otrokovim truplom v naročje. Bila je manjša kot čebelji panj in nobene teže ni imela, tako se mi je zdelo. Na čelu sprevoda sem nesel to onemoglo dušico do pokopališča. Tam je bila izkopana jamica, grob, ki mi je segal malo čez kolena. Pogrebcev je bilo le malo. Položil sem belo krsto na sveže izkopano zemljo, stopil v grob in pogrebci so mi zopet dali krsto v roke, da jo položim v zemljo. Položil sem otroka v plitvi grob in zvonovi so zazvonili prav tako, kot zvonijo takrat, ko leže k počitku mogočen kmet. Pravzaprav na tak dan ni žalosti, saj je nedolžni otrok brez greha in je itak odšel v lepše življenje, še preden je okusil grenkobo posvetnega življenja. Nihče se ni zganil, nobena mišica na obrazu maloštevilnih pogrebcev ni trenila, le iz žalostnih oči njegove matere so polzele solze, ena za drugo in kapale na svežo pokopališko zemljo. Stopil sem iz plitvega groba, v njem pa je ostal ob beli krsti, ki je bila podobna čebeljemu panju, del mojega življenja — grenko spoznanje, da je smrt osnovna sestavina življenja in njegov edini zvesti prijatelj.

Šentanelška gmajna je živela še nekaj let po prvi svetovni vojni, potem pa jo je

pobrala dolina. Prevalje so stegnile svoje roke čeznjo, fara se pa ni dala. Po drugi svetovni vojni je oblast v Šentanelu ponovno oživela. Tam je bil samostojen krajevni odbor, ki pa se je prvtako kot gmajna nekoč pretopil v dolinsko oblast, ki je s Prevalj romala na Ravne in tamkaj obtičala.

Tista suha leta menda ni bilo hiše, ki ne bi občutila takega ali drugačnega pomanjkanja. Tudi kmečka obrt je le životarila, najbolj pa so bili prizadeti dninarji in sezonski delavci. Pomanjkanje kruha je bilo tolikšno, da so bajtarji najemali pri gruntarjih odročne, strme in z grmovjem in trnjem zarasle bregove ter jih trebili. Imenovali so jih »novne«. Najprej so posekali grmovje in ga še svežega zvlačili v dolino ali do najbližje poti. Tako vejevje z bogatim listjem je služilo pri kmetu za letno steljo. Delo je opravljala cela družina. Oče je sekal grmovje in pozneje ruval korenine iz zemlje, kar je bilo več kot težaško delo. Mati je klestila veje, otroci so vejevje ravnali in vlačili stoge v dolino. Pri tem so si našli klopov, da so bili vsi rogljasti, čudno, za meningitisom pa ni nihče zbolel. Potem so na to puščobo zasejali oves ali rž, ki je prvo leto tako borno obrodil, da so le tu pa tam videli kak šop klasja, okoli pa je bilo golo. Taka gladovna zemlja, ki so jo odnašali nalivi, poleti pa jo je sonce osušilo, da je bila kot opeka, je žrla gnoj, da ga ta suženjska žvot ni utegnila tovoriti v koših. Koš je bil tudi edino transportno sredstvo za spravilo žetve. Šele čez dve, tri leta, ko se je zemlja že nažrla gnoja in znoja, so si bajtarji upali posaditi prgišče krompirja. Če je gratal, je bil krompir lep, to pa je bilo zelo težko reči vnaprej. Kot protiuslugo za te ošpice rebri so morali najemniki odrajtati nekoliko šihov pri košnji ali žetvi, še najrajši pa pri mlačvi ali štrajfanju žita. Tudi tam, kjer so imeli ročno mlatilnico ali pa so si jo lahko sposodili, so se izogibali strojne mlačve rži in pšenice. Dolga slama pri teh visokih žitih je gromozansko zadrževala stroj. Ročna mlatilnica je imela na vsaki strani po eno kruko, ki sta jo zgrabila dva čvrsta možka. Morala sta jo gnati z vso močjo, da je pinja dobila zadostno število obratov, v nasprotnem primeru se je pričela slama ovijati okoli pinje in latovje je letelo iz stroja napol polno in zmečkano. Žita s kratkim stebлом, kot so oves, ajda in jara pšenica, so bila bolj hvaležna za strojno mlačev. Zato se je stegneno žito štrajfalo. Z zvezanimi snopi so udarjali po štrajfanci, da so izbili zrnje iz latovja. Tako obdelano snopje pa še ni bilo godno za živinsko krmo ali nastilj, ker je še vsebovalo zrnje. Takrat se je gledalo na vsako zrno. Snopje je prišlo na vrsto še enkrat za cepe. V dolgih zimskih nočeh je družina vstajala ob dveh ali treh zjutraj in se razpostavila po gumnu. Na sredino gumna so naložili oštrajfano snopje, gospodar je naredil križ čezenj in dal povelje za pričetek, kot da se je pričela bitka. Če so bili štirje mlatici, so udarjali v ritmu polke nekako tako:

pika poka
pika poka,

če pa jih je bilo šest, je bil takt tričetrtinski in se je čulo:

v vsakem koti rit napoti
v vsakem koti rit napoti.

Da bo čimbolj obrodilo

Če jih je hiša premogla kar osem, je bil ritem štiriosminski, takole:

pod janko pod kinkl
pod janko pod kinkl.

Mlačev je bila umetnost. Takt se za nobeno ceno ni smel zmešati. Če je samo eden od mlatičev udaril napak, je bilo v hipu mlačve konec. Vsi so obstali kot na povelje. Hlapec Anza pa je zarobantil: hudič, a spiš in bil pripravljen, da zbudi dremluha z ročajem cepca. Take težave so obhajale mlatiče začetnike, običajno pastirje, ki so zjutraj tako radi spali, pa jih je Anza brez milosti izvlekel izpod kovtrov. To pa še ni bila najhujša nesreča. Če si vrtel ceppec nerodno, se je znalo zgoditi, da si oplazil soseda, saj pobiči niso bili kaj prida visoki, cepe pa je moral vihteti nad glavo. V strahu, da ne bi maznil soseda, je revše vihtelo ceppec z manjšo silo, zato pa je ceppec omahnil in ga kresnil po glavi, da je po prvi rundi nosil na glavi buške kot kak neuki bider po prvi paši.

Štrajfanje je bil pravi hudičev posel. Oblaki prahu so se valili po gumnu in štrajfjenci so bili črni, da jih nisi prepoznal. Kot pošasti so se zbirali na gumenskih vratih in si otirali kepe prahu raz brke in obrvi. Ostre rese so se jim zatikale v globoke potne gube in razpraskale kožo do krvi. Umivanje med tednom je bilo brez pomena, ker je razen prhe ni metode, ki bi sprala plasti cementa iz potu in gumenskega prahu s kože, a te na kmetih niso poznali, pa se je ob koncu sezone cedil gnoj iz ognojenih ran na vratu, pod pazduho in pod obrvmi. Štrajfanje se je vleklo od poznega poletja pa vse do pozne jeseni, potem je sledila mlačev. Kmetije, ki niso imele obilne vode, si niso mogle omisliti mlačve na vodni pogon, voli pa so po večini bili pri hiši. Ročna mlatilnica je bila le prehuda in zanjo nisi mogel več dobiti gonilcev, tudi med bajtarji ne, rajši so stradali, kot da bi se v nekaj letih pretegnili in za vse življenje postali pohabljeni.

Da bi izkoristili goveje vleko, so konstruirali geplne. Te naprave so imele ogromne zobnike, jermenje in prenose ter

so delovale najbrž s silno slabim izkoristkom. Par volov, vprežen v oje geplna, je ure in ure hodilo v krogu, pa so morali biti kar krepki, da se je mlatilnica zavrtela, tako da je ulila. Znano je bilo, da se živina, vprežena v gepl, pokvari, posebno vol na notranji strani vprege je postal čez čas nekako pijan, tudi ko si ga izpregel, ga je vleklo ko kakega pijanca na eno stran in je bil za ralo skoro neuporaben. Zgodilo se je tudi, da so se voli pretegnili, če je strojnik pri nakladalni mizi le preveč bulal snopje v žrelo mlatilnice, gonjač pa je vedno bolj mlatil po upognjenih hrbtih živine. Znak za tako pretirano vnemo je bil, da je vol pričel scati kri. Takemu volu ni pomagalo nobeno domače zdravilo, najboljša rešitev je bila nož. To pa je pomenilo, da si vola vrgel v stran, saj že za zdravega mesar ni dal, da bi bilo besede vredno, za takega pa si lahko pričakoval le izkupiček za kožo. Gepli so se kmalu izrodili in stali pod gumni le še kot trpek spomin tistih neusmiljenih časov. Zares težka je bila pot od zrnja do novega zrnja in ni bilo večjega užitka kot nositi 60 kg težke vreče, ki so vsebovale en birn žita, z gumna v kašto. Če je bila letina dobra, smo pridelali tudi po 30 birnov rži, če pa je bila toča, ali pa je žito poleglo in pa v hudi suši, se je znalo zgoditi, da smo pri desetem birnu zarezali zadnjo zarezo v podboj na kaštnih durih. Tisto leto je bilo žaltavo. Kruh kupovati na kmetih je pomenilo popoln polom, celo sramoto. Pri sosedu so imeli z žitom še večje težave kot mi. Med rž se je vgnezdil vušenc, škodljivo bilje, ki je v celih plahtah prekrilo koristno setev in dajalo neko semenje sladkobnega okusa in temno modre barve, tako da je bil takšen kruh črn, kar modrikast in je klasificiral dobre in slabe gospodarje. Če pa je bila nuja že prevelika, smo kupili koruzo in iz njene moke pekli koruzni duš. Tak kruh je bil brez okusa, pravtako kot ovsen ali s primesjo ajde. Čudno, danes ga iščemo z lučjo in smo zanj pripravljeni plačati vsako ceno, pa ga ne moremo dobiti. Ni bilo redko, da se je v kruhu našel tudi krompir, ki je naredil kruh pacast, da se je lepil na prste in na

zobe in je bil prava nadloga. Pa kaj bi, lakota je bila prehuda, na prebavo pa je menda zelo blago deloval, bil je pravi medikament proti zaprtju.

Mlinarji so imeli v tistih časih vedno delo. Mlinov ni manjkalo posebno v rieki, kjer je bilo vedno dovolj vode. Taki mlini so imeli poleg mlinskih kamnov še stope, ki so phale različno zrnje. To pomeni, da so mu luščile luskine. Kmečki mlini po grabnih so imeli običajno le mlinske kamne, saj so delali z malo vode, ki je pritekala včasih kar iz tajhtov. Vsak malo večji kmet je težil za tem, da si je zgradil svoj mlin, včasih kar kak kilometer daleč od hiše. Računal je, da bo mnogo prištedil, če ne bo mlinarju treba odrajtati deleža. Takrat se je mletje plačevalo izključno v naravi, del moke je mlinar obdržal za delo. Ta delež je bilo težko kontrolirati, pa so se razširile različne govornice o poštenosti mlinarjev. Bile so tudi velike razlike med kvaliteto zamlete moke, zato so se posamezni kmetje navadili, da so desetletja vozili ali pa nosili zrnje v isti mlin, pa če je bil tudi bolj oddaljen od kmetije kot pa drugi, ki ni imel najboljšega slovesa za delj moke ali pa za delj merice. Bajtarski, ki niso imeli svojih volov, pa so si oprtali vrečo zrnja na rame in ga vlekli v dolino v mlin in pravtako nazaj navkreber, ker pa niso imeli kaj prida zaloge v kašti, jim je bilo to trpljenje prišparano za nekaj poti v letu.

Dolinski mlini so imeli vedno še žaga v prizidku, le redki so bili brez nje. Žaga je bila pogruntacija, da je kaj. Meni se je zdela vedno tako skrivnostna in tako mogočna. V podzemlju se je vrtel ogromen zobnik, ki je poganjal mnogo manjšega. Veliki zobnik je imel zobe iz lesa, mali pa menda ne, sicer pa to ni važno. Ta dva zobnika sta bila kot ogromna pošast, ki je pohrustala vse, kar je prišlo med njene krvočne zobe. Enkrat, žal prav zares, je menda zašel otrok in pošast ga je zmlela kot zrelo hruško. Od tistih mal sem se pošasti še bolj bal. V zgornjem delu žage je bil žagin list, ki je z neverjetno hitrostjo nihal gor in dol, poleg njega pa je bila cirkularka, ki je piskala kot sirena, kadar je enonogi žagar obrezoval komaj našagane deske. Kljub veliki radovednosti se tem čudesom nikoli nisem upal približati, bolj zaradi žagarja kot pa zaradi glasov, ki so prihajali iz žage. Kmečkim žagam pa so hudo konkurirale podjetniške žage, ki so bile toliko bolj moderne, čim globlje v dolini so bile postavljene. Te žage sem mrzil že od mladih nog, ko mi je oče pripovedoval, za kakšno goljufo ceno so prekupčevalci odkupovali les, pri tem so za nameček še pičlo merili, za vsako figo hlode škartirali in jih skoraj zastoj odkupovali, nekaj so jih pa njihovi furmani kar pokradli. Kadarkoli sem šel mimo teh gospodskih žag, se mi je zdelo, kot da žagajo trupla teh zgaranih kmetov in njihovih hlapcev, ki so se šintali, da so spravili les do doline. No, tudi te hudobe je bilo enkrat konec, le spomin nanjo je še ostal. Danes klepeta v dolini šentanelške rieke en sam mlin in en sam mlinar še melje zrnje in zgodovino šentanelške fare.

Za pustne dni je bilo v Šentanelu živahno. Pustni krapci so dišali že daleč naokoli hiše, pri južini se je iz ogromne glinaste skledke kadilo, zajetni kosi prekajene svinjine so se valjali po površini na repičevem zosu,

ki je bil tako gost, da je žlica, zasajena v belkasto maso, stala pokonci. Številna družina je družno zasajala žlice v to maso, ki je kopnela kot sneg pod pomladanskim soncem. Vsakdo je imel svojo žlico, ki jo je dobro poznal, čeprav niso bile zaznamovane in gorje, če se je kdo spozabil in vzel tujo, takoj je bil prepričan na dlani. Anzanova žlica je bila le še ostanek žlice, saj je je manjkala kar tretjina na tisti strani, kjer je imel Anza še tri zobe; med njimi je bil podočnjak, dolg in čvrst kot prašičji okel. Z njim je dolbel v aluminijasto žlico, ki jo je menda prinesel kar iz Galicije, ko se je vrnil z vojske. Robovi žlice pa so bili obrušeni tako, da je služila obenem tudi kot nož in sem se vedno čudil, da si Anza še ni odrezal jezika z njo.

Po kosilu smo se otroci zagnali na gumno, kjer je bila na petru pripeta veriga in nanjo privezana deska. Ta naprava — učka, je služila kot zanesljiva gugalnica. Čeprav je bil strupen mrz, smo se otroci učkali ure in ure, vsi premrli in žnoderavi, tako da smo pozabili še na krape. Šele ko so se pojavile pustne šeme, smo se v strahu poskrili po slami, mlajši pa so se jokajoč oprijemali starejših in pri njih iskali zavetja. Vsak pust je dobil kakšen krap, včasih pa še kakšen kovanec po petindvajset par, posebno še ubožni, ki so se od drugih razlikovali po tem, da so bili oblečeni v predolge in razcapane mamine janke in v prevelik očetov kalor ter so k hiši prihajali zelo boječe. Po pravilih je od ene hiše smel nastopiti kot pust le eden od otrok, ker pa so vedeli, da bodo obdarjeni vsi, so pri ubožnih hišah našemili kar celo posadko. Pusti so svoje želje lahko izražali samo s kretnjami, molče, pri tem so uporabljali vse mogoče gibe in znake in kazali na prazne malhe in strgane žepe. Zgodilo pa se je, da se je najmlajši izmed pustov ob pogledu na pogačo in klobaso le spozabil in tako milo zastokal: »Teta baso,« da mu je mati z nasmehom potisnila v predpasnik celo klobaso in še kak krap.

Miniaturni pust se ni utegnil zahvaliti, le velike svetle oči so zažarele kot dva oglja. Od prevelike sreče je izgubil občutek za čas in prostor, planil je proti vratom in na vrat na nos telebnil čez prag, se urno pobral in stekel proti lesi, čez kako uro pa se je vrnil prav tako in stegoval ročice proti materi: »Teta baso.«

Popoldan so pustnijo priredili odrasli. Oče, ki je bil že priletel in mu za take šale ni bilo, je že robantil: »Je pa že društvo lačnih in žejnih spet tu.« Tako ime so dobili veseli Šentanelci. Nekaj je bilo med njimi sicer še fantov, sicer malo starejših, ki si še niso nakopali babe na vrat, večji del pa so bili poročeni možje, pa so take in podobne vesele navade prinesli v zakon in jih ni bilo mogoče od tega odvaditi. Žene so nekaj časa kramentirale, potem pa so se vdale v usodo, najbolj preudarne pa so šle kar z njimi na zabavo.

Že od daleč se je zaslišala harmonika in vriskanje, smeh in petje. Izva ovinka se je prikazala čudna povorka. Voli so vlekli sami, na njih pa je bila ogromna skrinja, zbita iz starih desk in kvanic, ob strani je bila kruka, ta kruka je služila za muziko. Bolj ko si jo vrtel, bolj je igrala harmonika v zaboju, proti večeru pa je ta kruka služila bolj za to, da se je neutrudni Jozej, ki je ves dan gonil kruko, držal zanjo, da

ni omahnil v globoki sneg. Na vrhu zaboja je bil trahter — lesen lijak, v katerega je bilo treba nalivati mošt, če ne, je harmonika pela zmeraj tiše, dokler končno ni utihnila. Z zadnje strani je bila odprtina, kamor so potiskali razposajeni spremljevalci stare babe; te so nalovili med številnimi deklami in če je bilo mošta dovolj, je namesto nje na sprednji strani izstopila lepa mladenka.

Oče najprej sploh ni maral iz hiše, vendar mu taka trdobočnost ni dosti pomagala. Če se je hotel hrupnih obiskovalcev znebiti, je le moral z mevro v klet. Tam je postavil mevro pod sod z matrnikom, ki je bil namenjen za ibržnike in berače, če pa ne bi bilo drugače, pa tudi za kosce v vročih poletnih dneh, ako bi le zmanjkalo vsega drugega. Počasi se je babji mlin z vso posadko vred odmajal po globači k sosedu. Preden se je dan nagnil, je bilo treba obiskati še nekaj kmetij, katere, ni vedel nihče od spremstva, najbolje so pot poznali le še voli, ki so bili od vse številne skupine še edino trezni, zato so krenili po bližnjici proti domu. Harmonika v zaboju se je oglašala le bolj poredko, zato pa so se vse bolj pogosto slišale kletvice. »Hudič, saj se bom utopil,« je doprinašal mehač Tevž, ki je že napol plaval v moštu, saj je bil sod že zdavnaj poln. Zamotan problem se je rešil sam od sebe, ko so voli zapeljali na stran in se je krama prevrnila s sodom in harmonikarjem vred. Žal je odteklo tudi precej mošta iz soda, tako da je gavda, ki so jo s to pijačo po pustnih dneh priredili v društvu lačnih in žejnih, bolj suha.

Pustni dni so bili tudi ženitovanjski dni. Veliki pavri so prirejali take ovseti, da so trajale po dve noči in tri dni in takrat je bila vsa vas na nogah, pa ne samo takrat, že nekaj tednov prej in še dolgo po tem.

Riečnikova kmetija je bila vzor trdne kmetije. Hiša in gospodarsko poslopje sta bila sicer zelo stara in vsa lesena, le klet je bila zidana, zato je bilo v njej vedno enako hladno, kar je posebno dobro delo moštom. Stari Riečnik je bil pravi mojster za mošte. Z Riečnikovim lesnikovcem se ni mogel meriti nobeden v vasi, Riečnik ni

nikoli dovolil, da bi se k moštu dolivala voda. Štok po prvi preši je imel še vedno precej soka, zato so se za to štokovje bajtarji kar topli. Če si tak štok premler in nanj nalil vode, je pritekla iz njega kar lepa količina martrnika. Kdor je znal doliti pravilno mero vode, je pridela še kar uporabno pijačo, le da se ni držala kdove kako dolgo. Proti koncu poletja je tak mošt cikinil in postal kisel, da še za jesih ni bil prav uporaben.

Riečnikova družina je bila zelo številna. Stari Riečnik se je oženil, kot je bil takrat običaj, z bogato nevesto. Sam je bil sin manjšega kmeta, malo večjega bajtarja, Riečnikova Katra pa je bila edinka in kot taka edini dedič velike kmetije. Lepa ni bila, prej grda, bila pa je zelo delavna in varčna gospodinja.

Pri Riečniku so se rojevali otroci vsako leto. Devet jih je bilo, šest fantov in tri dekleta. Riečnica je delala nepretrgoma, čeprav je bila že visoko v nošenju. Eden izmed fantov se je menda rodil kar na travniku. Riečnica je grabila listje, ko je prišel njen čas. V predpasniku je prinesla domov novorojenčka, na hrbtu pa koš listja. Tako fretanje pa jo je ugonobilo. Nenadoma je zbolela in jo je vrglo. Rekli so, da so se ji zmešale čreve. Riečnik ni klical zdravnika, še po gospoda so komaj utegnili poslati in takoj po tem, ko jo je dal v poslednje olje, je ugasnila. Otroci so bili večinoma že odrasli, le najmlajši Rok je bil še šolar. Najstarejši Rokov brat Polda je bil veseljak; delo pa mu ni dišalo. Cele noči je popival v vaški gostilni. Čeprav ni imel kaj prida posluha, se je navadil brenkati na kravo — tako imenujejo v Šentanelu bas. Odšel je v petek in se vrnil v ponedeljek ali v torek ves povaljan, včasih pa tudi ves opraskan ali potolčen, saj se je zaradi strupenega jezika nešteto krat stepel. Tako ponočevanje in neredno življenje sta načela njegovo sloko postavo. Prišel je pokašljevati in bledeti, ljudje pa so se ga pričel izogibati »Sušico ima,« so šušljali, Polda pa ni odnehal. Še bolj se je klatil, tudi po cel teden ga ni bilo na spregled, prej da je prikašljaval domov, je že prišla

S traktorjem gre lažje

novica: »Na Svetem mestu se je Polda stepel.« Bili so pozni jesenski dnevi in prve snežinke so že poplesavale pod dolgočasnimi oblaki. Poldana kot po navadi ni bilo domov. Čeprav je minilo šele tri dni, odkar je odšel, pa stari Riečnik ni mogel biti pri miru. Proti večeru se je odpravil proti Strojni. Ko je stopil pri Pernatovi puši iz gozda, je opazil ob kupu drvi nekaj hlođu podobnega. S hudo slutnjo je dregnul ob črni kup. Ni se zmotil Polda je sedel tam negiben ob svoji kravi in se je krčevito oklepjal z mrtvimi rokami.

Riečnikova dekleta so se pomalem požena, ena na kmetijo, dve pa sta vzeli knape. Tudi fantje so počasi zapuščali dom, ker je bil stari Riečnik še pri močeh in še sploh ni mislil na to, da bi komu prepisal. Drugi sin Boltej, ki bi po vseh pravilih moral naslediti grunt, sedaj ko je Poldana pobralo, pa se mu ni zdel primeren. Bil je zelo zabiknjen, samosvoj, terc, ki si ni dal ničesar dopovedati. V štirirazredni osnovni šoli ni nikamor napredoval, vsa štiri leta je sedel v prvem razredu in se je komaj znal podpisati. Bil je nagle jeze in božjast ga je metala. Take dni je bilo najbolje pustiti ga pri miru. Odsotno je gledal tjavendan in pene so se mu nabirale na ustih. Potem pa se je kar sam od sebe pomiril. Za kmečko delo mu ni bilo, zato je Riečnik sklenil, da bo dal posestvo tretjemu, ki se je zdel od vseh še najbolj okreten. Bil je silno iznajdljiv, postaven fant, kot šolar pretirano sramežljiv, pozneje pa bolesten babjek. Nobena dekla ni bila varna pred njim, tega pa se je Riečnik zelo bal. Na vsak način je hotel, da sin naredi kariero, kot jo je naredil sam. Zato je iskal bodočemu gospodarju bogato ženo. Riečnik je pomalem odgnal vse mlajše dekline in zadržal le starejše, ki ne bi omrežile Štefa, bodočega Riečnika. To je tudi staremu ustrezalo, saj je bil krepki vdovec še pri najboljših močeh, pri tem pa je silno pazil, da se ne bi soseski v zobe dajal. Takrat so bili pri Riečniku poleg domačih še trije hlapci, dve dekli in ena pastirica. Pastirica je bila še zelo mlada in lepe postave, bila pa je zaamana in so ji tudi rekli Riečnikova terba. Bila je sirota pri hiši že od majhnega,

ko jo je prinesla neka posvetna baba in jo kratkoma odložila v senu. Terba je odraščala kot vsi drugi otroci, toda prav kmalu se je opazilo, da jo zadržuje in da ni prav jasnih misli. Pri Riečniku so jo lepo imeli, jesti je imela, obleke je nosila še tiste, ki so ostale po domačih čirah in so bile vse predolge, zato je bila videti še bolj srutasta, kot je v resnici bila. Spala je pa v izbi, tam kot stara dekla Treza. Treza je bila čudno audržna, pa se je mlada pastirica od nje navadila prav takega obnašanja. Ko je najmlajša hči pričela frlet in je potrebovala svojo izbo, stara Treza pa je medtem umrla, se je morala terba umakniti v kašto. Kašta ni imela oken in je bila videti kot ječa, ki je vzbujala strah. Terba se ni ničesar bala, venomer se je režala in hlipajoče piskala skozi snežno bele zobe. Ko je terba odraščala, so se okoli nje pričeli sukati pobalini in vsa mogoča sodrga jo je zalezovala na paši. Terba pa je reagirala tako divje, da si nihče, ki je enkrat poizkusil srečo, ni upal ponovno je nadlegovati. Z ostrimi nohti in zobmi mu je zavedno pregnala skomine po mladem mesu.

Ženske so potihoma upale, vsaka zase, da bo postala mlada Riečnica, posebno potem, ko se je zvedelo, da Riečnik misli resna na Štefna. Čeprav so vedele, da Štef hodi enkrat k eni, drugič k drugi, največkrat pa kar k trem, so voljno potrpele in upale, da si bo že premislil, še bolj pa, da se mu bo kdaj zalomilo in bo moral že zaradi ugleda Riečnikove hiše bodočo mamico vzeti. Da bi naredile čim boljši vtis, so se kar teple, katera bo šla v taverh k Riečniku. Tista, ki jo je ta sreča doletela, je ves dan garala kot živina in se sukala okoli Riečnika, da bi ja naredila dober vtis na starega.

Štef pa se je nasmihal in še preden je bilo po večerji, je že izginil v noč. Imel je srečo, bab se je v zadnjem trenutku iznehil. Če ne zlepa pa zgrdo.

Nikomur pa ni prišlo na misel, da bi šaril okoli terbe. Terba ni bila nikomur prav naklonjena, zdelo se je, da v svoji omejenosti ni zmožna nikakršnega čustva, zato stari Riečnik ni niti najmanj posumil v svoje ga sina. Nekako o venartnici je bilo ravno pri večerji, ko je terba pričela čudno

grgrati. Postala je bleđa in vsa potna, potem pa se je zvalila s klopi in stegnjena obležala na tleh. Riečnik je zagledal na tleh negibno telo z razkoračenimi, kot sneg belimi stegni in napetim trebuhom. »Ježeš-marija, je pa ja široka,« je zarigala Nana, prva dekla, ki je istočasno veljala tudi za gospodinjo pri hiši. Nihče se ni ganil, da bi terbo dvignil, grobna tihota je legla v temačno izbo in vse oči so se uprle v gospodarja. Pravtako so se gospodarjeve oči sprehodile po začudenih obrazih in obstale na Štefanu, ki je spreminjal barve kot ob hudem mrazu.

Nana se je zganila in odšurjala v kuhinjo po moko kunjjo in se trudila okoli terbe, da bi jo spravila k zavesti. Terbo so odnesli v štalo, kjer je v zimskih nočeh prenočevala. Nana ji je premenjala prt in zrahljala slamnato ležišče. Še tisto noč se je rodil krepak deček — sramota Riečnikovega grunta. Ko se je terba zavedla, je z vso močjo zgrabila krhko bitje in ga ni izpustila iz rok. Nevarnost je bila, da bo otroku zdrobila kosti, tako krčevito ga je stiskala k sebi in ga tlačila v okrvavljene odeje, zato so se dekline trudile, da bi ji razklenile krčeviti objem. Terba pa je opletala z nogami, tolkla z glavo in sekala z zobmi, pri tem pa spuščala živalske glasove, da se je vsa živina v štali vznemirila in pričela mukati, kot da je požar. Končno je terba onemoglo zaspala in šele tedaj so rešili napol mrtvega otroka iz njenega železnega objema.

Štef je izginil v noč kot vsak večer in se šele čez dva dni vrnil pijan do onemoglosti. Stari Riečnik ga ni pogledal, če je srečal kogarkoli, je zarjul nad njim, tako da so se ga vsi po vrsti izogibali. Venomer je tuhtal, kako bi se dala ta neprijetna reč urediti, da bi bilo čim manj besed. Vsako misel, ki se mu je porodila v vročinski glavi, je sproti zavrnel. Da je bil Štef oče otroku, ni dvomil, popolnoma prepričan pa le ni bil. Kaj ko bi krivdo obesil kakemu prihajaču, potepuhov tiste dni ni manjkalo in terba je bila narihtana kjer koli si hotel. Nihče ne bo dvomil, da jo je povaljal kak potepin na paši ali pa je zlezal k njej v kašto, saj duri ni za sabo nikoli zapahnila. Ko je že izbiral svojo žrtev domnevnega očeta, se je zgodilo nekaj, kar mu je prekrizalo vse načrte, ki jih je s tako skrbjo in še bolj črno vestjo pripravljaval. Pravtako kot stari je tudi Štef noč in dan razmišljal, kako bi se dala sramota zakriti. Zanašal se je na to, da terba itak ne bo vedela natančno opisati dogodka niti svojega ljubčka. Tako je mislil, kadar je bil trezen, ko pa je bil pijan, se je v njem oglašal hudodelec. Tehtal je, kako bi jo z otrokom vred spravil s sveta. Ni in ni našel primerne načina, ki bi ga lahko uporabil, ne da bi ga zasačili in obtožili umora. Potem pa se mu je zabliskalo v pijanih možganih.

V hlevu je stal par konjev, eden izmed njih je bil prav nevaren. Če si se mu preveč približal, je šavsnil z režečimi zobmi ali pa udaril s kopitom, da bi razbil kamen, kaj še glavo. Terba je imela ležišče na nasprotnem koncu hleva. Treba jo je le nekako spraviti v bližino ritaste mrhe in razdražiti konja in nesreča bo tu, ni hudič. Nekaj dni je razglabljal o potankosti tega podviga, ponoči se mu je zdelo v plašču teme vse tako enostavno, ko pa je posijal dan, je misel zavrnel. Nekega večera se

V gozdu

je odločil. Popil je pol litra žganja, si pripravil gnojne vile in se odmajal k hlevu. Terba pa, kot da je slutila nevarnost, ni zatisnila očesa. Strastno se je oklepala otrokovega telesa in bolščala v temo.

Štef je prižgal vžigalnik in ga držal v eni roki, v drugi pa je stiskal gnojne vile. Nevarno se je približal terbi in pričel zlepa. »Lej, podgane so pod koritom, požrle te bodo,« jo je strašil. »Vstani,« je silil vanjo in ji molil ošpičene vile pod nos.

Terba se ni zmenila za podgane pa tudi vstala ni. Z eno roko je stiskala otroka k sebi, z drugo in po kolenih se je napol dvignila z ležišča, potem pa kot kača planila polzeč med živino prav tja, kamor jo je Štef hotel zbežati pod konje. Konj je pametna žival. Če začuti človeka pod seboj, obstane kot vkopan, te sem slišal pripovedovati in sem se o tem tudi sam prepričal ob koncu vojne, ko sem do nezavesti utrujen malo nižje Laboda zaspal na cesti, ko sem se umikal napadajočim ustašem. Ko sem se zjutraj prebudil, pokrit s kosom

strešne lepenke, so nad menoj stali mogočni konji. Čeprav je bila trda tema, me konj ni pohodil, verjetno ga gonjači niso mogli premakniti z mesta in tako so me obvarovali, da me v strašni zmedi umikajoče se bande niso pohodili.

Ko je konj zaslutil terbo pod sprednjimi nogami, se je umaknil nekoliko nazaj in napel hrbet. Štef je planil za njo in dregnil konja od zadaj z vilami, da je brizgnila kri. Mrha je v trenutku šinila z zadnjimi nogami kvišku in s kopitom zadela Štefna v obraz. Kot žoga je odletel v nasprotni zid in obležal tam ves krvav s strahovito zmaličenim obrazom. Konji so rezgetali kot ponoreli in živina se je z mukanjem trgala z verig. Terba je nagonsko planila pokonci in vrešče zdvijala skozi hlevska vrata v noč.

Terbo z otrokom je vzela pod streho sosedova hiša, Štefna pa je zdravnik za silo zakrpal, vendar mu je ostala na desni strani lica globoka sled podkve za vse življenje.

Trideset in petdeset let dela šolskega centra

Skoraj vsak dan se v življenju srečujemo z različnimi jubileji, obletnicami, spominskimi dnevi in podobno. Vsi so več ali manj zanimivi, pomembni ali pa vsaj predstavljajo prehojeno pot in razvoj določenega društva, podjetja, organizacije ali tudi posameznika.

Ob velikih in pomembnih praznovanjih v tem letu, ob stoletnici rojstva Ivana Cankarja, 35. obletnici ustanovitve OF, 35. obletnici vstaje in začetka oborožene borbe vseh jugoslovanskih narodov: trideseto obletnico dela šolskega centra in petdeseto obletnico ustanovitve obrtne nadaljevalne šole za razne stroke na Ravnah na Koroškem.

Z razvojem železarstva na Koroškem in v Mežiški dolini se je tudi strokovno izobraževanje za razne fužinarske poklice dejansko začelo že mnogo prej kot pred 50 leti. Žal iz obdobja avstroogrške vladavine o tem šolstvu ni ohranjena nobena dokumentacija. Po izročilih še živečih domačinov pa je poklicna šola na Ravnah obstajala že pred prvo svetovno vojno, verjetno pa že v prejšnjem stoletju. Vzgajala je kadre za vse štiri železarne Mežiške doline, ki so takrat zaposlovale od 800 do 1200 delavcev.

Uradno pa je ohranjen začetek poklicnega izobraževanja iz leta 1926, ko je bila ustanovljena ali bolje, oblikovana Obrtna nadaljevalna šola Guštanj.

Iz glavne knjige te šole je razvidno, da je bilo pred 50 leti vpisanih v prvi razred 26 učencev, med katerimi so znana imena ravnanskih fužinarjev: Ivan Čevnik, Franc Gradišnik, Josip Kresnik, Leopold Močnik in drugi.

Vsi ti so sedaj že v zasluženem pokoju. V času, ko so še delali v podjetju, so bili na odgovornih delovnih mestih v proizvodnji kot vodje skupin, oddelkov ali kot visokokvalificirani strokovnjaki. Svoje znanje, ki jim ga je dala poklicna šola pred petdesetimi leti, so dopolnili z bogatimi

življenjskimi izkušnjami ter jih prenašali na mlajše generacije.

Prav zaradi pozitivnega vpliva, ki ga je imela ta šola na nadaljnji razvoj železarstva in strokovne vzgoje fužinarskih kadrov, se moramo ob jubileju spomniti pionirjev strokovnega šolstva na Ravnah: takratnega ravnatelja Ivana Pačnika in strokovnih sodelavcev Jožka Zega in Albina Halba ter poznejšega dolgoletnega ravnatelja Janka Gačnika.

Še posebej je pomembna 50. obletnica zaradi tega, ker je iz korenin te šole zrastle v osvobodjeni domovini leta 1946 metalurška industrijska šola (MIŠ). Ta je začela vzgajati mlade fužinarje v novem duhu in z novimi metodami, čeprav še vedno v starih tovarniških prostorih. Ustanovitelj MIŠ pred 30 leti je bila železarna Ravne. Vodstvo je že takrat dojelo, da bo samo strokovno usposobljen delavec lahko uspešno reševal zapletene naloge tehnologije in proizvodnje. Z razvojem železarne v novi socialistični družbi so rastle tudi potrebe po novih kadrih, ki jih šola v obstoječih okvirih ni mogla več zagotavljati.

Po dobrih desetih letih so pričeli graditi nove šolske prostore ob Meži. V teh prostorih je šola še danes. Vanje se je preselila leta 1957. Ker se je dejavnost v tem času že močno razširila in prerastla obseg metalurške industrijske šole, je bil po sklepu delavskega sveta železarne z dne 2. julija 1959 ustanovljen Izobraževalni center Ravne na Koroškem, devet let pozneje pa so ga preimenovali v šolski center. Šola (in kasneje center) je imela tudi svoj internat, najprej na Rimskem vrelcu v Kotljah, v letu 1959 je bil zgrajen novi internat za 120 učencev na Čečovju. Internat je bil ukinjen leta 1966, ko je prenehal dotok učencev z drugih področij in republik ter so bile urejene avtobusne zveze v koroški regiji, da so se lahko učenci vozili domov. V internatu so sedaj posebna osnovna šola, poslovni prostori in stanovanja. V okviru

MIŠ in kasneje centra se je razen poklicnega izobraževanja razvijala tudi druga izobraževalna dejavnost. Do leta 1961 je bila v tem sklopu šola za razne stroke, kot naslednica šole, ustanovljene pred petdesetimi leti. Pozneje, ko se je poklicno šolstvo organiziralo po panogah, je ta šola prenehala delovati, razvile pa so se druge izobraževalne dejavnosti. Predvsem je dobilo svoje mesto izobraževanje zaposlenih delavcev v rednih šolah in v oddelkih za odrasle ter v raznih tečajih.

V tridesetih letih svojega obstoja je dal Šolski center Ravne na Koroškem združenemu delu koroške regije, predvsem pa železarni Ravne, naslednje število strokovnih kadrov:

	absolventov
— triletna poklicna šola	2.409
— poklicna šola — odrasli	85
— dveletna administrativna šola	28
— dveletna poklicna šola (ozek profil)	141
— dveletna poklicna šola (ozek profil interno)	251
— tehniška šola — metalurški tehniki	46
— tehniška šola — strojne stroke — odrasli	140
— delovodska šola strojne in metalurške stroke	184
— delovodska šola — interno za ŽR 14	
— delovodska šola pri Izobraževalnem centru Štore	41
— dveletna šola za visokokvalificirane delavce	100
— dveletna administrativna šola — interno za železarno	58

Skupno je bilo za razne poklice izšolanih na šolskem centru 3485 kandidatov, od tega z verificiranimi poklici 3168 in neverificirano za železarno 317 absolventov. (Opomba: za neverificirane poklice se štejejo tisti, ki so uspešno končali izobraževanje po programu redne šole, vendar niso izpolnjevali vpisnih pogojev zanjo.)

(Glej tabelo I)

V izobraževanje za delo in priučitev za razne poklice ožjega profila je bilo vključenih skupno 1429 zaposlenih delavcev, od tega:

poklic	štev. delavcev
— talilci	57
— livarji	29
— valjavci	72
— kovači	57
— žarilci in kalilci	51
— ključavničarji	21
— strugarji	69
— rezkalci	15
— brusilci	46
— žagarji	9
— vrtalci	17
— adjusterji	15
— laboranti, iskrilci in kontrolorji	103
— strojevodje	28
— kretniki, premikači	27
— strojniki, vozniki viličarjev in šoferji	113
— žerjavovodje	386
— kurjači	132
— plamenski rezalci	49
— elektrovarilci in plamenski varilci	71
— prva pomoč in reševalci	62
Skupno	1429

TABELA I

SOLSKO LETO	ključavničarji	strugarji	rezkalci	brusilci	električarji	orođjarji	livarji	kovači	kalivci	topilci	valjavci	mod. mizar	administratorke	frizerji	čevljarji	krojači — šivilje	mizarji	mesarji	kleparji	talivci	elektro peči	strojni kalupar	jedrarji	strojni kovači	valjavci profilov	žarilci	strojni tehniki	metalni tehniki	delovodje strojni in met.	VK delavci	KV — odrasli	razni drugi poklici	SKUPAJ	
1946/47	4				2																												6	
1947/48	2				3							1																					1	8
1948/49	5	8	1		1	5						1																						21
1949/50	15	11	4		4	15						4	6	1	4																	5	69	
1950/51	23	9	2		6	14	4					2		1	6	3															2	72		
1951/52	11	8	4			6	3								6	3																	41	
1952/53	16	5	3				1								4	2	3			1													35	
1953/54	17	6	4			14	5								6	11	1	1	1											21	7	93		
1954/55	16	6	2			21	2								3	4			2													1	57	
1955/56	10	10	4				3								4	1	8	1												46	2	89		
1956/57	10	16	4			19	7					5			5	4																	70	
1957/58	12	16	5	2		12	8	5	10	4	5	18		1	7	4	11	1															121	
1958/59	21	16	3	1		19	8	5	12	5	9			1	8	13			2										26	2	151			
1959/60	38	16	5	2			7	6	9	6		16					9		3											20	2	139		
1960/61	42	18	4	2			9	4				13				7			3										23	2	127			
1961/62	45	16	6	3			9	8	1	4									3														95	
1962/63	39	10	5	2	7		7	6				11							3										5	18		113		
1963/64	45	13	3	2	8			1																			51						123	
1964/65	47	13	5		9		4	16																									94	
1965/66	98	22	11	2														14		3												4	154	
1966/67	66	21	10	6	20		1												1								22						147	
1967/68	48	23	7	3	7	1	3	12												6	7												117	
1968/69	42	12	6	4			5	6	4	5		28								6	9												127	
1969/70	81	10	1	4	13	1	2	2											15								9	54	26	3		238		
1970/71	43	29	11	9	1	6	8	4	5	5									15	10	10						6	49				211		
1971/72	40	35	18	10	6	1	2	5	6	2										12	8	10		22				41				218		
1972/73	86	17	7	5	14		2	3	1	2									7		10	10	8					29				201		
1973/74	86	24	15	5	1	4															10	5	8	42									200	
1974/75	57	19	11	9	5	1															10	10	10	29	43								204	
1975/76	35	22	10	4	15																	8	8					17	23				142	
SKUPNO	1100	431	171	75	121	9	134	103	84	44	31	27	86	6	18	53	59	13	18	51	22	8	82	48	48	140	46	239	100	85	31	3485		

Izobraževanje je bilo organizirano v tečajih, ki so trajali od 14 dni do 6 mesecev, odvisno od zahtevnosti posameznega poklica in predznanja kandidatov.

Razen strokovnega izobraževanja vodi center še funkcionalno izobraževanje za delovna mesta in ozko določeno delo. V to izobraževanje je bilo vključenih naslednje število zaposlenih delavcev:

	delavcev
— za upravljalce žerjavov, vodenih s tal	595
— za signaliste in privezovalce je bilo usposobljenih	2975
— za razna druga dela in opravila je opravilo usposabljanje	96
— v tečaje za člane samoupravnih organov je bilo vključenih	225
Skupno se je funkcionalno izobraževalo	3891

Skupno je bilo v tridesetih letih vključeno v izobraževanje 8805 učencev in delavcev, kar pomeni povprečno 249 na leto.

Ti podatki se nanašajo na trideset let dela poklicnih šol in izobraževalnega centra, ker za petdesetletno obdobje od leta 1926 do 1946 ni popolnih podatkov o številu absolventov in o poklicih.

Ko pregledujemo našo prehojeno pot in ugotavljamo rezultate minulega dela, ne moremo mimo dejstva, da so bili na tem področju doseženi vidni uspehi. Že poda-

tek, da je dobilo gospodarstvo koroške regije 3486 kvalificiranih delavcev in strokovno usposobljenih kadrov, nam je porok za kvalitetnejše delo in izdelke, obenem se pa dviguje tudi kulturna in izobrazbena raven tega področja. Del teh kadrov je sicer zapustil Koroško in se usmeril drugam, jedro je pa ostalo in na tem jedru sloni danes in jutri proizvodnja, pa tudi napredek občine Ravne in šolskega centra.

Vedno bolj spoznavamo, da so naša moč, napredek in nadaljnji razvoj v znanju, da je to naš, če že ne edini, pa vendar največji umski kapital. Gojiti ga moramo in razvijati v naš prid in napredek celotne socialistične družbe.

Pripravljamo se na preoblikovanje srednjega šolstva v usmerjeno izobraževanje, to pa pomeni, da bomo morali naše tridesetletno delo še tesneje povezati z gospodarstvom. Vzgojni in izobraževalni smotri bodo morali še močneje poudariti cilj, da bo naš delovni človek postal resnični samoupravljaec, kvalitetni proizvajalec, ki bo lahko z vso odgovornostjo odločal o svojem delu in o rezultatih svojega dela.

Ko proslavljamo tako pomemben jubilej, se spominjamo tudi vseh tistih, ki so vložili svoj delež v izobraževalno, strokovno in vzgojno delo; saj se prav na strokovnih šolah spopadamo s težavami in problemi, ki jih je na drugih izobraževalnih ustanovah manj.

Ob tej priložnosti se zahvaljujemo vsem, ki so pred petdesetimi in tridesetimi leti

začeli pionirsko delo, predvsem prvemu ravnatelju Ivanu Pačniku, Janku Gačniku, Aleksandru Gracijanskemu, Ivanu Zupanu, Dragu Fanedlu, in profesorju Ladislavu Kukcu, ki uspešno vodi center že 25 let.

Iskrena hvala vsem sedanjim in prejšnjim učiteljem, inštruktorjem in strokovnim sodelavcem centra, ki so prispevali svoj delež za duhovni, materialni in splošni napredek strokovnega izobraževanja v naši regiji in v naši samoupravni socialistični skupnosti. Hvala vam v imenu sedanjih in bodočih generacij, ki bodo vaše sadove gojile naprej...

Franc Vreš

IZREKI

CINIZEM

Cinizem je navada intelektualcev (Meredith)

Videti stvari, kakršne so, a ne kakršne naj bi bile (O. Wilde)

ČESTITANJE

Dobra vzgoja zavisti (A. Bierce)

GUMB

Nekdo, ki je slišal da so izumili stroj za šivanje gumbov je rekel: »Škoda, da to ni bilo že pred desetimi leti — ne bi se oženil.«

(C. Dossi)

NAŠ ŠOLSKI CENTER

daje poročilo za šolsko leto 1975-76

Sestav šolskega centra

V obsegu šolskega centra so organizirane naslednje šole:

1. poklicna kovinarska in metalurška šola Ravne (PKMŠ)
2. šola za specializirane metalurške delavce Ravne (SSMD)
3. tehniška šola metalurške in strojne stroke Jesenice — enota Ravne na Koroškem (TSMS)
4. delovodska šola strojne in metalurške stroke Ravne in pri izobraževalnem centru »Litostroj« Ljubljana (DŠO)
5. tehniška šola za elektrotehniško in strojno stroko Maribor, oddelek za izobraževanje odraslih Ravne (TSSO)
6. šola za specializirane metalurške delavce Ravne, oddelek za odrasle (SSMDO)

Zbor delovne skupnosti

Predsednik: Erat Božidar; namestnik predsednika: Čeplak Franc.

Odbor za medsebojna delovna razmerja in poslovanje

Predsednik: Svečko Anton; namestnik predsednika: Krauberger Breda; člani: Dretnik Marica, Gaberšek Vinko, prof. Hadžiagić Esad, Počivalnik Ivan; namestniki članov: Mihelič Marija, Brložnik Milan, Ovnič Stanislav, dipl. ing., prof. Breznik Silva.

Samoupravna delavska kontrola

Predsednik: Kuzman Ivan; člana: prof. Brglez Janez. in Mesner Franc.

Svet šolskega centra:

Predsednik: prof. Kodela Rudolf; namestnik predsednika: Jostl Jože; delegati delovne skupnosti: Blatnik Anton, Hudovernik Albin, prof. Keber Štefan, Klemenčič Marija, Košak Cilka, Krebl Avgust, Mesner Franc, Planinc Leopold; delegati TOZD železarne Ravne in OZD koroške regije: Dornik Jože, ing. Lavre Silvo, Potočnik Stanislav, Skledar Jože in Štern Anton; delegati sveta staršev: Koren Jože, Libnik Silvester in Vavče Ivana; delegati učencev: Božič Irena, Golob Sonja, Janežič Pavel.

Svet staršev

Predsednik: Štefanovič Tomo; člani: Ban Nežka, Bartulović Marko, Črešnik Ivan, Gerold Peter, Golob Edita, Jurač Jože, Karničnik Anton, Koren Jože, Libnik Silvester, Mak Rok, Novak Jakob, Praznik Jože, Prisljan Vilj, Pustoslemšek Franc, Račnik Alojz, Štumberger Peter, Vavče Ivana.

Sodelavci šolskega centra

(naziv in stroka; rojstno leto, začetno leto službovanja, od kdaj je na šolskem centru, kaj in kje poučuje; zadolžitve)

a) vodstveno osebje:

Kukec Ladislav: ravnatelj; profesor — industrijski pedagog; 1919, 1940, 1948.
 Radivojevič Božo: pomočnik ravnatelja; predmetni učitelj tehnološke smeri; 1925, 1947, 1950; strojeslovje; varuh zbirke strojeslovja.
 Erjavec Mirko: vodja učnih delavnic; predmetni učitelj praktičnega pouka kovinarske stroke; 1919, 1937, 1946.
 Vreš Franc: vodja izobraževanja odraslih; predmetni učitelj tehniškega pouka in fizike; 1931, 1949, 1965.

b) redni učitelji:

Blatnik Anton; predmetni učitelj praktičnega pouka kovinarske stroke; 1931, 1949, 1955; praktični pouk strugarjev; varuh strugarske delavnice; mentor šolske skupnosti.
 Breznik Silva: profesorica slovenskega jezika in umetnostne zgodovine; 1946, 1971, 1971; slovenski jezik z estetsko vzgojo; organizacija proslav, bralna značka, varuh zbirke učil slovenskega jezika z estetsko vzgojo.

Brglez Janez: profesor zgodovine in geografije; 1940, 1967, 1970; samoupravljanje s temelji marksizma; mentor marksističnega krožka.

Brložnik Milan: učitelj praktičnega pouka kovinostrugarjev; 1928, 1946, 1950; praktični pouk strugarjev; varuh strugarske delavnice.

Čeplak Franc: predmetni učitelj tehnološke smeri; 1937, 1956, 1965; tehnologija gradiv, tehniško risanje; varuh zbirke učil tehnologije gradiv.

Čeru Mirko: učitelj praktičnega pouka kovinarske stroke; 1932, 1950, 1950; praktični pouk ključavničarjev, varuh ključavničarske delavnice z variilico.

Erat Božidar: predmetni učitelj tehniškega pouka in fizike; 1939, 1957, 1960; praktični pouk rezkalcev in brusilcev; vodja šahovske sekcije, mentor mladinske organizacije.

Gaberšek Vinko: učitelj praktičnega pouka kovinarske stroke; 1946, 1964, 1971; praktični pouk strugarjev; varuh strugarske delavnice in III. učilnice.

Gregorek Marija; absolvent filozofske fakultete; 1953, 1975, 1975; angleški in nemški jezik.

Hadžiagić Esad: profesor telesne vzgoje; 1939, 1968, 1970; telesna vzgoja, mentor šolskega športnega društva, varuh kabineta za telesno vzgojo.

Hölbl Jože: predmetni učitelj praktičnega pouka kovinarske stroke; 1925, 1947, 1956; praktični pouk ključavničarjev; varuh ključavničarske delavnice, letopis »Fužinar«.

Hudovernik Albin: učitelj praktičnega pouka kovinarske stroke; 1925, 1948, 1961 — s predsedki; praktični pouk ključavničarjev, mentor šolske skupnosti.

Jostl Jože: predmetni učitelj tehnološke smeri; 1944, 1962, 1965; tehnologija obdelave, poklicna tehnologija, tehniško risanje; varuh kabineta za tehnologijo obdelave.

Keber Štefan: profesor geografije in zgodovine; 1947, 1966, 1971; ekonomika in organizacija podjetja, gospodarska geografija, samoupravljanje s temelji marksizma, zgodovina; varuh zbirke učil za geografijo in zgodovino; proslave, mentor MO planinskega društva, mentor kluba OZN.

Kodela Rudolf: profesor slovenskega jezika s književnostjo; 1931, 1958, 1970; slovenski jezik z estetsko vzgojo, samoupravljanje s temelji marksizma; letopis za glasilo »Fužinar«, bralna značka in proslave.

Krauberger Breda: predmetni učitelj matematike in fizike; 1948, 1970, 1973; matematika.

Krebl Avgust: strojni tehnik, učitelj praktičnega pouka kovinarske stroke; 1947, 1965, 1970; praktični pouk — A program, varuh I. učne delavnice.

Kuzman Ivan: predmetni učitelj praktičnega pouka kovinarske stroke; 1930, 1947, 1947; praktični pouk rezkalcev in brusilcev; mentor podmladka Rdečega križa, varuh rezkalske in brusilske delavnice in III. delavnice.

Matija Alojz: učitelj praktičnega pouka kovinarske stroke; 1943, 1961, 1973; praktični pouk rezkalcev in brusilcev, varuh brusilske in rezkalske delavnice.

Mesner Franc: inženir strojništva; 1943, 1961, 1973; praktični pouk, obramba in zaščita, strokovno računstvo; mentor mladinske organizacije, varuh kabineta za obrambo in zaščito.

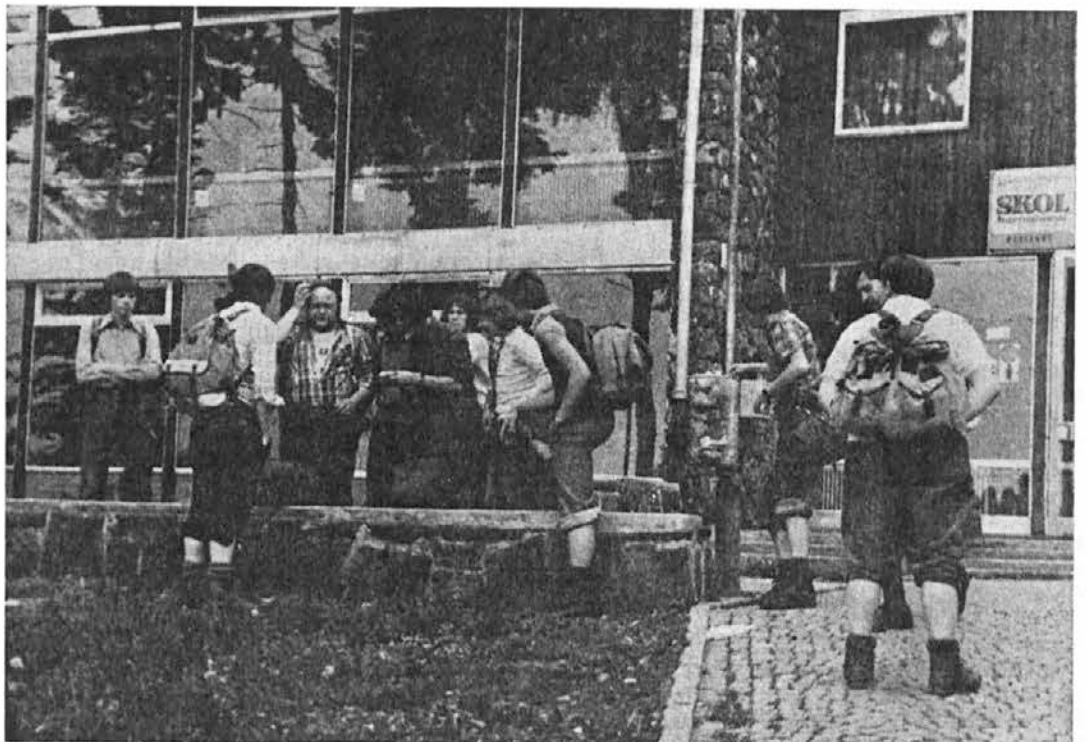
Ovnič Stanislav: diplomirani inženir elektrotehnike — profesor; 1947, 1967, 1972, fizika, meritve in regulacije, matematika; varuh kabineta za avdiovizualna sredstva in kabineta za matematiko in fiziko.

Planinc Leopold: učitelj praktičnega pouka kovinarske stroke; 1934, 1954, 1964; praktični pouk kovačev; vodja strelske sekcije, varuh kovaške delavnice.

Sedar Andrej: učitelj praktičnega pouka kovinarske stroke; 1946, 1964, 1974; učitelj praktičnega pouka ključavničarjev, varuh II. učne delavnice.

Svečko Anton: strojni tehnik, učitelj praktičnega pouka; 1941, 1957, 1971; praktični pouk, nadzor praktičnega pouka učencev v organizacijah združenega dela; poklicna tehnologija, zdravstvena vzgoja in varstvo pri delu, strojni elementi z risanjem, matematika; varuh zbirke učil za tehniško risanje s strojnimi elementi.

Tomaž Nada: socialna delavka; 1948, 1969, 1973.

Na izletu

c) v krajšem delovnem času so na centru poučevali:

Ažnoh Ivan: magister metalurgije; matematika (PKMS).
 Božikov Milovan: dipl. ing. metalurgije; metalurgija železa (TSMS).
 Čas Miroslav: dipl. ing. strojništva; matematika in mehanika (TSSO).
 Čegovnik Franc: varnostni inženir, zdravstvena vzgoja (TSMS).
 Dokl Janez: inženir metalurgije; poklicna metalurgija (SSMD in SSMDO) in livarstvo (TSMS).
 Globočnik Ivan: dipl. ing. strojništva; tehnologija obdelave (TSMS).
 Gnamuš Ferdo: dipl. oec. tehniške smeri; organizacija dela (DSO).
 Gnamuš Janko: dipl. ing. metalurgije; metalurška tehnologija (TSMS).
 Grešovnik Ferdo: doktor fizikalnih ved; matematika (TSMS).
 Kovač Janez: dipl. ing. metalurgije; metalurgija barvastih kovin (TSMS).
 Keber Gabrijela: zdravnica; zdravstvena vzgoja (PKMS).
 Ivič Franc: predmetni učitelj; matematika (SSMDO).
 Pečnik Jožko: absolvent strojne fakultete; poklicna tehnologija (SSMDO).
 Pikalo Mirko: dipl. ing. fizike; fizika (TSMS).
 Pratkanar Jurij: dipl. ing. strojništva; termodinamika, strojni elementi z risanjem (TSSO).
 Radović Radivoje: dipl. ing. metalurgije; poklicna tehnologija (SSMD).
 Rodič Alenka: dipl. ing. metalurgije; metalografija (TSMS).
 Senica Marjan: dipl. ing. strojništva; mehanika (TSMS), strojni elementi (SSMDO).
 Strahovnik Vlado: dipl. ing. metalurgije; gradiva, preiskava materialov (TSMS).
 Štruel Edvard: dipl. ing. metalurgije; matematika (TSMS).
 Šipek Anton: inženir strojništva; strojni elementi s konstrukcijskimi vajami (TSMS).
 Trafela Vinko: profesor strojništva; strojni elementi (TSMS).
 Večko Maks: dipl. ing. metalurgije; plastična predelava (TSMS).
 Vodeb Dušan: dipl. ing. strojništva; metalurške naprave, strojeslovje, toplotna tehnika in metalurške peči (TSMS).
 Vrečič Koloman: inženir organizacije dela; poklicna tehnologija (SSMD).
 Žlof Jože: dipl. ing. kemije; kemija (TSMS).
 Zunec Jože: magister metalurgije; matematika (TSMS).

č) administrativno osebje:

Bobek Anica: višja upravna šola; 1944, 1962, 1974; sekretarka.
 Dretnik Marica: ekonomska srednja šola; 1931, 1947, 1947; računovodkinja.
 Klemenčič Marija: trgovska pomočnica; 1936, 1958, 1962; materialna knjigovodkinja, knjižničarka.
 Košak Cilka: komercialna srednja šola; 1929, 1948, 1958; knjigovodkinja osebnih dohodkov.
 Mihelič Marija: ekonomska srednja šola; 1944, 1963, 1965; finančna knjigovodkinja.
 Živič Helena: administrativna manipulantka; 1934, 1950, 1962; tajnica.

d) tehnično in pomožno osebje:

Fonovič Mirko: strojni tehnik; 1940, 1958, 1973; konstrukter.
 Ortan Zvonko: VK strojni ključavničar; 1927, 1945, 1960; skladiščnik.
 Počivalnik Ivan: delovodja kovinske stroke; 1940, 1958, 1971; referent priprave dela.
 Ranc Anton: kvalificirani mizar; 1930, 1956, 1973; mizar.
 Vrabič Edvard: kvalificirani ključavničar; 1953, 1970, 1975; vodja remontne delavnice.
 Ban Nežka: 1932, 1974, 1974; kuharica.
 Boh Ana: 1928, 1975, 1975; kuharica.
 Cesar Jožefa: 1940, 1956, 1957; skladiščna delavka.
 Koren Ana: 1928, 1945, 1962; hišnica.
 Gostenčnik Jožefa: 1934, 1971, 1972; snažilka.
 Kivač Silva: 1953, 1969, 1975; snažilka.
 Nedok Marija: 1942, 1976, 1976; snažilka.
 Prednik Jožefa: 1931, 1952, 1952; snažilka.
 Sušec Angela: 1931, 1965, 1965; snažilka.

IZ KRONIKE ŠOLSKEGA CENTRA ZA TO ŠOLSKO LETO:

1. septembra 1975 začetek šolskega leta, začetek pouka za vse šole šolskega centra.
 Od 5. do 13. septembra so opravljali zaključni izpit slušatelji 2. a in 2. b razreda delovodske šole za odrasle.
 Od 15. do 17. septembra so opravljali zaključne izpite učenci poklicne šole (septembrski rok).
 19. septembra so bili vsi učenci poklicne šole, tehniške šole in šole za specializirane metalurške delavce na zagrebškem velesojmu.
 30. septembra so imeli učenci šol za mladino šolskega centra prvi športni dan v Šentanelu z jesenskim krosom in medrazrednimi tekmovanji.
 3. in 4. oktobra so se učitelji šolskega centra udeležili andragoškega seminarja na Ravnah. Predavali so prof. J. Valentinčič, mag. G. Glogovšek, dr. A. Kranjc in drugi.
 Posvetovanja slavistov v Postojni se je udeležila 3., 4. in 5. oktobra prof. Silva Breznik. Prof. Rudolf Kodela se je 10. oktobra vpisal na podiplomski študij teorije marksizma in samoupravljanja; študij tretje stopnje organizira Marksistični center pri CK ZKS v sodelovanju z visokoškolskimi zavodi.
 Prof. Janez Brglez se je 10. oktobra vpisal na podiplomsko specializacijo za pouk Samoupravljanje s temelji marksizma; študij specializacije organizira visoka komercialna šola v Mariboru.
 13. oktobra je bil zbor delovne skupnosti; obravnavali in sprejeli smo samoupravni sporazum o delitvi osebnih dohodkov za grupacije srednjega šolstva.
 14. oktobra se je prof. Rudolf Kodela udeležil aktivna učiteljev za samoupravljanje s temelji marksizma v Mariboru.
 15. oktobra smo na drugi seji učiteljskega zbora obravnavali novi pravilnik o ocenjevanju učencev v osnovnih in srednjih šolah in načrt usmerjenega izobraževanja v koroški regiji.
 27. oktobra so se učenci zaključnih razredov udeležili literarnega večera, ki so ga pripravili književniki neuvrčenih držav v ravenški študijski knjižnici.
 4. novembra so učitelji praktičnega pouka opravljali periodične izpite o varstvu pri delu.
 10. novembra smo začeli z izobraževanjem odraslih v šoli za specializirane metalurške delavce in v oddelku za kovinarske poklice.
 V prvi polovici novembra: razredni roditeljski sestanki.
 13. novembra: prva redovalna konferenca.
 20. novembra so imeli učenci šol za mladino šolskega centra drugi športni dan s pohodom z Raven na Sele in v Slovenj Gradec; tam so si ogledali mednarodno razstavo MIR 75, muzej ljudske revolucije in freske v gotski cerkvi.
 28. novembra smo svečano praznovali dan republike: učenci so pripravili recital pod vodstvom prof. Silve Breznikove. Sodelovali so tudi na ravenški krajevni proslavi.
 13. decembra so se učitelji šolskega centra udeležili že tradicionalnega srečanja ob dnevu koroških prosvetnih delavcev, ki je bil tokrat v Mežici.
 16. decembra so se udeležili strokovne ekskurzije v Žerjavu (pridobivanje in predelava svinca) učenci 4. razreda tehniške šole.
 30. decembra je OO ZSMS organizirala na šoli novoletni ples.
 16. in 23. januarja 1976 je bila druga redovalna konferenca.
 Med 20. in 26. februarjem so učenci zaključnih razredov poklicne šole zaradi periodičnega pouka opravljali prvi del zaključnega izpita (eni praktični del, drugi teoretični del).
 25. februarja — tretji športni dan: tekmovanje v smučanju (slalom) in sankanju na Ošvenovem travniku in po cesti nad Smučarsko kočjo.
 27. februarja — seja delovne skupnosti: med drugim smo potrdili zaključni račun za leto 1975.
 Majda Gregorek se je 11. in 12. marca udeležila aktivna germanistov v Škofji Loki.
 Ravnatelj prof. Ladislav Kukec in Božidar Radivojevič sta od 29. do 31. marca sodelovala na seminarju v Radencih, kjer so razpravljali

o slovenskem konceptu usmerjenega izobraževanja.

9. aprila je bila tretja redovalna konferenca. Ob rednih problemih smo podrobneje obravnavali tudi koncept usmerjenega izobraževanja in možnosti realizacije v koroški regiji. Sledijo razredni roditeljski sestanki. Zaradi težke vzgoje in izobraževalne situacije v 1. razredu šole za specializirane metalurške delavce je bil 21. aprila skupni sestanek učencev, staršev, učiteljev in predstavnikov železarne Ravne.

28. aprila so učenci proslavili obletnico OF in praznik dela; proslavo so pripravili učenci sami ob mentorstvu prof. Breznikove in prof. Kebra.

Od 7. do 15. maja so opravljali zaključni izpit slušatelji 2. c razreda delovodske šole za odrasle.

9. maja je 86 učencev sodelovalo na 20. pohodu ob žici okupirane Ljubljane, na osrednji proslavi in na sprejemu Titove štafete.

11. maja je bila krajevna mladinska svečanost ob sprejemu Titove štafete na Ravnah.

V okviru proslav ob stoletnici rojstva pisatelja Ivana Cankarja smo si poleg spominke proslave z recitalom Staneta Severja »Iz hlapca Jerneja« (magn. trak) ogledali tudi novi slovenski film Idealist, posnet po Cankarjevem romanu Martin Kačur.

V mesecu maju je OO ZSMS na šoli ob podpori šolske skupnosti organizirala tri zbiralne akcije: za odkup Prežihove bajte — Prežihov dinar, za spomenik padlemu sekretarju okrožnega odbora mladine in SKOJ Maribor Marjanu Bantanu-Stojanu, za od potresa prizadeto prebivalstvo Tolminskega. Te akcije je finančno podprla tudi delovna skupnost z individualnimi in skupnim prispevkom.

Svečane proslave dneva mladosti, shoda mladine na Naravskih ledinah 25. maja, so se udeležili vsi učenci šol za mladino šolskega centra.

Na sejah zbora delovne skupnosti 1. in 11. junija smo obravnavali in sprejeli med drugim tudi dopolnitve k statutu šolskega centra, samoupravni sporazum o sistemizaciji delovnih mest in samoupravni sporazum o delitvi dohodka ter osebnih dohodkov delavcev šolskega centra.

4. junija je zaključni letnik tehniške šole končal s poukom. Po tradicionalnih šegah sestavljeni program je »ključ znanja« izročil učencem 3. letnika.

4., 11. in 18. junija — četrta redovalna konferenca.

8. junija so se delavci šolskega centra udeležili seminarja o javni razpravi osnutka zakona o združenem delu.

10. junija se je šest učencev udeležilo republiškega zbora odličnih srednješolcev v Križankah v Ljubljani.

Učenec Zvonko Čodrl iz 4. razreda tehniške šole je na republiškem literarnem tekmovanju ob stoletnici Cankarjevega rojstva dosegel prvo mesto v drugi srednješolski skupini.

Med 14. in 24. junijem so učenci poklicne šole opravljali drugi del zaključnega izpita (eni teoretični del, drugi praktični del). Zaključni razred šole za specializirane metalurške delavce in zaključni razred tehniške metalurške šole sta v tem času tudi opravljala zaključne izpite.

Svečana podelitev diplom je bila 24. junija v Titovem domu.

17. junija — četrti športni dan za vse učence šol za mladino (razen zaključnih letnikov); organiziran kot obrambni dan šole: z zamišljeno nevarnostjo zračnega napada se učenci umaknejo v Reko; od tod pohod na prevaljsko lovsko kočjo ter vrnitev na Ravne.

18. junija so bile volitve v nove samoupravne organe šolskega centra; izvolili smo nov svet delovne skupnosti in svet šolskega centra, odbor za medsebojna delovna razmerja ter člane samoupravne delavske kontrole.

19. junija je sodelovala skupina učencev z recitalom »Junakom borbe naj slede junaki dela« pod vodstvom prof. Silve Breznikove na osrednji proslavi petdesetletnice SKOJ na Ravnah.

21. junija — svečani zaključek šolskega leta z mladinsko konferenco, recitalom, gimnastičnim nastopom učencev in razstavo fotografij v Titovem domu na Ravnah.

V zadnjem tednu junija in v začetku julija se je vrsta učiteljev strokovnih predmetov in praktičnega pouka udeležila periodičnega strokovnega izobraževanja.

DELO ŠOLSKE SKUPNOSTI

Po uvodnem delegiranju predstavnikov razrednih skupnosti in sestavljanju delovnega programa se je šolska skupnost usmerila v prizadevanja, da bi izboljšali učne uspehe; organizirala je tekmovanja med razredi in oddelki. Ob vsaki redovni konferenci so kritično pretresali dosežene vzgojne in izobraževalne rezultate ter dajali pobude za izboljšanje dela in za organizacijo učnih krožkov ter medsebojne pomoči učencev. Kritično je šolska skupnost spremljala tudi vzgojne ukrepe, neopravičeno izostajanje od pouka ter zelo visoko število bolezenskih izostankov v nekaterih oddelkih.

Šolska skupnost sodeluje tudi z mladinsko organizacijo ter drugimi oblikami aktivnosti mladih na šoli.

DELO MLADINSKE ORGANIZACIJE

Program dela je bil zelo pester. Sodelovali smo z občinsko konferenco zveze mladine in s tovarniškim mladinskim komitejem. Organizirali smo predavanja in posvetovanja, delno samostojno, delno v sodelovanju z marksističnim krožkom in klubom OZN na šoli. Neposredno smo se vključevali v razne manjše delovne akcije (čiščenje okolice železarne Ravne, delovna akcija MIR 75 v Slovenj Gradcu), v zbiralne akcije, v pripravo in izvedbo plovov, v razne pohode v okviru šolskega športnega društva ter sodelovali pri mladinskih urah na šoli. Z mladinskimi urami smo skušali popestriti izobraževalni program šole, razširiti našo splošno razgledanost in se pripraviti za vstop v življenje. V konferenci mladih v izobraževanju smo razpravljali tudi o uspešnosti samoupravljanja na šolskem centru, zlasti o vključevanju mladine v samoupravno in delegatsko delo. Sami pa občutimo, da smo premalo kulturno aktivni; delni vzrok je dvoimenski in periodični pouk.

V okviru mladinske organizacije je delal tudi marksistični krožek, ki je zbiral najaktivnejše člane ZSMS kot idejno in akcijsko jedro. V rednih mesečnih predavanjih in razgovorih smo kritično obravnavali nekatere teme iz sedanjega mednarodnega političnega položaja, mednarodnega delavskega gibanja ter zanimive idejne in svetovnonazorske teme.

Mladinska organizacija je dala tudi pobudo za ustanovitev kluba OZN. Člani kluba so se sestajali mesečno in obravnavali teme iz mednarodnega področja predvsem s stališča politike neuvrčenosti in uspešnosti OZN. Poglobili smo se tudi v kulturni pomen in umetniško vrednost edinstvene razstave na svetu — likovne razstave MIR 75 v Slovenj Gradcu. Prihodnje šolsko leto bomo lahko obogatili z letošnjimi izkušnjami bolj poglobljeno obravnavali nekatere aktualne dogodke.

Podmladek rdečega križa je sodeloval v okviru mladinske organizacije ter poskrbel za zbiralno akcijo, s katero smo pomagali od poplavl prizadetim v Kragujevcu. S predavanjem in razpravo smo se vključili tudi v letošnji dan zdravja.

Mladinska organizacija je iz svojih vrst predlagala za sprejem v ZKS devet mladincev, aktivnih zlasti v marksističnem krožku.

PRIZADEVANJA IN DELO ŠOLSKEGA ŠPORTNEGA DRUŠTVA

Šolsko športno društvo ima na šoli že svojo tradicijo. Letos smo se oblekli — ne le v enotne kroje, ampak tudi v enotne kroje z napisom, da bi že navzven prikazali našo pripadnost in prizadevanost. Pod starim, a vedno živim geslom »Zdrav duh v zdravem telesu«, smo se množično udeleževali v skladu z dobro začrtanim programom. Ta program smo kritično pretresli tudi na občnem zboru šolskega športnega društva.

Med najbolj množičnimi in uspešnimi tekmovanji in prizadevanji bi omenili le nekatera: 50 nogometnih tekem v okviru medoddelčnih tekmovanj; množičen pohod ob žici

okupirane Ljubljane; okoli 40 neplavalcev smo v posebnih tečajih naučili plavanja; sodelovali smo na jesenskem in spomladanskem občinskem krosu, na raznih atletskih tekmovanjih. Strelska sekcija je po uspešnih treninških dosegla lepe tekmovalne uspehe. Planinska sekcija je izvedla dva pohoda: enega v zimskih razmerah od Šoštanja čez Sleme in mimo Križana na Ravne, drugega v letnih razmerah čez Pohorje.

Letošnje množično in pestro aktivnost smo zaključili tudi s samokritično analizo na zaključni mladinski konferenci. Dokumentirali pa so jo člani fotografskega krožka; ti so zopet pripravili fotografsko razstavo.

IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH

Izobraževanje zaposlenih delavcev je bilo organizirano v rednih šolah oziroma oddelkih za odrasle ter v tečajih in seminarjih. V rednih šolah za odrasle je bilo vpisanih naslednje število slušateljev: oddelk delovodske metalurške stroke s 33 slušatelji; od tega se 14 slušateljev izobražuje interno za železarno, ostali so redni slušatelji delovodske šole; oddelk za odrasle tehniške šole strojne stroke s 33 slušatelji.

Dva oddelka dveletne šole za specializirane metalurške delavce za odrasle s 40 slušatelji in oddelk za kovinarske poklice — interno za železarno z 12 slušatelji. V tej šoli se letos prvič izobražujejo zaposleni delavci za poklice ožjih profilov; izpopolnijo si teoretično znanje v poklicu, obenem si pa odpirajo možnost nadaljnega izobraževanja v stroki, čeprav niso uspešno končali osnovne šole.

Uvajalnega seminarja se je udeležilo 274 novo sprejetih delavcev. Na teh seminarjih se novi delavci seznanijo s podjetjem, njegovo organizacijo, samoupravljanjem, z varstvom pri delu, zdravstvenim varstvom, požarno varnostjo in razvojem železarstva.

V uvajalni seminar je vključeno tudi privzovanje in prenašanje bremen z žerjavi za vse tiste, ki imajo taka opravila.

Strokovno izobraževanje za delovna mesta je bilo organizirano v naslednjih tečajih:

- osnovni tečaj za elektroobložno varjenje — 13 udeležencev,
- tečaj za žerjavovodje — 14 udeležencev,
- tečaj za voznike viličarjev — 7 udeležencev,
- nadaljevalni tečaj za elektroobložno in plamensko varjenje — 9 udeležencev,
- tečaj iz varstva pri delu — 15 udeležencev,

ORGANIZACIJA POUKA

	Število oddelkov	Moški	Ženske	Skupaj
Poklicna kovinarska in metalurška šola	12	219	50	269
Šola za specializirane metalurške delavce	2	32	—	32
Tehniška šola metalurške in strojne stroke Jesenice — enota Ravne na Koroškem	4	85	16	101
Delovodska šola strojne in metalurške stroke Ravne	1	33	—	33
Enota pri izobraževalnem centru »Litostroj« Ljubljana	1	17	—	17
Tehniška šola za elektrotehniško in strojno stroko Maribor, oddelk za izobraževanje odraslih Ravne	1	24	9	33
Šola za specializirane metalurške delavce Ravne na Koroškem, oddelka za odrasle	2	48	4	52
S k u p a j	23	458	79	537

USPEH UČENCEV

(Opomba: * učenec je opravljal popravni izpit, ** učenec bo opravljal popravni izpit.)

POKLICNA KOVINARSKA IN METALURŠKA ŠOLA

1. a poklicna kovinarska in metalurška šola
23 m + 0 ž = 23

Razrednik: prof. Keber Štefan

— tečaj za upravljavce žerjavov, vodenih s tal — 3 skupine — skupno 106 udeležencev in — 3 tečaji za ultrazvočno defektoskopijo — 72 udeležencev.

Skupno se je udeležilo strokovnega izpopolnjevanja za delovna mesta iz železarne 41 zaposlenih, iz šolskega centra 20 zaposlenih in 102 učenca, iz drugih TOZD in OZD 73 udeležencev.

V dopolnilno strokovno izobraževanje je bilo vključenih 23 zaposlenih delavcev v okviru priprav za periodične izpite prometnega osebja. V periodično preverjanje znanja na delovnih mestih s povečano stopnjo ogroženosti in žerjavovodij, je bilo zajetih 1520 zaposlenih iz železarne in TRO. Namen tega izobraževanja je izboljšanje delovne varnosti, kvalitete dela in storilnosti.

Skupaj je bilo v izobraževanje vključenih 416 delavcev iz železarne, 102 učenca — študenti železarne Ravne in 93 zaposlenih iz drugih TOZD in OZD.

Če pregledamo letno bilanco izobraževanja zaposlenih iz železarne, je ta zelo skromna, posebno še zaradi tega, ker je kvalifikacijska struktura izredno nizka (celo pod republiškim poprečjem). Res je sicer, da se z dolgoletnimi izkušnjami delno nadomesti pomankljivo strokovno znanje, v celoti se pa to brez izobraževanja ne da doseči. Rezultati dela strokovno premalo usposobljenih kadrov so nam vsem znani in jih občutimo na lastni koži, pa najsi bo kot posamezniki ali družba kot celota.

Mnogo smo si obetali od novega sistema nagrajevanja, analitične ocene delovnih mest in sistemizacije; s tem bi naj dobilo strokovno izobraževanje tisto mesto, ki mu v proizvodnji gre. Zal pa vedno bolj kaže, da bo tudi tokrat zmagala »linija manjšega odpora« in bo še vedno ostalo izobraževanje drugotnega pomena.

Seveda bodo temu primerni ostajali tudi rezultati dela.

Največ smo na tem področju storili z uvajanjem šole za specializirane delavce (odrasli). Zanja je bilo sprva precej zanimanja, saj je bilo 170 prijavljenih kandidatov. Zal se jih je potem dejansko vključila v izobraževanje komaj tretjina, kar znaša 2% od 2500 nekvalificiranih delavcev železarne. Če bomo s takim tempom nadaljevali, je vprašanje, do kdaj bomo kvalificirali še ostalih 98% zaposlenih, ali pa bomo še naprej plačevali davek za nestrokovno in nekvalitetno delo. O tem mora razmišljati vsak delavec — samoupravljavec, posebno pa še odgovorni v združenem delu.

ODLIČNI: 0 + 0 = 0

PRAV DOBRI: 1 + 0 = 1

Prosen Milan, ključavničar

DOBRI: 15 + 0 = 15

Dornik Florijan, ključavničar
Fišer Darko, ključavničar
Grobelnik Vojko, ključavničar
Gruber Janko, ključavničar
Hutinski Štefan, ključavničar
Kordež Roman, ključavničar
Lipnik Srečko, ključavničar

Leskovec Jožef, ključavničar
Markuš Stanislav, ključavničar
Mlačnik Drago, ključavničar
Novak Miran, ključavničar
Panzi Vilko, ključavničar
Pustoslemšek Drago, ključavničar
Skutnik Branko, ključavničar
Varšnik Janez, ključavničar

ZADOSTNI: 3 + 0 = 3

Novak Franc, ključavničar
Pečnik Darko, ključavničar
Zaponšek Janko, ključavničar

NEZADOSTNI: 4 + 0 = 4

Leskovec Ivan, ključavničar ** (M)
Levovnik Alojz, orodjar ** (SI)
Podpečan Zvonko, orodjar ** (SI)
Rek Rafael, ključavničar ** (SI)

1. b poklicna kovinarska in metalurška šola

22 m + 5 ž = 27

Razrednik: Gaberšek Vinko

ODLIČNI: 0 + 0 = 0

PRAV DOBRI: 1 + 1 = 2

Brusnik Anica, strugarka
Skratek Milan, strugar

DOBRI: 12 + 3 = 15

Ban Stanko, strugar
Brdnik Boris, strugar
Gril Jože, strugar
Kamnik Ivan, strugar
Klavž Jurij, strugar
Knez Jožica, strugarka
Kojzek Danilo, strugar
Kričej Frančiška, strugarka
Mikic Jože, strugar
Poročnik Ivan, strugar
Skitek Zdenko, strugar
Štruc Drago, strugar
Urnaut Bojan, strugar
Veber Štefan, strugar
Zaveršnik Jožica, strugarka

ZADOSTNI: 8 + 1 = 9

Bivšek Milan, strugar
Bolko Milan, strugar
Buher Marjan, strugar
Mešel Jože, strugar
Prevalnik Mirko, strugar
Pušnik Drago, strugar
Ravlan Jože, strugar
Veber Stanislav, strugar
Viderman Danica, strugarka

1. c poklicna kovinarska in metalurška šola

24 m + 0 ž = 24

Razrednik: Sedar Andrej

ODLIČNI: 1 + 0 = 1

Petek Zdravko, strojni ključavničar

PRAV DOBRI: 4 + 0 = 4

Gašper Bojan, strojni ključavničar
Kordež Drago, strojni ključavničar
Svenšek Jože, strojni ključavničar
Špes Feliks, strojni ključavničar

DOBRI: 10 + 0 = 10

Duler Milan, strojni ključavničar
Fajmut Janez, strojni ključavničar
Fužir Avgust, strojni ključavničar
Golob Drago, strojni ključavničar
Hartman Peter, strojni ključavničar
Jeseničnik Beno, strojni ključavničar
Jeseničnik Oskar, strojni ključavničar
Proje Marjan, strojni ključavničar
Slatinek Igor, strojni ključavničar
Sovič Herman, strojni ključavničar

ZADOSTNI: 6 + 0 = 6

Balažič Ermin, strojni ključavničar
Kalajžič Janko, strojni ključavničar
Mikeln Janez, strojni ključavničar
Šimunovič Franjo, strojni ključavničar
Tomazič Janez, strojni ključavničar
Vavče Jože, strojni ključavničar

NEZADOSTNI: 3 + 0 = 3

Maklin Anton, strojni ključavničar ** (M)
Paradiž Danilo, strojni ključavničar ** (M)
Rožej Anton, strojni ključavničar ** (M)

1. d poklicna kovinarska in metalurška šola

12 m + 6 ž = 18

Razrednik: Kuzman Ivan

ODLIČNI: 0 + 0 = 0

PRAV DOBRI: 3 + 1 = 4

Blatnik Vlado, rezkalec
Borko Miran, rezkalec
Maze Ferdo, brusilec
Mežnarc Jolanda, rezkalka

DOBRI: 5 + 3 = 8

Ajtnik Zdenko, rezkalec
Burjak Majda, brusilka
Krajger Anton, rezkalec
Merkač Jože, brusilec
Paternuš Vladimir, rezkalec
Starnik Marjeta, rezkalka
Studenčnik Marjan, rezkalec
Škoflek Jožica, rezkalka

ZADOSTNI: 2 + 1 = 3

Jurač Adolf, brusilec
Medved Stanko, brusilec
Pesjak Justina, brusilka

NEZADOSTNI: 2 + 1 = 3

Černešek Kristina, brusilka ** (M)
Lakovšek Jure, rezkalec ** (M)
Smonkar Miroslav, brusilec ** (M)

2. a poklicna kovinarska in metalurška šola

26 m + 0 ž = 26

Razrednik: Čeplak Franc

ODLIČNI: 1 + 0 = 1

Golob Franc, strojni ključavničar

PRAV DOBRI: 2 + 0 = 2

Gostenčnik Alojz, strojni ključavničar
Sekolovnik Rudolf, ključavničar

DOBRI: 10 + 0 = 10

Čurč Branko, orodjar
Kostanjevec Slavko, strojni ključavničar
Krivec Janez, orodjar
Osojnik Andrej, strojni ključavničar
Semernik Drago, strojni ključavničar
Senica Gregor, strojni ključavničar
Smolar Marko, strojni ključavničar
Škorjanec Branko, strojni ključavničar
Tomaž Stanko, strojni ključavničar
Žerdoner Marjan, strojni ključavničar

ZADOSTNI: 4 + 0 = 4

Laznik Hinko, ključavničar
Lužnik Ferdo, orodjar
Mestek Jože, ključavničar
Salčnik Anton, strojni ključavničar

NEZADOSTNI: 9 + 0 = 9

Bitenc Branko, str. ključavničar ** (Pt, Fi, To)
Gradišnik Jože, ključavničar ** (Pt)
Libnik Jurij, strojni ključavničar ** (M)
Ramšak Marjan, strojni ključavničar ** (Pt)
Slekovec Miran, strojni ključavničar ** (M)
Stropnik Oto, ključavničar ** (M, Pt)
Studenčnik Drago, str. ključavničar ** (SI, M)
Štumberger Marjan, ključavničar ** (SI)
Zaponšek Peter, str. ključavničar ** (SI, M)

2. b poklicna kovinarska in metalurška šola

26 m + 0 ž = 26

Razrednik: dipl. inž. Ovnič Stanislav

ODLIČNI: 0 + 0 = 0

PRAV DOBRI: 3 + 0 = 3

Kučej Zdravko, strojni ključavničar
Martinc Miran, strojni ključavničar
Polajner Roman, strojni ključavničar

DOBRI: 13 + 0 = 13

Bartulovič Srečko, strojni ključavničar
Dretnik Tomaž, strojni ključavničar
Golob Anton, strojni ključavničar
Kaker Zvonko, strojni ključavničar
Kordež Alojz, strojni ključavničar
Kraker Branko, strojni ključavničar
Kupnik Maks, strojni ključavničar
Miler Franjo, strojni ključavničar
Petrej Stanislav, strojni ključavničar
Prikeržnik Jože, strojni ključavničar
Proje Bojan, strojni ključavničar
Rudl Jože, strojni ključavničar
Ritonja Karel, strojni ključavničar

ZADOSTNI: 6 + 0 = 6

Izak Franjo, strojni ključavničar
Kacel Bojan, strojni ključavničar
Konečnik Bojan, strojni ključavničar
Mak Milan, strojni ključavničar
Novinšek Jožef, strojni ključavničar
Plazovnik Marjan, strojni ključavničar

NEZADOSTNI: 4 + 0 = 4

Konečnik Izidor, str. ključavn. ** (To, Tr, Pt)
Lužnik Gvido, str. ključavničar ** (M, Fi, Tr)
Pušpan Franc, str. ključavničar (M, Tr, To, Pt)
Rožej Franc, str. ključavničar ** (M)

2. c poklicna kovinarska in metalurška šola

9 m + 7 ž = 16

Razrednik: prof. Kodela Franc

ODLIČNI: 0 + 0 = 0

PRAV DOBRI: 2 + 0 = 2

Črešnik Milan, strugar
Grauf Miran, strugar

DOBRI: 4 + 4 = 8

Bricman Srečko, strugar
Filipančič Matjaž, strugar
Herceg Štefan, strugar
Kaučič Marija, strugarka
Kep Zdenka, strugarka
Krajnc Srečko, strugar
Oder Zalika, strugarka
Založnik Bojana, strugarka

ZADOSTNI: 2 + 0 = 2

Ribič Jožef, strugar
Turičnik Anton, strugar

NEZADOSTNI: 1 + 3 = 4

Koprivnikar Branko, strugar ** (M)
Rudolf Marija, strugarka ** (M)
Skrube Marija, strugarka ** (Fi, To)
Viedner Gabrijela, strugarka ** (Fi, Tg)

2. d poklicna kovinarska in metalurška šola

7 m + 12 ž = 19

Razrednik: Matija Alojz

ODLIČNI: 0 + 0 = 0

PRAV DOBRI: 0 + 3 = 3

Borovnik Kristina, rezkalka
Pogorevnik Jožica, brusilka
Žagar Ana, brusilka

DOBRI: 4 + 3 = 7

Čebulj Danilo, rezkalec
Divjak Viktor, rezkalec
Ferenc Alojzija, rezkalka
Lakovšek Franjo, rezkalec
Pogorevnik Ivica, rezkalka
Ternik Zlatko, rezkalec
Vrabič Kristina, rezkalka

ZADOSTNI: 2 + 2 = 4

Arih Drago, rezkalec
Gregorec Sonja, rezkalka
Kolar Boris, rezkalec
Pustoslemšek Darja, brusilka

NEZADOSTNI: 1 + 4 = 5

Kordež Stanislav, rezkalec ** (M)
Neumajster Marija, brusilka ** (M, Fi)
Paradiž Irena, brusilka ** (Fi)
Prikeržnik Olga, brusilka ** (M, Fi)
Vogel Marija, rezkalka ** (M)

3. a poklicna kovinarska in metalurška šola

25 m + 0 ž = 25

Razrednik: Krauberger Breda

ODLIČNI: 1 + 0 = 1

Mravljak Jože, strojni ključavničar

PRAV DOBRI: 4 + 0 = 4

Herman Marjan, strojni ključavničar
Kolar Karlo, strojni ključavničar
Pušnik Emil, strojni ključavničar
Zaberčnik Vojko, strojni ključavničar

DOBRI: 11 + 0 = 11

Grobelnik Jernej, strojni ključavničar
Ivartnik Tomislav, strojni ključavničar
Klemenčič Maksimiljan, strojni ključavničar
Popovič Roman, strojni ključavničar
Potočnik Vinko, strojni ključavničar
Praznik Jože, strojni ključavničar
Rotovnik Mirko, strojni ključavničar

Sekavčnik Marjan, strojni ključavničar
Skernišek Stanislav, strojni ključavničar
Strigl Anton, strojni ključavničar
Tomažič Anton, strojni ključavničar

ZADOSTNI: 8 + 0 = 8

Balažič Bojan, strojni ključavničar
Jamšek Anton, strojni ključavničar
Krivec Srečko, strojni ključavničar
Mežnarc Stanko, strojni ključavničar
Piko Franc, strojni ključavničar
Pokržnik Alojz, strojni ključavničar
Potočnik Anton, strojni ključavničar
Rojko Danilo, strojni ključavničar

NEZADOSTNI: 1 + 0 = 1

Krivec Branko, strojni ključavničar ** (Pt)

3. b poklicna kovinarska in metalurška šola 25 m + 0 ž = 25

Razrednik: Jostl Jože

ODLIČNI: 1 + 0 = 1

Tandler Mirko, strojni ključavničar

PRAV DOBRI: 1 + 0 = 1

Zorman Franc, orodjar

DOBRI: 5 + 0 = 5

Högl Andrej, strojni ključavničar
Koren Konrad, strojni ključavničar
Krajnc Marjan, strojni ključavničar
Leskovec Štefan, strojni ključavničar
Zorman Ivan, strojni ključavničar

ZADOSTNI: 5 + 0 = 5

Brajnik Janko, strojni ključavničar
Gabrovec Andrej, strojni ključavničar
Kotnik Milan, strojni ključavničar
Mlinar Franc, strojni ključavničar
Oder Darko, strojni ključavničar

NEZADOSTNI: 13 + 0 = 13

Belčič Josip, strojni ključavničar ** (Tr)
Bizjak Marjan, str. ključavničar (Sl, Ep, M,
Tr, Fi, To, S, Pt)

Bobovnik Danijel, strojni ključavničar ** (M)
Britovšek Drago, strojni ključavničar ** (To)
Gologranc Miran, str. ključavničar ** (Sl, M,
Pt)

Granda Ivan, str. ključavničar (Ep, Tr, Fi, Pt)
Peruš Bogdan, str. ključavničar ** (M, To, S)
Pšeničnik Boško, str. ključavničar ** (M)
Slivnik Franjo, str. ključavničar ** (Pt)
Strmčnik Milan, str. ključavničar ** (To, Pt)
Vrance Darko, str. ključavničar ** (M, Pt)
Zavolovšek Bojan, str. ključavničar ** (Ep, S,
Pt)

Zmrzlikar Srečko, str. ključavničar (Ep, M, S,
Pt)

3. c poklicna kovinarska in metalurška šola 16 m + 8 ž = 24

Razrednik: Svečko Anton

ODLIČNI: 0 + 0 = 0

PRAV DOBRI: 4 + 1 = 5

Grešovnik Marta, strugarka
Gruber Adolf, strugar
Kotnik Marjan, strugar
Krajnc Bernard, strugar
Štrekelj Štefan, strugar

DOBRI: 8 + 5 = 13

Benko Alojz, strugar
Božič Irena, strugarka
Čurč Anica, strugarka
Kramole Marija, strugarka
Kresnik Edvard, strugar
Mazgan Srečko, strugar
Mlačnik Milan, strugar
Pesič Marija, strugarka
Petrej Anica, strugarka
Potočnik Andrej, strugar
Potočnik Milan, strugar
Štavdeker Milan, strugar
Verdel Branko, strugar

ZADOSTNI: 3 + 1 = 4

Kert Bojan, strugar
Podpečan Jožica, strugarka
Rahten Jožef, strugar
Triplat Vlado, strugar

NEZADOSTNI: 1 + 1 = 2

Poročnik Irma, strugarka ** (Fi)
Zlabornik Henrik, strugar ** (M)

3. d poklicna kovinarska in metalurška šola 5 m + 11 ž = 16

Razrednik: Erat Božidar

ODLIČNI: 0 + 0 = 0

PRAV DOBRI: 0 + 0 = 0

DOBRI: 2 + 9 = 11

Borko Cvetka, rezkalka
Ferenc Kristina, rezkalka
Fužir Slavka, brusilka
Kojzek Melita, rezkalka
Kunc Ivanka, rezkalka
Morn Dominik, rezkalec
Prislan Vlasta, rezkalka
Robnik Irma, brusilka
Sredenšek Igor, rezkalec
Skarlovnik Ida, brusilka
Šapek Cvetka, brusilka

ZADOSTNI: 1 + 2 = 3

Kavtičnik Darinka, rezkalka
Turk Nevenka, rezkalka
Vogrin Boris, rezkalec

NEZADOSTNI: 2 + 0 = 2

Tamše Marjan, rezkalec ** (M, Fi, Pt)
Tasič Milivoj, rezkalec ** (M, Fi)

ŠOLA ZA SPECIALIZIRANE METALURŠKE DELAVCE

1. razred šole za specializirane metalurške delavce

16 m + 0 ž = 16

Razrednik: Čeplak Franc

ODLIČNI: 0 + 0 = 0

PRAV DOBRI: 0 + 0 = 0

DOBRI: 4 + 0 = 4

Božinovski Boris, valjavec
Karničnik Jože, žičar
Novak Bojan, žičar
Trbovšek Lovro, valjavec

ZADOSTNI: 4 + 0 = 4

Kotnik Andrej, valjavec
Pečnik Božo, valjavec
Štahr Jože, talivec elektro peči
Zupančič Miran, valjavec

NEZADOSTNI: 8 + 0 = 8

Bandalo Franc, valjavec ** (Sm, Str, Se)
Britovšek Dušan, valjavec ** (Se)
Gracey Franc, livar-kalupar ** (Sm)
Kancler Viktor, livar-kalupar ** (Sl, Str, Se,
PP)

Kotnik Pavel, valjavec ** (Sl)
Oder Mirko, valjavec ** (Sl)
Pečovnik Stanislav, talivec elektro peči ** (Sm)
Smrečnik Pavel, žičar ** (se)

2. razred šole za specializirane metalurške delavce

16 m + 0 ž = 16

Razrednik: Planinc Leopold

ODLIČNI: 0 + 0 = 0

PRAV DOBRI: 1 + 0 = 1

Škafar Milan, valjavec profilov

DOBRI: 5 + 0 = 5

Fortin Alojz, strojni kovač
Grobelnik Janez, strojni kovač
Gerold Silvo, strojni kovač
Račnik Željko, strojni kovač
Verhovnik Danilo, valjavec profilov

ZADOSTNI: 9 + 0 = 9

Fužir Štefan, valjavec profilov
Mihev Ivan, strojni kovač
Pipan Drago, strojni kovač
Pirnat Anton, valjavec profilov
Retko Ivan, strojni kovač
Sorčan Jože, valjavec profilov
Stočko Marjan, valjavec profilov
Tomis Marjan, valjavec profilov
Žilavec Ludvik, strojni kovač

NEZADOSTNI: 0 + 0 = 0

NEOCENJEN: 1 + 0 = 1

Gerold Marko, valjavec profilov

TEHNIŠKA METALURŠKA IN STROJNA ŠOLA

1. razred tehniške strojne šole

29 m + 2 ž = 31

Razrednik: prof. Breznik Silva

ODLIČNI: 1 + 0 = 1

Lipovnik Stanko

PRAV DOBRI: 4 + 0 = 4

Brložnik Janez
Gerold Peter
Jelen Bojan
Pušnik Jože

DOBRI: 19 + 2 = 21

Berložnik Damijan
Broman Andrej
Črešnik Beno
Dlopst Milan
Erat Robert

Na Pohorju

Gorenšek Andrej
Kladnik Andrej
Kseneman Franc
Kunc Marjan
Levar Marijan
Nedok Silvo
Oder Janez
Paradiž Franc
Praper Andrej
Potočnik Amalija
Radivojevič Marjan
Smode Marjan
Stanta Darja
Suler Darko
Turk Anton
Viderman Branko

ZADOSTNI: 0 + 0 = 0

NEZADOSTNI: 5 + 0 = 5

Glavica Mirko ** (An)
Krajcjer Radovan ** (Fi)
Mlakar Janez ** (An, Fi)
Rožej Ivan ** (Fi)
Steharnik Peter ** (An)

2. razred tehniške strojne šole

21 m + 7 ž = 28

Razrednik: prof. Brglez Janez

ODLIČNI: 0 + 0 = 0

PRAV DOBRI: 3 + 1 = 4

Gerdej Marjan
Grešovnik Berta
Pirtovšek Miran
Sumah Beno

DOBRI: 16 + 6 = 22

Baran Vera
Gačnik Otmar
Hovnik Andrej
Kogelnik Miro
Lahovnik Irena
Mališnik Metod
Ortan Drago
Pastirk Darinko
Petrič Bernarda
Petrovič Jože
Poberžnik Vlasta
Pokeršnik Milan
Požarnik Sonja
Ravnjak Zlatko
Rožič Miroslava
Srebotnik Erhard
Štefanovič Andrej
Sveteč Janez
Vajt Milan
Večko Samo
Zimic Boris
Žganec Drago

ZADOSTNI: 2 + 0 = 2

Grubelnik Franc
Vrlič Bojan

NEZADOSTNI: 0 + 0 = 0

3. razred tehniške metalurške šole

24 m + 1 ž = 25

Razrednik: prof. Hadžiagić Esad

ODLIČNI: 1 + 0 = 1

Zalesnik Kristijan

PRAV DOBRI: 5 + 0 = 5

Praznik Jože
Lečnik Marjan
Čegovnik Rajko
Pavše Marko
Kotnik Drago

DOBRI: 11 + 1 = 12

Breznik Jože
Ferlež Robert
Golob Zoran
Hovnik Srečko
Kaker Ciril
Karner Vojko
Kastivnik Danilo
Kodrun Alojz
Kotnik Boris
Lupuh Roman
Potočnik Jože
Režonja Danica

ZADOSTNI: 1 + 0 = 1

Kert Miran

NEZADOSTNI: 6 + 0 = 6

Hermonko Miran ** (Pl)
Horvat Branko (Pl, Mž, Sl, Mb)
Paradiž Milan ** (Mž)
Suler Silvo ** (Pl)
Verčko Drago ** (Pl)
Vončina Matjaž (An, Pl, Mž, Mb)

4. razred tehniške metalurške šole

11 m + 6 ž = 17

Razrednik: Mesner Franc

ODLIČNI: 1 + 4 = 5

Balant Miran
Golob Sonja
Ivartnik Janja
Orešnik Nataša
Piko Marija

PRAV DOBRI: 3 + 1 = 4

Čapelnik Marjana
Čoderl Zvonko
Kumer Milan
Videtič Franc

DOBRI: 5 + 1 = 6

Cimerman Rado
Gerškšč Anton
Karničnik Ivan
Komprij Mirko
Ramšak Drago
Štruc Antonija

ZADOSTNI: 0 + 0 = 0

NEZADOSTNI: 2 + 0 = 2

Koren Danilo * (Pl, Mt)
Oto Ivan * (Pl)

DELOVODSKA ŠOLA STROJNE IN METALURŠKE STROKE

2. a razred delovodska šola — strojne stroke

27 m + 0 ž = 27

Razrednik: Vreš Franc

ODLIČNI: 3 + 0 = 3

Jesenek Jožef
Majdič Karel
Rožič Ivan

PRAV DOBRI: 9 + 0 = 9

Čas Jožef
Dura Anton
Gostenčnik Vincenc
Klemenc Milan
Kosmač Alojz
Kosmač Jožef
Kramer Ivan
Novinšek Vlado
Serafini Maks

DOBRI: 10 + 0 = 10

Đurič Jovan
Hovnik Mihael
Kovačec Milan
Krivograd Avgust
Kuzman Jožef
Nikič Brane
Pogorevc Rudolf
Gnamuš Franc (interno za ŽR)
Kotnik Stanko (interno za ŽR)
Kovačič Jozo (interno za ŽR)

NISO OPRAVILI IZPITOV: 5 + 0 = 5

Došen Milan
Knežar Franc
Lačen Anton
Stojčič Dušan
Trup Rudolf

2. b razred delovodska šola — strojne stroke

26 m + 0 ž = 26

Razrednik: Vreš Franc

ODLIČNI: 2 + 0 = 2

Štern Alojz
Zabel Ivan

PRAV DOBRI: 5 + 0 = 5

Grabner Ivan
Jančar Engelbert
Kasnik Ernest
Puđgar Ivan
Uršič Marjan

DOBRI: 15 + 0 = 15

Fajmut Ivan
Janko Petar
Makuc Roman
Mlakar Ignac
Navršnik Vili
Oder Beno
Pandel Ernest
Potočnik Adolf
Pungartnik Anton
Rožej Branko
Srebre Alojz
Zagernik Rok
Zorčič Jože
Žlebnik Jože
Novak Martin (interno za TRO)

NISO OPRAVILI IZPITOV: 4 + 0 = 4

Jesih Stanko
Lever Dorko
Praper Anton
Ramadanovič Emil

2. c razred delovodska šola — metalurške stroke

33 m + 0 ž = 33

Razrednik: Vreš Franc

ODLIČNI: 1 + 0 = 1

Urnaut Oto

PRAV DOBRI: 4 + 0 = 4

Hafner Ivan
Kolar Franc
Novak Rajmund
Plevnik Peter

DOBRI: 7 + 0 = 7

Arnold Ivan
Janota Albin
Krevzelj Ferdinand
Peruš Maksimilijan
Ristič Nikola
Strmčnik Vinko
Vošner Franc

ZADOSTNI: 1 + 0 = 1

Goričan Janko

NISO OPRAVILI IZPITOV: 6 + 0 = 6

Bošnik Anton
Krof Karel
Lesičnik Franc
Lipovnik Stanko
Lojen Jožef
Pšeničnik Rudolf

INTERNO ZA ŽELEZARNO

PRAV DOBRI: 1 + 0 = 1

Šisernik Franc

DOBRI: 7 + 0 = 7

Kac Jožef
Kovačič Marko
Mesarec Ivan
Mihalj Nikola
Pačnik Alojz
Petek Anton
Vidrih Jožef

ZADOSTNI: 1 + 0 = 1

Cvetkovič Milutin

NISO OPRAVILI IZPITOV: 5 + 0 = 5

Fajmut Peter
Gerdej Jožef
Janežič Pavel
Marzel Franc
Prole Dušan

TEHNIŠKA ŠOLA ZA ELEKTROTEHNIŠKO IN STROJNO STROKO MARIBOR ODDELEK ZA IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH RAVNE

3./4. razred tehniška šola — odrasli

24 m + 9 ž = 33

Razrednik: Vreš Franc

Balažič Jože
Breznjak Martin
Čreslovník Mirko
Golob Barbara
Gostenčnik Alberta
Ivartnik Marija
Juh Otmar
Kogelnik Ivan

Kordež Silvo
Kos Boris
Kraševac Zdenko
Krivonog Feliks
Mavrin Jakob
Mori Marjan
Motnik Anton
Navotnik Franc
Oblak Jožica
Ošlovnik Viljem
Pečnik Drago
Pečnik Miran
Plazl Karel
Podjaveršek Viktor
Podojsteršek Milan
Robnik Robert
Skudnik Marija
Slemenšek Marjan
Strmčnik Franc
Studenčnik Danica
Studenčnik Marija
Škrubej Romana
Tone Pavla
Verbole Jože
Vrabič Edo

**ŠOLA ZA SPECIALIZIRANE METALURŠKE
DELAVCE RAVNE
ODDELEK ZA ODRASLE**

**1. m — šola za specializirane delavce —
metalurgi**

39 m + 3 ž = 42

Razrednik: Vreč Franc

Baric Mirko
Čevnik Maks
Filip Lovro
Glasičnik Franc
Ilič Ratimir
Jurčič Leopold
Kajič Anton
Kobovec Jakob
Kočnik Stanko
Konečnik Vekoslav
Kotnik Alojz
Krajnc Friderik
Krajnc Kristijan
Krauberger Marija
Krevzelj Jože
Laznik Jožica
Lečnik Mirko
Legat Stanko
Lorenci Matej
Naglič Mirko
Napečnik Jože
Penšek Jože
Pešl Mirko
Pogorevčnik Ivan
Prosenc Leon
Repotočnik Ferdo
Robin Adolf
Skarlovnik Vinko
Šestir Mirko
Šimič Križan
Šipek Rudolf
Srot Ivan
Štaudekar Pavel
Štrikar Ferdo
Štrikar Valentin
Štuk Vlado
Šuler Vinko
Topler Ida
Vidovič Štefan
Vrance Maks
Založnik Bogomir

**1. k — šola za specializirane delavce —
kovinarji**

11 m + 1 ž = 12

Božič Simon
Franc Alojz
Gostenčnik Stanko
Jelen Maks
Krajnc Miroslav
Krof Lovrenc
Makan Emil
Mori Marija
Ošlak Stanislav
Rednak Rajko
Šuler Drago
Vališer Roman

**POKLICNA KOVINARSKA
IN METALURŠKA ŠOLA**

3. a razred

ODLIČNI: 2 + 0 = 2

Mravljak Jože
Zaberčnik Vojko

PRAV DOBRI: 6 + 0 = 6

Herman Marjan
Ivartnik Tomislav
Klemenčič Maksimilijan
Potočnik Vinko
Pušnik Emil
Rotovnik Mirko

DOBRI: 13 + 0 = 13

Balažič Bojan
Grobelnik Jernej
Jamšek Anton
Krivec Srečko
Mežnarc Stanko * (Sl)
Popovič Roman
Potočnik Anton
Praznik Jože
Rojko Danilo
Sekavčnik Marjan
Skernišek Stanislav
Štrigl Anton
Tomažič Anton * (Pt)

ZADOSTNI: 2 + 0 = 2

Piko Franc * (Sm)
Pokrznik Alojz

3. b razred

ODLIČNI: 2 + 0 = 2

Tandler Mirko
Zorman Franc

PRAV DOBRI: 2 + 0 = 2

Mlinar Franc
Zorman Ivan

DOBRI: 5 + 0 = 5

Brajnik Rojko
Koren Konrad
Krajnc Marjan
Leskovec Štefan
Oder Darko

ZADOSTNI: 3 + 0 = 3

Gabrovec Andrej
Högl Andrej * (Pt)
Kotnik Miran

Kros

3. c razred

ODLIČNI: 0 + 0 = 0

PRAV DOBRI: 6 + 3 = 9

Čurč Anica
Grešovnik Marta
Gruber Adolf
Krajnc Bernard
Kresnik Edvard
Mlačnik Milan
Petrej Anica
Potočnik Andrej
Štrekelj Štefan

DOBRI: 3 + 1 = 4

Božič Irena
Kotnik Marjan
Mazgan Srečko

Lupljenje krompirja

USPEH KANDIDATOV,

ki so opravljali zaključni izpit v junijskem
roku 1976

Pesičer Marija
Verdel Branko

ZADOSTNI: $5 + 2 = 7$

Benko Alojz
Kramolc Marija
Podpečan Jožica
Potočnik Milan
Rahten Jožef
Štavdekar Milan
Triplat Vlado

NEZADOSTNI: $1 + 0 = 1$
Kert Bojan ** (Sl)

3. d razred

ODLIČNI: $0 + 0 = 0$

PRAV DOBRI: $0 + 3 = 3$

Ferenc Kristina
Fužir Slavko
Šapek Cvetka

DOBRI: $2 + 7 = 9$

Borko Cvetka
Kavtičnik Darinka
Kojzek Melita
Kunc Ivanka
Morn Dominik
Prislan Vlasta
Robnik Irma
Skarlovnik Ida
Sredenšek Igor

ZADOSTNI: $1 + 1 = 2$

Turk Nevenka
Vogrin Boris

ŠOLA ZA SPECIALIZIRANE METALURŠKE DELAVCE

2. razred

ODLIČNI: $1 + 0 = 1$

Skafar Milan

PRAV DOBRI: $3 + 0 = 3$

Fortin Alojz
Gerold Silvo
Račnik Zeljko

DOBRI: $8 + 0 = 8$

Fužir Štefan
Grobelnik Janez
Pirnart Anton
Sorčan Jože
Stočko Marjan
Verhovnik Danilo
Žilavec Ludvik

ZADOSTNI: $3 + 0 = 3$

Mihev Ivan
Pipan Drago
Retko Ivan

TEHNIŠKA METALURŠKA IN STROJNA ŠOLA

4. razred

ODLIČNI: $1 + 4 = 5$ (oproščeni zaključnega izpita)

Balant Miran
Golob Sonja
Ivartnik Janja
Orešnik Nataša
Piko Marija

PRAV DOBRI: $3 + 0 = 3$

Gerkišič Anton
Kumer Milan
Ramšak Drago

DOBRI: $5 + 2 = 7$

Cimerman Rado
Čapelnik Marjana
Čoderl Zvonko
Karničnik Ivan
Koren Danilo
Štruc Antonija
Videtič Franc

ZADOSTNI: $1 + 0 = 1$
Komprij Danilo

NEZADOSTNI: $1 + 0 = 1$
Oto Ivan (Sl, Žm, Mb)

DELOVODSKA ŠOLA STROJNE IN METALURŠKE STROKE

2. a delovodske šole — strojne stroke

ODLIČNI: $3 + 0 = 3$

Jesenek Jože
Majdič Karel
Rožič Ivan

PRAV DOBRI: $4 + 0 = 4$

Čas Jožef
Klemenc Milan
Kosmač Alojz
Kramer Ivan

DOBRI: $11 + 0 = 11$

Dura Anton
Đurić Jovan
Gostenčnik Vinko
Hovnik Mihael
Kosmač Jožef
Kovačec Milan
Krivograd Avgust
Kuzman Jožef
Novinšek Vladimir
Pogorevc Rudolf
Serafini Maks

ZADOSTNI: $1 + 0 = 1$
Nikić Brane

2. b delovodske šole — strojne stroke

ODLIČNI: $2 + 0 = 2$

Štern Alojz
Zabel Ivan
PRAV DOBRI: $5 + 0 = 5$
Grabner Ivan
Pudgar Ivan
Pungartnik Anton
Srebre Alojz
Uršič Marjan

DOBRI: $11 + 0 = 11$

Fajmut Ivan
Jančar Engelbert
Janko Petar
Kasnik Ernest
Makuc Roman
Mlakar Ignac
Navršnik Vili
Oder Beno
Pandel Ernest
Rožej Branko
Zorčič Jožef

ZADOSTNI: $3 + 0 = 3$
Potočnik Adolf
Zagernik Rok
Žlebnik Jožef

Interno za železarno Ravne:

DOBRI: $3 + 0 = 3$

Gnamuš Franc
Kotnik Stanko
Novak Martin

ZADOSTNI: $1 + 0 = 1$
Kovačič Jozo

2. c delovodske šole — metalurške stroke

ODLIČNI: $1 + 0 = 1$

Urnaut Oto

PRAV DOBRI: $4 + 0 = 4$

Hafner Ivan
Kolar Franc
Novak Rajmund
Plevnik Peter

DOBRI: $4 + 0 = 4$

Arnold Ivan
Janota Albin
Krevzelj Ferdinand
Vošner Franc

ZADOSTNI: $4 + 0 = 4$
Goričan Janko
Peruš Maksimiljan
Ristič Nikola
Strmčnik Vinko

INTERNO ZA ŽELEZARNO

ODLIČNI: $0 + 0 = 0$

PRAV DOBRI: $1 + 0 = 1$
Vidrih Jožef

DOBRI: $7 + 0 = 7$

Cvetković Milutin
Kac Jožef
Kovačič Marko
Mihalj Nikola
Pačnik Alojz
Petek Anton
Šisernik Franc

ZADOSTNI: $1 + 0 = 1$
Mesarec Ivan

POPRAVNI IZPITI IZ ŠOLSKEGA LETA 1974/75

a) Uspešno so jih opravili in dosegli naslednji uspeh:

POKLICNA KOVINARSKA IN METALURŠKA ŠOLA

1. b Rudolf Marija, strugarka (dober), Škrube Marija, strugarka (zadosten);

1. c Studenčnik Drago, strojni ključavničar (zadosten), Pušpan Franc, strojni ključavničar (zadosten);

1. d Vogel Marija, rezkalka (zadosten);

2. b Zavolovšek Bojan, strojni ključavničar (zadosten), Zmrzlikar Srečko, strojni ključavničar (zadosten);

2. c Kramolc Marija, strugarka (zadosten), Perečnik Irma, strugarka (zadosten);

2. d Tasič Milivoj, rezkalec (dober), Turk Nevenka, rezkalka (zadosten);

3. a Paradiž Ivan, strojni ključavničar (zadosten);

3. b Čeru Srečko, ključavničar (dober), Galun Franc, ključavničar (zadosten), Gamboc Jože, ključavničar (zadosten), Kadiš Ivan, ključavničar (zadosten), Ternik Rajko, ključavničar (zadosten);

3. d — razredni izpit: Garb Andrej, rezkalec (dober), Krauberger Barbara, rezkalka (dober).

ŠOLA ZA SPECIALIZIRANE METALURŠKE DELAVCE

1. a Retko Ivan, strojni kovač (zadosten), Sorčan Jože, valjavec profilov (dober), Tomis Marjan, valjavec profilov (dober), Žilavec Ludvik, strojni kovač (zadosten).

TEHNIŠKA ŠOLA METALURŠKE IN STROJNE STROKE

1. r. Baran Vera (dober), Petrič Bernarda (dober), Poberžnik Vlasta (dober), Vrlič Bojan (dober);

2. r. Ferlež Robert (zadosten), Kert Miran (zadosten), Paradiž Milan (zadosten), Repnik Franc (zadosten), Verčko Drago (dober), Vončina Matjaž (zadosten);

3. r. Koren Danilo (zadosten), Štruc Antonija (dober).

b) Popravnih izpitov niso opravili:

1. b Kamnik Ivan, Urnaut Bojan;

1. r. Prosen Milan, Račnik Jože.

USPEH PO ZAKLJUČNIH IZPITIH V JESENSKEM ROKU 1975

3. a Paradiž Ivan (zadosten);

3. b Čeru Srečko (zadosten), Franc Marjan (zadosten), Galun Franc (zadosten), Gamboc Jože (dober), Kadiš Ivan (zadosten), Kališnik Janko (zadosten), Klemenc Drago (zadosten), Ternik Rajko (zadosten); Sušec Ivan (dober).

3. d Pavlinič Zdravka (zadosten), Sveček Marija (zadosten).

NAŠA GIMNAZIJA

daje poročilo za šolsko leto 1975-76

SVET ŠOLE

1. Svet šole sestavljajo štiri delegacije, in to:

a) **delegacija delovne skupnosti:** Verovnik Antonija, Filipančič Jožica, Kodrin Mihael, Šuler Marija, Vevar Jerica;

b) **delegacija dijakov:** Strmčnik Dušan, Golob Irena, Koren Janja, Podričnik Martina, Bukovnik Majda;

c) **delegacija sveta staršev:** Ferik Konrad, Gašper Franc, Babin Jakob, Berčič Marija, Kadiš Jože;

č) **delegacija občinskih skupščin in delovnih organizacij koroške regije:** Vrečič Koloman — SO Ravne, Potočnik Anton — SO Slovenj Gradec, Gobec Alojz — SO Radlje, Mori Janez — SO Dravograd, Grzina Jože — železarna Ravne.

ZBOR DELOVNE SKUPNOSTI

Zbor delovne skupnosti sestavljajo vsi zaposleni sodelavci; predsednik zbora delovne skupnosti je Kožar Jernej.

UPRAVNI ODBOR

Mrdavšič Vera, Krivograd Alojz, Leitinger Ivan, Vevar Danijel, Vučko Stanko.

ODBOR ZA MEDSEBOJNA DELOVNA RAZMERJA

Burg Metka, Čepin Branko, Kožar Erna, Košuta Josip, Perič Pavla, Pur Marija.

ODBOR DELAVSKE KONTROLE

Mrdavšič Janez, Lodrnt Stanko, Pečovnik Marija.

ŠOLSKA SKUPNOST

(mentorica: Mrdavšič Vera)

V tem šolskem letu je bila predsednica Pogorelnik Metka, člani pa predsedniki razrednih skupnosti.

OSNOVNA ORGANIZACIJA ZSMS

(mentorica: Verovnik Tončka)

Predsednica OO ZSMS na šoli je bila Potočnik Alenka, člani pa predstavniki razredov in aktivov letnikov.

ŠOLSKI DELAVCI

(Naziv, rojstno leto, začetno leto službovanja, od kdaj je na gimnaziji Ravne, stroka, kaj in kje je učil, zadolžitve, PZ-praktična znanja, STM-samoupravljanje s temelji marksizma; navajamo stanje, kakršno je bilo v 4. redovalni konferenci.)

I. REDNI UČITELJI:

GOLČER Anton: ravnatelj (profesor, 1931, 1956, 1956, Bio)

BURG Marjeta (profesorica, 1941, 1963, 1963, An, Fr): an: 1b, 1d, 2c, 2d, 3c, 3d, 4c, 4d; PZ-an: III., IV. = 28 ur; mentorica MKUD

ČEPIN Branko (profesor, 1949, 1975, 1975, glasba): osnove umetnostne vzgoje (gl. vzg.): 1a, 1b, 1c, 1č, 1d; glasba in glasbilo: 2d, 3d = 22 ur; umetniški vodja pevskega zbora

FILIPANČIČ Jožica (predmetna učiteljica, 1933, 1958, 1963, Te): te: 1a, 1b, 1č, 2a, 2b, 2d, 3b, 3c, 3d, 4a, 4b, 4d = 24 ur, varuhinja učil za dekliško telovadbo, somentorica športnega društva

IVARTNIK Anton (rezervni oficir, absolvent VPS, 1935, 1959, 1964): obramba in zaščita: 1a, 1b, 1c, 2a, 2c, 4ac-d, 4ac-f, 4b-f, 4b-d, 4č, 4d; osnove umetnostne vzgoje (gl. vzgoja): 2a, 2b, 2c, 2č = 24 ur; varuh kabineta za obrambno vzgojo

KACL Gvidon (profesor, 1945, 1969, 1971, 1973, Ma, Fi): ma: 1d, 3a, 3č, 3d, 4a, 4c, 4d = 24 ur

KECERIN Josip (profesor, 1938, 1955, 1973, Te): te: 1a, 1c, 1d, 2a, 2c, 2čd, 3a, 3b, 3c, 3č, 3d, 4c = 25 ur; mentor športnega društva

KODRIN Mihael (profesor, 1924, 1956, 1962, Bio): bio: 1a, 1b, 1c, 2a, 2b, 2c, 2č, 3a, 3b, 3č;

PZ-bio: III. = 24 ur; varuh zemljišča, biološke zbirke, urednik urnika

KOMPREJ Vinko (predmetni učitelj, 1939, 1956, 1964, Teh. vzg.): teh. vzg.: 1a, 1b, 1c, 1č, 1d-I., 1d-II., 2a, 2b, 2c, 2č, 2d-I., 2d-II. = 33 ur; organizator proizvodnega dela, varuh delavnice za tehnično vzgojo, mentor fotoamaterskega krožka

KOŠUTA Josip (prof. pripravnik, 1946, 1970, 1973, Fil, Soc): fil: 4a, 4c, 4č; STM: 1b, 1c, 2b, 2c, 2č, 4d; psi: 3c, 3č = 22 ur; mentor marksističnega krožka

KOTNIK Janko (profesor, 1939, 1963, 1963, Te): te: 1b, 1c, 1č, 1d, 2b, 2č, 3a, 3č, 4a, 4b, 4c, 4č = 26 ur; varuh učil za fantovsko telovadbo, somentor športnega društva

KOŽAR Erna (profesorica, 1942, 1965, 1965, An, Ne): an: 1č, 2b, 3b, 4b; ne-I.: 2čd, 3čd; ne-II.: 1a, 2a, 3a, 4a = 24 ur; mentorica jutranjih oddaj; varuhinja učil za nemški jezik

KOŽAR Jernej (profesor, 1940, 1966, 1969, An, Ne): an: 1a, 2a, 3č, 4a; ne-I.: 1d; ne-II.: 1b, 2b, 3b, 3c, 4b = 25 ur; varuh zbirke učil za angleški jezik in fonolaboratorija; mentor mladinskih ur

KRIVOGRAJ Alojz (profesor, 1934, 1962, 1962, Zg): zg: 1a, 1b, 1d, 2a, 2b, 3a, 3b, 3d, 4a, 4b; STM: 4a, 4b = 26 ur; varuh učil za zgodovino, mentor zgodovinskega krožka

KRIVOGRAJ Irena (profesorica, 1937, 1961, 1962, Um. zg., Zg): zg: 1c, 1č, 2c, 2č, 3c, 3č, 4d; umet. vzg. (um. zg.): 1a, 1b, 1c, 1č, 1d, 2a, 2b, 2c, 2č = 24 ur; varuh učil za umetnostno vzgojo

LEITINGER Ivan (profesor, 1944, 1968, 1973, Bio): bio: 1č, 1d, 2d, 3c, 3d; PZ-bio: -IV.; ke: 1č, 1d, 3a, 3b, 3c, 3č, 3d = 26 ur; mentor biološkega krožka

LODRANT Stanko (profesor, 1927, 1950, 1950, Ke): ke: 1a, 1b, 1c, 2a, 2b, 2c, 2č, 2d; PZ-ke: III., IV.; fi: 3a, 3b, 3č = 27 ur; varuh zbirke učil za kemijo, mentor planinskega odseka pri SSD

MIHEU Joža (absolvent fak. za elektroteh., 1950, 1975, 1975) fi: 1d, 2d, 3d, 4d; PZ-fi: IV. = 11 ur; asistent za fiziko in varuh učil za fiziko

MEDVED Drago (profesor, 1931, 1953, 1961, Ze): ze: 1a, 1b, 1c, 1č, 1d, 2a, 2b, 2c, 2č, 3a,

3b, 3c, 3d, 4b, 4c, 4d = 24 ur; varuh učil za zemljepis

MRDAVŠIČ Janez (profesor, 1928, 1957, 1957, Sl): sl: 1a, 2b, 2c, 3a, 4a, 4b; PZ-sl: III.; psi: 3a, 3b = 27 ur; mentor recitacijskega krožka, poverjenik za Prežihovo značko

MRDAVŠIČ Vera (profesorica, 1933, 1958, 1962, Sl, Sh): sl: 1b, 1d, 2a, 3b, 3d, 4c, 4č = 25 ur; varuhinja učil za slovenski jezik, poverjenica za Prežihovo značko

LESNIK Marija (prof. pripravnik, 1946, 1973, 1973, An, Sl): an: na porodniškem dopustu

STOPAR Marjana (profesorica, 1942, 1965, 1972, Ze, Zg): zg: 2d, 4c, 4č; ze: 2d, 3č, 4a, 4č = 15 ur; delno še na porodniškem dopustu; mentorica krožka OZN

SUŠNIK Anton (profesor, 1932, 1957, 1961, Sl, Sh): sl: 1c, 1č, 2č, 2d, 3c, 3č, 4d; PZ-sl: IV. = 25 ur; mentor literarnega in dramskega krožka, šolski kronist, poverjenik za Prežihovo značko

URŠNIK Franc (inž., 1950, 1974, 1974, Ma): ma: 2a, 2b, 2c, 2d; PZ-ma: III., IV.; fi: 2a, 2b, 2c, 2č = 25 ur; organizacijski vodja pevskega zbora

VEROVNIK Antonija (profesorica, 1946, 1971, 1971, Fil, Soc): fil: 4b, 4d; soc: 3b, 3d; STM: 1a, 1č, 1d, 2a, 2d, 4c, 4č; PZ-soc: III.; psi: 3d = 26 ur; mentorica organizacije ZSMS na šoli

VEVAR Danijel (profesor, 1934, 1959, 1962, Ma): ma: 1a, 1b, 1c, 1č, 2č, 3b, 3c, 4b, 4č = 29 ur; varuh učil za matematiko, mentor matematičnega krožka, sourednik urnika

VEVAR Jerica (profesorica, 1940, 1964, 1964, Fr, It): fr: 1c, 1č, 2c, 2č, 2d, 3č, 3d, 4c, 4č, 4d = 20 ur; varuhinja učil za francoski jezik

VUČKO Stanko (strokovni učitelj, 1942, 1960, 1964, Ke): teh. vzg.-ke: 2a, 2c, 2č; obramba in zaščita: 1č, 1d, 2b, 2č, 2d = 16 ur; asistent za kemijo in biologijo

II. ZUNANJI UČITELJI:

Dr. GREŠOVNIK Ferdo (dipl. ing. fizike, železarna Ravne): fizika: 4a, 4b = 6 ur

GROSELJ Andrej (profesor, osnovna šola Prevalje): likovni pouk: 2d, 3d = 3 ure

Zvonilo je

LIPOVNIK Alojz (profesor, glasbena šola Ravne): glasbilo: 2d, 3d = 5 ur
 PIKALO Mirko (dipl. ing. fizike, železarna Ravne): fizika: 4c, 4č = 6 ur
 GREGOREK Marija (absolvent-An, Ne, šolski center Ravne): an: 1c, 2č, 3a = 8 ur
 OVNIČ Vlado (absolvent Zg, Soc, osnovna šola Dravograd): soc: 3a, 3c, 3č = 6 ur

III. TAJNIŠTVO:

GARB Marija, materialni knjigovodja (1932, 1949, 1962)
 PUR Marija, računovodja (1942, 1962, 1974)

IV. POMOŽNI IN TEHNIČNI DELAVCI:

DROFENIK Helena (snažilka, 1922, 1961, 1961)
 LESJAK Matilda (snažilka, 1916, 1954, 1954)
 MIHELIC Antonija (kuh. pomočnica, 1938, 1970, 1974)
 PEČOVNIK Anton (hišnik, 1925, 1949, 1953)
 PEČOVNIK Marija (snažilka, 1931, 1962, 1962)
 PERIČ Pavla (snažilka, 1936, 1956, 1956)
 ŠULER Marija (snažilka, 1922, 1955, 1955)
 VERČKO Angela (kuharica, 1931, 1951, 1969)

SPREMEMBE NA ZAVODU:

PRIŠLI: MIHEU Joža (abs. elektrotehnike) 1. septembra 1975 na novo
 ODŠLI: URAN Terezija (prof. matematike) 31. avgusta 1975 na zavod za šolstvo SRS
 MERVA Drago (dipl. ing. fizike) 1. oktobra 1975 v JLA

DIJAKI

I. Statistični pregled:

a) število in uspeh dijakov: ob zaključku šolskega leta je bilo na šoli 210 + 362 = 572 dijakov; razred je izdelalo 510 dijakov ali 89,2%; od tega je bilo 62 (10,8%) odličnih, 187 (32,7%) prav dobrih, 251 (43,9%) dobrih in 10 (1,7%) zadostnih. Popravne izpite ima 60 (10,5%) dijakov, ena dijakinja je neocenjena, ena pa ni izdelala razreda;

b) socialni sestav dijakov: delavskega porekla — 262 (45,8%), kmečkega — 33 (5,8%), obrtniškega — 16 (2,8%) in uslužbenkega — 261 — (45,6%);

c) dijaki po občinah: Ravne na Koroškem 273 (47,7%), Slovenj Gradec 133 (23,3%), Radlje ob Dravi 99 (17,3%), Dravograd 65 (11,4%), ostale občine 2 (0,3%);

č) v šolo se vozi 442 (77,3%) dijakov, z avtobusi 401, z vlakom pa 41.

1. a (16 + 14 = 30)

Razrednik: Janez Mrdavšič

ODLIČNI: 2 + 1 = 3

Kos Drago (Ravne)
 Vrečič Marko (Dobja vas)
 Predikaka Marjetka (Prevalje)

PRAV DOBRI: 9 + 10 = 19

Gorenšek Peter (Ravne)
 Gorše Franjo (Mežica)
 Javornik Franc (Mislinja)
 Kaker Vojko (Ravne)
 Košan Marko (Slovenj Gradec)
 Krištofelc Frenk (Slovenj Gradec)
 Lončar Stanislav (Ravne)
 Raišp Ivo (Slovenj Gradec)
 Sušnik Tomaž (Prevalje)
 Bevc Cvetka (Ravne)
 Gašper Marta (Podgorje)
 Grošelj Joža (Prevalje)
 Knez Irena (Ravne)
 Metelko Metka (Prevalje)
 Osrajnik Ljubica (Slovenj Gradec)
 Plohl Anita (Ravne)
 Ramšak Suzana (Mežica)
 Štimnikar Brigita (Ravne)
 Zorman Olga (Slovenj Gradec)

DOBRI: 5 + 2 = 7

Božič Zvonko (Prevalje)
 Faktor Viktor (Mežica)
 Knez Hinko (Stari trg)
 Medl Jaro (Ravne)
 Rogina Boris (Prevalje)
 Ranc Darinka (Prevalje)
 Šverc Miroslava (Dovže)

POPRAVNI IZPIT IMA: 0 + 1 = 1

Bukovec Magdalena (Ravne): ma

1. b (15 + 16 = 31)

Razrednik: Košuta Josip

ODLIČNI: 2 + 2 = 4

Grešovnik Miroslav (Mislinja)
 Perman Mihael (Ravne)
 Hovnik Marjetica (Slovenj Gradec)
 Komprej Irena (Prevalje)

PRAV DOBRI: 4 + 6 = 10

Glavič Gorazd (Slovenj Gradec)
 Gobec Marjan (Vuzenica)
 Prša Milan (Dravograd)
 Strojnik Vojko (Prevalje)
 Buhvald Mira (Ravne)
 Čegovnik Zdenka (Slovenj Gradec)
 Igerc Breda (Ravne)
 Metelko Gordana (Dravograd)
 Pratnekar Zvezdana (Prevalje)
 Šteharik Vesna (Ravne)

DOBRI: 5 + 8 = 13

Gaber Danilo (Šmartno)
 Gnamuš Janez (Ravne)
 Kac Stanko (Slovenj Gradec)
 Kovačič Stanko (Ravne)
 Strmčnik Dušan (Dobja vas)
 Lagoja Marija (Mežica)
 Ledl Eva (Vič)
 Lotrič Marta (Ravne)
 Pajnik Marija (Dravograd)
 Pečovnik Jožica (Ravne)
 Pšeničnik Zorislava (Ravne)
 Skuk Darinka (Prevalje)
 Znidaršič Brigita (Mežica)

ZADOSTNI: 0 + 0 = 0

POPRAVNI IZPIT IMAJO: 4 + 0 = 4

Lednik Mitja (Mežica): an
 Osrajnik Peter (Slovenj Gradec): ma
 Podpečan Janez (Mislinja): ma
 Tisnikar Robert (Slovenj Gradec): an, ma

1. c (12 + 16 = 28)

Razredničarka: Krivograd Irena

ODLIČNI: 1 + 0 = 1

Pušnik Dušan (Slovenj Gradec)

PRAV DOBRI: 6 + 5 = 11

Blatnik Andrej (Podgorje)
 Čas Andrej (Slovenj Gradec)
 Ferik Iztok (Slovenj Gradec)
 Peserl Danilo (Vuzenica)
 Rek Zlatko (Vuzenica)
 Skutnik Branko (Slovenj Gradec)
 Sadovnik Branka (Ravne)
 Tomaž Tatjana (Ravne)
 Vaupot Smiljana (Slovenj Gradec)
 Verbole Danijela (Ravne)
 Založnik Ivica (Mislinjska Dobrava)

DOBRI: 2 + 5 = 7

Vinkl Darko (Mežica)
 Vošner Miroslav (Mislinjska Dobrava)
 Dobernik Simona (Slovenj Gradec)
 Grobelnik Bojana (Ravne)
 Miheu Terezija (Turiška vas)
 Nabernik Sonja (Dobja vas)
 Ošlak Marjana (Mežica)

ZADOSTNI: 0 + 0 = 0

POPRAVNI IZPIT IMAJO: 3 + 6 = 9

Hojnik Roman (Podgorje): an, ma
 Horvat Dušan (Vuhred): fr
 Leštan Črtomir (Vuzenica): ma
 Geršak Petra (Prevalje): ma
 Gostenčnik Metoda (Šmartno): an
 Jehart Stanislava (Slovenj Gradec): fr, ma
 Osojnik Mira (Črna): fr, ze, ma
 Pogorevcnik Marija (Ravne): ma
 Štumberger Blanka (Mežica): an

1. č (13 + 16 = 29)

Razrednik: Komprej Vinko

ODLIČNI: 0 + 3 = 3

Grubelnik Alenka (Radlje)
 Jamšek Marinka (Ravne)
 Knez Dragica (Radlje)

PRAV DOBRI: 4 + 4 = 8

Deberšek Bojan (Radlje)
 Melinc Bojan (Dravograd)
 Štornik Janez (Prevalje)
 Vrhovnik Mitja (Črneče)

Havle Zdenka (Dravograd)
 Kocjančič Danica (Ravne)
 Kralj Rozalija (Dravograd)
 Navodnik Vladislava (Dravograd)

DOBRI: 6 + 8 = 14

Krenker Franc (Ravne)
 Križanovski Vasilij (Črna)
 Plesec Ivan (Črna)
 Štosir Stanko (Ravne)
 Tjukajev Maks (Radlje)
 Šisernik Edvard (Ravne)
 Arih Milena (Kotlje)
 Čeru Nanika (Slovenj Gradec)
 Gagić Milena (Slovenj Gradec)
 Kaiser Olga (Remšnik)
 Markota Gordana (Slovenj Gradec)
 Mori Bojana (Vuhred)
 Repotočnik Nežika (Slovenj Gradec)
 Srebnik Vanja (Radlje)

ZADOSTNI: 0 + 0 = 0

POPRAVNI IZPIT IMAJO: 3 + 1 = 4

Izak Jaroslav (Ravne): ma
 Kajzer Miran (Libeliče): ma
 Kotnik Zdravko (Ravne): an, ma
 Medved Bernarda (Šentjanž): ma

IZSTOPILI: 0 + 2 = 2

Bedrač Dušanka (Ravne) 8. 1. 1976
 Ristić Zora (Ravne) 17. 6. 1976

1. d (2 + 31 = 33)

Razredničarka: Burg Marjeta

ODLIČNI: 0 + 2 = 2

Sinko Jelka (Tolsti vrh)
 Zupanc Irena (Lokovica)

PRAV DOBRI: 1 + 8 = 9

Heršold Danilo (Muta)
 Borovnik Ida (Zg. Dolič)
 Konečnik Sonja (Šmartno)
 Konič Leonida (Dobja vas)
 Lešnik Vida (Radlje)
 Podričnik Martina (Lom)
 Pušnik Marija (Ravne)
 Sibečnik Milena (Ravne)
 Zmagaj Ksenija (Črna)

DOBRI: 1 + 19 = 20

Močivnik Jožef (Prevalje)
 Kac Irena (Selovec)
 Knez Marija (Primož/Poh.)
 Kolar Dragica (Dobrije)
 Konečnik Nada (Šmartno)
 Konič Bojana (Prevalje)
 Kordež Jelka (Primož/Poh.)
 Kordež Marija (Prevalje)
 Majcenovič Tanja (Slovenj Gradec)
 Plevnik Valerija (Slovenj Gradec)
 Podstenšek Marija (Libeliška gora)
 Pušnik Majda (Vuzenica)
 Račnik Darinka (Muta)
 Rebernik Antonija (Muta)
 Ročnik Irena (Črna)
 Smolar Diana (Muta)
 Šeško Leonida (Muta)
 Tisnikar Marija (Mislinja)
 Trs Andreja (Slovenj Gradec)
 Žvikart Mihaela (Dravograd)

ZADOSTNI: 0 + 0 = 0

POPRAVNI IZPIT IMATA: 0 + 2 = 2

Proje Karla (Otiški vrh): ne
 Strmčnik Frančiška (Primož): an

2. a (12 + 17 = 29)

Razredničarka: Mrdavšič Vera

ODLIČNI: 4 + 2 = 6

Geršak Borut (Prevalje)
 Sagmeister Miroslav (Dravograd)
 Žerdoner Branko (Ravne)
 Žižek Janko (Dravograd)
 Koren Janja (Slovenj Gradec)
 Lenassi Blanka (Ravne)

PRAV DOBRI: 1 + 7 = 8

Veršnik Igor (Šentjanž)
 Borovnik Silvija (Dravograd)
 Konič Renata (Prevalje)
 Krivograd Natalija (Ravne)
 Lamprecht Majda (Polena)
 Planinšek Zdenka (Mežica)
 Šisernik Darinka (Ravne)
 Trbižan Karmen (Ravne)

DOBRI: 5 + 5 = 10

Lesnik Silvin (Dravograd)
Plevnik Mojmir (Ravne)
Šater Stojan (Ravne)
Škorjanc Janez (Dravograd)
Urnaut Borut (Ravne)
Hancman Gabrijela (Žerjav)
Hudej Berta (Ravne)
Kos Irena (Muta)
Kristavčnik Tatjana (Črna)
Pravdič Lilijana (Dravograd)

ZADOSTNI: 1 + 1 = 2

Beber Bojan (Ravne)
Pezdirc Andreja (Poljana)

POPRAVNE IZPITE IMAJO: 1 + 2 = 3

Grainer Sandi (Ravne): ma, fi
Celcer Maja (Slovenj Gradec): ma, fi
Forstner Andreja (Prevalje): fi

2. b (10 + 18 = 28)

Razrednik: Krivograd Alojz

ODLIČNI: 0 + 0 = 0

PRAV DOBRI: 0 + 4 = 4

Slatinek Sonja (Slovenj Gradec)
Strah Jelka (Ravne)
Volmajer Marjeta (Ravne)
Zdovc Maja (Slovenj Gradec)

DOBRI: 10 + 11 = 21

Flis Davorin (Prevalje)
Konečnik Albert (Legen)
Kolar Rok (Prevalje)
Leskovar Dušan (Slovenj Gradec)
Mauhler Andrej (Mežica)
Nabernik Jožef (Dobrije)
Pinter Jože (Slovenj Gradec)
Štruel Dušan (Mežica)
Špegelj Stanko (Muta)
Uranč Sašo (Mežica)
Berčič Bojana (Ravne)
Breznik Marija (Muta)
Cvilak Nada (Ravne)
Gerold Darja (Dobja vas)
Gradišnik Majda (Slovenj Gradec)
Gros Milena (Ravne)
Panjek Edita (Slovenj Gradec)
Perovec Nataša (Ravne)
Šuler Ivica (Slovenj Gradec)
Verdinek Bojana (Kotlje)
Vivod Jana (Goriški vrh)

ZADOSTNI: 0 + 1 = 1

Benka Malvina (Slovenj Gradec)

POPRAVNE IZPITE IMATA: 0 + 2 = 2

Dražnik Metka (Dravograd): ma
Kotnik Nataša (Muta): ma

2. c (10 + 14 = 24)

Razrednik: Lodrants Stanko

ODLIČNI: 0 + 0 = 0

PRAV DOBRI: 3 + 4 = 7

Jurko Blaž (Slovenj Gradec)
Panšek Marjan (Slovenj Gradec)
Sonjak Nikolaj (Prevalje)
Kamnik Blanka (Črna)
Rožej Irena (Ravne)
Vidrih Neva (Črna)
Vrbnjak Bojana (Slovenj Gradec)

DOBRI: 5 + 7 = 12

Černovšek Vilko (Črna)
Gradišnik Branko (Prevalje)
Keček Milan (Ravne)
Pavič Milan (Ravne)
Rebernik Bojan (Slovenj Gradec)
Glavica Jelka (Ravne)
Gostenčnik Nevenka (Ravne)
Klemenc Jolanda (Prevalje)
Lauko Breda (Šmartno)
Pogorelnik Cvetka (Šmartno)
Slabe Cvetka (Črna)
Večko Marija (Rayne)

ZADOSTNI: 0 + 1 = 1

Grnjak Tatjana (Prevalje)

POPRAVNE IZPITE IMAJO: 2 + 2 = 4

Gagić Miodrag (Slovenj Gradec): fi
Velunšek Miran (Prevalje): ma, fi
Fišer Alenka (Stari trg): an
Kostanjevec Irena (Slovenj Gradec): an, ma, fi

2. č (10 + 14 = 24)

Razrednik: Vevar Danijel

ODLIČNI: 0 + 1 = 1

Falnoga Ingrid (Mežica)

PRAV DOBRI: 1 + 6 = 7

Kogoj Miroslav (Žerjav)
Burjak Zorica (Mežica)
Erjave Nada (Radlje)
Hrvacki Vida (Trbonje)
Jamer Nežka (Mežica)
Marhl Silva (Radlje)
Werber Jožica (Sp. Vižinga)

DOBRI: 9 + 7 = 16

Breg Janko (Kotlje)
Dretnik Darko (Mežica)
Golob Srečko (Radlje)
Goršek Dušan (Šentjanž)
Kaiser Hubert (Remšnik)
Miklavc Branko (Dravograd)
Petek Miro (Črna)
Semlak Janez (Radlje)
Smolar Adi (Muta)
Čas Branka (Tomaška vas)
Kokol Milena (Dovže)
Krajnc Hilda (Podgorje)
Langerholc Alenka (Šmartno)
Langerholz Metka (Šmartno)
Sredenšek Tanja (Radlje)
Urh Cvetka (Vuzenica)

ZADOSTNI: 0 + 0 = 0

IZSTOPIL: 1 + 0 = 1

Medved Zdeno (Slovenj Gradec) 2. 2. 1976

2. d (8 + 24 = 32)

Razredničarka: Verovnik Antonija

ODLIČNI: 0 + 1 = 1

Vrhovnik Majda (Dravograd)

PRAV DOBRI: 2 + 7 = 9

Antolič Irena (Ravne)
Babin Jakica (Ravne)
Belaj Marjeta (Ravne)
Kadiš Mitja (Prevalje)
Lešnik Marjeta (Mežica)
Podojstršek Miran (Prevalje)
Preglav Cvetka (Dravograd)
Razgoršek Irena (Slovenj Gradec)
Srnovršnik Polona (Slovenj Gradec)

DOBRI: 2 + 7 = 9

Anželak Ivan (Ravne)
Hribernik Vasja (Dravograd)
Forštner Irena (Mežica)
Kodrun Slavka (Črna)
Lesnik Metka (Črna)
Mithans Olga (Mislinja)
Orač Zdenka (Prevalje)
Rader Olga (Slovenj Gradec)
Veršnik Nevenka (Mežica)

ZADOSTNI: 0 + 0 = 0

POPRAVNI IZPIT IMAJO: 4 + 8 = 12

Čas Marjana (Mislinja): an, fr, glasbilo
Čebulj Ana (Ravne) an, fr, glasbilo
Dobovičnik Samo (Dravograd): ma
Gorenjak Lea (Mežica): ma
Grabner Melita (Ravne): an, ma
Krevh Ivan (Vič): ma, glasbilo
Krevzelj Jožica (Ravne): an
Kurnik Jožefa (Črna): ne, zg, glasbilo
Pavlič Zvonko (Trbonje): an
Šegovc Tatjana (Ravne): an
Vinšek Suzana (Vuzenica): ma
Vožič Janez (Črneče): fr

NI IZDELALA: 0 + 1 = 1

Kruppačnik Vera (Prevalje)

IZSTOPILI: 0 + 2 = 2

Strmčnik Andreja (Prevalje): 2. 2. 1976
Gostenčnik Tanja (Dravograd): 17. 6. 1976

3. a (16 + 17 = 33)

Razredničarka: Gregorek Marija

ODLIČNI: 0 + 3 = 3

Pogorelnik Metka (Vuzenica)
Potočnik Alenka (Slovenj Gradec)
Kašnik Silvestra (Slovenj Gradec)

»Dedi«

PRAV DOBRI: 6 + 6 = 12

Kadiš Bogdan (Prevalje)
Linasi Marjan (Slovenj Gradec)
Pogorevc Bojan (Ravne)
Ruter Ernest (Ravne)
Stravnik Borut (Slovenj Gradec)
Vengušt Miro (Dravograd)
Andrić Olga (Vuzenica)
Laure Janja (Slovenj Gradec)
Ramšak Marija (Mislinjska Dobrava)
Slemenik Cirila (Tomaška vas)
Tušnik Jelka (Šmartno)
Wattl Alenka (Slovenj Gradec)

DOBRI: 6 + 8 = 14

Gobec Andrej (Vuzenica)
Gregorek Nino (Vuzenica)
Kolar Slavko (Podklanc)
Šetina Božidar (Dobja vas)
Šisernik Bojan (Slovenj Gradec)
Veršnik Samo (Šentjanž)
Čeru Bernarda (Slovenj Gradec)
Dretnik Petra (Slovenj Gradec)
Golob Irena (Črna)
Golob Marta (Dravograd)
Kac Tadeja (Šmartno)
Pinter Karolina (Otiški vrh)
Rogina Bernarda (Podgorje)
Simetinger Marjana (Črna)

ZADOSTNI: 2 + 0 = 2

Gorše Borut (Podgorje)
Klančnik Miran (Ravne)

POPRAVNI IZPIT IMATA: 2 + 0 = 2

Kosi Igor (Vuzenica): ne, fi
Mlakar Bojan (Slovenj Gradec): ne

3. b (14 + 17 = 31)

Razrednik: Kožar Jernej

ODLIČNI: 0 + 1 = 1

Ramšak Marina (Brda, Slovenj Gradec)

PRAV DOBRI: 5 + 8 = 13

Kac Boris (Slovenj Gradec)
Kresnik Ivan (Mislinjska Dobrava)
Lipovšek Ivan (Ravne)
Pušnik Janez (Šentilj)
Šrot Božidar (Ravne)
Barl Vlasta (Slovenj Gradec)
Komprij Majda (Prevalje)
Kotnik Majda (Dobrije)
Kumprij Matilda (Mežica)
Lekše Nevenka (Mislinja)

Potočnik Maja (Slovenj Gradec)
Zorman Jelka (Slovenj Gradec)
Žohar Jelka (Mislinja)

DOBRI: 5 + 7 = 12

Brumen Marko (Žerjav)
Polak Zlatko (Vuzenica)
Strmčnik Bojan (Dobja vas)
Suhodolčan Primož (Prevalje)
Žuželj Drago (Tomaška vas)
Cajnkari Marija (Ravne)
Godec Alenka (Dobja vas)
Kadiš Milena (Dravograd)
Pogorelnik Irena (Šmartno)
Rizmal Marija (Žerjav)
Sojč Bojana (Črna)
Sol Sonja (Vuzenica)

ZADOSTNI: 0 + 0 = 0

POPRAVNI IZPIT IMAJO: 4 + 0 = 4

Kumprej Frančišek (Leše): an, ma
Küzma Ladislav (Prevalje): ma
Smonkar Zvonko (Mislinjska Dobrava): ma
Vovk Vojko (Mislinja): ma

NEOCENJENI: 0 + 1 = 1

Lužnik Darja (Slovenj Gradec)

3. c (11 + 20 = 31)

Razrednik: Sušnik Tone

ODLIČNI: 1 + 2 = 3

Pušnik Stanislav (Ravne)
Kodrin Janeta (Ravne)
Rožanc Bojanka (Dobja vas)

PRAV DOBRI: 6 + 6 = 12

Bevc Albin (Ravne)
Ledl Gorazd (Vič)
Planinšek Branko (Mežica)
Svetina Branko (Ravne)
Triglav Jože (Ravne)
Vreš Branko (Črneče)
Grošelj Marija (Prevalje)
Kavšak Ana (Ravne)
Krivograd Irena (Ravne)
Kukenberg Jožica (Dravograd)
Levičar Marta (Dobja vas)
Vernekar Melita (Ravne)

DOBRI: 2 + 9 = 11

Logar Janko (Pameče)
Vute Danilo (Prevalje)
Butolen Irena (Slovenj Gradec)
Naveršnik Mihaela (Prevalje)
Novak Mira (Prevalje)
Oletič Jožica (Pameče)
Ranc Majda (Tolsti vrh)
Sagajšek Renata (Prevalje)
Šarkezi Cvetka (Ravne)
Škrubej Ana (Črna)
Tomba Tatjana (Stari trg)

ZADOSTNI: 1 + 0 = 1

Vidrih Janez (Žerjav)

POPRAVNE IZPITE IMAJO: 1 + 3 = 4

Palir Branko (Slovenj Gradec): ma
Breznik Sonja (Stari trg): ma
Oto Betka (Libeliška gora): an, ma
Šave Lidija (Slovenj Gradec): an, ma, ke

3. č (12 + 21 = 33)

Razrednik: Kodrin Mihael

ODLIČNI: 1 + 6 = 7

Svečko Rajmund (Vuhred)
Borovčanin Darja (Mežica)
Geč Irena (Slovenj Gradec)
Mrdavšič Metka (Ravne)
Javornik Irma (Dravograd)
Podpečan Marija (Bukovska vas)
Zlatar Ljudmila (Zg. Vižinga)

PRAV DOBRI: 5 + 3 = 8

Kogelnik Janko (Prevalje)
Lajtinger Zlatko (Radlje)
Miklavc Janko (Ravne)
Ranc Marjan (Ravne)
Ravnikar Tone (Slovenj Gradec)
Cigler Ivanka (Radlje)
Doberšek Dunja (Radlje)
Oderlap Ida (Leše)

DOBRI: 4 + 11 = 15

Bukovnik Milan (Radlje)
Cehner Mirko (Črneče)
Pori Simon (Prevalje)

Sušec Slavko (Slovenj Gradec)
Cifer Marta (Ravne)
Dragolič Marjeta (Ravne)
Jehart Cvetka (Ravne)
Kralj Ivica (Radlje)
Lodrant Alenka (Prevalje)
Mirkae Ljuba (Vuzenica)
Pristolič Silva (Ravne)
Planinšek Bernarda (Mislinja)
Robin Sabina (Radlje)
Turkuš Marjana (Radlje)
Voh Marta (Vuzenica)

ZADOSTNI: 1 + 1 = 2

Arbeiter Franjo (Prevalje)
Repnik Ida (Vuhred)

POPRAVNI IZPIT IMA: 1 + 0 = 1

Ajd Darko (Dravograd): an

3. d (3 + 23 = 26)

Razrednik: Leitinger Ivan

ODLIČNI: 0 + 1 = 1

Pepelnik Irena (Ravne)

PRAV DOBRI: 1 + 3 = 4

Ramšak Jože (Vič)
Britovšek Veronika (Ravne)
Gostenčnik Marija (Ravne)
Grubelnik Vida (Sentvid)

DOBRI: 2 + 14 = 16

Krevh Matjaž (Vič)
Sušnik Marjan (Mežica)
Belej Milena (Prevalje)
Breznik Milena (Troblje)
Cehner Stanislava (Dobja vas)
Friškovec Ana (Mežica)
Ivanišević Zvonka (Slovenj Gradec)
Kladnik Nežka (Dobja vas)
Kranjc Dragica (Dravograd)
Krevh Ljuba (Troblje)
Lorenci Nada (Vuzenica)
Pečovnik Mirjam (Mežica)
Penšek Irena (Slovenj Gradec)
Rosc Danica (Mežica)
Sušnik Barbara (Prevalje)
Zabukovec Darinka (Ravne)

ZADOSTNI: 0 + 0 = 0

POPRAVNE IZPITE IMAJO: 0 + 5 = 5

Križovnik Marina (Mislinja): an, fr, glasbilo
Močnik Jožica (Libeliče): fr
Praper Marina (Mežica): an
Pšeničnik Marija (Dravograd): glasbilo
Završnik Marjana (Vuzenica): an, glasbilo

4. a (16 + 15 = 31)

Razrednik: Kacel Gvidon

ODLIČNI: 4 + 5 = 9

Bertoncelj Andrej (Dravograd)
Camlek Aleksander (Slovenj Gradec)
Čas Andrej (Turiška vas)
Dolenc Igor (Stari trg)
Čuješ Marija (Prevalje)
Gros Anka (Mislinja)
Kotnik Irena (Prevalje)
Matija Nada (Kotlje)
Šavc Anica (Pameče)

PRAV DOBRI: 6 + 5 = 11

Berzelak Stanislav (Dravograd)
Lasnik Štefan (Mežica)
Lužnik Mihael (Slovenj Gradec)
Ranc Danilo (Prevalje)
Šipek Miroslav (Mežica)
Tasič Anton (Mislinja)
Epšek Marjetica (Črneče)
Lenassi Marjana (Ravne)
Movh Irena (Slovenj Gradec)
Petrič Angela (Podgora)
Rogina Marija (Gortina)

DOBRI: 6 + 5 = 11

Klakočar Slavko (Slovenj Gradec)
Ozimić Rudolf (Podpeca)
Potočnik Janez (Slovenj Gradec)
Ranc Janez (Ravne)
Rev Joško (Slovenj Gradec)
Vehovec Matjaž (Slovenj Gradec)
Aberšek Petra (Slovenj Gradec)
Kvas Fani (Prevalje)
Mori Marjetica (Dravograd)
Rozmar Tatjana (Slovenj Gradec)
Štern Irena (Dobja vas)

ZADOSTNI: 0 + 0 = 0

4. b (15 + 13 = 28)

Razredničarka: Kožar Erna

ODLIČNI: 3 + 3 = 6

Benko Dragomir (Prevalje)
Burjak Rudolf (Mežica)
Rac Igor (Ravne)
Blagojevič Milena (Prevalje)
Bukovnik Majda (Slovenj Gradec)
Ferlin Lidija (Ravne)

PRAV DOBRI: 6 + 3 = 9

Bukovec Danilo (Ravne)
Jezeršek Janez (Vuzenica)
Kodrin Miran (Ravne)
Likar Bogomir (Muta)
Medved Bojan (Ravne)
Šebez Drago (Brezno)
Matvoz Alenka (Prevalje)
Rotovnik Erika (Slovenj Gradec)
Zorman Zorica (Slovenj Gradec)

DOBRI: 6 + 7 = 13

Brodar Srečko (Vuzenica)
Dretnik Bojan (Slovenj Gradec)
Miheu Karl (Muta)
Robar Marjan (Prevalje)
Šater Tomislav (Ravne)
Štruc Mirko (Podgora)
Hutmeier Marija (Gortina)
Kolar Vera (Brdinje)
Pšeničnik Jelka (Ravne)
Rudolf Anka (Trbonje)
Smolar Marija (Podlipje)
Šušel Nevenka (Črna)
Waltl Mojca (Slovenj Gradec)

ZADOSTNI: 0 + 0 = 0

4. c (15 + 14 = 29)

Razrednik: Medved Drago

ODLIČNI: 0 + 3 = 3

Gangl Ljuba (Slovenj Gradec)
Lauko Alenka (Šmartno)
Proje Sonja (Vuzenica)

PRAV DOBRI: 6 + 9 = 15

Čeh Rajko (Dravograd)
Grbec Ivan (Prevalje)
Kacel Alojz (Prevalje)
Klanjšek Stanislav (Ravne)
Korat Edi (Radlje)
Mori Danilo (Dravograd)
Kos Draga (Mežica)
Krivec Judita (Pameče)
Melinc Jadranka (Dravograd)
Pratnekar Milena (Mežica)
Reven Cvetka (Ravne)
Skarlovnik Cvetka (Mežica)
Šober Nada (Muta)
Ternik Silva (Slovenj Gradec)
Urbancl Breda (Dravograd)

DOBRI: 9 + 2 = 11

Dobovičnik Miloš (Dravograd)
Drevenšek Alfonz (Radlje)
Gologranc Zlatko (Ravne)
Konšak Milan (Črna)
Lasnik Jože (Dravograd)
Ledinek Ivan (Ravne)
Valcl Marjan (Ravne)
Žagar Marjan (Črna)
Žvab Ivan (Prevalje)
Jernej Branka (Ravne)
Konečnik Angela (Šmartno)

ZADOSTNI: 0 + 0 = 0

4. č (0 + 21 = 21)

Razredničarka: Stopar Marjana

ODLIČNI: 0 + 3 = 3

Ferk Andreja (Prevalje)
Kukovič Cvetka (Vuhred)
Miklavc Metka (Radlje)

PRAV DOBRI: 0 + 3 = 3

Harnik Angela (Muta)
Oderlap Irena (Mežica)
Reven Slavica (Dravograd)

DOBRI: 0 + 14 = 14

Bah Mira (Dravograd)
Črnčec Emica (Vuzenica)

Doler Darja (Vuzenica)
 Forstner Vida (Prevalje)
 Germadnik Nevenka (Črna)
 Jandrišič Nada (Črna)
 Juraški Erika (Vuzenica)
 Legnar Stanislava (Podgorje)
 Mithans Dragica (Vuzenica)
 Plešej Sonja (Slovenj Gradec)
 Podlesnik Marija (Mežica)
 Topolšek Irena (Vuzenica)
 Urnaut Majda (Radlje)
 Zajc Anica (Žerjav)

ZADOSTNI: $0 + 1 = 1$

Uršnik Tatjana (Vuzenica)

4. d ($0 + 21 = 21$)

Razredničarka: Vevar Jerica

ODLIČNI: $0 + 5 = 5$

Brumen Monika (Mežica)
 Jenišek Albina (Vuzenica)
 Mravljak Nataša (Vuzenica)
 Pažek Ivica (Sp. Vižinga)
 Šteharnek Ljubica (Ravne)

PRAV DOBRI: $0 + 8 = 8$

Brvar Hedvika (Leše)
 Jeromelj Marjanca (Prevalje)
 Kamnik Cvetka (Ravne)
 Otič Zorislava (Vuzenica)
 Pirnat Lidija (Šentjanž)
 Poročnik Jožica (Vuzenica)
 Robar Anita (Prevalje)
 Svečar Nada (Zg. Vižinga)

DOBRI: $0 + 6 = 6$

Gošnjak Majda (Vuzenica) *
 Fasvald Erika (Vuzenica)
 Podbevšek Irena (Ravne)
 Repnik Antonija (Muta)
 Skok Dragica (Mežica)
 Vončina Ljubomira (Mežica)

ZADOSTNI: $0 + 1 = 1$

Tratnik Marta (Prevalje) *

POPRAVNI IZPIT IMA: $0 + 1 = 1$

Jeseničnik Franja (Ravne): ma
 (* po popravnem izpitu)

ZAKJUČNI IZPIT JUNIJA 1976

Izpitni odbor so sestavljali:

predsednik: Golčer Anton, ravnatelj;
 podpredsednik: Lodranc Stanko, izpraševal-
 lec za kemijo;
 tajnica: Filipančič Jožica.

ČLANI: Burg Marjeta (an), Čepin Branko,
 Ivartnik Anton (u. v.), Kacil Gvidon (ma), Ke-
 cerin Josip, Košuta Josip (fil, soc, psi, STM),
 Kožar Erna, (an, ne), Kožar Jernej (an, ne),
 Krivograd Alojz (zg, STM), Krivograd Irena
 (zg, g. v.), Kotnik Janko, Komprej Vinko,
 Leitinger Ivan, Medved Drago (ze), Miheu Jo-
 ža, Mrdavšič Janez (sl, psi), Mrdavšič Vera
 (sl), Stopar Marjana (zg, ze), Sušnik Anton
 (sl), Uršnik Franc, Vevar Jerica (fr), Vevar
 Danijel (ma), Verovnik Antonija (STM, soc,
 fil, psi), Vučko Stanko, Pikalo Mirko (fi).

KANDIDATI: redni dijaki, ki so uspešno
 dovršili 4. razred:

iz 4. a: $16 + 15 = 31$; 4. b: $15 + 13 = 28$; 4. c:
 $15 + 14 = 29$; 4. č: $0 + 21 = 21$; 4. d: $0 + 20 =$
 $= 20$; skupaj $46 + 83 = 129$.

Po členu 18 pravilnika o izpitih (Uradni list
 SRS, št. 4-151/75) so učenci, ki so končali
 4. razred z odličnim uspehom, oproščeni
 opravljanja zaključnega izpita in se jim šteje,
 da so zaključni izpit opravili z odličnim uspe-
 hom.

OPROŠČENIH JE BILO 26 DIJAKOV, IN
 SICER:

iz 4. a:

Bertoncelj Andrej
 Camlek Aleksander
 Čas Andrej
 Dolenc Igor
 Čuješ Marija
 Gros Anka
 Kotnik Irena
 Matija Nada
 Šavc Anica

iz 4. b:

Benko Dragomir
 Burjak Rudolf
 Rac Igor
 Blagojevič Milena
 Bukovnik Majda
 Ferlin Lidija

iz 4. c:

Gangl Ljuba
 Lauko Alenka
 Proje Sonja

iz 4. č:

Ferk Andreja
 Kukovič Cvetka
 Miklavc Metka

iz 4. d:

Brumen Monika
 Jenišek Albina
 Mravljak Nataša
 Pažek Ivica
 Šteharnek Ljubica

Pismena izpita iz slovenskega jezika in ma-
 tematike ali tujega jezika sta bila 17. in 18.
 junija; ustni izpiti pa od 22. do 25. 6. 1976.

USPEHI KANDIDATOV, KI SO OPRAV- LJALI ZAKLJUČNI IZPIT

iz 4. a razreda:

ODLIČNI: $0 + 2 = 2$

Epšek Marjetica
 Lenasi Marjana

PRAV DOBRI: $7 + 3 = 10$

Berzelak Stanko
 Klakočar Slavko
 Lasnik Stefan
 Ranc Janez
 Rev Joško
 Šipek Miroslav
 Tasič Anton
 Mori Marjetica
 Movh Irena
 Petrič Angela

DOBRI: $5 + 5 = 10$

Lužnik Mihael
 Ozimic Rudolf
 Potočnik Janez
 Ranc Danilo
 Vehovec Matjaž
 Aberšek Petra
 Kvas Fani
 Rogina Marija
 Rozman Tatjana
 Štern Irena

ZADOSTNI: $0 + 0 = 0$

iz 4. b razreda:

ODLIČNI: $0 + 0 = 0$

PRAV DOBRI: $6 + 5 = 11$

Bukovec Danilo
 Jezeršek Janez
 Kodrin Miran
 Likar Bogomir
 Medved Bojan
 Šebez Drago
 Hutmeier Marija
 Kolar Vera
 Matvoz Alenka
 Rotovnik Erika
 Zorman Zorica

DOBRI: $5 + 5 = 10$

Brodar Srečko
 Dretnik Bojan
 Miheu Karel
 Robar Marjan
 Šater Tomislav
 Štruc Mirko
 Rudolf Anka
 Smolar Marija
 Sušel Nevenka
 Waltl Mojca

ZADOSTNI: $0 + 1 = 1$

Pšeničnik Jelka

iz 4. c razreda:

ODLIČNI: $2 + 2 = 4$

Čeh Rajko
 Grbec Ivan

Ternik Silva
 Urbancl Breda

PRAV DOBRI: $6 + 8 = 14$

Dobovičnik Miloš
 Kacil Alojz
 Klanjšek Stanislav
 Korat Edi
 Ledinek Ivan
 Mori Danilo
 Jernej Branka
 Kos Dragica
 Krivec Judita
 Melinc Jadranka
 Pratkanar Milena
 Reven Cvetka
 Skralovnik Cvetka
 Šober Nada

DOBRI: $5 + 1 = 6$

Drevenšek Alfonz
 Gologranc Zlatko
 Laznik Jože
 Zvab Ivan
 Konečnik Angela

ZADOSTNI: $1 + 0 = 1$

Zagar Marjan

POPRAVNI IZPIT IMA:

Konšak Milan (an)

iz 4. č razreda:

ODLIČNI: $0 + 3 = 3$

Harnik Angela
 Oderlap Irena
 Plešej Sonja

PRAV DOBRI: $0 + 5 = 5$

Doler Darja
 Forstner Vida
 Mithans Dragica
 Reven Slavica
 Urnaut Majda

DOBRI: $0 + 8 = 8$

Črnčec Emica
 Germadnik Nevenka
 Jandrišič Nadica
 Juraški Erika
 Legnar Stanislava
 Podlesnik Marija
 Topolšek Irena
 Zajec Anica

ZADOSTNI: $0 + 0 = 0$

POPRAVNI IZPIT IMATA: $0 + 2 = 2$

Bah Mira (an)
 Uršnik Tatjana (ma)

iz 4. d razreda:

ODLIČNI: $0 + 0 = 0$

PRAV DOBRI: $0 + 6 = 6$

Brvar Hedvika
 Jeromelj Marjanca
 Otič Zorislava
 Pirnat Lidija
 Poročnik Jožica
 Skok Dragica

DOBRI: $0 + 7 = 7$

Fasvald Erika
 Gošnjak Majda
 Kamnik Cvetka
 Repnik Antonija
 Robar Anita
 Sveček Nada
 Vončina Ljubomira

ZADOSTNI: $0 + 1 = 1$

Tratnik Marta

POPRAVNI IZPIT IMA: $0 + 1 = 1$

Podbevšek Irena (STM)

Končni uspeh zaključnih izpitov, vključno
 z oproščeni, je bil tale: odličnih $9 + 26 = 35$,
 prav dobrih: $19 + 27 = 46$, dobrih: $16 + 25 =$
 $= 41$, zadostnih: $1 + 2 = 3$, popravni izpit
 imajo $1 + 3 = 4$ kandidati. Skupaj je torej
 opravilo zaključni izpit $45 + 80 = 125$ (96,7%)
 kandidatov.

ZAKLJUČNI IZPIT V JESENSKEM ROKU 1975

Hace Simona — zadosten, Fajmut Irma —
 dober, Kozelj Andrej — zadosten, Šrifl Da-

nica — prav dober, Novak Zdenka — dober, Krebl Dušan — Dober, Kukovič Marjan — dober, Klemen Branko — dober.

POPRAVNI IZPITI IZ ŠOLSKEGA LETA 1974/75

a) Uspešno so jih opravili in dosegli naslednji uspeh (naveden v oklepaju):

1. a Forstner Andreja (zadosten), Kos Irena (dober);
1. b Benka Malvina (zadosten), Breznik Marija (zadosten), Kotnik Nataša (dober), Perovec Nataša (dober);
1. c Grnjak Tatjana (dober);
1. d Langerholc Alenka (dober);
1. d Krevh Janez (dober), Grabner Melita (dober), Kurnik Jožefa (zadosten);
2. a Klančnik Miran (dober), Čeru Bernarda (dober), Pinter Karolina (zadosten), Rogina Bernarda (zadosten), Simetinger Marjana (dober);
2. b Kuzma Ladislav (zadosten), Vovk Vojko (dober), Cajnkari Marija (dober);
2. c Palir Branko (zadosten), Vidrih Janez (zadosten), Vute Danilo (dober), Novak Mira (dober), Oto Betka (dober);
2. d Ajd Darko (zadosten), Repnik Ida (dober), Turkuš Marjana (dober);
2. d Praper Marina (dober);
3. a Berzelak Stanislav (dober), Potočnik Janez (dober), Vehovec Matjaž (dober), Aberšek Petra (dober), Kvas Fani (dober);
3. b Brodar Srečko (zadosten), Dretnik Bojan (dober), Kolar Vera (dober), Pšeničnik Jelka (zadosten), Rudolf Anka (dober), Sušelj Nevenka (dober), Walzl Mojca (dober);
3. c Konšak Milan (dober), Žvab Ivan (zadosten);
3. d Bah Mira (dober), Jandrišič Nada (zadosten), Zaje Anica (zadosten);
3. d Gošnjak Majda (dober), Jeseničnik Franja (zadosten), Podbevšek Irena (dober), Repnik Antonija (zadosten), Tratnik Marta (zadosten);
4. a Kozelj Andrej (dober), Krebl Dušan (dober), Kukovič Marjan (dober);
4. b Novak Zdenka (dober);
4. c Klemen Branko (dober); Fajmut Irma (dober), Šrifi Danica (dober);

b) Popravnih izpitov niso opravili:

1. b Faktor Viktor, Knez Hinko, Rapnik Darko, Zadnikar Tatjana;
1. c Verdnik Drago, Kocjančič Danica, Štigl Petra;
1. d Erjavec Magda, Geršak Petra;
1. d Šeško Leonida;
2. a Dražnik Metka;
2. b Špegelj Stanislav;
2. c Štrucl Dušan, Uranc Sašo;
2. d Pandev Adrijan, Pravič Bojan;
2. d Gostenčnik Tanja, Kodrun Slavka, Strmčnik Andreja.

c) K popravnim izpitom niso prišli:

- Tisnikar Robert (1. b), Peter Edita (1. c), Vivod Jana (2. c), Ošlak Alenka (3. a), Kumprej Frančišek (3. b), Krevh Matjaž (3. c), Krajnc Ruža (3. d), Planinšec Bernarda (3. d).

RAZREDNI IZPITI IZ ŠOLSKEGA LETA 1974/75:

a) uspešno so jih opravili in dosegli naslednji uspeh (naveden v oklepaju): 2. a Kosi Igor (zadosten);

b) k razrednemu izpitu ni prišla: 4. d Domitrovič Erna.

IZ GIMNAZIJSKE KRONIKE

1. september — začetek novega šolskega leta;

1. in 2. september — profesorji pedagoških oddelkov na seminarju;

10. september — 1. seja profesorskega zbora in zbora delovne skupnosti;

19. september — dijaki 4. letnikov na zagrebškem velesjemu;

24. september — III. letniki na strokovni ekskurziji po Gorenjski;

30. september — prvi športni dan: pohod do partizanskega spomenika pri Neži;

7. oktober — tov. ravnatelj na seji strok. sveta za vzgojo in izobraževanje SRS;

9. oktober — delovna skupnost in sindikalna organizacija gimnazije sta organizirali strokovno ekskurzijo v Beneško Slovenijo, Novo Gorico in na Cerkljansko v bolnico »Franjo«;

15. oktober — profesor Kodrin — delegat del. skupnosti OZD gimnazije na podpisu samoupravnega sporazuma za srednje šolstvo;

17. oktober — strokovna ekskurzija MKUD v Šoštanj, Šempeter in Celje;

23. oktober — I. in II. letniki so si ogledali film »Povest o dobrih ljudeh«; III. in IV. letniki pa Kozakovo satiro — Kralj Matjaž (gostovalo celjsko gledališče);

27. oktober — v okviru proslav OZN so v študijski knjižnici brali svoja dela literati iz nekaterih neuvrčenih držav raznih kontinentov (Cipra, Senegal, Alžira, Kuba, Kuvaita, Indije); naši dijaki višjih letnikov so prisostvovali pri tej literarni uri;

10. november — koncert solistov ljubljanske opere — prisostvovali so dijaki II. in IV. letnikov;

13. november — prva redovalna konferenca;

14. november — tov. A. Krivograd delegat na raziskovalni skupnosti v Ljubljani;

17. november — tov. Verovnik na podpisu samoupravnega sporazuma o ustanovitvi pedagoškega centra pri PA Maribor;

18. november — prof. Verovnikova, Košuta, A. Krivograd na seminarju STM v Mariboru; Ivartnik na seminarju za OZ v Mariboru; 1. roditeljski sestanek;

19. november — predavatelj OZ na seminarju v Mariboru;

20. november — najboljši člani ŠSD na ekskurziji v tovarni ELAN in na SPENT v Ljubljani;

21. november — tov. Verovnikova na dopolnilnem študiju za STM na VEKS v Mariboru;

22. november — srečanje s profesorskim zborom slovenske gimnazije iz Celovca;

25. november — tov. V. Mrdavič na aktivu slavistov ped. oddelkov; tov. Kodrin delegat na skupščini republiške konference RK;

26. november — tov. Košuta delegat na kulturni skupnosti SRS;

28. november — proslava ob dnevu republike;

4. december — tov. ravnatelj na seji sveta za vzgojo in izobraževanje na zavodu za šolstvo SRS;

5. december — tov. ravnatelj in tov. Verovnikova prisostvovala predavanju univ. prof. dr. Strmčnika o programiranem pouku v Slovenj Gradcu;

8. december — tov. Burgova na aktivu anglistov;

9. december — tov. ravnatelj na aktivu ravnateljev v Mariboru;

10. december — ogled filma »Partizan«;

15. december — seja delovne skupnosti — sprejem delovnega načrta;

18. in 19. december — člani ZB — partizani so pripovedovali o svojih dogodkih iz NOB (sodelovali so: Florjančič, Kogelnik, Golob, Močnik, Vušnik, Polanc);

19. december — prof. zboru predaval univ. profesor dr. Strmčnik; profesorja Kodrin in Leitinger na aktivu biologov v Mariboru;

25. december — tov. Košuta na seji kulturne skupnosti SRS;

26. december — tov. V. Mrdavič delegat na skup. RIS;

8. januar — dijaki I. letnikov na slikovni razstavi »MIR 75« v Slov. Gradcu;

9. januar — informativni dan za IV. letnike v Ljubljani; II. letniki na razstavi v Slov. Gradcu;

12. januar — III. letniki na razstavi v Slov. Gradcu;

13. januar — 2. roditeljski sestanek; IV. letniki na razstavi v Slov. Gradcu;

15. januar — učitelji telesne vzgoje na strok. aktivu in seminarju o ocenjevanju; A. Krivograd na seminarju za zg. — usmerjeno izobraževanje;

21. januar — II. redovalna konferenca;

22. januar — drugi športni dan: pohodi v različne smeri; tov. ravnatelj na seji sveta bioteh. fak. — TOZD biologija;

23. januar — tov. ravnatelj na seji pri izvršnem odboru SZDL — SRS;

31. januar — osnovna organizacija ZKS gimnazije dobila priznanje za udeležbo in prizadevanje v akciji ob tednu Komunistov;

4. februar — zbor delovne skupnosti — razprava o sporazumu o delitvi osebnih dohodkov; seja učiteljskega zbora;

5. februar — tov. ravnatelj in tov. Košuta na razgovoru s tov. Popitom, ko je obiskal ravensko občino;

5. in 6. februar — tovariša Vevar in Uršnik na seminarju matematikov;

6. februar — Prešernova proslava;

11. februar — tov. Verovnikova na študiju v Mariboru (STM); tov. V. Mrdavič na aktivu pedag. oddelkov;

12. februar — visokošolski dan za IV. letnike v Ljubljani;

18. februar — Prežihova proslava; testiranje dijakov 4 b in 4 c;

19. februar — testiranje 4 č;

24. februar — zimski športni dan: smučanje in sankanje (v Mežici, na Lešah, na Ravnah, na Partizanki, nad Starim trgom);

25. februar — testiranje 4 a in 4 d;

1. marec — na državnem prvenstvu v krosu na Kosovem polju — Kosovo so naše dijakinje dosegle prvo mesto;

4. marec — naši dijaki na republiškem prvenstvu v smučanju v Kranjski gori;

8. marec — proslava ob dnevu žena; MKUD je pripravil dve enodejanki;

24. marec — študijska seja o konceptu usmerjenega izobraževanja (govoril je tov. ravnatelj);

25. in 26. marec — na DIDACTO v Basel so šli A. Krivograd, Kotnik, Ivartnik, Vevar;

1. april — dijaki na področnem prvenstvu v orodni telovadbi v Mariboru;

8. april — tov. Košuta na seji, ki jo je organiziral medobčinski svet ZK o izobraževanju; dijaki na področnem tekmovanju v orodni telovadbi v Mariboru;

9. april — tov. Leitinger na seminarju sekretarjev OO ZKS;

10. april — Camlek, Harnik, Kresnik in Kompelj na rep. tekmovanju matematikov;

12. april — tretja redovalna konferenca;

13. april — 1 d na ekskurziji v tovarni pohišstva na Prevaljah;

16. april — drugi letniki na ekskurziji v rudniku Mežica; J. Mrdavič na seji odbora Prežihovega sklada;

17. april — tekmovanje v fr. jeziku v Ljubljani (Metka Miklavc, Silva Ternik, Ljuba Gangl, Silva Pristolič);

20. april — 3. roditeljski sestanek;

22. april — dijaki so v skladu z učnim načrtom OZ streljali z vojaško puško;

26. april — IV. letnik na zg.-slavistični ekskurziji: Vrhnika, Kočevje, Baza 20;

30. april — prvomajska in Cankarjeva proslava;

29. april — 4. in 6. maja; tov. Boris Florjančič predaval dijakom o informburoju;

5. maj — zbor delovne skupnosti: priprava za volitve v samoupravne organe;

7. maj — vsi dijaki so si ogledali film »Idealist«;

8. maj — dijaki sodelujejo »Po poteh okupirane Ljubljane«;

12. maj — končana solidarnostna akcija za prizadete ob potresu na Tolminskem; z dijaki vred smo zbrali 6.150,00 din;

14. maj — člani KKS iz Ljubljane so se srečali z našimi četrtošolci;

16. maj — ravnatelj zastopa gimnazijo na akademiji slov. gimnazije v Celovcu;

19. maj — tov. A. Krivograd na aktivu zg.;

20. maj — vsi dijaki so si ogledali film »Ivo Lola Ribar«;

24. maj — odbojkarji, košarkarji in rokometaši na prvenstvu srednjih šol v Velenju in Ljubljani;

25. maj — dan mladosti — tradicionalni pohod na Naravske ledine, tu so pri kulturnem programu sodelovali tudi naši recitatorji;

27. maj — akademija za starše, povezana s 4. roditeljskim sestankom;

28. maj — pevski zbor na republiški reviji v Zagorju;

29. maj — Janez Pušnik in Metka Miklavc sta se udeležila republiškega tekmovanja III. stopnje v materinščini za Cankarjevo nagrado v Ljubljani in osvojila 1. nagrado;

1. junij — seja učiteljskega zbora — pogovor o ocenjevanju vedenja po anketi, ki jo je opravila z dijaki tov. Verovnikova;

2. junij — dijaki na atletskem tekmovanju v Ljubljani;
3. junij — slovo maturantov; zaključna konferenca za 4. letnike;
4. junij — ekskurzija v železarno Ravne — 2 a in 2 c;
7. junij — III. letniki odšli na proizvodno delo;
8. junij — študijski sestanek — osnutek zakona o združenem delu: osnutek je razlagal Ivan Žagar, družbeni pravobranilec samoupravljanja;
11. junij — ekskurzija v železarno Ravne — 2 b, 2 c, 2 d;
- med 1000 najboljšimi dijaki, ki so jim podelili priznanje, je bilo tudi 11 naših dijakov (Lasnik, Proje, A. Ferik, Ljubica Steharnik, Pogorelnikova, Pepevnikova, Zerdoner, Koren, Gangl, Rac);
14. junij — dijaki 3. d na ekskurziji po Jugoslaviji: Ravne—Kumrovec—Jasenovac—Banja Luka—Prijedor—Bos. Novi—Bihač—Otočac—Gospič—Jablanac—Rab—Reka—Ljubljana—Ravne; potovanje je trajalo do 18. junija;
- začetek zaključnega izpita;
17. junij — četrta redovalna konferenca;
19. junij — športni dan — prisostvovali smo tudi pri proslavi ob 50-letnici III. kongresa SKOJ, ki je bil v Kefrovem mlinu;
22. junij — naše ŠSD osvojilo 1. mesto na tekmovanju ŠSD srednjih šol in prejelo prehodni pokal;
28. junij — razdelitev spričeval; seja delovne skupnosti in konferenca učit. zbora;
- 20.—25. avgusta — priprava za popravne izpite;
25. avgust in dalje — popravni izpiti;
1. september — začetek novega šolskega leta.

O PROIZVODNEM DELU DIJAKOV III. LETNIKA V ŠOLSLEM LETU 1975/76 od 7. junija do 18. junija

Dijaki so bili razporejeni po naslednjih podjetjih oziroma ustanovah:

Železarna Ravne	38
Rudnik Mežica	7
Elektrarna Dravograd	3
Elektrarna Vuhred	3
Bolnišnica Slovenj Gradec	9
Koroški zdravstveni dom Ravne	4
Lekarna Ravne	2
Lekarna Radlje	1
Tovarna poljedelskega orodja Muta-Gorenje	7
Študijska knjižnica Ravne	4
Šolski center Ravne	4
Kmetijska zadruga Prevalje	7
Stavbenik Prevalje	2
Zavod za del. usposabljanje mladine Črna	12
Tovarna meril Slovenj Gradec	17
Tekstilna industrija Otiški vrh—Prevalje	2
Tovarna ivernih plošč Otiški vrh	5

Splošen vtis z dela v proizvodnji je zelo ugoden. Takega mnenja so vsi mentorji, ki so sodelovali, pa tudi dijaki v svojih poročilih zelo pogumno opisujejo svoja doživetja na delovnih mestih. Dijaki so bili na delovnih mestih disciplinirani in prizadevni pri delu.

Za čas dela v proizvodnji so bili vsi dijaki nezgodno zavarovani.

O DELU MKUD FRANCI PARADIŽ

V šolskem letu 1975/76 je v MKUD Franci Paradiž delovalo 6 krožkov: recitacijski, literarni, dramski, fotografski, likovni in pevski zbor. Krožki so delovali vse šolsko leto po zastavljenih načrtih. Svet MKUD je delo krožkov povezoval in usmerjal za skupne akcije.

Javni nastopi članov krožkov MKUD v šolskem letu 1975/76 so bili: Kviz-proslave ob Dnevu republike, za 1. in 2. letnike gimnazije. Kviz-proslave ob Dnevu republike za 3. in 4. letnike gimnazije. Razpis natečaja za najboljša literarno delo. Proslava za Prešernov dan, proslava ob Prežihovem dnevu, proslava ob dnevu žena, proslava ob prazniku dela — 1. maju. Jutranja oddaja ob obletnici OF, proslava oziroma akademija za starše. Člani MKUD so sodelovali tudi na krajevnih proslavah in prireditvah. Člani likovnega in fotografskega krožka so se udeležili razstave likovnih in fotografskih del srednješolcev v Mariboru. Pevski zbor je sodeloval na občinski reviji pevskih zborov na Ravnah na Koroškem ter na republiški reviji v Zagorju. Literarni krožek je izdal eno glasilo, več jih zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni mogel.

Likovni in fotografski krožek sta pripravila razstavo ob 100-letnici Cankarjevega rojstva, razen tega pa še več priložnostnih manjših razstav.

MKUD Franci Paradiž je v preteklem letu delal v skladu s kulturno politiko KS Ravne na Koroškem. Pri svojem delu je težil za tem, da je opravil vse naloge kar najbolje, predvsem si je prizadeval angažirati čimveč mladih pri svojem delu, kar mu je v glavnem uspelo.

IZ DELA ŠSD GIMNAZIJE

Delo ŠSD gimnazije Ravne sloni na množičnosti in kvaliteti. Leto 1974/75 je bilo zaključno leto prve petletke tekmovanj ŠSD, ki jih razpisuje RŠC ŠSD. V tem obdobju smo osvojili prehodni pokal in dobili za naše delo veliko priznanje — Bloudkovo plaketo.

To je bila odlična stimulacija za naše nadaljnje delo. Takoj na začetku letošnjega šolskega leta smo organizirali medrazredna tekmovanja v odbojki (za fante in dekleta), v košarki in malem nogometu, v rokometu (za fante) in v namiznem tenisu (ekipno za fante in dekleta) ter prvenstvo šole za posameznike (pare in mešane pare). Od okrog 600 članov kolikor jih je bilo vključenih v ŠSD (tudi profesorji), je bilo kar dve tretjini aktivnih!

Pri tako veliki dejavnosti smo imeli na razpolago telovadnico le dvakrat tedensko od 13. ure do 14.45. Toda kljub temu uspehi niso iz-

ostali. Petim ekipam (moški in ženski odbojarski in rokometni ter moški košarkarski) se je uspelo uvrstiti na republiška tekmovanja. Poleg tega je to uspelo še 7 smučarjem, 5 atletom in gimnastičarki. Dve ekipi (moška in ženska odbojarska) sta osvojili republiško prvenstvo, rokometski pa so osvojili odlično četrto mesto.

Vse to kaže, da na šoli gojimo množičnost in kvaliteto. Da je bilo delo ŠSD v tem letu uspešno, nam dokazuje osvojeno prvo mesto v tekmovanju ŠSD — srednjih šol Slovenije v prvem letu novega petletnega obdobja.

Upamo, da bomo dosegali uspehe tudi v prihodnje.

IZ DELA PRIRODOSLOVNEGA KROŽKA

Krožek obiskuje in v njem tudi uspešno dela 15 članov. Vse sile so člani krožka v tem šolskem letu usmerili v raziskavo onesnaženosti voda (reka Meža in njeni pritoki). S tem delom so se vključili v vseslovensko akcijo. Pri delu so se razdelili na kemično in biološko skupino.

Poleg tega dela so imeli več predavanj, lastne raziskave in ekskurzijo v ribogojnico na Muti. 2 dijakinji sta bili na nagradni ekskurziji v Kočevskem Rogu, 1 dijak pa se je udeležil seminarja o preseljevanju ptic. Dnevu slovenskih prirodoslovcev in občnemu zboru Prirodoslovnega društva sta prisostvovala dva člana.

OO ZKS GIMNAZIJE IN NJENA DEJAVNOST

V osnovno organizacijo ZKS na gimnaziji so vključeni delavci šole in dijaki-komunisti. Oboji so povezani v učnovzgojnem procesu.

Osnovna organizacija ima dve posebnosti: dve kategoriji članstva, ki se vsaka zase in skupaj vključujeta v delovni proces (dijaki, profesorji);

— velika fluktuacija članstva — dijakov, saj po dveh letih, ko so sprejeti, končajo gimnazijo. Zato je sprejemanje in vključevanje novih članov v ZK naša glavna skrb.

Zaradi take sestave članstva naše OO ZKS smo formirali stalna aktiva komunistov-dijakov in komunistov-profesorjev. Dijaki so vključeni v vse oblike samoupravljanja, prav posebno pa so tu angažirani dijaki-komunisti.

Aktiva se sestajata po potrebi. Zelo uspešno sta se vključila v razpravo o novem ocenjevanju vedenja, o odnosih med profesorji in dijaki itd. Razen tega pa so dijaki-komunisti glavni nosilci idejnopolitičnega dela med mladino.

Osnovna organizacija ZK je organizirala na šoli mladinsko politično šolo, ki je obsegala 10 dnevni predavanj in razgovorov. Solo je uspešno končalo kar 67 dijakov.

Ob tednu komunistov smo se komunisti na gimnaziji zelo angažirali in prejeli zato republiško priznanje.

Naša osnovna organizacija je štela ob koncu šolskega leta kar 68 članov, od tega 52 dijakov in 16 profesorjev (tj. 50% učiteljskega zbora).

IZOBRAŽEVALNI CENTER RUDNIKOV SVINCA IN TOPILNICA MEŽICA

daje poročilo za šolsko leto 1975-76

Izobraževalni center deluje kot organizacijska enota rudnika svinca in topilnice Mežica. Center opravlja naloge s področja izobraževanja in štipendiranja za vse TOZD in delovno skupnost skupnih služb v sestavi organizacije združenega dela rudnika Mežica.

Sodelavci izobraževalnega centra

(naziv, rojstno leto, začetno leto službovanja, leta službovanja v izobraževalnem centru, stroka, zadolžitve)

LOGAR Ernest, vodja izobraževalnega centra (predmetni učitelj, 1927, 1948, 1958, inženir organizacije dela)

OCEPEK Edvard, vodja šolskih delovišč (učitelj praktičnega pouka, 1929, 1957, 1976, rudarski nadzornik)

KRUMPAČNIK Jure, vodja učne kovinarske delavnice (učitelj praktičnega pouka, 1942, 1962, 1971, delovodja kovinarske stroke)

ŠKRJANC Anton, organizator izobraževanja (predmetni učitelj — abs., 1940, 1960, 1973, mentor mladinske organizacije)

Inštruktorji praktičnega pouka

BORNEKAR Ivan, inštruktor (VK kopač rude, 1927, 1947, 1962)

HOLCMAN Albin, inštruktor (KV kopač rude, 1935, 1955, 1976)

LIBNIK Silvester, inštruktor (VK kopač rude, 1928, 1943, 1970)

Učitelji teoretičnih predmetov v podaljšanem delovnem času

BRUMEN Alojz, dipl. inženir geologije — geologija

FONOVIČ Marija, predmetna učiteljica — slovenski jezik

KNEZ Mirko, rudarski tehnik — varstvo pri delu in tehnologija materiala

LOGAR Ernest, predmetni učitelj — osnove organizacije dela
 MORI Emil, pravnik — samoupravljanje s temelji marksizma
 MEŽNAR Franc, dipl. inž. rudarstva — tehnično risanje in poklicna tehnologija
 SKUDNIK Mirko, rudarski tehnik — strokovno računstvo
 STOPAR Ivan, dipl. inž. rud. — poklicna tehnologija
 VEVAR Tomaž, kmetijski tehnik — telesna vzgoja
 VINKL Ivan, dipl. inž. elektrotehnike — fizika z elektrotehniko v rudarstvu
 Poleg naštetih sodelavcev je v preteklem šolskem letu občasno sodelovalo še 17 strokovnjakov iz podjetja in drugih zunanjih sodelavcev.

Administrativno osebje

ZIBRET Ema — tajnica, 1942, 1960, 1960, srednja administrativna šola
 LUJINOVIČ Rozka — administr.-računovodja, 1944, 1960, 1971, administrativna šola

Organizacija izobraževanja

V izobraževalnem centru so organizirane naslednje dejavnosti:

1. razred, razrednik Skudnik Mirko, rudarski tehnik

Priimek in ime	Poklic	Uspeh v razredu
1. Arnaut Fahrudin	rudar	zadosten
2. Barešić Anto	plemenitelj	dober
3. Bjelobrković Ismet	rudar	dober
4. Črep Edvard	rudar	zadosten
5. Devedžić Salko	rudar	dober
6. Gutovnik Jože	rudar	zadosten
7. Kovačević Šefik	rudar	prav dober
8. Likar Ivan	rudar	zadosten
9. Marić Jozo	plemenitelj	dober
10. Miličević Zdravko	plemenitelj	prav dober
11. Musa Slavko	plemenitelj	odličen
12. Mušanović Mirsad	rudar	dober
13. Otorepec Vinko	rudar	dober

2. razred, razrednik Knez Mirko, rudarski tehnik

1. Bešić Salko	rudar	zadosten
2. Đurđević Draško	rudar	prav dober
3. Halilović Mehmed	rudar	zadosten
4. Jakopec Jože	rudar	zadosten
5. Kovačević Sead	rudar	odličen
6. Lampret Marjan	plemenitelj	zadosten
7. Lazić Tripun	rudar	zadosten
8. Omerović Šemso	rudar	dober
9. Pavlovič Anton	rudar	zadosten
10. Zapečnik Jože	rudar	dober

3. razred

1. Kovačević Sead je opravljal razredni izpit za 3. razred in ga opravil z odličnim uspehom.

Vzgojno izobraževalno delo je potekalo po delovnem načrtu, ki je bil realiziran.

V rudarsko šolo se že več let ne prijavi dovolj učencev iz bližnje okolice, zato smo prisiljeni sprejemati učence od drugod, pretežno iz drugih republik (Bosne in Hercegovine). Za nastanitev teh učencev pa nimamo dovolj prostorov. Trenutno imamo le 6 sob, v katere lahko sprejmemo le 24 učencev.

Če ta problem ne bo pravočasno rešen, prihodnje šolsko leto (1976/77) ne bomo mogli odpreti prvega letnika, ker bosta sedanji prvi in drugi letnik zasedla vse prostore.

Če bi imeli več prostora, bi lahko imeli močnejše letnike in izobraževali tudi za druge delovne organizacije, ki jim ustrezata profila (rudar, oplemenitelj rude), kakršna izobražuje naša šola.

Delo mladinske organizacije

V šolskem letu 1975/76 je osnovna organizacija zveze socialistične mladine v rudarski šoli svoj letni plan v celoti izpolnila. Med šolskim letom smo imeli redne mladinske ure. Vsi člani so se udeležili področnega mladinskega prvenstva v malem nogometu, namiznem tenisu in spomladanskega kroša na Ravnah. Ob dnevu JLA smo organizirali v domu učencev srečanje z graničarji karavle Reht, 22. decembra smo jih obiskali na karavli. Med

1. Izobraževanje mladine, kamor prištevamo rudarsko šolo, dom učencev in praktično usposabljanje učencev, ki so pri rudniku v učenem in štipendijskem razmerju;

2. Štipendiranje in izobraževanje ob delu (izredno šolanje);

3. Dopolnilno (funkcionalno) izobraževanje;

4. Strokovna knjižnica.

I. IZOBRAŽEVANJE MLADINE

a) Rudarska šola

Šola je delovala po zakonu o poklicnem izobraževanju in urejanju učnih razmerij.

V začetku šolskega leta 1975/76 se je vpisalo v šolo 32 učencev, in sicer:

v 1. razred 21 učencev

v 2. razred 11 učencev

Tretjega razreda šola v preteklem šolskem letu ni imela, ker v šolskem letu 1973/74 ni bilo dovolj kandidatov za vpis.

Med šolskim letom je samovoljno prekinilo šolanje 9 učencev. Od tega 8 učencev v 1. razredu in 1 učenec v 2. razredu.

Ob zaključku šolskega leta so učenci dosegli naslednji uspeh:

c) Štipendisti

Številčno stanje štipendistov je razvidno iz naslednje tabele:

Stroka	Število štipendistov				Skupaj
	visoka šola	višja šola	srednja šola		
rudarska	2	—	3		5
metalurška	2	—	2		4
elektro	3	1	2		6
strojna	6	—	3		9
ekonomsko komerc.	9	—	3		12
filozofska	1	—	—		1
administrativna	—	—	3		3
risarska — poklicna	—	—	1 pokl.		1
Skupaj:	23	1	17		41

Razen rednih štipendij plačuje organizacija združenega dela še 58 delavcem stroške šolanja ob delu. Od teh je vpisanih 31 na višjih šolah, 27 na srednjih in delovodskih šolah, 1 pa študira na 3. stopnji.

Šolanje je končalo 9 rednih štipendistov, in sicer: 1 štipendist na fakulteti, 1 štipendist na višji šoli, 7 štipendistov pa na srednjih šolah. Šolanje ob delu je končalo 8 delavcev.

II. DOPOLNILNO (FUNKCIONALNO) IZOBRAŽEVANJE

V organizaciji združenega dela so bili organizirani naslednji tečaji in seminarji:

— tečaj za PK izdelovalce akumulatorjev, 12 udeležencev,

— tečaj za varjenje s svincem, 30 udeležencev,

— dva tečaja za PK talilce v barvni metalurgiji, 14 udeležencev,

— tečaj za strojnike izvažalnih strojev, 12 udeležencev,

— tečaj za voznike vozil za mehaniz. nakladanje in razkladanje, 17 udeležencev,

— seminar za člane samoupravne delavske kontrole, 41 udeležencev,

— dva seminarja za vodje delovnih skupin, 87 udeležencev.

Zunaj organizacije združenega dela se je udeležilo tečajev in seminarjev 130 delavcev.

Po uspešno opravljenem tečaju in izpitu je bila priznana stopnja strokovne usposobljenosti za delovna mesta 93 delavcem.

Skupno je bilo v organizirani izobraževalni proces vključenih 518 udeležencev, od tega:

— 433 redno zaposlenih delavcev

— 44 učencev poklicnih šol

— 41 štipendistov

III. STROKOVNA KNJIŽNICA

Knjižnica ima 1400 strokovnih knjig. Naročenih imamo 27 domačih in 24 tujih revij. V letu 1975 je bilo posojenih 770 knjig in revij. Strokovna knjižnica po potrebi sodeluje in naroča knjige tudi od drugih knjižnic, največ pa od Centralne tehniške knjižnice v Ljubljani in iz Študijske knjižnice na Ravnah. Ob tednu Komunistična smo organizirali razstavo marksističnega tiska.

Da bi ta tisk čim bolj približali delavcem, je potrebno poleg strokovne knjižnice organizirati tudi knjižnico marksističnega in drugega družboslovnega tiska. Zato pa je potrebno preskrbeti primeren prostor za knjižnico.

IZREKI

Kadar so človekove sanje lepše od resničnosti, bi bilo bolje, če bi umrl.

— — —

Tisti, ki hoče zmeraj imeti zadnjo besedo, bo kmalu govoril sam s seboj.

— — —

Tudi spanje je oblika kritike — posebno v gledališču.

Shaw

šolskim letom smo organizirali več športnih srečanj.

Dne 24. 1. 1976 smo se udeležili pohoda »Koroška v zimi 76«. Strelska družina Tone Okrogar nas je povabila na strelsko tekmovanje v počastitev krajevnega praznika. Naša ekipa je zasedla 5. mesto. Ob dnevu mladosti smo se udeležili srečanja mladih na Naravskih ledinah.

Dva mladince sta se udeležila mladinske delovne akcije pri Kefrovem mlinu, dne 18. 6. 1976 pa sta se udeležila mladinske delovne brigade v Slovenskih goricah.

b) Učenci drugih poklicnih šol

Ob zaključku šolskega leta 1975/76 je bilo razen učencev RŠ v učenem razmerju še 44 učencev, od teh:

Stroka	Letnik			Skupaj
	I.	II.	III.	
kovinarska	11	6	6	23
elektro	7	7	2	16
lesno predelovalna	—	1	—	1
gostinska	2	1	1	4
Skupaj:	19	15	9	44

V junijskem roku so opravili zaključni izpit:

za rudarja	1 učenec
za strugarja	4 učenci
za obratnega električarja	1 učenec
za kuharico	1 učenka

Začetki vstaje v Mežiški dolini

Letos bo minilo 35 let, odkar se je majhen, vedno ponižan in zatiran slovenski narod, dvignil k uporabi svojih tlačiteljem, ki so ga hoteli, kot že mnogokrat prej, izbrisati iz zgodovine. Mnogo je bilo že napisanega o teh težkih, vendar slavnih časih, toda ob tako pomembni obletnici je prav, da spregovorimo nekoliko tudi o tistem delu Koroške, ki je po nesrečnem plebiscitu leta 1920 vendarle ostal v Jugoslaviji. Mežiška dolina in njena okolica je bila ena izmed tistih pokrajin, ki so najbolj občutile nacistični bič, saj je v boju za svobodo padlo okrog 600 partizanov s tega področja, še več žrtev pa je bilo med civilnim prebivalstvom. Ponekod so Nemci pobili cele družine; mnogo družin so izselili v Srbijo in drugam, v Dravogradu pa je bila mučilnica, v kateri so gestapovci mučili nedolžne ljudi. Ogromna je bila tudi materialna škoda. O tem bomo spregovorili kdaj drugič, v tem sestavku pa se bomo omejili le na leto 1941, torej na začetek vstaje v naši dolini. Še prej pa moramo na kratko opisati delovanje Komunistične partije pri nas pred vojno.

Delavsko gibanje je bilo v Mežiški dolini precej dobro razvito že v stari Jugoslaviji. Leta 1920 je bila na Ravnah ustanovljena partijska organizacija. Njen ustanovitelj in dolgo časa tudi vodja je bil znani slovenski pisatelj Lovro Kuhar — Prežihov Voranc. Svojega zastopnika so ravenski komunisti poslali tudi na ustanovni kongres KPJ, ki je bil leta 1920 v Vukovaru. Na Ravnah je delovala tudi močna SKOJ-evska organizacija. Leta 1926 je bil v Kefrovem mlinu v bližini Raven tretji kongres SKOJ. V letih pred drugo svetovno vojno sta na Ravnah delovali dve partijski celici. Sekretar prve je bil Jakob Logar, člani pa so bili: Karel Medvejšek, Franc Narobe, Anton Godec, Viktor Krevh, Pepo Krevh, Anton Radušnik, Ivan Pongrac, Jože Kolar, Nante Oder, Štefan Trbovšek, Ivan Ditinger in Jože Globočnik. Sekretar druge celice je bil Matevž Bavče, in sicer do leta 1940, ko si je moral poiskati delo v Avstriji. Člani te celice so bili: Jožef Zorman, Ivan Kragelnik, Franc Valantar in Franc Apšner. Člani obeh celic so uživali velik ugled med delavci in kmeti. Sestajali so se v gozdovih okrog Raven in na stanovanju Jakoba Logarja. V Podkrajju blizu Raven je bila leta 1939 ustanovljena še ena partijska celica, katere člani so bili: Karel Doberšek, Mira Doberšek in Beno Kotnik.

Tudi rudarske Leše in Prevalje sta bili revolucionarna kraja. Po razpustu delavskega kulturnega društva Svoboda je bilo tu ustanovljeno društvo Vzajemnost, v katerem so začeli komunisti ilegalno delovati. Med drugimi je bil zelo aktiven učitelj Karel Doberšek. Močna partijska organizacija je delovala v tovarni lepenke na Prevaljah. Znani komunisti iz te tovarne so bili: Marko Prosen, Avgust Božič, Ernest in Franci Štern, Jurij Mesner, Jakob Pečnik, Alojz Bruncker in drugi. Sestajali so se pri urarju Henriku Zagerniku, ki je imel delavnico pri gostilni Štefana na Prevaljah. Zagernik je imel zveze z rudarji iz Zasavja, kajti Trbovlje, Zagorje in Hrastnik so bili zelo

revolucionarni kraji. Od tam so prevaljski komunisti dobivali ilegalne brošure, ki so jih nato razpečavali zavednim ljudem. Tudi komunisti so uživali zelo velik ugled. Leta 1939, meseca julija in avgusta, so prišli letovat na Leše študentje iz Maribora. Bili so napredno usmerjeni in mnogi izmed njih so bili člani KPS. Tukajšnjim komunistom so prinesli različno marksistično literaturo. Prirejali so družabne večere in učili ljudi raznih ruskih pesmi. Čez en mesec so se morali posloviti in odpotovati domov. Komunisti, pa tudi drugi krajanje, so jih spremljali do železniške postaje ter skupaj z njimi prepevali pesem »Nabrusimo kose«. Kljub temu pa se jih noben žandar ni dotaknil.

Stalni spopadi z nemčurji Križnikom, Hermanom, Petričem, Serafinijem, Remšnikom, Kolarjem, Cimerletom, Močnikom ter Tratnikoma — Fricem in Valterjem, vse to je uvod v pomlad 1941.

Tudi v drugih krajih Mežiške doline so bili komunisti (v Mežici Ožbej Prosen in Gustav Jankovič), pa tudi mnogi člani Sokola so simpatizirali s partijo.

Prihod okupatorja v Mežiško dolino

V Mežiško dolino je vdrl celovški polk, v katerem so bili izključno Avstrijci, in jo zasedel 9. in 10. aprila 1941. Naši kraji so zaradi prisotnosti številne nemške vojske in uradništva dobili povsem tuj videz. Nemški učitelji so zbirali po šolah slovenske knjige ter jih sežigali. Našemu ljudstvu je ostal le še doma slovenski jezik, ki mu je grozila popolna iztrebitev. Nemci so pozivali ljudi, naj govorijo nemško in naj se vpišejo v organizacijo Kärntnervolksbund. Na osnovi spiskov, ki so jih sestavili kulturnobundovci že pred vojno, so okupatorji pri nas že zelo zgodaj začeli z aretacijami in selitvami. Janko Močilnik, delavec v topilnici svinca v Žerjavu, je bil prvi talec

z našega področja. 8. julija so Nemci odpeljali 187 oseb iz Mežiške doline v Srbijo, njihovo premoženje pa zaplenili v korist Reicha.

Prihod Miloša Zidanška v Mežiško dolino in prve akcije

Ob nemškem napadu na Jugoslavijo so mnogi komunisti iz Mežiške doline morali v vojsko. Bili so ujeti, a so jih Nemci kmalu izpustili. Komunisti s Prevalj, Leš in Holmca so iz opuščeni bunkerjev jugoslovanske vojske začeli odnašati orožje ter ga skrivati v Brančurnikovem grabnu in na Lešah pri Popovi bajti. Hoteli so že oditi v gozdove, vendar so od CK KPS dobili nalogo, naj ostanejo doma in ljudi politično pripravljajo na vstajo. Med nemško zasedbo je bilačasno prekinjena zveza med Okrožnim komitejem komunistične partije Slovenije v Mariboru in mežiškimi partijskimi celicami. To zvezo je znova vzpostavil Miloš Zidanšek, ki je prišel na Prevalje julija 1941. V delavnici Henrika Zagernika je naročil komunistom, naj zbirajo orožje, municijo in hrano ter pridobijo čimveč ljudi za osvobodilni boj.

Po tem sestanku so se zbrali pri Kajzarjevi bajti na Lešah člani domačih partijskih celic na posvet. V prisotnosti neke osebe (menda iz Trbovelj) so sklenili, da bodo minirali Štoparjev viadukt in nove naprave za črpanje vode v rudniku na Holmca. Razstrelivo bi morali dobiti iz Trbovelj, vžigalnike pa bi priskrbel Rafael Pavlin. Razstrelivo pa so dobili teden dni pozneje, kot je bila predvidena akcija. K viaduktu so šli konec julija ob desetih zvečer Zagernik, Prosen, Bruncker, Pavlin in Trinkaus. Že so začeli vrtati luknje, da bi vanje položili razstrelivo, vendar jih je opazila nemška patrolja in na klic »halt« so se razbežali. Še to noč pa so poškodovali naprave v holmškem rudniku.

Naslednji večer je prišla iz Maribora na Prevalje neka kurirka Nada ter prinesla cel kovček letakov od OK KPS. Bili so natisnani v slovenskem in nemškem jeziku in

Vedno pripravljani

so pozivali ljudstvo k upor. Henrik Zagernik in Marko Prosen sta jih ponoči z avtomobilom raztrosila po vsej Mežiški dolini.

Tudi ravenski komunisti so bili v tem času aktivni, posebno Jakob Logar in Ivan Pongrac. Ta dva sta nekaj tednov po nemški zasedbi izobesila na drevo v bližini Pongračeve hiše jugoslovansko zastavo. To je Nemce zelo razburilo. Zastave si sprva niso upali sneti, ker so mislili, da je poleg nje peklenski stroj. Tudi letake sta trosila.

Usoda prevaljske in dravogradske uporniške skupine

Pri zbiranju pristašev je prevaljski komunist Franc Štern zagrešil napako, da je sprejel za kandidata partije sorodnika Ivana Petriča, ki se je ravno takrat vrnil iz nemškega ujetništva. Potem ko so komunisti iz papirnice na Prevaljah raztrosili letake po Mežiški dolini, jih je Petrič izdal, prav tako pa tudi skladišče orožja v Brančurikovem grabnu. Začele so se množične aretacije. 1. avgusta so Nemci prijeli Franca Šterna, brata Ernesta in njunega očeta, Matijo Štebiha in Alojza Krajgerja. Naslednjega dne so aretirali: Hinka (Henrika?) Zagernika, Avgusta Božiča, Franca Lepka, Ivana Kristana, Jurija Mesnerja, Jakoba Pečnika, Alojza Brunckerja, Dušana Millerja, Lovra Pečnika, Vilija Trinkausa, Avgusta Kopmajerja, Stanka Čopa, Franca Podgorška, Jožeta Rozmana, Mihaela Spacapana ter skupino Rafaela Pavlina s Holmca. 9. avgusta so vse te aretirance odpeljali v Begunje, 19. avgusta 1941 pa so obsodili na smrt in ustrelili: Henrika Zagernika, Rafaela Pavlina, Jurija Mesnerja, Mihaela Spacapana, Antona Jeriča in Franca Šterna.

Lovro Pačnik je v svojem pismu, ki ga je poslal iz Begunj domov, natančno opisal smrt teh tovarišev. Med drugim pravi: »Vsi so bili zvezani in pritrjeni na eno verigo. Prva sta stopila pred stebra Jerič in Mesner. Privezali so ju pod pazduho in čez prsi ter jima zavezali oči. Pristopilo je pet gestapovcev v črnih hlačah, na bluzah so imeli znake z mrtvaško glavo in prekrizanimi kostmi. Padlo je pet strellov. Hitro smo morali priskočiti, razvezati vrvi in ju položiti v krste. Zagernik in Pavlin sta pristopila k stebrom in nista dovolila, da bi jima zavezali oči. Rekla sta, da umirata na svoji zemlji. Oba sta klicala: maščujete nas!«

13. septembra 1941 so Nemci aretirali še Marka Proseno, Franca Jelenka, Rudolfa Žaka in Franca Mravljaka ter jih odpeljali najprej v Begunje, nato pa skupaj s preostalimi člani uporniške skupine v Auschwitz, kjer so večinoma pomrli. Preživeli so samo Lovro Pačnik, Avgust Božič, Dušan Miller, Alojz Krajger, Rudi Žak, Maks Cihal in Marko Prosen.

Leta 1941 so Nemci začeli graditi elektrarno v Dravogradu. Med delavci na gradbišču je bila zelo aktivna SKOJ-evska skupina, ki jo je vodil slikar Franci Golob iz Prevalj. V njej so bili tudi nekateri Slovenjgraščani. Člani te skupine so se sestajali v gozdovih na Dobravi in Podklancu. Dobivali so navodila od Maksa Gašperiča in ing. Rada Iršiča. Zbirali so orožje za Pohorsko četo in se pripravljali, da bi minirali železniški most in majhno elektrarno

na Meži. Po tej akciji naj bi odšli k partizanom. Mednje se je vrnil Rus Postnikov, ki se je izdajal za organizatorja vstaje. Ta je skupino izdal in Nemci so jo 23. avgusta aretirali, jo peljali v Begunje in 3. septembra ustrelili: Franca Goloba, Oskarja Slemenika, Ervina Mlekuža in Nanta Januška.

S temi ukrepi so Nemci uničili glavno organizacijsko jedro upora v Mežiški dolini in s tem za dalj časa zavrli razvoj osvobodilnega gibanja na tem področju.

Prihod Dušana Kvedra v Mežiško dolino

Po teh dogodkih je PK KPS iz Maribora poslal v Mežiško dolino Dušana Kvedra-Tomaža z nalogo, da znova poveže preostale komuniste in utrdi OF. Ta je prišel v Mežiško dolino v začetku oktobra 1941. Z njim je bila Štefka Štiblerjeva, ki je že prej vzdrževala zvezo z mežiškimi partijskimi celicami. Najprej sta se oglasila na Ravnah pri sekretarju Jakobu Logarju. Logar je takoj sklical partijski sestanek, ki je bil v gozdu nad sedanjo gimnazijo. Kveder je obrazložil komunistom politično situacijo in jih zadalil, naj zbirajo orožje, municijo ter sanitetni material. Deset naj bi jih takoj odšlo v Pohorsko četo. (Do odhoda ni prišlo). Logar je kasneje dobil zvezo s Pohorsko četo. Z Ivanom Pongarcem sta dobila od nemških vojakov nekaj orožja in municije. V Srotneškem gozdu sta vse to oddala kurirju Pohorske čete.

Nemci so Logarja aretirali januarja 1942. Odpeljali so ga najprej v Celovec, nato pa v Begunje, kjer so ga pretepali in mučili. Nikogar ni izdal. Februarja tega leta so ga ustrelili.

Z Raven sta Kveder in Štiblerjeva odšla v Podkraj h komunistu Benu Kotniku ter mu povedala, kaj so se zmenili na sestanku na Ravnah. Krenila sta še h kmetu Pratkanarju nad Mežico, nato pa v Črno, kjer sta se sestala z zaupniki, posebno z županom Knezom in njegovim sinom Jože-

tom, ki je med prvimi začel sodelovati s partijo in OF. Navezala sta tudi stike s skavtsko organizacijo in njenim predsednikom Jožetom Prislanom. Obiskala sta še aktivista Zdravka Pavliča, nato pa sta odšla v Mislinjsko dolino.

S tem se je končalo prvo obdobje osvobodilnega boja v Mežiški dolini. Če natančno analiziramo razmere v tem času, pride mo do pomembnih ugotovitev. Predvsem je važno to, da je bila sovražnikova propaganda na našem področju v začetku zelo močna in je negativno vplivala na ljudi. Že pred vojno so tu delovale razne nacistično usmerjene skupine (kulturbundovci), ki so za Nemce delale sezname zavednih ljudi. Zaradi vsega tega je okupatorju že zelo zgodaj uspelo odkriti in uničiti organizatorje in tako je bila vstaja že v kali zatrta. Če se to ne bi zgodilo, bi bila že leta 1941 nastala v Mežiški dolini vsaj ena razmeroma močna partizanska enota, pa tudi tiste, ki so že obstajale v bližini (na Pohorju), bi se povečala s prihodom komunistov in sploh zavednih ljudi iz Mežiške doline. Tako pa razmere temu niso bile naklonjene in je bilo pozneje treba začeti vse znova.

Stanje se je začelo izboljševati leta 1942. V jeseni tega leta je nastala koroška četa, ki je po mnogih akcijah prerasla v bataljon. Pozneje se je tu izoblikoval Vzhodnokoroški odred. Ta je deloval na našem področju do konca vojne in prizadejal sovražniku hude izgube.

Prav je, da se ob tej priložnosti spomnimo na vse, ki so med vojno žrtvovali svoja življenja za svobodo. Mnogi so bili mladi, kot smo zdaj mi. Neustrašno so šli v boj, kajti vedeli so, da njihove žrtve ne bodo zaman.

SESTAVIL: Zgodovinski krožek gimnazije Ravne na Koroškem.

(Ta članek je že objavljen v TV 15. Ker bi ga radi predstavili širšemu krogu bralcev, ga objavljamo tudi mi. Uredništvo).

SPOMIN NA LETO 1930

Sandžak, Črna gora, prihod regrutov v 48. pešadijski polk. Bil sem dodeljen mitralješki četi, ki je bila sestavljena iz dveh vodov mitraljezcev in voda brdske artilerije. Skoraj cela četa je bila sestavljena iz nas Slovencev. V prvem vodu smo bili skupaj sami domačini in znanci s Prevalj, Raven, iz Črne in Mežice. Komandir čete je bil kapetan I. klase Ljudevit Edest, vodja topov podporočnik Nikola Lomanski in naš komandir podporočnik Miroslav Naljevič.

Z Raven sta bila Cvetko Ladinek in Ivan Kokal, oba delavca v tovarni, s Prevalj Fric Mudobnik in jaz ter Adi Garbes z Leš. Mi smo se držali skupaj, saj smo se poznali že od prej, posebno pa sem se navezal na Ivana Kokalja, ki je imel s seboj svojo staro »vrano« — mislim reči harmoniko. Ime ji je dal sam in sprejeli smo ga vsi. Saj nam je z njo pomagal, da smo lahko premagali in pozabili marsikatero težko trenutke, ki smo jih imeli kot regruti.

V sobi sem spal zraven Ivana in vsak večer sva se pogovarjala o marsičem, toda on

je bil nekako vase zaprt, ni mi povsem zapal, zamišljen. Mnogokrat sem mu ponudil pomoč, da bi mi potožil gorje, ki ga tare, toda dejal je: »Hanzi, ti tega tako in tako ne bi razumel!«

Mnogo smo govorili o socializmu in komunizmu in tedaj je bil Kokalj govorljiv bolj kot največji govornik v četi, vendar nam je pripovedoval povsem jasno in je marsikaj zamolčal, tudi to, da je komunist. Toda poznal sem ga in ga nisem nadlegoval z vprašanji.

Tako smo bili vsi iznenadeni, ko smo nekega dne zvedeli, da so aretirali našega Ivana. Imeli so ga zaprtega v poveljstvu polka. Sklicali so zbor naše čete in komandir L. Edest je dejal: »Rekel bi lahko, da ste vi boljševiška, komunistična četa, ne pa četa mitraljezcev! Med vami je več komunistov kot pa v vsem ostalem polku!«

Ko se je po nekaj dneh vse malo poleglo, sem se začel spraševati, zakaj mi ni povedal več o tem, kaj je komunizem. Toda že čez teden dni so ga odpeljali na sodišče v Ljubljano, kjer je bil obsojen na

mesec dni zapora. Medtem so našo četo razdelili na dva dela. Naša četa je morala iz Plevelj v Berane in tudi Ivan Kokalj ji je bil dodeljen. Ker pa je bil v zaporu, ni šel z nami. Po mesecu dni smo zvedeli, da so ga izpustili. Vsi smo ga težko pričakovali, saj nas je znal tako potolažiti in pregnati črne misli s svojo »vrano«. Toda njega ni in ni bilo. Prišel je šele mesec dni kasneje. Že od daleč smo vedeli, kdo prihaja, saj smo vsi poznali glas njegove harmonike. Priigral in pripel si je skozi kapijo, kakor da bi prišel z nagradnega dopusta. Vsi smo ga bili veseli in vprašanja so se prepletala drugo čez drugo. On pa se je samo smejal. Nato nam je pravil, kako je potoval:

»V Ljubljano me je spremljal paznik desetar Nikola Durevič. Na vsaki postaji, kjer sva čakala vsaj pol ure, sva šla v gostilno. Razvlekel sem svojo harmoniko in že sva imela pijače in jedače. Desetar se je napil, da sem ga moral prijeti pod pazduho, na rame obesiti puško in svojo »vrano« ter odnesti svojega paznika na vlak.

Tako sem imel veliko možnosti, da bi pobegnil, toda tega nisem storil!...«

Naposled smo dobili tako pričakovani dopust. Odšli smo domov. Z nami je bil tudi Kokalj.

Dan pred potekom dopusta nekdo potrka na vrata. Vstopi Kokalj. Začela sva se pogovarjati. Rekel je: »Hanzi, pojdi z menoj, greva malo na pavre mošt koštovat in bo veselje!« ter pokazal na svojo harmoniko. Tako sva se odpravila. Že sva prišla mimo Klemena. Naenkrat je obstal, začel poslušati, se ogledovati. Vprašal sem ga: »Ivan! Kaj pa je?« »Nič, samo prepričati se hočem, da sva sama!« Z rame je vzel harmoniko in jo raztegnil, toda iz nje ni bilo nobenega glasu. Gledal sem ga, kaj dela. Razstavil je harmoniko in iz nje potegnul cel kup listov. Na njih so bili naslovi »Mladi boljševik«. Vzel je šop listov in mi jih pomolil: »Hanzi, vzemi jih ter jih razpečaj. Toda če se ti bo godilo hudo, da te bodo začeli loviti, zbeži v Avstrijo, od tam pa v Rusijo«. Letake sva nato razdajala po okoliških kmetijah. Naslednji dan sem se vrnil v Črno goro. Ko sem bil tam že dobrih 15 dni, sem zvedel, da so Ivana zopet ujeli, toda to pot jim je pobegnil iz domače hiše. Bil sem vesel, da se je rešil. Od tedaj sem zgubil vsak stik z njim.

Minila so leta, prišla je svoboda. Leta 1946. Ravne — Partizanska cesta.

Namenjen sem bil na avtobusno postajo. Zagledal sem znan obraz.

Gledal sem ga in on mene. Tako sva šla še kakšnih deset korakov in se kot na povlje obrnila. Rekel je: »Hanzi! Si ti?« »A? Si ti Ivan?« sem odgovoril.

Podala sva si roke, se stisnila v objem, oči pa so se nama od sreče ozorile. Popeljal me je v svojo pisarno na Partizanski cesti. Tam sva vsa vesela ponovnega srečanja začela obujati stare spomine.

Ivan Korak

Rožane, Korak
in Kokalj

ŠENTANELSKI PARLAMENT

Kadarkoli človeka pot zanese v Šentanel, se od tam vrača bogatejši, že sama sončna lega in lep razgled na Uršljo, tja na Peco, daleč po Podjuni naredijo svoje, do dna duše občutiš lepoto naše Koroške; svoje pa prispevajo ljudje, ki so naravni, v začetku molčeči, bolj redkobesedni, a je vsaka beseda polna soka; tu še znajo pomagati drug drugemu, še najdejo čas, da premeljejo vaške novice.

Tako boste lahko našli v nedeljo po maši v Marinovi gostilni najstarejše Šentanelce, ki se jim pridružijo tudi mlajši; posedejo okoli mize, počakajo še na zamudnike in VAŠKI PARLAMENT začne z delom. Dnevni red je skoraj vsako nedeljo podoben; ugotovijo prisotnost, neopravičeno odsotnost, začno z domačimi vaškimi problemi, nadaljujejo z dogodki v občini, večkrat pa beseda nanese tudi na svetovna dogajanja.

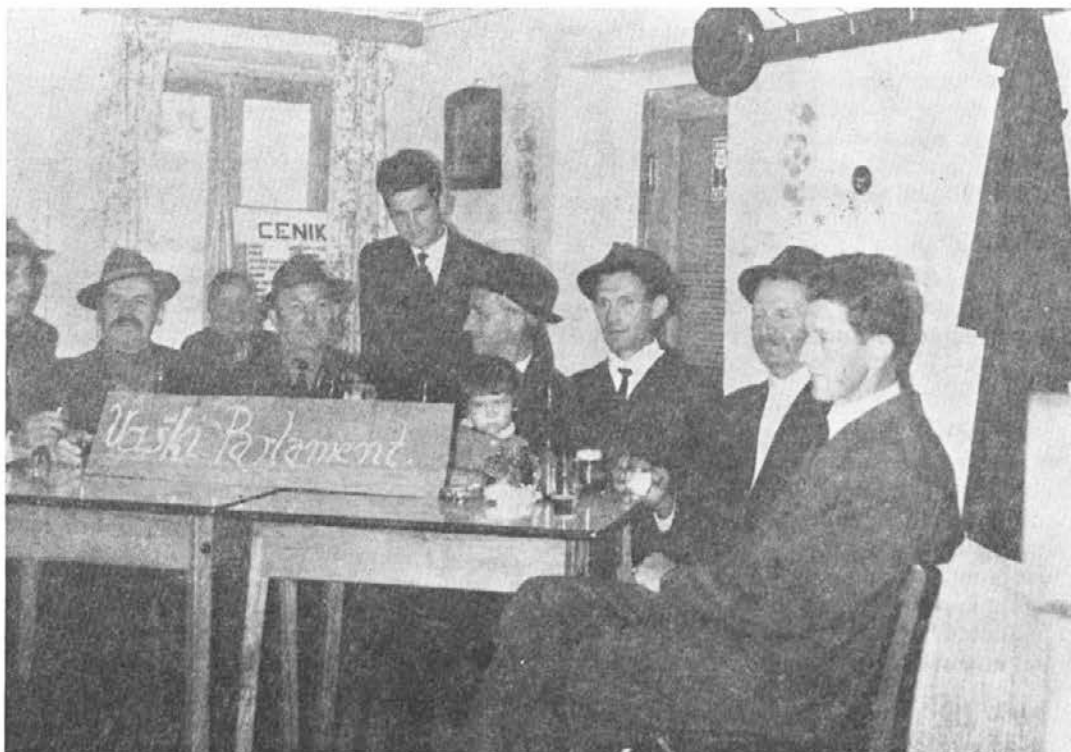
Ta parlament so ustanovili v času velike krize, jeseni leta 1930 in od takrat se zbirajo vsako nedeljo. Med ustanovitelji so bili: Sekav, Močnik, Rifel, Pikova Alojz in Maks, Rezarjev Rudl, Šumnikov Feliks (Senica), in seveda vodilna sila Marinov Ciril-Andrej; včasih se jim je pridružil še učitelj Grafenauer, ki je takrat služboval v Šentanelu. Zbirali so se vedno pri Marinu, ker imajo tam že od nekdaj dober mošt. Včasih so veliko bolj pili mošt, danes pa marsikdo raje seže po pivu ali vi-

nu. Z moštom je bilo povezano tudi novo članstvo. Kdor je na novo hotel v njihove vrste, je pač moral plačati za rundo starim članom, ravnotako je moral tisti, ki je izostal in njegovo opravičilo ni bilo dovolj dobro, plačati več kot ostali.

V parlament so bili vključeni tako kmetje kot delavci, zato so bili včasih njihovi pogovori zelo glasni, posebno v tistih predvojnih časih okrog volitev, zaostri se je celo do kreganja. Največkrat so govorili o setvi, o delu, o vaških zanimivostih, o hudih časih, ker les ne gre v prodajo, o veliki brezposelnosti, večkrat pa potožili o družinskih težavah.

Tu so se zmenili tudi za posojilo volov, konj, orodja..., kmetje so poprosili za pomoč pri košnji in žetvi; tudi marsikatera vesela se je rodila. O pustu so se oblekli, na voz so dali veliko kišto, ki je bila na zunanaj videti kot lajna, vanjo postavili sedemdesetlitrski sod, ki je bil povezan z lijakom od zunaj, k sodu je zlezal Feliksov oče s harmoniko in spreved od kmeta do kmeta se je začel. Če je kmet v lajno na mošt vliel le kregel mošta, še ni pela, zaigrala je šele po dobrem litru. Sod je bil že precej poln, ko se jim je pri farovžu voz obrnil. Ker pa je vse ostalo celo, so pot nadaljevali proti Jamnici in lajna je pela, končali pa so pri Plodru na ovseti.

Rezarjev Rudl je vedel za vsak god in so se že v parlamentu zmenili, kam ga bo-

Parlament zaseda

do šli opravljat. Za Tri kralje so šli pet k Sekavu. Zunaj so zapeli: Mi smo se skupaj zbrali, tvoji vsi prijatelji, da bi še enkrat zapeli, za tvoj god ti voščili. Iz hiše je prišel oče, jih povabil v črno kuhinjo, jim najprej prinesel »žegnane vode«, da so pokropili po grlih, posadil za mize in so še

pele. Gospodinja jim je narezala mesa, gospodar pa je prinesel ta boljšega mošta. Opravilo je navadno trajalo do jutra, ko so se bolni vračali domov. Ker pa petje izsuši grlo, so na takih godovanjih veliko pili in jedli in si prislužili comen »ta gladovno društvo«.

Vojna tudi parlamentu ni prizanesla, Sekav je šel v partizane, kjer so ga Nemci ujeli in zaprli, Rifel je moral v zapor in našel smrt v Augsburgu med bombnim napadom. Feliksa Senico so izgnali v Srbijo. Tisti pa, ki so ostali, so se v teh hudih časih zbirali skrivaj in ob večerih poslušali poročila in s strahom čakali, kaj bo prinesel jutrišnji dan. Hudi dogodki pa so se vrstili drug za drugim; na binkoštno nedeljo 1943 so napadli bunker v Lužnikovem grabnu in ubili štiri partizane; spomladi naslednjega leta je umrl Lužnik v lagerju; skozi Šentanel je šlo okoli 300 ustašev in takrat so ustrelili Gerdijevega Tomaža. Oktobra 1945 pa se je spet začel slovenski pouk.

Po vojni je parlament spet zaživel, pridružili so se jim tudi mlajši: Novakov Tonč, Tabelnov Toma (Kramole), Rezarjev sin Rudi, Marinov Mirko, Dvornikov Nanti. Radi so se jim pridružili, saj starejši vedo veliko povedati o prejšnjih časih. Snovi za razgovore pa nikoli ne zmanjka, saj se v vasi vsak dan kaj dogaja. Včasih pa kdo za vedno odide, kot je odšel Feliks Senica; vmes, tako je življenje, pa se vplete vesel dogodek, kot je bilo praznovanje Sekavove zlate proke.

Parlament pa zaseda vsako nedeljo, včasih v pozen popoldan, da jih pridejo domači klicat h kosilu.

Po pripovedovanju Marinovega Cirila Andrejca

Silva Breznik

Angelca Močnik — človek z vero v življenje

Tako zelo radi pišemo o direktorjih, politikih, o velikih osebnostih, preradi pa pozabljammo na tiste velike ljudi, ki živijo skromno, delajo marljivo in nimajo vedno časa, da bi živeli na veliki tribuni življenja. Ob velikih kulturnih dogodkih čestitamo organizatorju, hvalimo prireditelja, čestitamo režiserju, igralec pa največkrat stoji ob strani, zadovoljen je, če mu občinstvo navdušeno ploska. Veliki možje so ustvarjali podobo Raven, dali kraju sloves, ponesli ime Raven daleč po domovini, taki ljudje, kot je ANGELCA MOČNIKOVA, pa so kovali kulturo v kraju.

Večer za večerom je prihajala na vaje, nikdar ni zamujala in bila je nam mlajšim za vzgled. Ko smo kot začetniki vstopali v gledališke vrste, je bila vedno pripravljena pomagati, svetovati, odpravljati napake. Kadar smo že obupali nad predstavo, je še vedno našla pravo besedo. Njena največja odlika je točnost; drugi, mlajši, so zamujali, jih ni bilo, ona je vedno bila v Titovem domu. Kadar nam je šlo za nohte in smo vajo sklicali za nedeljo, je prišla in se od tam odpeljala k bolnemu možu v Topolšico.

Pravijo, da so ljudje, ki delajo v gledališču, nori, je pa še druga različica: gledališče te zastruplja, počasi, a vztrajno. Enostravno ne moreš brez njega. Preklinjaš vaje, ki se vlečejo pozno v noč, preklinjaš, ker moraš v soboto v Titov dom, vendar

ko je predstava izdelana, pride tisti veliki trenutek, ki je velik za igralca le takrat, kadar je dvorana polna. Takrat pozabi na dolge vaje, živi le še za svojo vlogo.

Tudi Angelco je gledališče zgodaj zgrabilo; že v otroških letih, ko so v vrtcu igra-

li spevoigro Trnjulčico; skozi šolska leta je recitirala, včasih igrala fantovske vloge, kasneje je igrala pri sokolih, igrala in še igrala.

Pred našimi očmi se vrstijo njene vloge. Nepozabno doživetje je bila kot Lola v drami Vrni se mala Sheeba v režiji Zofke Volčanškove; predstava je ravno zaradi nje doživela na tekmovanjih velik uspeh, igrali so jo tudi zunaj naših meja. Pa spet je pred nami kot dobrodušna tetka Abby

Angelca Močnikova v Učenih ženah

Ta paver pa grahovco seje...

Poletje se je razživel nad našo pokrajino. Košnja je opravljena, seno pospravljeno, a v hribih in v dolini že zorijo in rumenijo žita. Ni še dolgo tega, kar smo čuli pesem koscev in grabljic, ko je že napočil čas žanjic, da pospravijo sadove dela.

Podobno velja tudi za »žetev« delovnih uspehov v kulturi, recimo v društvu, sekciji ali v pevskem zboru. Zanimanje za zborovsko petje je močno, žal pa manjka strokovno uvežbanih pevcev. Brez njih se bo zbor lahko naučil pesmi, jih tudi dobro zapel, a prej ali slej se bo v svojem razvoju ustavil. Človek je pa že po svoji naravi tak, da želi doseči boljše rezultate. Pri pevcih je enako. Seveda ne trdimo, da gre pri zborovskem petju samo za doseganje boljše kakovosti — veliko in morda celo največja vrednost zborovskega petja je prav v tem, da zbor družijo ljudi raznih poklicev in hotenj v celoto in da se v njem navajajo na pravo tovarištvo in razumevanje. To pa so vrednote, za katere se v naši družbi borimo. Strinjamo se tudi, da je potrebno naš vsakdanjik obogatiti s kulturnimi prvinami. Žal pa se ob denarju marsikaj ustavi, kajti govori se, da je kultura draga. Menimo, da bomo lahko socialistične vrednosti uresničevali samo pri ljudeh, ki smo jim duševno obzorje razširili na vseh področjih. Kulturni človek bo boljši in zavednejši samoupravljalca. Teh misli je tudi pevski kolektiv fužinarjev, ki ve, da veselje do zborovskega petja ne bo izumrlo, če bodo v njem prevladovala socialistične vrednote.

Moški pevski zbor FUŽINAR je zaključil sezono 1975/76 uspešno. Sadovi dela se zrcalijo v številnih nastopih doma in drugod, npr. v Kidričevem, na reviji OD PLIBERKA DO TRABERKA v Mežici in na Prevaljah, združeni nastop v Titovem domu itd. Zastavljeni kulturni plan smo dosegli in smemo trditi, da je pevski zbor navzlic težavam solidno napredoval. Razgiban program in zavzetost pevcev do petja sta pripomogla, da je zbor v kratkem razdobju ob koncu sezone pripravil še tri nastope. V

v Arzeniku in starih čipkah, pa lanska vloga v Snahi in letošnja Opala, ki prinaša s sabo toliko vere v človeka, toliko življenjske moči, kakršno ima tudi sama.

Koliko lepih, nepozabnih večerov je s svojimi vlogami pripravila gledalcem, nikdar jih ni razočarala, že njeno ime na plakatih je jamstvo za dobro predstavo. Velikokrat se na Ravnah sliši: »Gelco pa moram iti gledat.« In plačilo so ji iskreni stiski rok, posebno še tistih, ki jih komaj pozna. Takrat je vedela, da je naredila dobro delo.

Za svoje delo je prejela mnoga priznanja, od Linhartove značke, Linhartove plakete do najvišjega priznanja, ki ga lahko dobi amaterski igralec — Severjevo nagrado.

Največ pa ji pomeni, kadar lahko svojim krajanom pripravi lep večer. Takih ljudi ne moremo poplačati z denarjem, lahko pa napolnimo Titov dom do zadnjega kotička, tako plačilo jim prinese največje zadovoljstvo.

okviru Cankarjevih proslav je FUŽINAR v sredo, 30. junija s šolarji OŠ Strojna pripravil skupen program in tako pomagal popestriti zaključek šolskega leta na tej šoli. Nastop je bil ob sedmih zvečer pri Plesniku, prijazni domačiji v prijetnem okolju. Prijazni »nasvidenje« ob slovesu se je utišal v tihi, poletni noči.

Naslednji nastop je bil namenjen ravnenskim upokojujencem, s katerimi nas vežejo še vedno tovariške vezi. S pomočjo odbora društva upokojujencev smo organizacijsko plat zadovoljivo uredili. Za pestrost petkovega nastopa je poskrbel znani mariborski humorist Vinko Šimek. Z veseljem smo sprejeli vabilo za nadaljnje sodelovanje, saj dobro vemo, da je prav pesem tista zvrst kulturnega doživetja, ki si ga upokojeni sodelavec rad privoščijo.

Zadnji nastop v sezoni 1975/76 pa je imel moški pevski zbor FUŽINAR na dan borca v Šentvidu pri Stični — na velikem pevskem taboru, ki se ga je udeležilo več kot tri tisoč pevcev in pevk iz Slovenije in iz tujine (Avstrija, Madžarska). V dopoldanskih urah je v lepem šentviškem kulturnem domu naš zbor zapel Pavla Kernjaka: Prav po tiho je preaplov in Čukovo ženitev Petra Liparja. Občinstvo je sprejelo naš nastop zelo pristrčno, kar nam je bilo v dokaz, da smo nastop dobro opravili. V tem kulturnem domu je nastopilo ta dan 40 pevskih zborov. Popoldan smo po veličastni povorki nastopili s petimi skladbami v združenem zboru in z godbo.

Ervin Wlodyga

NAŠA POKOPALIŠČA

a) Okoli cerkve sv. Egidija v Guštanju in v njej (do leta 1860)

b) Pri sv. Antonu na Ravnah na Koroškem (od 1. 1. 1861—31. 10. 1965)

c) Pri Barbari na Prevaljah (od 1. 11. 1965 dalje)

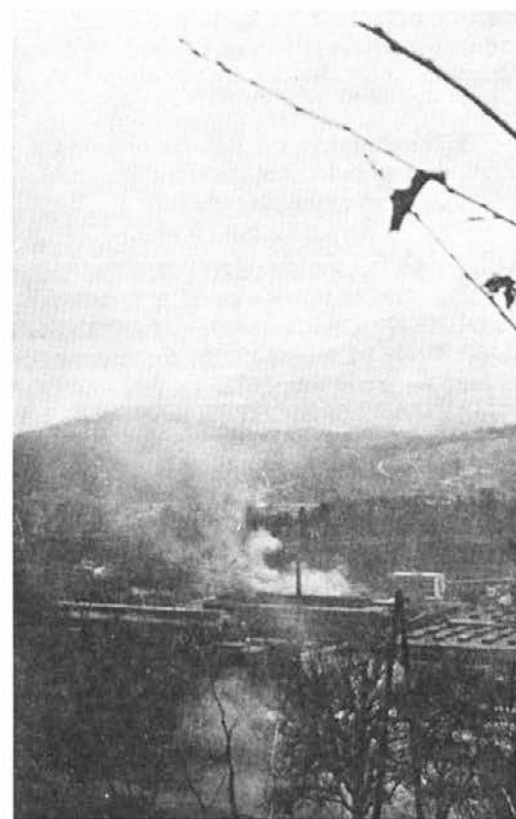
Viri podatkov: mrliške knjige Ravne, Črna, Slovenj Gradec; cerkvena kronika Ravne na Koroškem; 720 let Ravne na Koroškem — Maks Dolinšek; nagrobniki okoli cerkve sv. Egidija in v njej — Ravne na Koroškem; nagrobniki pri sv. Antonu — Ravne na Koroškem; Koledar družbe svetega Mohorja 1948 — Dr. Franc Kotnik; Čas — revija Leonove družbe, Ljubljana 1942 — XXI. Dr. Kotnik F.; skupščina občine Ravne na Koroškem — odločba; krajevna Skupnost Ravne na Koroškem — razni dopisi in sklepi.

Slike: Franc Ocepek, Ravne na Koroškem, Maks Dolinšek, Ravne na Koroškem, Ervin Wlodyga, Ravne na Koroškem.

Zbral in sestavil: Ervin Wlodyga.

Pokopališče pri župni cerkvi sv. Egidija na Ravnah na Koroškem (do leta 1860)

Najstarejši podatki o pokopu pokojnikov v Guštanju so zapisani v župnijski kroniki farne cerkve sv. Egidija in mrliški knjigi na matičnem uradu Ravne na

Odpraševanje?

Nastop je prenašala tudi televizija. Za naše pevce je bil ta nastop enkratno doživetje, tolikšne masovnosti še nismo doživeli.

Za prihodnje pa našemu zboru ostanejo zamisli, načrti in hotenja, združena z delavnostjo, voljo in ljubeznijo.

ci

Koroškem. Razen tega so v cerkvi in na zunanjih stenah vzdani spomeniki, iz katerih je razvidno, da so okoli cerkve začeli pokopavati konec leta 1684, v cerkvi pa že prej.

Najstarejši je nagrobnik nekdanjega prošta v Kraigu Sebastijana Vиноšiča (Vinoschich), umrlega 2. februarja 1659. leta. V cerkvi so pokopavali le duhovnike in plemenitaše, vse ostale iz najbližje okolice pa okoli cerkve. Umrle iz daljne okolice pa so pokopavali na pokopališču na Prevaljah oziroma v Kotljah, kjer so bile župnije že mnogo prej kot v Guštanju.

Iz cerkvenih podatkov je razvidno, da je bilo za vse svete leta 1698 popoldan še opravilo za pokojnike pri fari na Prevaljah, na vernih duš dan pa že tudi v Guštanju. Spoštovanje do starega pokopališča pri farni cerkvi v Guštanju se je še leta 1920 izražalo tako, da so bili na vse svete popoldan najprej obredi okoli farne cerkve, potem šele pri sv. Antonu.

Od leta 1848 (naprej obstaja mrliška knjiga) pa do konca leta 1860. je bilo okoli župne cerkve in v njej pokopanih 279 ljudi, od tega 94 moških, 69 žensk ter 116 otrok.

Mrtvašnica za to pokopališče je bila v sedanji Prevorčičevi hiši v Stari ulici. Ko so to hišo pred leti popravljali, so še našli človeške kosti. Posebnega prostora za kost-

nico ni bilo, zato so kosti prekopanih pokojnikov odlagali v »kleti« pod križevim oltarjem.

V farni cerkvi sv. Egidija oziroma ob njej so pokopani sledeči duhovniki oziroma plemenitaši: (n a g r o b n i k a)

SEBASTIJAN VINOŠIČ (VINOSCHICH) PROŠT V KRAIGU — umrl 2. 2. 1659.

JOHANN CARL VON JABORNEGG (JAVORNIK) UND GÄMBS ter njegov oče in žena — umrl leta 1671.

MATIJA VON SICHTEN BARON — LASTNIK GRADU RAVNE (STREITEBEN) — umrl leta 1683.

DUHOVNIK PETER MITSCHKE, POSEBNO SE JE IZKAZAL V ČASU KUGE LETA 1680 — umrl 4. junija 1689.

GAŠPER PILAT, ŽUP. PRI DEV. MARIJI NA JEZERU IN GENERALNI VIKAR PODJUNSKÉ DOLINE! VELIKI DOBROTNIK SLOV. DIJAŠTVA IN USTANOVITELJ VEČ ŠTIPENDIJ. KER JE BIL GAŠPER PILAT NEKAK UTEMELJITELJ GUŠTANJSKEGA BENEFICIJA, SI JE IZVOLIL GROB V TEJ CERKVI! — Umrl je 28. julija 1706.

BENEFICIAT SIMON MATAJDL (MATHEIDL) — umrl v 73. letu starosti, dne 27. 2. 1754.

ZA SPOVEDNICO V KRIŽEVI KAPELI JE SKRIT NAPIS PL. JAKOBA KRIŠTOFA STEINBERGA, TEDANJEGA LASTNIKA GRAŠČINE UNTERBERGEN. (PODGORA — DANES KMETIJA LUBAS.) TA NAPIS SO ŠELE PRED NEDAVNIM ODKRILIL. — Umrl je leta 1763.

ZUNAJ CERKVE JE NAGROBNIK »NEPLEMENITEGA« ANDREJA ČEBULA (TSCHEBULL) — umrl leta 1781.

KLJUB TEMU, DA SO PO LETU 1861 POKOVALI POKOJNIKE ŽE NA NOVEM POKOPALIŠČU PRI SV. ANTONU, SO PRVEGA ŽUPNIKA OBNOVLJENE GUŠTANJSKE ŽUPNIJE, FRANCA FEICHTINGERJA, KI JE UMRL LETA 1874, LE POKOPALI PRI ŽUPNI CERKVI.

Cerkvena organizacija v naših krajih do XV. stoletja

Fara Šmartno pri Slovenj Gradcu

Župnija je nastala konec XI. stoletja. Leta 1106 je prešla v okvir avguštinskega samostana v Dobrli vasi. Fara je imela mnogo vikarijatov. Med te so spadale: cerkev sv. Pankracija v Starem trgu pri Slovenj Gradcu, cerkev v Razborju in cerkev sv. Egidija pri Turjaku, cerkev sv. Marjete v Kotljah, ki je postala leta 1307 župnija pod patronatom Šmartna pri Slovenj Gradcu ter poznejša cerkev sv. Mohorja in Fortunata pri Šrotneku.

V župnijo sv. Marjete v Kotljah so bile vključene poleg Kotelj še Dobrije, Tolsti vrh, Selovec in Sele. O njenem nastanku in razvoju nam poroča zgodovina lavantinske škofije, ki pravi tudi, da je 25. oktobra 1367. leta oglejski patriarh zadostil prošnji šmartinskega župnika Markvarda Punthamerja ter mu dovolil, da je postavil v Kotljah cerkev v čast sv. Fortunata in Felicijana. Ob tej priložnosti je patriarh posebej poudaril, da ostane cerkev s svojim duhovnikom (vikarjem) še nadalje povezana z župno cerkvijo v Šmartnem. Spo-

Vhodna vrata k cerkvi sv. Egidija

četka cerkev ni imela niti lastnega pokopališča. Ves okoliš Kotelj je bil tedaj popolnoma odrezan od matične župnije v Šmartnem. Mrliče so morali zato nositi od Kotelj na pokopališče k sv. Martinu skozi starotrško župnijo, in to več kot tri ure hoda. Ta položaj Kotelj je Hotuljecem priboril lastno župnijo. Ker pa so bile prvotno vikarijat Šmartinske župnije, je imel na župnijo v Kotljah še vedno patronat župnik iz Šmartna. Cerkev je bila nato posvečena v čast sv. Marjete. Pozneje je bilo območje hotuljske župnije močno okrnjeno. V 18. in 19. stoletju je izgubila Sele, ki so pripadle župniji sv. Roka. Tolsti vrh, Dobrije in Selovec pa je morala odstopiti v letu 1860, novo ustanovljeni župniji sv. Egidija v Guštanju.

Pokojnike so pokopavali duhovniki, iz knjige umrlih pa je razvidno, da je od leta 1848 pa do leta 1874 to delo opravljal provizor Franc Feichtinger, ki je leta 1861 postal prvi guštanjski župnik.

Sebastijan Vиноšič (Vinoschich) umrl 2. februarja 1659. leta

Na nagrobniku, ki je napisan v latinškem jeziku (prevedel g. župnik Jaroš Kotnik), stoji sledeče:

TU LEŽI PREČASTITI GOSPOD SEBASTIJAN VINOSCHICH (VINOŠIČ), NEKOČ PROŠT V KRAIGU, KRŠKEGA ŠKOFA GENERALNI VIKAR. ŽIVEL JE 73 LET. UMRL LETA 1659. 2. FEBRUARJA. ZELO JE SKRBEL ZA BOŽJO ČAST. ŠE KO JE ZDRAV ŽIVEL, JE VSE BOGU DAROVAL. BOG PA MU JE ZA ZASLUGO DAL NEBESA. SVOJEMU DOBROTNIKU HVALEŽNA CELOVŠKA JEZU-

SOVA DRUŽBA PA MU JE POSTAVILA TA SPOMENIK.

Zelo malo nam je znano o vplivnih plemičih na gospodarstvu Podgora (Unterpergen) — danes kmetija Lubas. Po Valvasorju vemo, da so bili v letu 1688 lastniki ondotne gosposčine plemeniti Russdorffi, prej pa, kakor zvemo z nagrobnika v cerkvi sv. Egidija na Ravnah, je tu živel Boštjan (Sebastijan) Vinoschich (Vinošič), nekdanji prošt v Kraigu (Greich) na Koroškem.

Johann Carl von Jabornegg und Gämbs

Johan Karl Javorniški in Gamseneški — Tu je pokopan blagorodni gospod Javorniški in Gams (Gamseneški)... gospod Gamseneški in Modernški... v Podgori nad Dobom v njegovega veličanstva rimskega cesarstva španski službi in tudi v slavni pokrajini in vojvodini Koroški, katere konjenice in Gil (gilde) je bil konjeniški stotnik, pehotni in konjeniški. Prav tako poslanec velikega odbora in višji davkar v Guštanju. Umrl je v starosti 57 let. Njegov gospod oče in gospa mati, kot gospod Hans Jakob Zavorniški, visokospoštovani Löbl. Deželni poslanec velikega odbora in v konjenici konjeniški stotnik in njegova soproga Uršula rojena Mosheimbska.

Grad Javornik

Na terasi vzhodno nad trgom Guštanj stoji grad Javornik (nekdanj so ga imenovali Gamsenegg). Že v XVI. stoletju je bil sedež fevdalnih gospodov. Tedaj so ga imenovali »Pruschnigghof«. Sredi XVI. stoletja je bil lastnik tega gradu Lukas Gämbs, kar je lepo razvidno iz listine cesarja Fer-

Sebastijan Vиноšič — prošt, umrl 2. 2. 1659

dinanda (Dunaj, 10. januarja 1540.). Originalna listina dokazuje, da je bil za zasluge, ki jih je izkazal avstrijski vladarski hiši, dobil dovoljenje, da svoj grad »Pruschnigg-hof« pri Guštanju lahko znova popravi in obnovi s stolpi in obzidjem. Iz istega vira zvezmo tudi, da se je ta grad odtlej imenoval Gamsenegg in da je cesar dovolil njemu in vsem njegovim potomcem, da lahko ta naziv uporabljajo. Toda kmalu po smrti Lukasa Gämbsa je z vsemi pravicami in častmi ter posestmi prešel v last vitezov von Jabornegg. Oba brata Janeza Karla in Gregorja Krištofa, kakor tudi njenega nečaka Maksimiljana, viteza von Jabornegg, je zaradi zaslug njihovih staršev in dedov v vojnem času in v miru ter zaradi prastarega viteštva z diplomo (Dunaj, 7. marca 667.) cesar Leopold dvignil v svoboden plemiški stan. Prvi od teh ima v guštanjski cerkvi tudi nagrobno ploščo s prej navedenim besedilom.

Njemu je za časa Valvasorja sledil Janez Andrej von Jabornegg. Zadnji teh javorniških gospodov je prodal vse posesti Petru Lassacherju von Meyersberg, po njegovi smrti pa so prešle na njegovo vdovo in njegove naslednike. Proti koncu XVII. stoletja je bil lastnik Javornika že Matija J. Gatschnigg, oče znanih baronov Schlangenbergov, nato pa je prešel v roke Franca Xaverja Schmieda. Pred I. svetovno vojno pa vse do konca okupacije je bil lastnik gradu Ernest Osiander, ki je umrl na Javorniku dne 21. oktobra 1945. leta. Rodil se je 26. 6. 1866 v Hruševcih na Moravskem ČSSR.

Ravenski grof Matija Sichten (Umrli 16. julija 1683)

Okoli leta 1650 so bili lastniki gradu Ravne (Streiteben) baroni von Sichten. Leta 1809 je grad kupil grof Thurn Valsassina, njegov sin Jurij (roj. 22. 9. 1835, umrl v Guštanju ter pokopan v Pliberku, dne 26. 7. 1904) je dal pozneje ta grad prezidati in preurediti.

Na nagrobniku, ki je napisan v latinškem jeziku (prevedel župnik Jaroš Kotnik), stoji sledeče:

GESLO ZGORAJ NAGROBNIKA: ČE PRAV DELAŠ, SE NIKOGAR NE BOJ.

V TEJ KRIPTI LEŽI POKOPAN PLEMENITI GOSPOD MATIJA SICHTEN GOSPOD NA RAVNAH. IZVOLJEN V VIŠJI SVET SLAVNE VOJVODINE KOROŠKE TER VRHOVNI KVESTOR (sodnik) SPODNJEGA DRAVOGRADA IN GUŠTANJA. KO JE BILA NA NJEGOVE STROŠKE DOVRŠENA TA KAPELA V ČAST KRIŽANEGA BOŽJEGA SINA JEZUSA, JE UMRIL V PETEK, 16. JULIJA 1683, 59 LET STAR. GOSPOD JEZUS DAJ MU POKOJ.

Duhovnik Peter Mitsche (Miče) (Umrli 4. junija 1689)

Iz latinsko napisanega nagrobnika je razbrati sledeče:

ČASTITI GOSPOD PETER MITSCH, DUHOVNIK VZGLEDNEGA ŽIVLJENJA ZA ČASA KUGE LETA 1680, PA TUDI SICER SKOZI 16 LET V GOSPODOVEM VINOGRADU TE ŽUPNIJE DELAVEC. V TEM GROBU POČIVA OD SVOJEGA TRUDA. NJEGOVA DELA PA MU SLEDIJO. UMRIL 4. JUNIJA 1689 (ali 8 — težko čitljivo).

V knjigi Tri doline v koroški zgodovini piše Maks Dolinšek o kugi v naših krajih na strani 88—89 sledeče:

Leopold I. je imel mnogo težav s Francozi na zahodu in Turki na vzhodu. Leta 1683 so na Koroškem zaradi strahu pred Turki, ki so se pod Karo Mustafo pojavili pred Dunajem, zopet utrdili in zavarovali vse deželne prehode. Po bojih s Francozi (za španski prestol) in Bavarci so se dvignili še Ogri. Proti njim je pri nas deželna bramba podvzela vse potrebne ukrepe. Ko so uporni Madžari leta 1704 prišli v bližino Ptuja, so v naših dolinah kakor v dobi turških navalov obnovili in utrdili Dravski gozd ter šance pri Guštanju in Dravogradu. Povsod so podvojili straže in razglasili, da mora v sili dati vsaka hiša enega brambovca. Stroški za obrambo so se tako še povečali. Še sreča, da kuga, ki je v letu 1680 strahotno gospodarila po Podjuni in Laboški dolini (tu je ponekod pobralo do 40% ljudi), ni zajela Mežiške doline, prav gotovo pa ne samega Guštanja. To nam potrjuje cerkvena kronika, kjer je povedano, da so odkrili ob beljenju cerkve pod ometom na oboku križevega oltarja napise, ki izkazujejo Zveličarju hvaležnost — da je prizanesel kraju s kugo. Pod obema napisoma je bila označena letnica 1680. Na strani 90 pa piše o kugi še naslednje:

Kljub skrbnosti pa je kuga za dalj časa obiskala tudi našo dolino. Viri govorijo, da je pobrala pri nas v tistih letih skoraj polovico prebivalstva. V nekaterih krajih kmetje svojih mrličev niso smeli pokopavati na pokopališčih. V mrliških knjigah prevajalske in črnske župnije je na mnogih mestih zapisano, da so kmetje svoje mrličee pokopavali kar v bližini domačij. Tako je umrlo v tistih hudih letih na Suškem (predniki dr. Franca Sušnika), na Pogorelcu pod goro na eni kmetiji kar 5 ljudi, ki so jih pokopali v bližini domačije. In tako povsod po naših dolinah in hribih. V strnjenih naseljih, kakor v Guštanju, je bil uveden strog kontumac. Ljudje se niso smeli shajati, ne hoditi v cerkev, ne zahajati v bližino okuženih hiš itd. Šele leta

1716 je črna smrt prenehala kositi po naši dolini.

Župnik Gašpar Pilat (Umrli 28. julija 1706)

NIKOGAR DRUGEGA NE POSTAVLJA SVOJEGA UPANJA, KDOR GA POSTAVLJA V TEBE, KRISTUS. ZATO JAZ GAŠPAR PILAT VERUJEM, UPAM, LJUBIM, SE V PRAH VRAČAM, PRIČAKUJEM VSTAJENJE MESA IN VEČNO ŽIVLJENJE. AMEN.

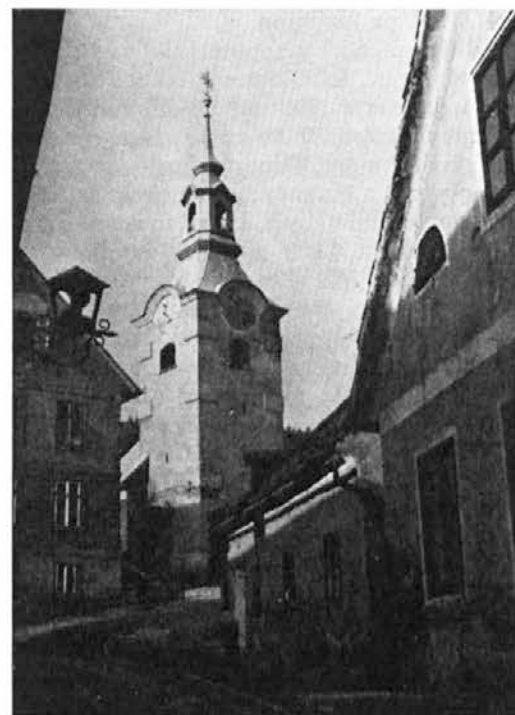
BRALEC, BOŽJI PRIJATELJ, PROSIM, SPOMNI SE ME.

Umrli je 62 let star leta 1706. 28. julija. Ta napis je v latinščini in ga je prevedel župnik Jaroš Kotnik.

V guštanjski cerkvi je na desni strani križevega oltarja čeden baročni spomenik Gašparja Pilata, župnika »Pri naši ljubi Gospe Dev. Mariji na jezeru« (Prevalje) in generalnega vikarja Podjunske doline. Rodil se je leta 1644 v Vrhpolju nad Vipavo. V študijskih letih so ga podpirali dobrotniki. Leta 1672 je bil vikar v Dobrli vasi, od 25. aprila 1678 do svoje smrti 28. julija 1706 pa generalni vikar v Podjunski dolini in župnik pri Dev. Mariji na jezeru.

Ozemlje pod Dravo na Koroškem je spadalo od 811 do 1751 pod oglejski patriarhat. Patriarh je imel tam svojega arhidiakona, prošta v Dobrli vasi, ta pa je imel generalnega vikarja. Nekateri župniki pri Dev. Mariji na jezeru so bili generalni vikarji, tako Simon Freimittl 1625 do 1658, znani župnik Jakob Rohrmeister 1665 do 1678, ki je bil pozneje župnik pri mestni cerkvi v Celovcu, in Gašpar Pilat, za njim pa Gašpar Alojzij Cebal (1712—1752).

Gašpar Pilat je bil velik dobrotnik slovenskega dijaštva, ki mu je ustanovil več štipendij v zahvalo dobrotnikom, ki so ga za časa študij podpirali, in da bi tudi on ubogim dijakom pomagal. Zadnjega aprila 1699. je položil pri deželni gosposki v Celovcu 4.000 goldinarjev z namenom, da s 5% obrestmi v znesku 200 goldinarjev vzdržuje rektor jezuitskega kolegija v Celovcu tri dijake. Prednost imajo sorodniki,

Cerkev sv. Egidija na Ravnah na Koroškem

Matija von Sichten — baron, lastnik građa Ravne — umrl 1. 1683

če so potrebni in sposobni. Če pa teh ni, dva, ki sta rojena v vipavski župniji, eden pa, ki je rojen v guštanjski župniji, kar je takrat pomenilo prevaljsko župnijo, ker je Guštanj spadal pod Prevalje. Če pa tega ni, dijaki, ki so rojeni v župniji arhidiakonata. Kdor uživa Pilatovo ustanovo, se ob vstopu v alumnat ne zaveže, da bi moral postati duhovnik. Ustanovna listina je bila spisana 1. januarja 1700. V svoji oporoki z dne 5. marca 1706 je Gašpar Pilat določil še 1.200 goldinarjev glavnice za gojence iz Vipave v jezuitskem kolegiju v Ljubljani. Tudi Gašparjev brat Jakob Pilat, rojen 22. julija 1614 v Vrhpolju pri Vipavi, ordiniran 1644., od 1646 do svoje smrti 2. februarja 1699. župnik v Limbušu, je volil v oporoki 800 goldinarjev za dijaško ustanovo.

Ustanovo Gašparja Pilata za celovške dijakke iz Guštanja, Prevalj ali iz Podjunske doline so uživali dijaki še pred prvo svetovno vojno. V šolskem letu 1894/95 je znašala 107 goldinarjev, v šolskem letu 1901/1902 pa 220 kron.

Andrej pl. Sichten, posestnik na Ravnah in Dobji vasi, in Gašpar Pilat sta ustanovila 1. januarja 1700 tudi mesto beneficiata v trgu Guštanj. V ta namen sta sezidala hišo ob cerkvi sv. Tilna (sedanje župnišče), jo opremila z inventarjem v vrednosti 100 goldinarjev v knjigah, živini in hišni opremi in plačala 4.000 goldinarjev glavnice, od katere naj 5% obresti v znesku 200 goldinarjev uživa beneficiat. Ker pa beneficiat ne bo imel velikega gospodarstva in bo imel zato časa in da se bo izogibal škodljivi brezdelnosti, mora vzeti v uk v latinščini tri uboge, za to sposobne fante. V ZELO MAJHNEM OBSEGU JE TO ZACETEK GIMNAZIJE V GUŠTANJU.

Ker je Gašpar Pilat nekak utemeljitelj guštanjske župnije, SI JE IZVOLIL GROB V TEJ CERKVI.

Ustanova za Sichten-Pilatovega beneficiata v Guštanju

Generalni vikarji za časa jezuitov v Dobri vasi so bili navadni »župniki v Guštanju«. A tam takrat še ni bilo župnije.

Trg Guštanj je bil podružnica Dev. Marije na jezeru (Prevalje). Pač se omenja že leta 1341. Guštanj kot župnija, a to je Dev. Marija na jezeru, ker stoji tam »St. Maria in Gutenstein«. Še v poznejših listinah se omenja ta župnija vedno v zvezi z Guštanjem: pri naši ljubi Gospe nad Guštanjem. Videli smo, da pomeni v listini prevaljsko župnijo, ki obsega takrat tudi Guštanj.

V Guštanj so hodili kaplani in župniki s Fare, ki so ga oskrbovali. Še danes pravimo Farski vasi, kjer stoji cerkev D. M. na jezeru, »Pri fari« ali »Na fari«, dokaz, da smo spadali gor.

Vendar pa dušno pastirstvo za Guštanj, oskrbovano s Fare, ni bilo lahko. To nam priča tudi ustanovna listina z dne 1. januarja 1700, ki sta jo napravila za mesto beneficiata v Guštanju Ivan Andrej pl. Sichten, gospod na Ravnah in Dobu (Dobji vasi), ter Gašpar Pilat, generalni vikar v Podjunski dolini in župnik »Pri naši ljubi Gospe na jezeru nad Guštanjem«. Dušni pastirji so od Guštanja oddaljeni, zato je oskrbovanje ponoči, v dežju in snegu ali kadar naraste voda, težavno in se tudi opušča. Tudi druge pobožnosti se ne morejo opravljati. Da bi te razmere izboljšala, sta se v čast božjo in blagor duš odločila, da napravita ustanovo za duhovnika-beneficiata, ki naj bi stalno prebival v trgu. Z dolžnim pismom zadnjega aprila 1699. leta sta izročila 4.000 goldinarjev, od katerih naj 5% letne obresti v znesku 200 goldinarjev dviga župnik Pri fari in četrtletno po 50 goldinarjev izroča beneficiatu v Guštanju, ne da bi iskal pri tem svoje koristi, ker mu beneficiat odvzema skrbi in dolžnosti, ki bi jih drugače sam imel.

Beneficiat naj stanuje pri cerkvi sv. Tilna, v hiši, ki sta jo v ta namen sezidala, ki ima tudi inventarja v vrednosti 100 goldinarjev, v knjigah, živini in hišni opremi. Beneficiat mora stalno prebivati v kraju in ne sme brez dovoljenja izostati več kot tri dni. Vse leto mora v trgu, ob večjih praznikih pa Pri fari ali v drugih cerkvah, kjer so ob določenih nedeljah slovesne službe božje — fundator je gotovo mislil na farsko podružnico — imeti krščanski nauk po dobrih katehetskimi knjigah in izpraševati mladino ter jo duhovno vzpodbujati. Vsak teden mora za utemeljitelja in njiju žive in mrtve sorodnike opraviti v cerkvi dve sv. maši, eno ob ponedeljkih pri križevem oltarju, drugo ob sobotah pri oltarju naše ljube Gospe. Vsako leto mora 16. julija ali dan prej ali pozneje opraviti mrtaški oficij za ustanoviteljeve starše, zanj, sorodnike in za verne duše in dati poljubno miloščino iz svojih dohodkov, ki sta mu jih dodelila fundatorja. Vsako soboto mora zvečer glasno peti litanije naše ljube Gospe ali jih pa vsaj pobožno moliti.

Ker pa beneficiat ne bo imel velikega gospodarstva in bo imel zato časa in da se bo izogibal škodljivi brezdelnosti, mora v svoj dušni prid in za večno plačilo vzeti v uk tri uboge, za to sposobne fante, predvsem v latinščini, toda iz tehnik vzrokov ga lahko cerkvena oblast tega oprošča.

Imenovani inventar v vrednosti 100 goldinarjev mora neokrnjen ohraniti naslednikom »sive in natura sive in aequivalenti«.

Naš beneficiat naj ne bo drug duhovnik kakor kurat, da lahko čas pomaga v duš-

nem pastirstvu. Našega beneficiata naj izbira, nastavlja ali odstavlja rektor kolegija v Celovcu in njegovi nasledniki. Če bi pa iz katerega koli vzroka prenehalo mesto beneficiata ali pa bi moral stanovati zunaj Guštanja, določata utemeljitelja, da se naj njuna ustanova spremeni v bolnišnico v trgu. V njej naj oskrbujejo toliko ubogih ljudi, kolikor bo mogoče. Nadzorstvo nad to ustanovo pa ima p. rektor jezuitskega kolegija v Celovcu. Napravili so štiri izvide ustanovne listine, enega za rektorja v Celovcu, drugega za arhiv trga Guštanja, vsak izmed ustanoviteljev pa je dobil svoj izvod.

Tudi ta ustanova je bila napravljena v župnišču Pri naši ljubi Gospe na jezeru nad Guštanjem 1. januarja v jubilejnem letu 1700.

Zanimalo nas bo, kak je bil inventar, ki ga je moral beneficiat ohraniti ali pa enakovredno nadomestiti.

Knjige: Catechismus Georgii Scherer, Hortus pastorum Jakobi Marchatii. Catechismus historialis Antonii Douroultii. Thesaurus doctrinae christianae Nicolai Turlot. Catechismus praedicatus Joannis Georgii Herlet. Pedagogu christianus Philippi Dautreman, tomus I. II. instructiones practicae P. Tobiae Lohner. Novem, singulae seorsim compactae. Item compendium rituale. Theologiae P. F. Patritti Sporer. 6 partes singulae seorsim compactae. Catechismus Romanus. Nucleus catacheticus Bernardini Mercatoris. Praxis catachetica P. Placidi Spies. Catechismus P. Petri Canisii. Englische Kinderlehr in 700 Fragen undt andtwerthen. ŽIVINA: 3 krave in dveletna junica. — PLATNO: 20 vatlov hodnika, 20 vatlov tenčice (Reisten). — KOSITRINA POSODA: četrtingska, polovična in bokalna lagev. Četrtingski, polovični, bokalni vrč, 12 skled, 12 krožnikov, vse tehta 46 funtov. — BAKRENA POSODA: Viseč kotel, 2 posodi za nalivanje vode, 6 skled, skupaj 20 funtov. — IZ MEDENINE: 1 kuhinjski možnar, 1 svečnik 3,5 funta. — POHIŠTVO IZ TRDEGA LESA: zložljiva okrogla miza, štirioglasta miza s kolesci, štirioglasta miza pod knjižno omaro,

Cvetovi bora

knjižna omara, kredenca, omara za obleko, klečalnik, postelja, skrinja, 12 stolov.

Po ustanovitvi tega beneficiata v Guštanju je bil imenovan leta 1706, torej takoj po smrti Gašparja Pilata, prvi beneficiat. Ta je bil Simon Mattheidl, ki je umrl 27. februarja 1754, 73 let star. Bil je 48 let beneficiat v trgu. Pokopan je v cerkvi. Pilatovo dijaško ustanovo za celovške dijake iz Guštanj in Dev. Marije na jezeru, kraja, ki sta sestavljala prej eno župnijo, so uživali dijaki iz teh krajev. V šolskem letu 1894/1895 je znašala 107 goldinarjev, v šolskem letu 1901/1902 pa 220 kron. Ta vsota je ostala neizpremenjena vsaj do leta 1915/1916, iz katerega mi je zadnje izvestje celovške gimnazije na razpolago (dr. F. Kotnik). V Guštanju od leta 1861 tudi ni bilo več beneficiata, ker je bila 1861. ustanovljena samostojna župnija. Krstne, poročne in mrliške knjige pa so vodili tam že od avgusta 1848. Pred letom 1861 pa se spominja beneficiata celo ljudska pripovedka o grajski kapelici pri Javornikovi žagi. Mnogo dobrega sta storila brata Pilata za dijaštvo. Marsikateremu našemu ubogemu dečku sta pripomogla do študija.

Ime Gašparja Pilata je še danes znano med ljudstvom v Guštanju, na Prevaljah in Podjunki dolini.

Pripis: zadnja štipendista te ustanove sta bila dr. Franc Sušnik in Ožbe Lodrant.

DR. FRANC SUŠNIK JE O TEJ ŠTIPENDIJI ZAPISAL DNE 8. 7. 1976 SLEDEČE: ŠTIPENDIJA JE ZNESLA 220 KRON LETNO (POLNA VZDRŽEVALNINA V MARJANIŠČU 500 KRON, MENI ZNIŽANA OD 1. SEP. NA 110 KRON, TAKO TUDI OSTALA, KO SEM DOBIL PILATOVO ŠTIPENDIJO, ZATO DA JE OŽBE LODRANT DOBIL 110 KRON.

Prvi beneficiat tega kraja Simon Matajdl (Mattheidl) (Umrl 27. februarja 1754)

V prezbiteriju župne cerkve je vgrajen nagrobnik prvega beneficiata z latinskim napisom (prevedel župnik Jaroš Kotnik).

V TEM GROBU POČIVA ČASTITI GOŠPOD SIMON MATTHEIDL (MATAJDL), DUHOVNIK JUBILANT. SKOZI 48 LET PRVI BENEFICIAT TEGA KRAJA. MOŽ POBOŽEN, ZGLEDEN, LJUB BOGU IN LJUDEM TER NEUTRUDEN DELAVEC DO SKRAJNE STAROSTI V BOŽJEM VI-NOGRADU! UMRL JE 73 LET STAR 27. FEBRUARJA 1754. STAR, DNEVOV POLN. TA PRAVIČNI PA ŽIVI V VEČNEM SPOMINU. BOG MU NAJ DA VEČNI MIR IN MU DA V MIRU POČIVATI. AMEN.

Pl. Jakob Kristov Steinberg (Umrl leta 1763)

Za spovednico v križevi kapeli je skrit nagrobnik tedanjega lastnika graščine Unterbergen (gospodstvo Podgora — danes kmetija Lubas).

Tu počiva v Gospodu blago- in plemenito-rodni gospod Jakob Krištof plemenite iz Štajnberga rimskega cesarstva nato ddnih cesarsko-kraljevskih in deželni vitez, gospod s Podgore, ki se je 10. julija 1763 v svojem 83. letu poslovil od minovnega, ki mu naj vsemogočni bog podeli večno bla-

ženost. Bralec pa se njegove duše spomni z očenašem.

Leta 1789 je bil lastnik tega gradu Ignac Jakob pl. von Steinberg, od leta 1795 do 1807 brat Sigmund in njegov sin Ignac Jakob. Po letu 1807 je prehajal v roke »neplemenitih« lastnikov: Ivana Werwitza, Luka Sajovica, leta 1812 pa Valentina Lečnika — Vohnečega sina, katerega potomci so obdržali posest vse do danes, ko so na posesti otroci Flore Lečnik — poročene Kotnik.

Andreas Tschebull (Umrl 19. oktobra 1781)

Zunaj cerkve, pri velikih vratih (lopca), je nagrobnik Andreja Tschebulla. Omeniti moram, da se ime Čebul (Tschebull) pojavlja še velikokrat z različnimi poklici. Nekakšen guštanjski srednji sloj.

Tu počiva najplemenitejši, najboljši Andrej Čebul (Andreas Tschebull), ustanovitelj devetdnevne pobožnosti k Mariji brezmadežnega spočetja, ki je 19. oktobra 1781 zamenjal minljivo življenje z večnim v svojem 54-letnem letu. Bog podeli njemu in vsem krščanskim vernim dušam večni mir. Amen.

Bralec zmoli očenaš za mojo ubogo dušo.

KRONOGRAM

Ta spomenik stoji v Križevi kapeli. Najbrž so ga vzdali tedaj, ko so dozivali to kapelo. Napis je latinski (prevedel župnik Jaroš Kotnik).

INOCENC XI.

JE USTANOVIL V TEJ KAPELI BRATOVŠČINO KRISTUSOVE AGONIJE. 1682.

LEOPOLD I.

VPISAN V TO BRATOVŠČINO JE TURKE PREGNAL IZPRED DUNAJA, JIH V ESTERAGONU PORAZIL TER Z ZNAMENJEM KRIŽA ZMAGAL. 1683.

V TRGU GUŠTANJ JE BIL NASTAVLJEN STALNO BIVAJOČ DUHOVNIK. 1684.

Beneficiat in prvi župnik obnovljene župnije sv. Egidija na Ravnah (Guštanj)

Franc Feichtinger (Umrl leta 1874)

Njegov nagrobnik je zunaj cerkve in ima sledeč napis:

Tukaj počiva g. Franc Ksaver Feichtinger, rojen 9. nov. 1801, za mašnika posvečen 24. avgusta 1825, od 18. septembra 1844 administrator beneficija v Guštanju in od 1. januarja 1861 prvi župnik v letu 1797 razpuščene trške fare Guštanj. Umrl 18. oktobra 1874. Bog mu daj večni mir. Amen.

Iz mrliške knjige od leta 1848 dalje (to so najstarejši zapisani podatki) je razvidno, da je tedanji provizor pokopal dne 14. avgusta 1848 v Guštanju (cerkev sv. Egidija) 45 let starega Johanna Biera.

S prvim januarjem 1861 je Guštanj zopet postal župnija, s tem pa so cerkvene obla-

sti dale pravico novo postavljenemu župniku, da pokopava mrlične na pokopališču pri sv. Antonu.

Pokopi v in okoli cerkve sv. Egidija v Guštanju od leta 1848 do 1860

Leto	Štev. umrlih	od tega moških	žensk	otrok
1848	6	1	—	5 (od 14. 8. dalje)
1849	20	9	5	6
1850	17	4	7	6
1851	18	1	6	11
1852	13	5	4	4
1853	13	6	3	4
1854	22	8	10	4
1855	36	7	5	24 (Diphterija)
1856	13	5	5	3
1857	25	10	4	11 (Diphterija)
1858	46	22	8	16 (Dipht.-tifus)
1859	20	10	6	4 (tifus)
1860	30	6	6	18 (Diphterija)
Skupaj	279	94	69	116
V %	100	33,7	24,7	41,6

Veliko razpelo — pokopališki križ

Veliko razpelo, ki je nameščeno na zunanji steni pri vhodu v Florjanovo kapelo, verjetno predstavlja bivši pokopališki križ. Ob njem sta vzdani dve plošči z imeni petdesetih v prvi svetovni vojni padlih vojakov iz te župnije

SLAVA MUČENIKOM SVETOVNE VOJNE 1914—1919

Areh Franc	Lipovnik Josip
Božank Franc	Lipovnik Peter
Božank Janez	Lopan Ivan
Brundula Ernst	Logar Ivan
Brundula Vincenc	Luter Ludvik
Cvitaržnik Anton	Mavc Gregor
Dretnik Ivan	Mesner Peter
Gostenčnik Jurij	Mihelač Josip
Hajnžek Josip	Miler Peter
Hancman Ivan	Novak Filip
Hovnik Silvester	Ocvirk Andrej
Husar Heinrich	Oder Franc
Jenžek Luka	Osiander Ernst
Kočnik Franc	Petrač Friderik
Kotnik Luka	Petrej Martin
Kotnik Silvester	Polajner Franc
Käfer Ivan	Pori Anton
Krivograd Franc	Sterčko Franc
Krivograd Franc	Šater Franc
Krivograd Jakob	Šteharnek Franc
Kučer Ernst	Štekl Anton
Lasnik Franc	Šular Filip
Lečnik Alojz	Wassefall Franc
Lipovnik Dominik	Wutscher Herman
Lipovnik Franc	Zaže Franc

**POKOPALIŠČE PRI SV. ANTONU
NA RAVNAH NA KOROŠKEM
(od 1. 1. 1861 do 31. 10. 1965)**

Zaradi pomanjkanja prostora oziroma tesnobe okoli farne cerkve in zaradi ustanovitve nove fare v Guštanju so morali najti nov prostor za pokopališče. Že mnogo prej so predvideli in kupili zemljo, kjer je sedanje opuščeno pokopališče. Dokler še tam niso pokopavali, so zemljišče (njivo) dajali v najem. Leta 1841, torej že dvajset let prej, preden so tu začeli pokopavati, so od najemnine, po licitaciji oddanega zemljišča dobili 19 goldinarjev in 27 krajcarjev.

Leta 1860 so že resno pristopili k temu, da pripravijo pokopališče za pokop pokojnikov, zato tudi celotnega zemljišča niso dajali več v najem, kar je razvidno iz tega, da so od najemnine dobili samo še 11 goldinarjev in 55 krajcarjev.

Prvega januarja 1861 dobi Guštanj zopet župnijo in s tem dovoljenje za samostojno pokopavanje. Prvi župnik pa je postal Franc Feichtinger.

Iz knjige umrlih sicer ni razvidno, če so res že v začetku leta 1861 začeli pokopavati na novem pokopališču. Prvi, ki je vpisan, da so ga pokopali pri sv. Antonu, je bil Anton Kutin, pokopan dne 29. 10. 1861.

Kljub temu, da so mrličje že redno pokopavali pri sv. Antonu, pa so izjemoma prvega guštanjskega župnika Franca Xav. Feichtingerja, umrlega leta 1874, le pokopali pri farni cerkvi.

Pokopališče pri sv. Antonu je moralo včasih biti večje (proti severu), saj so ob gradnji livarne odkopali še precej človeških kosti, ki so jih potem pokopali na pokopališču.

Pred več kot dvajsetimi leti, ko so gradili sedanji zdravstveni dom na Ravnah, so nad kotuljsko cesto na Javorniku v globini približno dveh metrov, otroci, ki so se igrali v pesku, odkrili okostnjak. Poleg okostnjaka je bil kakšne 20 cm dolg prelomljen rjav nož. Ogljed na licu mesta je opravil dr. Erat v navzočnosti LM. Po mnenju dr. Erata je bil ta človek umorjen in je ležal tam že najmanj 100 let. Kosti je grobar odnesel na pokopališče k sv. Antonu.

MRLIŠKE KNJIGE SO PREGLEDOVALI:

28. 9. 1875	L. Sereinig	dekan
27. 9. 1876	L. Sereinig	dekan
21. 6. 1877	Einspieler L.	po naročilu
29. 9. 1878	Bergman Val.	škofa tajnik
9. 10. 1879	Bergman Val.	dekan
12. 10. 1880	Bergman Val.	dekan
14. 10. 1881	Bergman Val.	dekan
22. 10. 1882	Bergman Val.	dekan
18. 10. 1883	Bergman Val.	dekan
12. 10. 1884	Bergman Val.	dekan
11. 10. 1885	Bergman Val.	dekan
24. 10. 1886	Bergman Val.	dekan
1. 9. 1891	dr. Josip Somer	dekan
17. 9. 1892	dr. Josip Somer	dekan
9. 9. 1894	dr. Josip Somer	dekan
15. 9. 1895	dr. Josip Somer	dekan
1. 9. 1896	Zentrich	dekan
12. 9. 1897	Kesnar A.	
26. 9. 1898	nečitljiv	
13. 6. 1899	dr. Josip Somer	dekan
12. 6. 1900	dr. Josip Somer	dekan
11. 6. 1901	dr. Josip Somer	dekan
3. 6. 1902	dr. Josip Somer	dekan
18. 6. 1903	dr. Josip Quitt	dekan
17. 5. 1904	dr. Josip Quitt	dekan
15. 5. 1905	dr. Josip Somer	dekan
15. 6. 1908	Marinič	dekan
3. 6. 1909	Kesnar	
16. 6. 1910	Kesnar	
8. 6. 1911	Dech Franc	
8. 5. 1912	Fr. S. Lasser	tajnik
5. 6. 1913	nečitljiv	dekan
9. 6. 1914	nečitljiv	dekan
5. 7. 1915	Marinič	dekan

**DUHOVNIKI, KI SO POKOPAVALI UMRLE NA POKOPALIŠČU PRI SV. ANTONU — OD
LETA 1860 DALJE:**

OD	DO	IME DUHOVNIKA	NAZIV
1. 1. 1861	VIII. 1874	Feichtinger Franc	župnik
8. 1874	7. 1875	? Anton	
7. 1875	8. 1875	? Franc	
10. 1874	10. 1874	P. T. Serajnik Lorenc	coop. kaplan — Pliberk
6. 1875	9. 1892	Woschner Franc	župnik
2. 1890		Wagner Johann	cooperator
9. 1890	3. 1891	Krejči Adalbert	cooperator
6. 1891	10. 1907	Valeš Wenzel	župnik (do smrti)
6. 1892	1. 1893	Pelnaš Anton	provisor
1. 1893		Zentrich Franc	župnik
5. 1894		Pogačnik Josip	župnik iz Kotelj
6. 1894		Warmut Johann	kaplan s Prevalj
3. 1896	6. 1896	Huter Alojz	provisor
10. 1907		Tajnko Rok	kaplan Sveče
10. 1907		Dolejši Vid	župnik
10. 1907		Teul Anton	provisor
2.—3. 1909 in 8. 1909		Sekol Johann	kaplan s Prevalj
3. 1908	5. 1919	Križaj Avgust	župnik
8. 1911		Žel Johann	kaplan
3. 1912		Štingl Franc	župnik iz Kotelj
10. 1912 in 10. 1913		Kusterle Mihael	kaplan
30. 4. 1914		Wölfel Blaž	kaplan v Guštanju
3. 1916		Serajnik Ivan	župnik iz Kotelj
9. 1918		Kotnik Simon	kan. admin. Velikovec
5. 2. 1919		dr. Ludvik Mahnert	prot. pastor — Maribor
6.—8. 1919		Petrič Benjamin OFM	župnijski upravitelj
8. 1919	10. 1919	Razgoršek Vinko	župnijski upravitelj
1919	8. 1926	dr. Cukala Franc	župnik
9. 1919	7. 1924	Oblak Anton	kaplan
9. 1924	1927	Štruc Mirko	kaplan, od 9. 1926 — prov.
2. 1927	4. 1932	Rehar Josip	župnik
8. 1931		Kordež Zdravko	novomašnik
4. 1932	17. 4. 1941	Barbič Miha	provizor — župnik
29. 8. 1937		Kotnik Janko	novomašnik
29. 8. 1937		Jerič Miha	kaplan Prevalje
10. 9. 1937		Jevšnikar Viljem	novomašnik
1941	1947	Stückler Valentin	župni upravitelj — Mežiška dolina
jeseni 1947	jeseni 1952	Križaj Janez	župni upravitelj
od jeseni 1952 — dalje		Kotnik Jaroš	župnik

Leto	Stevilo umrlih	Moških	Žensk	Otrok
10. 7. 1916	Marinič	dekan		
5. 7. 1917	Marinič	dekan		
22. 7. 1918	Marinič	dekan		
1. 10. 1920	Riepl Matej			
12. 6. 1922	Serajnik Ivan			
12. 6. 1923	Serajnik Ivan			
9. 6. 1924	dr. Karlin Andrej	škof		
5. 6. 1928	Riepl Matej	dekan		
15. 6. 1930	Tomažič I. J.	pom. škof		
16. 6. 1930	Riepl Matej	dekan		
2. 6. 1931	Riepl Matej	dekan		
3. 6. 1935	Tomažič I. J.	škof ap. admin.		
17. 5. 1936	Hornbeck Ivan	dekan		
1885				
1886				
1887				
1888				
1889				
1890				
1891				
1892				
1893				
1894				
1895				
1896				
1897				
1898				
1899				
1900				
1901				
1902				
1903				
1904				
1905				
1906				
1907				
1908				

Od tega dneva naprej ni bilo več podatkov o pregledu knjig.

**POKOPI UMRILIH PRI SV. ANTONU
V GUŠTANJU OD LETA 1861 DO 1965**

Leto	Stevilo umrlih	Moških	Žensk	Otrok
1861	42	10	8	24
1862	40	13	12	15
1863	39	9	9	21
1864	34	4	9	21
1865	45	6	14	25
1866	32	5	6	21
1867	33	9	7	17
1868	39	11	11	17
1869	34	5	11	18
1870	43	17	10	16
1871	48	15	15	18
1872	35	15	11	9
1873	50	3	9	28
1874	30	10	7	13

Leto	Število umrlih	Moških	Žensk	Otrok
1909	46	12	19	15
1910	37	11	12	14
1911	34	7	16	11
1912	44	17	13	14
1913	35	13	10	12
1914	31	9	6	16
1915	51	15	17	19
1916	53	17	17	19
1917	43	13	18	12
1918	68	20	20	28
1919	32	7	17	8
1920	40	16	16	8
1921	35	12	11	12
1922	33	10	12	11
1923	46	15	11	20
1924	26	9	9	8
1925	35	12	11	12
1926	36	7	18	11
1927	38	8	17	13
1928	35	11	14	10
1929	38	13	13	12
1930	35	9	13	13
1931	36	16	6	14
1932	50	14	17	19
1933	40	19	14	7
1934	39	11	18	10
1935	31	7	19	5
1936	25	11	7	7
1937	36	16	15	5
1938	25	11	5	9
1939	24	11	8	5
1940	28	11	10	7
1941	34	15	10	9
1942	46	15	17	14
1943	54	20	12	22
1944	50	24	11	15
1945	56	16	17	23
1946	23	11	6	6
1947	40	13	13	14
1948	39	13	11	15
1949	38	13	9	16
1950	30	14	8	8
1951	42	18	15	9
1952	20	11	6	3
1953	25	13	9	3
1954	38	12	19	7
1955	38	19	12	7
1956	24	14	5	5
1957	30	10	17	3
1958	23	11	6	6
1959	26	16	6	4
1960	22	16	5	1 ?
1961	20	7	11	2
1962	16	5	8	3
1963	29	10	14	5
1964	28	7	20	1 ?
1965	21	13	7	1 ? do 31.10.1965
Skupaj	4294	1343	1312	1639
V %	100	31,3	30,6	38,1

Nagrobnik Ivana Ditingerja — umrl 1. 1949

Pokopališče pri sv. Antonu je obstajalo 105 let. V tem stoletju je bila umrljivost otrok manjša kakor v prejšnjem stoletju. Padli vojaki v teh statističnih podatkih niso zajeti, ker niso vpisani v mrliško knjigo. Otroci so računani do 14. leta starosti. Umrlji do leta 1945 so vpisani v eni knjigi za vso guštanjsko župnijo, pozneje pa v več knjigah, in sicer ločeno po krajih te krajevne skupnosti. Umrlji v bolnicah (Slovenj Gradec in Črna) so vpisani v kraju, kjer je bolnica. Zato je bilo zbiranje

podatkov po letu 1945 mnogo bolj zahtevno kot prej.

Popisal sem tudi pokopane s stanjem ob ukinitvi tega pokopališča. Podatke sem črpal iz mrliške knjige, načrta (KS Ravne), iz obstoječih spomenikov ter iz knjige prekopov pri Barbari. Teh podatkov je nad 700, vpisanih ločeno po letnicah smrti in abecednem redu, ime in priimek, poklic, letnica rojstva, smrti in prekopa. Najstarejši podatki o smrti segajo do leta 1869. **Nekaj teh podatkov:** (od 1869 do 1899 — 20 pok.)

Ime in priimek	Poklic	Rojen	Umrl	Prekopan
Auguština Ana	žena guštanjskega kirurga	1823	1869	
Tschebul Jožefa	žena gostilničarja	1807	1870	
Hlade Eva	žena usnjarskega mojstra	1799	1871	
Tschebul Karel	posestnik	1804	1872	
Tschebul Mihael	sin posestnika	1854	1892	
Woschner Xav. Franc	guštanjski župnik	1826	1892	
Baronica Helene von Scheiber-Gamseneg	zasebnica	1813	1898	samska
Hlade Johann	učitelj v Guštanju	1863	1899	
Hlade Marija	žena učitelja	1861	1899	
Od leta 1900 do leta 1909 (16 pok.)				
Mihelič Peter	upokojen delavec	1815	1900	
Schmautzer Lukas	posestnik	1845	1901	1970
Tschebul Anton	rudarski inšpektor	1839	1903	
Štrudl Lukas	gostilničar	1845	1904	
Grof Johan Douglas Thurn-Valsassina	grad Ravne	1835	1904	pokopan v Pliberku
Tschebul Justina	poštna uradnica	1872	1906	
Wenzl Valeš	guštanjski župnik	1865	1907	pok. Zahaja (ČSSR)
Lösch Leopold	grofovski nadvrtinar	1829	1910	
Od leta 1910 do leta 1919 (28 pok.)				
Štrudl Marija	hčerka posestnika	1845	1911	
Kolitsch Peter	pekovski mojster	1844	1912	
Kleinercher Josip	trgovec	1838	1913	
Ledinek Gašpar	delavec	1840	1914	
Lečnik Marija	gospodinja	1878	1915	
Hottowy Julijana	»komorna« dama pri grofu Th.	1844	1916	
Petrač Blaž	delavec	1860	1916	1970
Tschebul Agnes	poštna uradnica	1837	1919	
Wapke Karel	vodja gozd. obrata Plešivec	1849	1919	
Od leta 1920 do leta 1929 (86 pok.)				
Čebul Magdalena-Čužlakinja	posestnikova žena	1875	1920	
Orter Jakob	posestnik — lesni trgovec	1875	1920	
Lancman Franc	kovaški mojster	1838	1921	
Sekalo Jakob	mlinarski najemnik	1859	1921	
Prevalnik Gregor	upokojeni cestar	1846	1922	
Jaensch Gabrijela	posestnica	1851	1923	
Ditinger Franc	čevljar — hišni posestnik	1844	1924	
Greger Maks	vodja konsuma	1892	1924	
Resar Gregor — sp. Lečnik	posestnik	1862	1924	
Bido Mihael	upok. livarski mojster	1854	1925	
Lečnik Terezija	žena gostilničarja	1892	1925	
Siher Sebastijan	upok. valj. predelavec	1863	1925	
Husar Janez	posestnik — klobučar	1845	1926	
Kotnik Dominik-Županc	posestnik	1848	1926	
Lipovnik Katarina-Potočnica	posestnikova žena	1861	1926	
Petrej Vincenc	tesar	1862	1927	
Prevalnik Gregor	upokojeni cestar	1846	1927	
Wögl Ferdo	pekovski mojster	1862	1927	
Jamšek Robert	mizarski mojster	1869	1928	1971
Oražen Andrej	mlinar	1869	1928	
Plešnik Blaž	hišni posestnik	1852	1928	
Brundula Alojzija	žena trgovca	1862	1929	
Konečnik Ivan	kmet	1868	1929	
Miler Rudolf	upokojen uradnik	1865	1929	
Šafer Jurij	krojaški mojster	1851	1929	
Od leta 1930 do leta 1939 (83 pok.)				
Haule Jože	najemnik	1902	1930	
Konečnik Ivan	posestnik — lesni trgovec	1891	1930	
Petrač Ivana	vdova po posestniku	1868	1930	1970
Frece Ivan	upokojeni zidar	1875	1931	
Kotnik Franc	upok. žel. nadzornik	1860	1931	
Gostenčnik Jože	čevljarski mojster	1877	1931	
Berneker Marija	vdova po mežnarju	1849	1932	
Böhm Pavla	vdova po šolskem nadzorniku	1850	1932	
Lačen Jakob	upokojenec	1891	1932	
Kotnik Elizabeta žena Luke	kmeta — Dobrije	1868	1933	
Samec Valentin	trgovec — hišni posestnik	1870	1933	
Widman Leopold	upok. ključ. mojster	1874	1933	
Bečva Josip	»komorni« sluga pri grofu Th.	1866	1934	

MALGAJEVI BORCI ZA KOROŠKO

Ze prej sem omenil, da vojakov niso vpi-sovali v mrliško knjigo. V bojih za Koroško dne 6. maja 1919 so padli sledeči borci: nad-poročnik Franjo Malgaj, Franjo Ermenc, mlad in pogumen fant iz Gornjega grada, padel na Javorniku, ter Jovo Zapundžič, srbski ujetnik-prostovoljec, ki je bil v bojih za Guštanj težko ranjen, Nemci pa so ga v guštanskem občinskem zaporu ustrelili. Še danes je na bivši občinski hiši spominska tabla z napi-som: V TEJ HIŠI JE DNE 6. MAJNIKA LETA 1919. NAŠEL MUČENIŠKO SMRT JOVO ZAPUNDŽIČ KOT JUNASKI BOREC ZA NAŠE OSVOBOJENJE. Vodja te legendarne čete nadporočnik Franjo Malgaj je padel dne 6. maja 1919 na Tolstem vrhu. Pokopali so ga na pokopališču pri sv. Antonu, leta 1920 pa prepeljali v njegov rojstni kraj Šentjur pri Celju. V Dobrijah stoji spomenik, kjer piše: MALGAJU IN TOVARIŠEM, KI SO PADLI V BORBAH ZA KOROŠKO 1918—1945. — O JAZ NE SPIM LE ČAKAM ČAS IN ČAKAM VAS, DA GREMO SKUPAJ ČEZ ŠT. VID MED BRATE NAŠE ZILO PIT.

Na pročelju Malgajeve hiše v vasi Hrušovec pri Šentjurju je vzdana spominska plošča z napisom:

V TEJ HIŠI JE BIL ROJEN 20. NOVEM-BRA 1894. FRANJO MALGAJ NADPOROČ-NIK — PADEL JE ZA OSVOBOJENJE KO-ROŠKE DNE 6. MAJA 1919. NA TOLSTEM VRHU PRI GUŠTANJU. JUNAK ŽIVI, DA UMRE — UMRE, DA ŽIVI OD RODA DO RODA ROJAKOM V PONOS, DOMOVINI NA SLAVO.

To spominsko ploščo na Malgajevi rojstni hiši so odkrili leta 1920, ko so Malgajevo truplo prepeljali iz Guštanja na domače šent-jursko pokopališče, kjer počivajo njegovi starši, bratje in sestre. Na nagrobnem spome-niku na Šentjurskem pokopališču pa je napi-sano: VSE, KAR SI IMEL, SI DAL DOMO-VINI V DAR, POČIVAJ V MIRU SVOBODE NAŠE ZIDAR. Na trgu v Šentjurju stoji spomenik padlim vojakom v drugi vojni. Na eni strani spomenika pa je posvetilo Mal-gaju.

IZ KRAJEV TEH JE VODIL ČETO,
ZA PRAVDO IN SVOBODO VNETO
IN KOROTANSKE ZEMLJE PRAG
S KRVJO POSVETIL JE JUNAK.

V Guštanju pa so padlima borcema (Er-menc — Zapundžič) Malgajeve čete postavili spomenik, na podstavku katerega je nagnjena topovska krogla, izdelek guštanske jeklarne iz prve svetovne vojne. Nekoč je bil na tej krogli tudi napis obeh padlih vojakov, pozne-je pa ga je neko odstranil. Ko so prekopali in premestili partizanske ostanke k Barbari, so prenesli tja tudi ostanke teh dveh borcev.

MRTVAŠNICA

Na zahodnem koncu pokopališča stoji mrtvašnica. Ni preveč velika, ima pa dva pro-stora, in sicer je en prostor večji, drugi manj-ši. V večjem prostoru so opravljali obdukcije, manjšega pa so uporabljali za slačilnico, umi-valnico in podobno. Je zelo enostavna in brez vode. Danes najbrž ne bi več ustrezala za te namene.

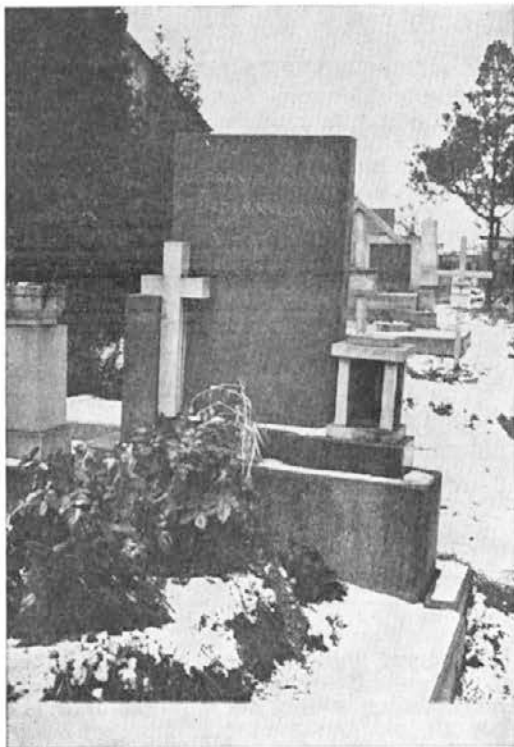
NEKAJ PODATKOV O ZNANIH
GUŠTANJČANIH, KI SO BILI TU
POKOPANI

V prejšnjem in sedanem stoletju se stalno pojavlja ime ČEBUL (TSCHEBUL). Bili so to nekakšna guštansjska »inteligenca«. Bili so posestniki, gostilničarji, kmetje, rudarski in-spektor, poštni uradniki, morda celo kakšni sodniki-rihtarji, gospodinje in podobno. Na-dalje Hlade, kot usnjarski mojster, učitelj, gospodinja, Lečniki, kot gostilničarji, hišni posestniki, preužitkarji, gospodinje, nadalje Tschare, kot gostilničarji, mesarji, hišni po-sestniki, Kleinercherji — trgovci, gostilni-čarji, hišni posestniki, nadalje Schmautzer-jevi, Štrudlovi. Posebno znana so imena Kot-nikovih — duhovniki, profesorji, kmetje, de-lavci, uradniki, žel. inšpektorji in podobno. Nadalje Petračevi, Brundulovi itd.

GUŠTANJSKI ŽUPNIK WOSCHNER
XAV. FRANC
Umril 21. 9. 1892

Woschner Franc se je rodil leta 1826 v Šmartnem pri Slovenj Gradcu. V Guštanj je

Ime in priimek	Poklic	Rojen	Umril	Prekopan
Pušnik Lorenc	posestnik — upok. mojster	1861	1934	
Večko Edvard	visokošolec	1911	1934	
Kanonik Vinko	upokojeni delavec	1877	1935	
Lesjak Jurij	upokojeni delavec	1857	1935	
Sterčko Ivan	upokojeni delavec	1883	1935	
Kotnik Luka-Jug	kmet — Dobrije	1854	1936	
Mrak Valentin	upokojeni delavec	1858	1936	
Fink Ivan	jeklarniški delavec-organist	1878	1937	
Kleinerher Marija	gostilničarka — Tirolec	1348	1937	
Pečnik Ferdinand	upokojeni šolski upravitelj	1862	1938	
Skof Henrik	upokojeni valjarski mojster	1866	1939	
Grof Johann Douglas von Thurn	lastnik gradu	1864	1939	pokopan v Pliberku
Od leta 1940 do leta 1949 (240 pok.)				
Brundula Vincenc	trgovec — hišni posestnik	1861	1940	
Dretnik Avgust	uslužbenec	1913	1940	
Leš Maks	upokojeni grofovski vrtnar	1867	1940	1976
Cvitanč Juro	gostilničar — Dalmatinc — h. p.	1900	1941	1975
Globočnik Anton	upokojeni delavec	1892	1941	1969
Puh Jurij	upokojeni valjarski predd.	1857	1941	
Aschenbrenner Franc	prokurist	1878	1942	1975 Celovec
Štrajher Friderik	mornar	1885	1942	1976 žara iz tab.
Tasotto Jakob	upokojeni delavec	1856	1942	
Hartman Franc	krojaški mojster — obč. policaj	1872	1943	
Janet Jurij	kovač	1891	1943	
Slapnik Ivan	zidar	1889	1943	
Cikulnik Jurij	upokojeni vratar	1893	1944	
Čas Matija	uradnik — kmet na Prežihovem	1860	1944	
Dervodel Aleš	upokojeni valjarski mojster	1865	1944	
Marzel Franc	mesar	1925	1945	
Osiander Ernst	lastnik gradu Javornik	1866	1945	
Štraser Jurij	zidarski mojster	1876	1945	
Krivograd Lovro	kroj. mojster — zavar. zastop.	1873	1946	
Naveršnik Ferdo	upokojeni mart. mojster	1888	1946	
Suler Franc	upok. delavec — bivši župan	1879	1946	
Wriesnik Josip	upokojeni obratovodja	1879	1946	
Haber Jožef	upokojeni železničar	1971	1947	1967
Kos Dominik	upokojeni mojster	1884	1947	1976
Rožman Janko	upravnik gozdne uprave	1885	1947	
Šimon Rudolf	šolski upravitelj	1888	1947	(44)
Štifnik Jožef	upokojeni delavec	1883	1948	1971
Videršnik Rok	upokojenec	1868	1948	
Ditinger Ivan	upokojeni delavec	1883	1949	1976
Renčelj Kristina	šivilja	1911	1949	1972
Od leta 1950 do leta 1959 (230 pok.)				
Dolinšek Jože	občinski tajnik — upokojeni	1881	1950	1972
Kave Franc	upokojeni tesarski mojster	1869	1950	
Stopar Vinko	upokojeni delavec	1881	1950	
Zagar Maks	sedlarski mojster	1893	1950	
Dretnik Jožef-Žmolak	tovarniški delavec	1890	1951	
Konečnik Anton	upokojeni nameščeneec	1883	1951	
Mori Anton	upok. martinarski mojster	1880	1951	
Čivnik Florjan	livar	1927	1952	
Harnold Ela	uslužbenka	1911	1952	
Videčnik Melhijor	upok. martinarski mojster	1875	1952	
Franko Martin	miličnik	1930	1953	
Glavar Alojz	upokojeni strugar	1891	1953	
Cvitanč Franček	drž. uslužbenec	1923	1954	1975
Konečnik Mihael	delovodja vzmetarne	1912	1954	1976
Ledinek Marija žena	mizarski mojster	1880	1954	1976
Metarnik Anton	upokojeni gozdar	1891	1954	
Mrkva Franc	upokojeni obratovodja	1883	1954	
Pipan Gregor	kovaški mojster — I. župan	1875	1954	
Jež Maksimiljan	topilec	1934	1955	
Kotnik dr. Franc	upok. profesor	1882	1955	
Paradiž Franc	knjižničar	1927	1955	
Tasotto Mirko	brivski mojster	1903	1955	
Erath dr. Boštjan	ravenski zdravnik	1891	1956	1969
Jamšek Robert	mizarski mojster	1900	1956	1971
Blatnik Jurij	upok. valjarski preddelavec	1879	1957	
Hanuš Adolf	upok. livarski mojster	1892	1957	1976
Štor Mihael	upok. strugarski delovodja	1880	1957	
Kotnik Janez-Jugov	uslužbenec	1941	1958	
Magrič Gašpar	upok. kladivarski mojster	1880	1958	
Brežnik Leopold	pečni zidar	1912	1959	1975
Kokal Gregor	upokojeni kovaški mojster	1897	1959	1976
Radušnik Sebastijan	upokojeni delavec	1882	1959	1967
Vravnik Ivan	urar in zlatar	1907	1959	1976
Od leta 1960 do 31. 10. 1965 (136 pok.)				
German Rihard	učitelj	1909	1960	1973
Kotnik Emilija	žena upok. žel. nadzornika	1875	1960	
Mezner Kristina	upokojena trafikantka	1886	1960	1967
Štembov Anton	upok. ključavničarski mojster	1892	1960	1973
Erjavc Andrej	tesar	1909	1961	
Kobolt Leopold	tovarniški delavec	1908	1961	1975
Krevh Viktor	ključavničar	1907	1961	

Nagrobnik dr. Franca Kotnika — umrl 1. 1955

prišel za župnika 1875. leta. Tu je ostal do svoje smrti dne 21. 9. 1892. Pokopal ga je dr. Josef Somer, dekan, dne 22. 9. 1892 na pokopališču pri sv. Antonu. Na tem pokopališču je pokopan kot edini duhovnik.

Zadnji pokop, ki ga je opravil on, je bil dne 14. julija 1892, ko je pokopal pol leta staroga otroka Franca Ocepka iz Guštanja št. 3. Franc Xav. Woschner je umrl, ne da bi prej napisal oporoko, zato je guštanjska cerkev dobila iz zapuščine 2500 goldinarjev. S tem denarjem je cerkev potem popravila zvonik, prižnico in oltar ter kupila nov križev pot, ki obstaja še danes.

Župnik Franc Xav. Woschner je umrl ob 3. uri, pokopali pa so ga naslednjega dne ob 16. uri. Poslednje olje mu je dal provisor Anton Pelnaf. Star je bil 66 let. (Lebercirhose)

GROFJE VON THURN-VALSASSINA-COMO-VERCELLI

Dne 26. julija 1904 je v gradu na Ravnah št. 80 umrl Johann Douglas von Thurn, v starosti 69 let, zaradi srčne slabosti in pljučnice. V Pliberk, kjer je grobnica grofov Thurnov, je bil prepeljan dne 29. julija 1904. leta. Pogrebne formalnosti za pokojnikom je dne 28. 7. 1904 opravil župnik Wenzl Valeš. Johann Douglas, rojen 22. 9. 1835, je služil v K. u. K. armadi, kjer je postal »ritmojster«, poročil se je z Gabrijelo grofico roj. von Bray, hčerko bavarskega odposlanca na dunajskem dvoru, grofa Bray-Steinburg. Od svojega očeta podedovani grad Ravne je na okusen način preuredil in prezidal. V njem je potem tudi stanoval in umrl.

Na tem gradu je dne 23. decembra 1939 nenadoma umrl v 80. letu starosti njegov sin grof Johann Douglas Thurn-Valsassina, rojen 22. 4. 1864 v Gradcu. Pokopal ga je 27. decembra 1939 dekan Janez Hornbeck iz Mežice. Grofa so pozneje izkopali in prepeljali v Pliberk, kjer je pokopan v grobnici grofov Thurnov.

GUŠTANJSKI ŽUPNIK WENZEL VALEŠ

(Umrl 21. 10. 1909)

Rojen 18. 11. 1865, župnik v Guštanju od leta 1891 do svoje smrti. Umrl v 42. letu starosti dne 21. 10. 1907 zaradi krvavitve v možganih. Zadnji pokop je opravil dne 12. 10. 1907, in sicer Petra Kričaja pd. Vidriha, 66 let star. Pokopan je v Zahaji — ČSSR.

IVAN DITINGER

(Umrl 1. 12. 1949)

Rojen je bil dne 16. 12. 1883. leta v Št. Janžu pri Slovenjem Gradcu. Poročen je bil s Terezijo Ditinger roj. Lužnik. Stanoval v Guštaju št. 41, kjer ima tudi spominsko ploščo. Umrl je zaradi srčne kapi dne 1. 12. 1949. Po-

Ime in priimek	Poklic	Rojen	Umrl	Prekopen
Čevnik Miha	upokojeni vratar	1882	1962	
Čič Leopold	upokojeni prod. časopisov	1883	1962	
Kotnik Rezi	žena prof. dr. Kotnika	1883	1963	
Ring Peter	upok. uslužbenec	1895	1963	
Tola Filip	upok. šofer	1889	1963	1974
Čadeš Anton	upok. pismonoša	1876	1964	1972
Pečnik Olga	upok. učiteljica	1892	1964	
Fink Julijana	upok. diplom. babica	1893	1965	
Kavčič Anton	upok. železničar	1901	1965	1970
Petrač Anton	upok. strugar	1901	1965	1976
Valtl Jože	upok. kovač	1903	1965	1974*

* Zadnji pokop na tem pokopališču.

kopan na pokopališču pri sv. Antonu in dne 2. 6. 1976 prekopen k Barbari. Napis na spominski plošči:

SPOMIN IVANU DITINGERJU (1883—1949), ENEMU PRVIH KOMUNISTOV NAŠEGA KRAJA, ZVESTEMU BORCU ZA PRAVICE DELAVCEV.

DR. FRANC KOTNIK

(Umrl 6. 2. 1955 v Celju)

Narodopisec in književni zgodovinar, rojen 20. novembra 1882 na Dobrijah pri Guštanju kot sin kmeta, p. d. Zupanca. Dovolil je gimnazijo v Celovcu (1894 do 1902) in po enoletni vojaški službi v Lj. slavistične študije v Gradcu (1903—7, prom. 1908). Služboval je kot suplent in profesor od 1908—19 na gimnaziji v Celovcu, 1919—20 kot vodja snujoče se gimnazije in učiteljske v Velikovecu, nato na realni gimnaziji v Ptujju, od 1927 prosvetni inšpektor v Mariboru, od decembra 1929 inšpektor pri banski upravi v Ljubljani. Književno delo je pričel K. kot gimnazijec 1900 z leposlovnimi in narodopisnimi listki v Miru; na vseučilišču pa se je začel znanstveno ukvarjati s kulturo koroških Slovencev, predvsem z narodopisjem, pa tudi s kulturno in književno zgodovino, najtemeljiteje z življenjem in delom koroško-slovenskega ljudskega pesnika in pisatelja A. Schusterja-Drabosnjaka in s pasijonskimi in podobnimi igrami

na slovenskem Koroškem. Imel je namen, da bi razložil hkrati s kulturnimi in književnimi posebnostmi koroških Slovencev tudi njih zvezo z ostalimi Slovenci glede značaja in razvoja. Kasneje je obrnil pozornost tudi na Štajerske Slovence. Trudil se je tudi za organizacijo kulturnega in izobraževalnega dela na Koroškem.

Obilo člankov narodnostnega, prosvetnega in gospodarskega značaja je napisal za Mir, ko mu je bil v februarju in marcu 1919 in za časa plebiscita urednik. K. je že dolga leta odbornik Mohorjeve družbe (Koroški fužinar -Grf.).

ZUPANČEV FRANC

(Dr. Franc Sušnik — IN KAJ SO LJUDJE KO LESOVI)

Zadnji odstavek!

1915 je moral na koroško-laško fronto. Ko se je po vojski vrnil, ga je nemški ravnatelj z odurnim dekretom odsvolil: zanj, ki je mislil, da mu bo teklo vse življenje med Dobrijami in Celovcem, so se zaprla vrata celovške gimnazije. Z ženo, ki je bila doma v Ptujju, je šel tja, junija 1919, ko so jugoslovanske čete za kratek čas zasedle Celovec, ga je Ljubljana brzojavno poklicala, naj prevzame vodstvo celovške gimnazije. Toda jugoslovanske čete so se morale umakniti. Kotnik se je lotil dela v Velikovecu, središču plebiscitne cone A,

Cerkev sv. Antona na Ravnah na Koroškem

in organiziral slovensko gimnazijo in slovensko učiteljsko.

Umril je v nedeljo 6. februarja 1955 v Celju, naš spomina vredni rojak. Pokopan je na guštanjskem pokopališču pri sv. Antonu.

DOBRJE

(Dr. Franc Sušnik — In kaj so ljudje ko lesovi)

Tu na dnu kotlinice, kjer je bilo nekoč jezero, najmanjše, kar jih je bilo tod okoli, kjer padata strmo vanjo Grobarjev in Štebarski vrh, na tihem dnu so doma Kotniki, Župančiči, Jugovi in Juričevi. Rutnik je više v bregu (tam pokopan) bukovnik, ki se po pravici piše Lipovnik: svoje domisleke reže v lipov les. Andrej Oset, narodnjak iz Šentjurja pri Celju, predsednik Narodnega sveta za Mežiško dolino 1918/19, je bil tista leta pri Kumru gostilničar; tedaj se je tolstovrška slatina kosala s hotuljsko. Tu blizu je padel njegov rojak Franjo Malgaj.

Toda Dobrije — to so Kotniki. Videti z Dobrij ni kam, pa misliti je kje, in mislil je že stari Županc, ko je vsak teden enkrat šel v Traberko uradovat v hranilnico ali pa proti Guštanju v tolstovrško občino, ki se ni dala nemškim purgarjem, kakor se hotuljska ni. Jugova Tončka (Cvitaničeva) je bila prva med dekleti, ko je šentjanski tabor (1918) razvnel ljudi za Jugoslavijo. Župančev Andrej, Malgajev koroški borec, je dobil najvišje tedanje jugoslovansko vojaško odlikovanje. V osvobodilni borbi je padel Župančev Lojzi pri Mali Nedelji, Juričevega Drejčka pa so vodili traberški gestapovci mimo doma k sv. Neži in ga z drugimi tam pobili. Beno je bil okrožni funkcionar OF, njegova žena in vsi otroci do malega Stanka so bili v partizanih; Županc in Jurič in njegov Stanko so bili v Dachauu, Zorko je bil med organizatorji šolstva na osvobojenem ozemlju Savinjske doline, bratranca Rajka so v Gradcu obglavili. Kotnikov je množica. Le redkokje je iz ene rodovine toliko šolanov kakor iz te. Prvi je bil Župančev France Kotnik, rojen 21. 11. 1882.

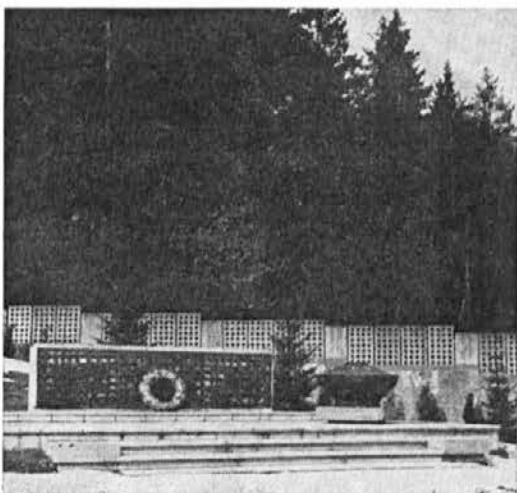
DR. BOŠTJAN ERAT

(Umril 20. julija 1956)

Kot sin Filipa in Ivane, roj. Kolerič, se je rodil v Ukvah pri Beljaku dne 15. 1. 1891. Poroden je bil s Cecilijo Erat, roj. Leitner.

Bil je zdravnik generacij, vse ga je rado imelo. Skoro štirideset let je zdravil, ker je bil vsaj trideset let v kraju sam. Bil je vedno pripravljen se odzvati pavrom in delavcem, organiziral je človekoljubne ustanove, v katerih bo trajno živel, in nosil breme zdravstvenega skrbstva na obširnem področju sam. In ko so v času okupacije zakraveli borci za svobodo, se je dr. Erat odzval tudi kot partizanski zdravnik. Vse ga je spoštovalo in imelo rado. Dr. Erat je koroški rojak in tržaški maturant iz Ukve na Koroškem — vasi v Kanalski dolini višarskega predela. Na Ravne je prišel iz Ljubljane in Slovenjega Gradca jeseni leta 1919. Torej samo v našem kraju 35 let služboval.

35 let zdravnik in sam v enem kraju — je tak svet, da ga v enem sestavku ne moremo niti v obrisih popisati. Industrijski kraj in dežela, beračija in letovišče, globača in gora,

Partizanska grobnica pri Barbari

krasni mošti in koroške specialitete, obupi, veselje, sovraštvo in ljubezen, mir in vojske — vse to je doživljal z nami kot zdravnik, kjer ne moremo za njim. To je strašanska praksa, izkušnje in spoznanje kraja. Bil je zdravnik, ki smo ga lahko klicali tudi razvajeno. Kjer koli si dr. Erata dobil in kdaj koli, je ustregel. To je za samega zdravnika v kraju tudi nujno, a to je bil pri dr. Eratu njegov značaj.

Kako je bil priljubljen naš zdravnik, se je videlo, ko so ga pospremili na njegovi zadnji poti. Od trga mimo Jagra do sv. Antona en sam sprevod. Takšnega pogreba v Guštanju oziroma na Ravnah še ni bilo.

Letos poteka 20 let, odkar nas je za vedno zapustil, vendar se ga še vedno radi spominjamo. Bil je tudi ustanovitelj reševalne postaje v Guštanju in prvi predsednik RK Guštanj.

Kakor je mirno in skromno živel, tako je tudi dne 20. julija 1956 umrl. Pokopan je bil

pri sv. Antonu, leta 1969 pa prekopan k Barbari.

PARTIZANSKA GROBNICA

V levem zgornjem kotu pokopališča (jugozahod) je nagrobnik padlih partizanov in umrlih po raznih zaporih in taboriščih. Pri padlih partizanih je navedena letnica smrti, pri ostalih še tega ni. Skušal sem zbrati potrebne podatke — letnico rojstva, smrti in kraj smrti. Vendar se mi to za sedaj v celoti ni posrečilo.

Poleg tega nagrobnika je tudi v podstavek vgrajena topovska krogla, izdelek Jeklarne na Ravnah iz prve svetovne vojne. Ta je bila postavljena za padle Malgajeve borce.

NA PLOŠČI JE NAPIS:

(1941—1945)

KOT ŽRTVE NEMŠKEGA FAŠIZMA, KI JE HOTEL UNIČITI SLOVENSKI ROD, SO PO STRAŠNEM TRPLJENJU UMRLI KOT MUČENIKI TUDI TUKAJŠNI DOMAČINI.

IME IN PRIIMEK	POKLIC	ROJEN	UMRL	KJE
Vauče Andrej	klad. vodja	1906		
Enci Rudej	delavec	1922		
Globočnik Jože	delavec	1922	1944	Spandau-Berlin
Kolar Franc	delavec	1919		
Krevh Ivan	mizar	1919	1943	Dachau
Krivograd Franjo	uradnik	1901		Mathausen
Lačen Franc	kmet	1911	1942	Buchenwald
Lačen Jože	kmet-delavec	1918	1942	Buchenwald
Lepko Franc	strojnik	1899		
Petrič Nantej	se pojavi na drugem seznamu kot Oder Nantej, kar je tudi pravilno			
Trbovšek Jože	predelavec	1886	1942	Buchenwald

Kot talca sta bila ustreljena:

Kotnik Lojzej	bogoslovec	1923	1945	Mala Nedelja
Logar Jakob	kovinarski del.	1911	1942	Begunje

Obešena v Dravogradu:

Svetina Antonija-Jank	kmetica	1892	1945	Dravograd
-----------------------	---------	------	------	-----------

V ječi obglavljen:

Kotnik Rajko	uradnik	1887	1945	Graz
--------------	---------	------	------	------

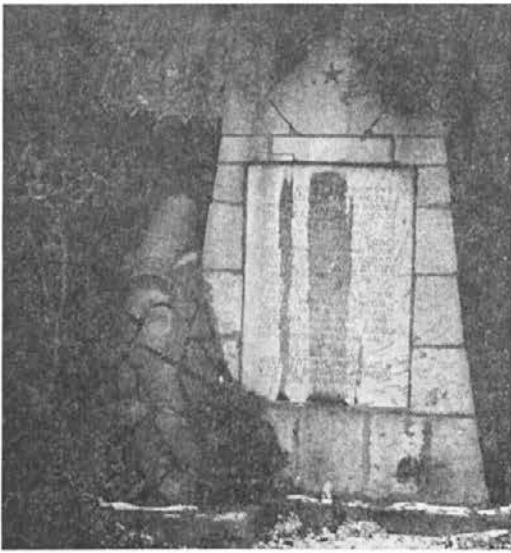
Doma umorjen:

Kuhar Anza	kmet	1904	1944	Preški vrh
------------	------	------	------	------------

VEČNA SLAVA VSEM ŽRTVAM, KI SO PADLE V TEŽKI BORBI ZA PRAVICO IN SVOBODO!

Ravenski partizani, padli v tej strašni vojni, pokopani levo in desno od spomenika.

IME IN PRIIMEK	POKLIC	ROJEN	PADEL	KRAJ
Juh Franc	vajenec	1926	1943	pri Španarjevem križu na Brinjevi g.
Juh Luki	jedrar	1915	1943	Mokronog — Dolenj.
Kotnik Drejči	sod. kol. pomočnik	1928	1945	Sv. Neža
Kristan Maks			1944	Žel. Kapla
Krivograd Franc	mesar-plavžar	1906	1945	Brdinje
Knes Josip	strugar	1910	1945	Kot
Levačič Franjo			1945	Ravne
Lipovnik Franc			1944	Solčava
Motnik Milka			1945	Dravograd
Mravljak Pavli	pom. delavec	1905	1944	Tuhinj
Oder Nantej	mesar-delavec	1913	1945	Dravograd — ujet na Selah
Paradiž Štefan	pom. delavec	1926	1944	Podgora
Pletkosič Paja			1945	Ravne
Petrej Franc	pom. delavec	1916	1945	Šentanel
Pisar Adi			1945	Velikovec
Plazovnik Zdenko	mizar	1927	1945	Sele
Plešnik Fridi	el.	1926	1944	Pri Rateju — Leše
Plešnik Nesti	el. pom.	1919	1945	Pri Zabrniku — Šentanel
Poropat Franjo	mizarski pom.	1913	1943	Bosiljevo
Paradiž Štefan		1926	1945	Bele vode
Reven Rudi			1943	Macigojevo
Sadovnik Franc	pom. delavec	1922	1945	Zagršnik — Sele
Slemnik Fridi	vajenec	1926	1944	Svinska planina
Slemnik Gusti	čistilec litine	1917	1944	Obretan — Pod Urš-ljo goro
Šater Rudi	poljedelec	1911	1944	Krasnja
Trbovšek Štefan	pis. moč	1919	1945	Borovlje — tam pokopan
Verdinek Vanči	avto-meh.	1927	1945	Na Brančurnikovem mostu — Dobja vas

Spomenik padlih partizanov in Malgajevih borcev

V glavnem so bili vsi ti padli borci prekopani 6. maja 1970 k Barbari. Prekopana sta bila tisti dan tudi Malgajeva borca Ermenc Anton in Sapundžič Jovo, nadporočnik Malgaj Franjo pa v Sentjur pri Celju leta 1920.

Pripomniti bi še hotel, da so Svetina Antonija, Kuhar Anza, Oder Nantej in Sadovnik Franc vpisani tudi na spomeniku v Kotljah.

Grobovi padlih nemških vojakov

Na pokopališču pri sv. Antonu je šest grobov padlih nemških vojakov. Pokopani so desno od mrtvašnice ter označeni z lesenimi križi.

Grobove je krajevna skupnost Ravne redno vzdrževala. Prišla pa je celo mednarodna komisija za vzdrževanje tujih vojaških grobov in te grobove kontrolirala.

Zaradi pomanjkanja prostora okoli pokopališča (cesta, železnica), je skupščina občine Ravne na Koroškem dne 15. 9. 1965, št. 352-5 (65-5) odločila, da se ustanovi pokopališče pri Barbari v Zagradu. Pokopališče naj obsega sledeče parcele: 328, 329/1, 329/2 in 332 v k. o. Zagrad. To pokopališče bo za območje krajevnih skupnosti Prevalje in Ravne, upravlja pa ga naj krajevna skupnost Prevalje.

Na pokopališču pri sv. Antonu so torej 31. 10. 1965 nehali pokopavati. Zadnji je bil pokopan meseca oktobra upokojeni kovač Jože Valtl, rojen leta 1900 — prekopan k Barbari leta 1974.

Za pravilno likvidacijo tega pokopališča je na Ravnah sestavljena komisija, ki mora tudi skrbeti, da se iz tega pokopališča uredi park. (Glej Informativni fužinar št. 9, 1. julija 1976, str. 14.)

POKOPALIŠČE BARBARA

Pri Barbari je bil prvi pokopan Franc Kordež s Prevalj, in sicer dne 7. novembra 1965, rojen 1. 10. 1895. Prvi Ravenčan in kot drugi na tem pokopališču pa je bil pokopan Albert Plazovnik, dne 9. novembra 1965.

Pri Barbari je bilo od začetka do 17. 5. 1976 pokopanih 1146 ljudi, od tega jih je bilo z različnih pokopališč prekopanih 145 (niso upoštevani prekopi partizanov). Z ravskega pokopališča jih je bilo prekopanih približno 120, ostali pa s Prevalj, iz Mežice, Dravograda in tudi iz inozemstva.

Posebna zahvala velja g. župniku Jarošu Kotniku, ki mi je dal na razpolago vse podatke (obstoječe) o pokopališču sv. Egidija, razen tega mi je prevedel vse latinske napise. Brez njega bi težko prišel do pravičnega zaključka.

Zahvala velja tudi matičarkam na Ravnah, v Crni in Slovenj Gradcu, ki so mi vedno dale na razpolago knjige umrlih in mi bile pri tem delu v pomoč. Seveda tudi tov. Rašku, ki mi je dovolil uporabljati te knjige.

Zahvaliti se moram tudi Ivanu Globočniku, tajniku KS Ravne na Koroškem, ki mi je dal na razpolago vse gradivo o našem pokopališču. Posebno koristen mi je bil načrt pokopališča.

Nadalje urbanistom tov. ing. arch. Meznerju za izdelavo diagrama.

Spomini, ki so še živi...

II.

Med Velikovcem in Celovcem se razprostira obsežna ravan njiv in njivic, ozar in travnikov, med njimi pa kmečke vasice. »Štekaj in téri v Puolah« govoriyo domačini — Slovenci — Korošci.

Bilo je pred davnimi, davnimi dvainšestdesetimi leti. Pod leseno ostrežje neke Buožlejeve gospodarske zgradbe je bilo nanošeno suho listje. Prijetno je šelestelo, ko so se Buožlejevi otroci, ki jih je bilo štirinajst, igrali in prekupicevali s šesterimi Sitarjevimi po tem listju, pripravljenim za steljo prašičem. Radi so prihajali otroci novega Sitarjevega lastnika v pinjak k sosedu Buožleju. Prijazna gospodinja se jim je v hipu prikupila. Pri tej hiši so Sitarjevi otroci spoznali navade in način življenja ravninskega kmeta.

Dobre studenčnice tu ni bilo nikjer. Živino so napajali v »dorfa« — to je prostor, kjer z lopato »zaštehajo« travno rušo v primerne kvadrate, velike kot zidake, te potem zložijo v kupe ali pravokotnike ali piramide, da se zemlja in korenice posuši. Dodobra osušena ruša jim služi za kurivo. Gozdovi so tam gori zelo oddaljeni od vasi.

»Tik, ko bi v kirkart šov po druve«, so mi pripovedovali rajnki mama. Sadja ni bilo nobenega. Če je bila pri kateri hiši kakšna sliva, drugega pa nič. Mošta ni bilo. Niti domačega kisa. Tako tudi žganja ni bilo domačega.

Je pa tam gori kraj za žito. Tudi proso, ajda je doma tam.

Trinajstletna Sitarjeva hčerka Micka se je tu in tam popeljala z Buožlejevo materjo na semenj v Celovec ali Velikovce. Nesli sta »putr, skuto, smetano, jajce, perutnino« na tržnico. Na teh tržnicah je Micka prvič videla razkošno odete dame iz mesta, prišle so pokusit razstavljene domače pridelke. Rado se je zgodilo, da je polovica surovega masla pošla pri pokušanju, preden se je našla resna odjemalka. Za izkupiček sta kupili sveče in petrolej in še kaj za gospodinjstvo.

Prijetne so se zdele Micki te vožnje na semnje. Šegava Buožlejeva mati se je rada pošalila, ko je pripregala konja h koleslju: »V sredo v Celovec, v četrtek v Blekove, včasih se prgodi, da je še v petek doma ni.« Gređoč pa je povedala Micki »štekaj žanstvo pač vuo pije, no pa mštvo glih tik« mislila je pivo za ženske in moške. Povedala je tudi, da so tiste »zaštehane« jame nevarne za živino, ker se v deževju v njih zadržuje voda in ker nekateri izkopljejo po več metrov globoko, da si napravijo tega prstenega »dorfa« dovolj za kurjavo.

Štediti je moral Sitarjev novi gospodar, da si je uredil domačijo, nakupil orodje in živino. Mnogo upov je stavil na hčerko Micko, drugih pet je bilo mlajših od nje. Dva fanta pa sta bila starejša.

Privajali so se in življenje v »Puolah« bi bilo kljub težavam steklo.

Utruženi Sitarjev oče, klicali so ga »ata«, se je ob večerih nasmehnil Micki. »Bo švuo, bo, le štuo še mrmo pršparat, da si še vrihtamo,« je hvaležno pogledal po urejeni domačiji in po tem, kar je še manjkalo.

Tiho je šelestelo listje v podstrešju Buožlejeve ute. Brez odeje, brez rjuhe, brez toplih jopic so se stiskali k Micki dve leti mlajša Tončka, devetletni Gustl, sedemletna Francka, petletni Maks in triletni Polda.

»Kaj pa je licitirng« je nevedno in neprizadeto vprašal Polda. »Tiho bodi, čisto tiho, da nas ne bo kdo slišal,« ga je mirila sedemletna Francka. Vsi razen Poldeta so vedeli, da bo jutri nekaj strašnega, nekaj tako groznega, da se bodo razšli.

Polda je prižet k drugim zaspal. Grela so ga telesca bratcev in sestic, sedečih na listju. Bila je noč. Slišalo se je pritajeno hlipanje premraženih otrok. Micka je tudi v temi videla sliko — božjo podobo Rožnovenske matere božje. To je bila ta dan skripla čisto na dno skrinje, pod svoje tako skromne oblekce, pred jutrišnjim premetavanjem, ko bo licitacija. Sitarjevih staršev ni bilo doma. Marljivega in skrbnega očeta so odpoklicali na fronto v I. svetovni vojni. Za očetom sta bila odpoklicana oba starejša brata Anza in Joza.

Sitarjevo mater »mamo« pa je zavedel alkohol. Tudi to noč je ni bilo doma.

Ta uta z listjem je imela odročen vhod, tako da domači niso opazili nočnih gostov, če so prišli tiho. Take prenočitve so bile kaj pogoste na tej mračni utici.

Kdo bi prešel prečute noči otrok, ko so še pred začetkom vojne z nove Sitarjeve domačije pobegnili na sosedovo utico. Po opravih sta odšla ata in mama dobre volje. Ko pa se je jelo mračiti, so tudi otroci vedno bolj pogosto prisluškovali, kdaj bodo slišali drdrati koleselj. Bolj ko je šlo v noč, bolj so se spogledovali, ker jih je vedno vrgel s postelje prihod staršev. Bali so se prepirov ob vrnitvi. Bali so se za mamo. Branili so mamo pred udarci in nemalokrat prejeli tudi oni klofot ali brco. Zadnje čase so najraje pobegnili na utico, ne da bi poprej legli. Radi so se priplazili naskrivaj. Niso želeli odgovarjati nikomur. Duševnost teh otrok je bila razdvojena. Ljubili so starše. Bali so se izgovoriti strašne besede »napit, napita«. Prve korenine alkohola so jim porušile prvotni dom — na Pikavačem v Volinjaku. Človek se mora čuditi, ko slišiš s tistim gananjem povedano besedo »ata — mama«. Kako so ti Sitarjevi otroci ljubili svoje roditelje. Kako so se izogibali besed, ki bi kakorkoli označile življenje mame, zavedene v alkohol.

Kdor je prečul kakšno strašno noč, ki ga je ločila od prihodnjega dne, v katerem je doživel grozo, bi mogel dojeti zle slutnje, ki so begale drobna bitja na uti z listjem.

V rudarsko vasico Leše takrat ni vozil avtobus. S culico v rokah je stopala Sitarjeva Micka proti Krstelu. Neka deklica se je znašla doli na cesti, šla je na Krstel po mleko, ta je Micki pokazala pot in stanovanje njenih. Gori v podstrešju so se tiščali drug ob drugem Gustl, Francka, Maks in Polda. Tončka je že služila na Popovi hubi.

Pred dvema mesecema so se bili vrnili dol iz »Puol«. Mama se je zaposlila pri »knapih«. Iz te podstrešne sobice je dahnil hlad v Micko, ko je vstopila. Nihče ni ku-

ril. Bila je zima, mama na »šihču«. »O, Micka je prišva,« so vsi hkrati pritekli k njej. »Kaj si prnesva?« so jo sestradani vprašali.

Pri odhodu je Micki dobra Buožlejeva mati odrezala četrt hleba kruha; Micka je ostala pri Buožleju dva meseca dalje, njej je rekla gospodinja: »Boš pa s Katrijem spava, pa v hlevu ji boš pomava, dotlej, da si mama kvartir ke najde.« Kako dober je bil ta kruh, solznih očesc in polni ganotja so pobirali s premrlimi prstki drobtinice s kolen, ko so ga pojedli, so pobarali Micko v skrbeh: »Saj boš, Micka, zdaj pri nas, al, da boš.«

Vso noč je Micka prejkala. Zgubljena sta bila oba domova — obe kmetiji je uničil alkohol. Se vedno je bila vojna. Kruh je bil na karte. Dolgo stanje v vrsti in čakanje na mali hlebec kruha. Micka bi ga bila z lahkoto gredoč s Prevalj do Leš pojedla. Toda svetle oči bratcev in sestrice, ne, hiteti mora, mora z njim domov.

Za vrati je stala vreča krompirja, zmznjen je bil, mokra sled taleče »rpice« se je risala proti mizi. Tu je Micka prejkala nekaj tednov.

Potem pa je Lojze — poznejši Kančev gospodar — prišel ponjo s konjem. Gredoč je pripeljal vrečo »kvoc in šiberlnov« — posušene hruške rjavke in narezane krljje — posušena jabolka. Te je vsul v prazno skrinjo za ostale štiri otroke, Micko pa odpeljal služiti k Ravnjaku. Tako so se strkljali drug za drugim v kmečke službe. Nekdanji Pikavači otroci so našli službe v Kotu pri Ravnjaku in Lagojetu, na Lešah pri Popu, na Fari pri Vezjaku in Rajsmilerju, na Navrškem vrhu na Kogli, v Stražišču pri Zažetu in Uncu in morda še kje.

Takrat ni bilo dodatka za takega otroka. Ni bilo norme, ni bilo določenih ur za po-

čitek, ni bilo zakonov, ki bi revčke zaščitili. Da bi bila služinčad pokorna gospodarjem, so odmodlovali ob nedeljah ti revčki v farski cerkvi in pogledovali, če je tudi še kdo njihov prišel dol na Faro, da bi si rekli besedo — dve.

Največkrat sta se sešli Micka in šest let mlajša Francka. Mimogrede sta si povedali najnujnejše in že sta morali hiteti vsaka v svojo smer. Čakala so ju kmečka dela. »Ko bi meli duom, ko bi meli kam duomo jiti« — to so bile najbolj iskrene želje Pikavačevih otrok.

Od kronične revme na sklepah in z drobljeno roko se je Micka, nesposobna za kmečko delo, poročila h Krvavcu, Francka pa je poročila Kotevovega Mihana s Poljane — fabriškega delavca. Tudi pozneje sta se sestri največ videvali. Micka je rada odšla k Francki, ko je postorila opravke v Guštanju. Zaupali sta si težave. Obe sta bili začetnici takorekoč iz nič. O kaki doti ni posanjel noben Pikavačevih. Obe sta imeli skrbne in marljive možje.

III.

Med Hofovškimi hribi in Janečim izvira že od nekdaj drobna umirjena struga. Ta je nakazovala nekako mejo »fabriškim gredam«. Z ročnim vozičkom je tu gor vozil Franckin mož Miha vse potrebno na grede, od gnoja do dolgih fižolovih rant, tu je v prostih urah »štehal, kopal, plel in gojil« ves srečen v zavesti, da dela za otroke, za ženo, za dom.

Francka je gospodinjala, stregla možu, otrokom, redila prašiče, sejala krompir pri kmetih, hodila odsluževat za setev. Stanovali so v personalu pri Sv. Antonu. Ko je ujec Miha tu pa tam prišel gor k Micki h Krvavcu, je rad potegnil sveži gorski zrak skozi nosnice: »Ja, štujo je pa frišna vuft,

Igra v pesku

v fabriki pa tega ni. Človek nimaš več apetita, naješ se težkega železovega prahu.«

IV.

Obložena nočna omarica ni vzdržala vseh darov, preozka je bila ob tetinih prihodih k sestri Micki — moji mami. Pet let in štiri mesece je vezalo mamo na bolniško posteljo. Sestre Francke in njenih so se vedno razveselili in razjokali. Sedemnajst mesecev jim je delala družbo vnukinja Marijika. Pravi živčav sta imeli. Mama so ji govorili, ona pa se je smejala, pa jokala, mnogo sta bili sami. »Da ne morem biti pokonci, gnala bi Marijiko na Prevalje, vse bi ji kupila, tako bi bila srečna, če bi še mogla kdaj hoditi, čez zimo bo Marijika shodila, vigred mi bo že rožic nabrava, če me boste peljali v senčko na stol.« Neverjetno veliko volje do življenja je bilo v bolni mami.

Sredi strme škornce — to je Kotnikov travnik, kamor smo se od Krvavca preselili leta 1932, gleda iz zemlje visoka skala, ob tej skali so si upokojeni ata uredili sedež iz nekega macesnovega čoka in polmetrskega konca deske. Zgoraj so desko vkopali v rušo, spodaj pa podložili čok, da so v strmem travniku dobili raven sedež. Tu so pasli po končani košnji. Od tod je razgled po soseski in po okoliških planinah, kjer so ata drvarili ali sekali les. Imeli so štiriinštirideset let gozdnega dela. Počutili so se tako osamljeni, odkar so mama obležali v postelji. Ob paši so atove misli uhajale mimo vseh dogodkov tja v najbolj nežno dobo. Bili so prvorojenec gozdnega delavca. Že z osmimi leti so okusili gorje kmečkih služb. Prvo službo pastirovanja so pričeli na Selah pri Vržišniku.

Gospodinja je bila dobričina. Bilo je v letu 1895. Na zimo so malemu fantku Francu odmerili delovno mesto pri »štanclnu« — sekanje stelje, čiščenje gnoja po hlevu in še mnogo raznih opravil. Nekega ledenega jutra, ko gospodarja ni bilo doma, je

»Fužinar«

gospodinja poklicala malega Franca v kuhinjo. »Lej ti pub, zuna je tik mrzvo, h mizi sedi, pa skusi se vučt pisat, dokler nega ni duomo,« je prijazno povabila malega Franca, da bi se učil. Atu se je to dobro zdelo, radi so to storili, tudi v šolo so šli štirikrat in s pomočjo gospodinje so že zapisali svoje ime.

Proti poldnevu pa priklovrati domov pijani gospodar. Ko zagleda malega Franca v kuhinji, vpraša: »Kaj delaš tu?«, žena pa se za fanta zavzame: »Pusti ga, sestri naj piše.« Dedec pa zbije gospodinjino ruto z glave, zgrabi jo za kite, zvite na tilniku v klopčič in jame ženo vrteti sredi kuhinje. Tako divje je vrtel ženo, da so ji noge stale v vodoravni legi. Ko se je upehal, je ženo izpustil, pa prijel malega Franca za uho in ga povlekel v uto k »štanciju«. »Tu bo tvoja šola,« je pijano in zasoplo zavpil nad atom. Tako je bilo konec atove šole.

Pri hiši je bil tudi močan hlapec. Pijani gospodar in hlapec sta se nekoč stepala. Menda je iskal gospodar hlapčev vrat, pa je s prstom zadel hlapčeva usta, ta pa je gospodarju prst odgriznil. Tega hlapca edinega se je pijani gospodar bal.

Potem so zdrknili spomini mimo drugih služb, teh bolj, drugih manj grenkih.

Radi pa so ata povedali: »Na Žerjavem v Podkrajju mi je bilo pa tako lepo, da nikjer ne tako. Gospodaril je neki Majer.«

Lastnik posestva je bil Cimerle s Prevalj. Tja so ata vozili vsak dan mleko. V to stavbo, kjer je danes knjigarna na Prevaljah.

Posebno so se veselili praznikov in nedelj. Vedno so prihajali obiski. Potem pa se je po soseski razlegalo petje in spet petje. Tako rad je prihajal neki kmečki oče in vedno je z njim prišla neka deklica. »Kejko si pa ti pub star, krk ti je pa jime?«, je dekle pobaralo ata. »Jaz som Franc, dvanajst lit som star.« Ata bi bili radi dekle pobarali, koliko je pa ona stara, krk je pa njej jime, pa si niso upali.

Gledala sta se, drugi so načeli novo pesem, dekle je bilo bolj zgovorno in korajžno: »Viš, jaz som pa Micka, tk som stara ko pa ti, pa viš, ke som doma, v Šebovju.« »Ke pa je tiste,« so se ata ojunačili in jo vprašali. »Lej, tam na gunem kraju,« je Micka atu pokazala čez Apohalovo polje.

To dekletce so lani popeljali k Barbari — bili so to šebovski mati s sedeminosemdesetimi leti starosti.

Potem se je atov spomin ustavljal ob vojnih doživetjih, ob stradanju in pretepanju v italijanskem ujetništvu. Če smo pri mizi kdaj godrnjali čez kakšno ne preveč dobro hrano, so ata radi povedali: »Ja, človek more lačen bit, so pa zeljavi štrklji tudi dobri in če so tudi omrzli. Pa je ustreljen konj tam ležav že osem dni, pa sem hodo okoli njega z bajonetom, da bi se ga votiv, t'k sem biv svab, da sem se tresu, pa ga tud nisem mov načet.«

Pa so se spet spomnili življenja pri Kravcu. Od tod so hodili na šiht v Kozji hrbet. Malica je bila obenem s kosilom — koruzni kruh in kava ali mleko.

Začetek je bil težak. Vsako kolo pri garah se je zaslužilo v Uršlji gori po dve uri in pol dolgi poti na šiht, tudi tri ure daleč peš. Pred nevihtami je varovala škorjasta

bajta, če je bila blizu ali pa tudi ne. Peletrin in dežnih plaščev olcarji niso poznali.

Tu gori v lesovih Uršlje gore sta spoznavala isto usodo ata — Krvavčev Franc — pozneje Kotnik in Jurij Ošlak — doma v Lubenčevi bajti. Jurij je bil priden delavec. Bil je iskren. Ni poznal dobrikanja predpostavljenim. Atu se je smilil, mnogo je trpel z otiski na nogah. Večkrat se je na šihtu za hip sezul, da bi se mu boleče noge odpočile. Bil je previden pri delu, ata so radi povedali: »Zravno Jurija rad divam, se ga ni trebi ahtat.«

Spet in spet je prišla jesen, da so ata lahko spustili krave v škornico, s svojega »šamljija« so gledali po soseski, pa po krompirišču, ki je še čakalo na izkop.

Pa so na večer potožili bolni mami: »Jaz si pa kar ne morem predstavljati, da je bvo edino zame odklonjeno, ko smo najemniki prosili za dodelitev najemniške zemlje — tega jaz ne zastopim.« Mama pa so jih lepo pomirili: »Lej, ata, tisti človek vsega tega ni doživev, da bi tvoje življenje poznava, sicer tega ne bi storil. Lej, Vubas je pošten biv, pa nam je pomagav, dobili smo v last, dom nam je ostau.«

Spomladi pa so se upokojeni ata odpravili s kravami v gozd na pašo. Žival se je kobalila čez zložene ali razmetane smrekove veje. Včasih so najemniki lahko steljo spravljali domov.

Nažeta praprot je trohnela v kupih. Ostanke smrekovih vrhov so trohneli, ata pa so si za steljo morali nakopati vresja.

In prav na dan atove devete obletnice so praznovali Ošlakovi prvo obletnico očetove smrti, osem let prej smo položili k počitku ata. Rada sem pohitela ob obletnici na skupen grob ata in mame, gredoč pa mi povedo: »Dans bojo Ošlakovega očeta pokopali.« Zadnja leta je bilo atu zelo dolg čas. Istih letnikov ni bilo v bližini. »Z Ošlakom bi pa še rad prešo vkop,« so ata ob večerji dejali bolni mami.

Preživljala sta isto usodo težkega gozdnega dela. Na isti datum v razmaku osmih

let se jima je izteklo življenje. Bila sta iskrena in marljiva, dobra družini in zvesta svojemu poklicu.

Osem let je v Škornici sameval atov »šamlej«. Čutila sem spoštovanje do tega sedeža, od koder so opazovali Macigojeve lesove. Koliko znoja je kanilo z atovega čela, ko so s Kajžerjeve meje dol čez pušo in po dolgem grabnu spravljali »škurje«, potem pa so gori nekje pri apnici segnile, ker nazadnje »foršnarji« niso imeli kam z njimi. Tako je izostalo tudi izplačilo za spravilo škorič. Pa zopet za dolgomesečno obdelavo in sečnjo hlo dovine ni bilo na upravi denarja, da bi plačali za delo.

»Foršnarji« so ponudili atu odpadke za spravljeno hlo dovino v Puši in v dolgem grabnu in še nekaj stoječe bukovine, iz katere bi napravili drva za prodajo in z izkupičkom križi zaslužek pri hlo dovini.

Spominjam se neke zimske nedelje, ko so se ata vrnili skrušeni, domala obupani, tudi drva si je prilastil nekdo drug.

V frato nad Škornico je vložen izkupiček za edino kravo in zaslužek za štirimesečno sečnjo. Zaupali so gozdarju na besede. Brez podpisa so zglihali za vso sečnjo. Ob izplačilu pa so ata ostali brez dinarja in ob kravo smo bili.

Nešteto takih ran je šlo mimo poštenega očeta.

V.

Ob gradnji Kotnikovega doma se je ulila ploha. Na odkrito hišo je lilo kot iz škafe. Najbolj sem se bala za fotografije. Pokrivala sem jih z nepremočljivimi folijami. Ob pogledu na božjo podobo Rožnovenske matere me stisne v duši.

Tisto dekletce — Sitarjeva Micka, moja mama, jo je dobila za god od svojega očeta, ko svetinjo jo je skrila pred dražbo, da bi ji ostal spomin na dom, na starše ...

Mici Kotnikova

Prijetni spomini

Milan Vošank

RADUHA V PESMI VETRA

Z Brančem sva stala na dvorišču Bukovnikove domačije, med kotoma hišnih streh se je dvigalo ogromno zidovje velike Raduhe. Vrhnji greben se je bleščal v odsevu zahajajočega sonca, skalno pobočje pod grebenom pa je bilo že v senci. Vsa divja strmina je bila raztrgana z množico belih črt in ploskev-žlebov in samotnih jas sredi skalovja. Ravna črta pod skalovjem je ponazarjala nekakšno naravno mejo med drevesi, med vznožjem gore, med sivino prepadov in vrhom, poraščenim z nizkim macesnovjem, odetim v trdo plast nakopičenega snega.

Sonce se je približalo grebenu Kamniških, vrh Ojstrice je zažarel, kot bi ga potegnili iz žarečega oglja, njeni sosede pa so se skupaj z njo spojili v čudovito barvo, v neenakomeren val vrhov, čakajoč na noč, na zvoke samotnega viharja.

Naslonil sem se na ograjo ob poti, skušal sem odkriti v daljavi vrh Triglava. Pozornost sem posvetil na videz nerazsežni špici, kipeči iz množice vrstnikov. Ta špica se je poganjala v nebo, zazdelo se mi je celo, da hoče biti še bližje modrini neba, da hoče še več, kot je s svojo višino dosegla. Nebo brez sledu oblakov se je spajalo z grebeni.

Nekje iz daljave je prihajal enakomeren šum, kot da se z neba sipa ogromen slap, ko zadeva ob skale, ustvarja zvoke, ki so polni neznanega strahu in srha. Pod Grohatom so divje pošumevali gozdovi, spet utihnili pa se spet zagnali, kot da bi se radi iztrgali in poleteli v daljavo. Vmes pa se je od časa do časa oglašalo nekaj tretjega, podobnega šumu kotalečih skal, ki hočejo pod sabo zmleti vse, kar se jim ne more upreti. Naenkrat pa je zazevala popolna tišina, ki jo je čez nekaj trenutkov prekinil zategel glas ptiča in skoraj neznamen glas vetra, nekje v vrhovih macesnov. Vsi zvoki narave pa so se potem naenkrat spojili v eno, v zbor brez primere, hrumeli so, dokler ni omagala njih mogočna roka, potem so le tiho mrmrali in se počasi razšli, vsak s svojo melodijo, čakajoč, da zopet zahrume.

Komaj vidno se je stemnilo, sonce je že davno skrilo svojo podobo, le kopna južna stran Olševe se je s svojo redko poraščenostjo svetlikala v odsevu zadnjih žarkov.

Zopet sem se zagledal v sivino in bela plazišča velike Raduhe. Pogled mi je obstal na čudno oblikovanem žlebu; od spodaj je širok in mogočen, v sredini se naenkrat zoži v ozko strmo zajedo, potem pa se zopet razširi in raztegne med skalami do vrhnjega grebena. Čisto majhna, samotna se bohoti zajeda, če jo gledam iz daljave, le sneg jo s svojo belino nekako dviga na površje, pred oči gledalca.

Dereze niso prijemale na gladki plošči, desna noga, zagozdena v ozko poč, drsi vedno niže, gmota snega v poč se počasi kruši. Z rokami se krčevito naslanjam na poledenelo skalo za seboj, ko se hočem potegniti naprej, mi zmanjka moči in poguma. Preiskujem teren nad seboj, še kak meter, pa bom na boljšem, moram se izkopati iz tega. Še enkrat se hočem potegniti naprej, pa dereze zopet ne primejo,

roka zahlasta v prostor brez prijemov, sneg pod menoj se še zniža

— Padel bom! —

— Ne smeš! — zavpije Rok, — poskusi še enkrat! —

Sledim vrvi, ki se izgublja v dnu zajede do varovališča, še dobro, da sem malo niže zabil klin. Ponoven poizkus je zopet neuspešen, moral bom uporabiti še zadnjo možnost, snamem rokavice in jih potisnem pod vetrovko. Leva noga se mi zasedra na klinu, desna se še kar dobro ustali na snegu, z rokami poskušam priti čim višje, gole prste potisnem v trd sneg. Pričnem se dvigati, roke se krčijo, samo levo nogo moram še dvigniti s klina. Tedaj, nenadoma, so mi prsti na rokah odpovedali, mesta, kamor sem jih potisnil, sploh ne čutim več, obenem se poraja divja bolečina. Dobro se ustojim in potegnem roke k sebi. Za trenutek me ob pogledu na sive konce prstov pograbi nekakšen strah, vendar koj ukrepam.

— Splezaj nazaj! — vpije Rok, ko mu razložim situacijo. Natakem si rokavice, ter se sila previdno, počasi spustim ob pomoči klina in karabinca do varovališča.

— Roke pod hlače — mi svetuje soplezalec.

Prste zarijem pod obleko, kar začutil sem njihovo spajanje s toplo kožo, nato pa pekočo bolečino.

Gladke skale na obeh straneh zajede pa so rasle proti nebu, njihovega konca nisem videl, nisem ga mogel nikjer zaslediti. Bile so popolnoma očiščene snega, na nekaterih mestih so se vleklo ozke police, vmes pa je bilo nekaj razpok. Zdelo se mi je, da je leva stran svetlejša, manj navpična, zato pa bolj gladka.

Macesni pod žlebom so se le s težavo upirali močnemu vetru, njegov oster šum je plaval okrog naju, nad nama, vzdigoval na nekaterih mestih zavese snega, se oddaljeval in znova polnil ozračje.

Konca žleba nisem videl, le majhen planinski travnik se je bohotil sredi dreves in prinašal v vso to strmino vsaj malo položnosti.

Gozdovi v dolini so bili s svojo zelenostjo pravi počitek za oči. Širili so se v vsem dolgem pasu pod nama, včasih se je videlo in slišalo njihovo pozibavanje in šumenje. Sredi njih so bile obširne jase s samotnimi kmetijami. Čisto spodaj v dolini se je skrivala Solčava, zvonik njene cerkve se nama je kazal kot nekakšen svetilnik, kažipot cesti v Logarsko dolino. Nad vsem pa se je bohotila Olševa.

Šum vetra pa je vedno bolj polnil ozračje, postajal je pravi orkan, išoč pot med drevesi in skalami.

Na treningu v petek, pri skalcah nad Votlo pečjo, sva se z Rokom odločila za skupno turo na Raduho. S prvimi sončnimi žarki sva se včeraj že vzpenjala proti Grohatu. Še isti dan sva preplezala Vetrne police, danes pa sva se napotila pod skalovje velike Raduhe. Izredno strmo snežišče naju je pripeljalo v ozko zajedo, na prvo stojišče, kjer sva se navezala in opremila.

Pot naprej je bila mogoča v dveh smerih, dva ozka žlebička sta vsaksebi rasla v

višino. Odločil sem se za levega, zdel se mi je manj gladek in strm. Po nekaj metrih sem zabil klin, potem pa me je ustavila varajoča trda gmota snega, zasedrana med dve skali, prostor nad njo pa je bil presemetljivo gladek, tudi z derezami ni šlo več najbolje.

Pekoča bol v prstih je popustila, nataknil sem si dvojne rokavice in pričel varovati soplezalca, ki se je zagrizel v desni žlebiček. Množica trdih snežnih okruškov se je usipala po meni, le počasi se je vzpenjal. Po nekaj metrih je zapela pesem klavira in klina. Gladke plošče so mu bile zadnja težka ovira. Izginil mi je izpred oči, nekje visoko sem slišal udiranje v globok sneg, kar oddahnil sem si, ne bo več poledenele skale. Ponovno je zabil klin, potegnil je preostanek vrvi k sebi in me poklical. Po nekaj metrih snega sem se znašel v ozki skalni zajedi, skorajda brez oprimkov. Lotil sem se je z nekakšno oporno tehniko, desno nogo pritiskem čim višje na skalo, s hrbtom in rokami pa se na nasprotni steni potegujem naprej, ko ta manever uspe, grem naprej z drugo nogo. To manevriranje me privede do klina, vzpnem se, klin pa mora ostati v steni, tudi kletvica ga ne spravi iz položaja. Pogledam navzgor, vidim dve možnosti. Naj nadaljujem po Rokovi poti, polni gladkih plošč, ali naravnost navzgor, skozi kratko, a izredno ozko zajedico. Odločim se za drugo varianto. Zopet moram uporabiti prejšnji način plezanja, le da je tu zaradi ozkosti nekoliko manj lagodno, napredujem izredno počasi. Vrh zajedice mi v veliko veselje pokaže nekaj oprimkov, z rokavicami se sicer težko obdržim na njih, kljub vsemu se hitro potegnem na snežišče, nekaj korakov, po njem, pa se znajdem pri Roku. Udobno sedi v snežni luknji, idilo mu kazi le mrzel veter. Preplezam še nekaj skal in trdnih snežnih plasti in dosežem ogromno snežišče, ki ga iz doline vidiš kot nekakšen travnik sredi skalovja. Skopljem jamo, s cepinom varujem prihajajočega.

Skušam odgnati zopet porajajoče bolečine v prstih. Sredi stene sva, sredi te velike navpičnosti, le mrzel veter s svojo neenakomerno melodijo, s svojimi vrtinci, le on, nevidni spremljevalec je z nama. Noče naju zapustiti. Spodaj vidim začetek žleba, nad menoj se bohotijo poledenele skale, zgoraj nekje je vrh. Kako drugače je tu poleti. Z Milanom sva tu že plezala, bila je megla, nagonsko sva šla tu čez in izstopila ravno na vrh. Sedaj pa tiste lepe, suhe skale kar odbijajo, odele so se v led in trd sneg.

Pod skalami prečiva po komaj zaznavnih stopinjah predhodnikov na ozek greben z nekaj macesni. Na drugi strani grebena je še večje snežišče, le da je strmina malenkostno zmanjšana. Na takih snežiščih vedno neznansko uživam. Daleč zadaj je tisti nelepi prepad, midva pa drviva navzgor proti soncu. Končno! Na vrhnjem grebenu sva, sneg se ne udara več, tečem proti vrhu. Po dolgih urah sonce, zmagala sva. Odpre se pogled na dolino Savinje, množica hribov tja do Uršlje se razgalja pred nama.

Dolgo sediva na vrhu, zahajajoče sonce ustvarja nešteto barvnih odtenkov. Rdeča barva se razteguje tja do Pece, se spaja z žarki, v nekakšen razsekan splet, zadeva vrhove Kamniških. Strmine Kamniških so že postale temne, različno so se pokazala

ogromna snežišča, žlebovi in navpične stalne zajede. Spodaj v dolini pa se razširjajo gozdovi, ponekod še pobeljeni, na sončnih straneh pa kopni.

Skoraj popolnoma tiho je, veter, kot da naju je izgubil, le včasih se tako mimogrede še oglasi in spodi še tisto borno toploto bledega sonca. Tiho sva, vsak s svojimi mislimi. Stopim na konec grebena, zagledam se navzdol, kaže se konec žleba, tam sva bila, v tisti zajedi, tako kratki, pa vendar se je pokazala tako divja, čeprav zna biti tudi lepa. Zdi se mi, da na snežišču vidim najine stopinje in celo varovalno luknjo. Snežne zavese tam spodaj pa še vedno upodablja vihar, ki izgublja svojo moč ob trdnih razpokah skalnih previsov. Dolga steza naju je vodila skozi Durce, proti zavetišču.

Milan Vošank

Paklenica v očeh (in dejanjih) Korošca

Zdaj sem tu, ujet v samotnost štirih sten, ujet v učenost knjig, prebijam se med hrupom cest.

Toda stene, kot da jih ni, knjige še naprej leže na polici, cestni hrup — zbežim od njega.

Paklenica! Ta čudoviti nacionalni park, vsakoletni prvomajski zbiratelj skalašev.

Kadim pipo, zdi se mi, da ne sedim na tleh v sobi, sedim na skali pred šotorom, sedim na vrhnjem grebenu, oblaki dima izginjajo v vetru. Nebo počasi temni, prihaja noč, rahlo pozelenele veje pred oknom,

Obrisi teme so napolnili dolino, dvigali so se vedno više, objemali vrhove, ki so kmalu postali črna neproderna gmota. Snežišče sredi velike Raduhe pa se je še vedno svetilo, zdelo se mi je, da se njegova belina sploh ne bo skrila v temi, da se bo svetila celo noč, razkazovala svojo moč, razsežnost in mrko lepoto.

Pesem Brančevih orglic me je zmotila v mislih. Sedel sem k njemu, moje orglice so zapele družno z njegovimi.

Šum, podoben slapu, je še vedno polnil okolje. Na poti proti Grohatu sta se premikali najini senci v rahlem odsvitu lune.

(Direktna smer v veliki Raduhi — prvič pozimi plezala starejša pripravnik Milan Vošank, AO Ravne in Rok Kolar, AS Prevalje 18. jan. 1976).

pozelenelo grmovje okrog tabora, pod skalami, zelen grm sredi navpičnosti skal. Poje mi kitara, poje v noči, na skali gori sveča, naokrog sede skalaši, molčijo, včasih pritegnejo v pesmi. Plamen sveče osvetljuje obraze. Kjer so njihove misli, ali se ne pode po razčlenjenih zajedah, gladkih ploščah, oživljajo, delajo nove plezalne zamisli. Nebo je posejano z zvezdami, jutri bo lep dan, sonce bo in lepo bo plezati. Glasovi kitare in pevec se mešajo s šumom reke, na trenutke zapiha lahen vetrič. Skalna gmota s svojo višino pa ostaja tiha, zdi se, da je prisoten le njen duh.

Stojim na vrhu, s Hansom sva pravkar izplezala. Tam spodaj ob reki se blešči splet barv, tam stoji tabor raznobarnih šotorov, razširja se med grmovje, med ogromnimi skalnimi okruški. Velebitski vrhovi so rahlo pobeljeni, sneg se s soncem spaja v bleščeči odsev otenkov. Morje, zajeda se v skalno obalo, od daleč je kot ravna modra ploskev, položena med pusto grmičevje.

Med plezanjem vsak oprimek dobro pretehtam, ali bo vzdržal, saj se precej teh skalnih kucljev kar lepo maje. Tu pa drže, trdne so tudi izredno tanke plošče, kot da so prilepljene k skali. Plezam, preizkušam, drži, v prste pa se zajeda, da so kmalu popraskani. Počasi se privajam, toda kaj drugega kot obešati se po teh sumljivo tankih ploščah se tudi ne da. Pa ta drevesa, pri nas najdeš le s travo poraščene poličke, tu pa sredi navpičnosti kar celo drevo. In kaj ti preostane drugega, kot da se ga oprimeš, včasih pride kar prav.

Vsako drevo pa tudi ni zanesljivo, Stančeva teža je enega kar odlomila, da je zdrknil nekaj metrov niže.

Krstila me je Ida, zbolel me je šele tretji udarec, očitno je prepozno prišla do spoznanja, da udarja premalo. Preplezala sva tisto smer, Maleno. Nekakšna trojka; ko ravno začneva plezati, je vsega konec. Potem pa sva gledala morje, sončni zahod, pihal je lahen veter, kako enkratno je bilo. Sedela sva na polički in če ne bi pihal veter, bi naju grelo toplo sonce. Ampak

bila sva že zagreta in vse je bilo kar primerno. Lepo je plezati v trojki, prijemov toliko, da ne veš, katerega bi zgrabil, človek nehoti postane izbirčen. Naenkrat pa se pojavi nekakšen detajl, rahlo težji. Nama z Ido se je to zgodilo v smeri Kukušna, pa še rahel dežek je padal, a sva se le izmazala in izplezala. Izmazalo pa se je tudi sonce izpod oblakov, lahko sva se še sončila in lahko sem kadil suho pipo. Med sestopom se zopet pojavi detajl, ki bi mu lahko rekla: — Zašla sva —, do reke in tabora pa sva vseeno priplezala.

Še dve smeri sva ruknila z Ido. Varianto Severnega grebena sva dolgo iskala s pomočjo vodiča in misleč, da sva našla pravo smer, sva potegnili neko tretjo po ostrem grebenu. Ta greben pa tudi ni bil samo greben, krepko sem moral tolči po klinih, se obešati po redkih prijemih. No, potem pa sva se le znašla na Severnem grebenu. Dva lažja raztežaja naju pripeljeta v nekakšno luknjo, pot naprej je vodila čez gladke plošče. Zapodil sem se nanje, odkril nekaj klinov in se znašel pod majhnim previsom. Elegantno prihiti Ida do mene, sedaj pa ta previs. Dolgo časa ne najdem nobenega primerne oprijema. Začnem se stegovati na slepo naprej, tedaj mi prsti nenadoma otipajo precej dolgo in globoko zarezo. Neslišno sem si oddahnil, korak in že sem bil čez. Preriniti sem se moral še med dvema ogromnima skalnima kockama, tam pa je stal neki Tržičan, ki mi je pojasnil, da je tu smeri konec. Med rušjem sva nato sestopila.

Družinsko smer sva se z Ido namenila še skupaj preplezati. Spet nama je povzročilo težave iskanje te smeri. Po dolgem preudarjanju in spraševanju sva le našla pravo sled. Plezanje med rušjem naju privede pod gladko ploščo, označeno v vodiču za težavnejšo. Počasi se vzpenjam, zabijam kline, stvar pa postaja z metri težja. Znajdem se pred ozko zajedo, vse naokrog pa popolna čistina. Zmanjka mi klinov, kaj sedaj? Pogled naprej ne obeta, da bi bilo možno brez dodatnih sredstev izplezati. Plezalec iz naveze, ki nama je sledil, pripleza do mene. Odločimo se za spust ob vrvi. Skupno nato prestopimo v le stežaj oddaljeno Splitsko smer. Druga dva plezata naprej, z Ido počivava, dolgo traja ta počitek, detajl Družinske je terjal svoje. Šele vriski plezalcev naokoli naju poženejo naprej. Z nekakšno varianto naokrog se izogneva ne preveč lepemu kaminu, potem pa se zapodiva naprej, po skalah, med rušjem navzgor. Na nasprotnem grebenu naju strašita Rok in Milan, češ, smer je še zelo dolga. Verjeti ali ne, to je bilo tisto, kar naju je hitro poganjalo naprej. Bala sva se noči, brez baterij bi bil sestop nemogoč. Izplezala pa sva še v soncu in prejšnja naglica se spremeni v lenarjenje. Načrepala sva se umazane vode iz skalnih lukenj, se zavlekla na najvišji greben in se predala razgledom. Morje, zelena dolina, zasnežene gore, skalna sivina vsepovsod... tisto počivanje ali morda uživanje vrha pa se je obrestovalo. Sestopa ni hotelo biti konec, zadnji skalni spust je bil že napol v temi. Prijatelji z baterijami na melišču so seveda izrekli nekaj gorkih, razgled je pa le bil.

V velenjski ekipi, ki je taborila blizu nas, je bil tudi Hans. Ni bilo treba veliko besed, zapodila sva se v smer Ranpa-kamin. Plezanje po mokri skali, čeprav je trojka, ni

»Košar«

tako, da bi vriskal. Nekje v sredini mokrote le zmanjka, začneva plezati zelo hitro. Pohvala v taboru mi naprti Milana, pa še njegove zbadljivke, vendar kaj zato, hitro sva pa le izplezala.

Dolgo spanje naslednje jutro je omogočil veter in dež. Ko sem pogledal iz šotora, je bilo še kar znosno, čeprav je bila spalna vreča mokra, na srečo samo pri nogah. Šotor sva si delila s Špilčem, napaka pri postavljanju naju je precej izučila. Iz trave, kjer je stalo bivališče, je voda kar vrela, morala sva ga prestaviti na pesek. Zbudim se prvo jutro, za vruga, bil sem ves moker, grem ven, pada dež. Popoldne se zjasni, vso mokro kramo posušim na soncu, drugo jutro se stvar ponovi. Šele pesek naju zasilno posuši.

Rekel sem, bilo je še kar znosno, le veter je gnal svojo pesem brez konca. Dolgo sem gledal v skale ter ugotovil, da so lepo suhe, primerne za plezanje, veter se bo že ugnal. Takoj vodič v roke in že sem stekel do Hansa. Mnenja so bila enaka, zmečeva opremo v nahrbtnika, pa gremo. Kazalo je, da bova plezala kar sama, nikjer nobenega čeladarja. Naši so se namenili na neko koč. Pot med grmovjem naju privede pod greben, imenovan Smer po rebri. Dobra štirka, mi pokažejo prvi metri. Pridno zabijam, dokler ne zmanjka vrvi. Lepo sem zasidran, veter pa vseeno komaj zadržujem. Dolgo sem stal, tako se mi je vsaj zdelo, na najbolj vetrovnem mestu. Hans pa se je poganjal mimo mene nekam v navpičnost. Poteg vrvi mi naznani napredovanje. Še ves trd se počasi razmigam in že sem na stojišču. Nad nama se bohoti nekakšen previs, lotim se ga, a preneham. Odločim se za drugo pot. Obplezam skalno kroglo, znajdem se tik nad prepodom, hitro se zmuznem odtod, pa glej čudo, sredi stene prostor z drevjem. Udobno se uležem med dve debli in pokličem Hansa. Z neba pa je vedno močnejše kapljal dež, ki ga je veter nosil v vrtincih, da je ostro udarjal v obraz in prste na rokah. Žvenket železja mi naznani soplezalca. Pred njim je zelo strm in skorajda gladek odlom, na srečo ga krasi nekaj klinov. Dolgo se muči, potem pa si le pomaga z lestvinami in se zasidra pod ogromno skalno lusko. Zanesem se na to, da sem drugi in udarim proti njemu kar brez lestvic. Tudi veter in dež nista ohladila mojega razgretga obraza, ko se ustavim na stojišču. Kako pa naprej? Dolgo preudarjam, nato se odločim za pot čez lusko, a ta me odbije, zato sedaj poskusi on. Odloči se za drugo pot. Spusti se malo niže, kjer se vzdiguje ozka razpoka, ki ga pripelje do skalnega rogla. Tu zabije klin in ker mu je pot po razpoki naprej skorajda nemogoča, se odloči za prehod čez gladko ploščo na vrh luske. Klin mora sprijeti lestvico, vendar ga prehod na lusko vseeno odbije. Vrne se na stojišče, oba sva skorajda že obupana. Spodaj prepod, navzgor vse gladko, slabo vreme. Tvegam vse, splezam do klina, stopim v lestvico, z eno roko se držim za karabinc, z drugo odkrijem komajda otipljiva prijema, niže pa vidim še kar znosen stop za nogo. Začnem se dvigovati, počasi, vmes spustim nekaj krikov-povelj Hansu, spustim karabinc, stopim iz lestvice, držim se nad prepodom, še en zalet in znajdem se na luski, oba sva si odahnila. Površje luske pa je zopet razsežno, položim se na skale ter potegnem vrv k se-

bi. Soplezalec je kmalu pri meni, pa še deževati je nehalo. V steni pa je ostal klin, kot spomin na to težavno mesto.

Kako lepo je bilo plezanje naprej, polno oprijemov, polno vriskov in zaleta. Ali res da premaganje take težavnostne točke toliko novega poguma, veselja, zagona? Zadovoljstvo pa se je še stopnjevalo, ko sta oba bradata tipa priplezala na vrh, si nabasala pipi in se predala razgledom.

Pri sestopu pa sva srečala v smeri Malena cel kup Velenjčanov. Pa sva jo mahnila še v to smer, prehitela vse plezalce ter pokadila še eno rundo tobaka.

Vreme se je naslednji dan lepo popravilo, dolgo sem se motovilil po taboru brez pravega cilja. Končno se s Stančem odločiva za smer Sažeti. Smer je kratka, zato pa je dobra petka, piše v vodiču, treba se bo dobro spočiti. Čevlji so mi odpovedali, nenasitno so zijali podplati, mnogo načinov popravila sem uporabil, da so bili vsaj za silo uporabni. Gladka in mokra skala, Stanč je plezal naprej, le počasi je drsela vrv, včasih je zapel klin, se začul udarec lestve ob skalo, z bližnje Akademske smeri pa so se oglašali šaleški skalaši. Da gre res počasi, sem se dobro prepričal. Primeš, držiš, zdrsne, uporabljaj različne tehnike, vzpneš pa se le za kak meter. Naenkrat pa le ozka zajeda brez oprijemov, oporna tehnika ti pusti na obleki prevleko iz blata. Vseeno se znajdem pri Stanču. Bil sem izmučen, on se je med tem že spočil, nato pleza naprej. Ponove se isti glasovi kot v prvem razstežaju, le med plezanjem opazim, da je vse manj mokrote. Pojavi se zelo odprta prečka, pot čez njo mi vzame precej časa, pravzaprav mi pomaga šele Stančev nasvet. Drevo sredi ravne plošče nudi zanesljivo stojišče, pa tudi počivališče, če že ne ležanje. Razčlenjen nasprotni greben nama v zabavo kaže telovadenje dveh malih, debelih Štajercev.

Med iskanjem prehoda pride Stanču v roke drevo, malo tanjše od stojiščnega. Obesi se nanj in se zopet znajde pri meni. Pri ponovnem poskusu se tistega mesta raje izogne. Opazujem ga, njegovo početje na velikem skalnem rogju, tudi po drevesu se je moral zopet obešati, potem pa je izginil v zajedi. Skalni rog in drevo sta mi pognala kar malo neprijetnih občutkov po hrbtu, rajši sem gledal kar navzgor. Naslednji raztežaj je pokazal bolj slabe zobe, pa tudi plezanje je končal. Ležanje med drevesi, greje te sonce, površje pa še brezvetrje in razgled, vse je bilo tako prijetno, da je Stanč kar sam odkolovratil naprej. Na dan sem privlekel orglice, tudi pipa ni počivala, pravi romantični trenutki.

Počival pa sem ravno na steni in prijetno sta me presenetila znanca iz krajev ob Soči. Lepo se je srečati v objemu gora, lep je pogovor v takem okolju.

Zadnji dan Paklenice! Dnevi življenja v divjini so potekali, dnevi brez skrbi in misli na ure, prepolne študija, dnevi brez življenjskega hitenja. Vsako jutro se oko ustavi na ogromnih skalah, na nebu, kajti vreme je odločilno v dejanjih tistega dneva. Vsako jutro umivanje v mrzli reki in nerodno pripravljanje zajtrka. Vsako jutro pogovori o plezanju, zbiranje opreme in nato pot med razmetanimi skalami do stene.

Hans si je vseskozi želel preplezati Šaleško smer, le en dan naju je še čakal, zato

nisva odlašala. Smer je pokazala svoje kremplje že s prvim razstežajem, dolgo se je bilo treba zaganjati po zajedi, da sva jo premagala. Razčlenjenost pa tudi ni ravno preobilna, izpostavljenost ravno primerna. Po prvem razstežaju sva se odločila, da bo prvi plezal Hans, izredna forma ga je kar razganjala. Seveda sem se strinjal, da se enkrat oddolžim moji izmučenosti od prejšnjega dne in lakoti čevljev pa je to še kako ustrezalo. Naslednji raztežaj naju je pripeljal v precej dolgo prečko, zgoraj nobenega oprimka, sklonjena drža sredi skale ni ravno najbolj prijetna, a drugače ni šlo. Konec prečke se je le izkazal, na skalo je bila pritisnjena nekakšna plošča, ki pa z majanjem ni ravno skoparila. Hans se mi je režal z nekakšnega razsežnega oltarja, ker sem bil kmalu pri njem, je zavidanje odpadlo. Zopet se je pojavila krajša, zato pa še bolj gladka prečka. Hans, ki je v takih rečeh frajer, jo premaga brez lestvic, sam pa sem hotel biti še večji frajer in sem lestvice raje uporabil. Nekakšen kamin, od strani zarezan v skalo, izrazito gladek, nama nakaže konec smeri. Lepa plezarija je bila poplačana še z ugotovitvijo, da sva plezala ravno na sedmo obletnico smeri.

Moje obuvalo je ostalo ovekovučeno, poslikala sva še drug drugega ter se nato ob vrvi spustila na melišče. Da pa to spuščanje ni minilo brez kletvic, je jasno in še kar normalno.

Zadnji žarki so se spajali z morjem, še zadnji pogled v kanjon Paklenice, še se bom vrnili. Visoki nahrbtniki so bili lažji, med topotanjem po asfaltu se je oglasila še pesem.

Valovi so udarjali ob obalo, temno noč je krasila mreža zvezd, tišina in romantičnost obmorskega naselja, tam zadaj pa temni obrisi skalnih vrhov.

Vse se spaja v eno, v vrteči krog življenja.

(Člani AO Ravne Prevalje — udeleženci prvomajskega alpinističnega tabora Paklenica 76).

»Lučka«

Železarji na Peci

Slovenski železarji in Peca '76

Že tretjič so se 12. 6. 1976 podali železarji slovenskih železarn na svoj tradicionalni pohod na Peco. Zanimanje za ta pohod je bilo med železarji precejšnje, saj so še bili pod vtisi lanskoletnega enkratnega doživetja v vremenu, kakor tudi vzdušju. Na dan pohoda je bilo v zgodnjih jutranjih urah pred upravo železarne prav živahno. Delovne obleke so zamenjala slikovita planinska oblačila z različnimi pokrivali, lepimi, hipermodernimi nahrbtniki in podobno.

Prvi so krenili na pot ravenski železarji z dvema avtobusoma in med potjo pobirali svoje tovariše na Prevaljah, v Mežici in Črni. Precejšnje število železarjev se je odločilo za lasten prevoz. Na Ravnah še megleno jutro se je proti Črni razjasnjevalo, medtem ko je dolina Tople že sprejela obiskovalce v lepem pomladanskem soncu. Letošnji pohod je potekal od Burjakovega križa, mimo Burjaka, Florina in dalje proti Mali Peci.

Slednjič so prispeli še naši gostje iz drugih podjetij, železarne Jesenice in Kroepe. Tako je številna družina železarjev začela svoj pohod proti sivi Peci.

Sled po visoki travi je kazala že od Burjakove bajte dalje pa vse do kočice, da je na pohodu cela brigada.

Navdušeni nad lepim jutrom in svežim gorskim zrakom so se začeli zbirati pred planinskim domom. Po krajšem postanku je večina nadaljevala pot proti vrhu. Vreme je bilo kot nalašč za izlet, ne prevroče in razgled je bil dober.

Na vrhu pa je pohod doživel svoj vrhunec. Vsi so bili dobre volje in navdušeni nad lepo planinsko naravo, posejano z raznovrstnimi rožami. Bilo je enkratno doživetje.

Ni bilo konca spraševanja, katera dolina je to, kateri vrh je ta, kaj se tam vidi itd. Največ odobravanja in željnih pogledov je šlo na koroško stran.

Veselo kramljanje, medsebojno spoznavanje, menjava izkušenj in podobno je trajalo vse do popoldneva. Manjkalo ni tudi raznih šal in veselih dogodkov, posebno za tiste, ki so morali prestati svoj planinski krst, ker so bili prvič na vrhu.

Po vrnitvi z vrha in krajšem postanku pri koči se je družina železarjev zopet usmerila proti Topli.

Nad Končnikom pri karavli je bil za vse udeležence pohoda pripravljen piknik s krajšim sporedom.

Za vse lačne in žejne želodce je poskrbel naš referent za prehrano tovariš Levar, ki je s pomočjo graničarjev vse potolažil in nahnaril.

Pevski zbor »Vres« s pevovodjem Jožkom Kertom je s svojim nastopom vse navdušil.

Vmes pa je s poskočnimi polkami in valčki vzpodbujal železarski ansambel.

V takšnem vzdušju je bilo kmalu pozabljeno vse o dolgem pohodu, o veliki strmini, o izmučenosti, mnogi so pozabili tudi na svoje ožuljke na nogah.

Vsa številna železarska družba je bila kot velika planinska družina.

Za slovo je spregovoril še naš generalni direktor Gregor Klančnik, ki se je udeležil že vseh treh pohodov na Peco. V lepih besedah je prikazal potrebo po zblizevanju železarjev na takih pohodih in koristi, ki jih prinaša posebno železarjem, življenje v naravi.

Z mrakom je železarska družba zadovoljna in srečnih obrazov s pesmijo na ustih začela zapuščati lepo dolino Tople. Njene obronke in vrhove Pece je osvetljevalo zahajajoče sonce. Nasvidenje zopet leta 1977!

Franc Telcer

ALPINIZEM

Dvanajst ur razmišljanja lastnih čevljev med blatom in kamenjem

(A. Bucci)

Smučarski skoki na Koroškem DA ALI NE?

Smo v času korenitih sprememb in dogajanj v celotnem človekovem in družbenem življenju in tako seveda tudi naše telesne kulture. In če je tako, zakaj te spremembe ne bi zajele tudi naših skokov, ki so bili ena izmed uspešnih športnih panog na Koroškem. In že se postavlja vprašanje, zakaj so bili in zakaj niso več? Odgovor je silno preprost. Zato, ker smo od zadnjih uspehov (Sapporo 1972) počivali na lovorikah, nato zaspali, in končno sedaj upam, da smo se tudi naspali.

Pred nami je velika in odgovorna naloga, kajti zavedati se moramo, da je naš, koroški skakalni šport čisto na tleh, da ni mogoča primerjava z ostalimi slovenskimi klubi, ki imajo ogromna denarna sredstva, tako da ni težko postaviti plastične skakalnice, plačevati profesionalnega trenerja, kupiti magnetoskopa, kombija, sodobne skakalne opreme, privoščiti si celo priprave zunaj naših meja. Za primerjavo naj navedem še naslednje: Na otvoritveni tekmi nove 25-metrške skakalnice v Križah pri Tržiču 26. 6. 1976, je nastopilo čez 140 mladih slovenskih skakalcev. Od tega jih je bilo kar 70 (30 jih je bilo še doma) iz SK TRIGLAV Kranj (SK Črna jih nima niti 20). In kje je vzrok za takšno porazno stanje?

Ni ga težko najti, če le malo pogledamo okrog sebe. Ni osnovnih objektov, in če ni objektov, potem tudi ni naraščaja, čeprav mladih ljudi, željnih skokov, ne manjka. Torej bo treba zavihati rokave, poprijeti za krampe in lopate ter letos narediti 25-metrsko skakalnico na Božičevem pri osnovni šoli Črna, prihodnje leto pa jo pokriti s plastiko. Poskrbeti bo potrebno za propagando in animacijo s filmi, ki bi jih posodil zvezni trener Ludvik Zajc (Sapporo 1972, Oberstdorf 1976, Innsbruck 1976). Najbolje bi jih bilo prikazati na turističnem tednu v Črni ali pa ob pričetku leta. V zimskih počitnicah bi bilo potrebno izvesti tečaj iz smučarskih skokov. Še letos je treba navezati stike z osnovno šolo Črna, da bi ustanovila sekcijo za skoke pri ŠSD ter prek šole kupiti plastiko in magnetoskop, kar bi vso stvar pocenilo, ker ne bi bilo potrebno plačati carine.

V smučarske tečaje bi morali vnesti informativno tudi skoke. Zato bi bilo potrebno vadiatelje in učitelje smučanja praktično poučiti o osnovah tehnike smučarskih skokov.

Posebno vprašanje zavzemajo kadri oz. strokovni team, ki bi naj ob pomoči vseh dejavnikov spet postavil koroške skoke na trdna tla in tako vzpostavil ravnotežje z ostalimi slovenskimi klubi. To pa pomeni v nekaj letih sistematičnega, načrtnega in požrtvovalnega dela dobiti spet reprezentante.

Danilo PUDGAR

Odredov izlet na Vršič in v Posočje

V želji, da bi popestrili letni program taborniške dejavnosti, smo se v odredu Koroških jeklarjev Ravne odločili za enodnevni avtobusni izlet na Vršič in v Posočje. V ranem sobotnem jutru smo krenili na pot. Da bi prihranili čas, smo ubrali bližnjico prek Brnika in Kranja, kjer je bil krajši postanek. Pot smo nadaljevali proti zakajenim Jesenicam, kjer se v ozki dolini razteza skupaj z mestom razvejana jeseniška železarna. Kmalu nas je z višine pozdravil Triglav s skupino vršacev, ki ga obkrožajo kot zvesti varuhi, in že je tu Kranjska gora, kjer smo se ustavili le toliko, da smo se malce okrepčali in razgledali po tem znanem gorenjskem smučarskem centru. Lepa cesta, opremljena z višinskimi oznakami, nas je opomnila, da se bližamo Vršiču. Vodja izleta Vinko Krevh nas je sproti seznanjal z vrhovi, ki so nas obdajali, povedal pa nam je tudi o žalostni usodi ruskih ujetnikov, ki so po prvi svetovni vojni gradili cesto na Vršič. Veliki plaz je zasul precejšnjo skupino ujetnikov.

Končno smo le prispeli k Tičarjevemu domu na Vršiču (tudi njemu nedavni snežni plaz ni prizanesel). Kot je že v navadi, smo vsi taborniki najprej »navalili« na razglednice in spominke ter raznovrstne značke, ki nas bodo še dolgo spominjale na prijeten izlet, pa tudi staršev in prijateljev smo se spomnili z razglednicami. Pridno smo si beležili gorske lepote na filmski trak in si ogledovali bližnje vrhove. Pod Vršičem pa smo že uzrli gorsko dolino Trente, ki nas je pričakala v svoji lepoti skupaj s spomenikom varuha in odkritelja Julyusa Kuggya. On je bil prvi, ki je s pisano besedo ponesel v svet lepoto alpske doline Trente in okoliških vrhov, ki še danes nosijo njegovo ime. Kot njegov spomenik smo se tudi mi zazrli v najlepši vrh Julijcev — Jalovec, ki je blestel v soncu, kot da se zaveda, da je najlepša gora, simbol slovenskih planincev. Še posnetek za spomin in že smo se odpeljali k izvira bistre hčere planin — Soče, kot jo je imenoval

pesnik Simon Gregorčič. To ime si tudi zasluži, saj je še ni dosegla uničujoča roka industrije. Čeprav je bila skalnata pot precej strma in nevarna, smo le prispeli do njenega izvira, kjer je z velikim šumenjem z vso močjo vrela iz vznožja strmih skal in v svoji prelepi modro zeleni barvi hitela čez mnoge brzice proti krajem Posočja in Jadranskemu morju nasproti. Kakor da bi razumeli vabilo, naj jo spremljamo na njeni dolgi poti, smo se tudi taborniki poslovili od izvira. Za hip nas je ustavil tudi Alpinetum, kjer smo si lahko kot varuhi narave ogledali redke in zaščitene gorske rože, ki so ponekod v naših gorah povsem izginile zaradi brezčutnih obiskovalcev gora ali gorskih voluharjev, kot pravimo takšnim gorski stražarji. Pri Alpinetumu smo se poslovili od Trente kakor tudi od redkih in prijaznih Trentarjev in se napotili proti drugemu slovenskemu smučarskemu centru v Bovcu. Žal tukaj s kosilom ni bilo nič in smo se lepo zedinili, da bomo vse do Tolmina poskusili taborniško večerino v gladi, kar se pravi po taborniško, da se za določen čas odpoveš hrani, čeprav ti pod nos tiščijo vse dobrote sveta, in če hočeš postati zmagovalec, boš rad vzdržal, četudi se ti cedijo sline. Sicer pa najmanjši udeleženci niso čutili pomanjkanje hrane, saj so za to poskrbele njihove mamice, ki so jim dale za popotnjo marsikatero nepotrebno sladkobo.

Na poti proti Tolminu so nas opozorili na nedavni potres razpeti šotori in prikolice kakor tudi močno razpokani zidovi in poškodovane strehe na starejših hišah, in kot smo opazili, tudi novim zgradbam potres ni prizanesel. Okrog poškodovanih hiš pa je bilo mnogo delovnih rok, ki so z ramo ob rami pomagali popraviti, kar se je dalo. Tako smo končno le prispeli v Tolmin, kjer smo se po dolgi vožnji dodobra okrepčali in razgibali. Čakala nas je še zadnja točka izleta, ogled partizanske bolnice Franja v Cerknem.

Lahko rečem, da je to znano bolnico marsikateri od naših tabornikov prvič obi-

skal, zlasti najmlajšim bo ta ogled koristil pri pouku zgodovine, saj smo mnogi težko doumeli veliko poslanstvo te partizanske bolnice, ki nosi ime po svoji upravni in partizanski zdravnici dr. Franji Bojc-Bidovec. Naj omenim, da so bolnico pričeli graditi decembra 1943 v soteski Pasice blizu Novakov za potrebe IX. korpusa, ki je štel skupno 10.000 borcev, napram 75.000 sovražnikovih vojakov v dobro utrjenih postojankah. Gradnjo te partizanske bolnice je po nasvetu domačih aktivistov vodil dr. Viktor Volčjak.

Bolnica Franja je skrita v soteski potoka Pasice. Pot do nje je zelo ozka in na nekaterih mestih izsekana v skalo. Tik pred lesenim dviznim mostom smo opazili s kamni ograjene partizanske grobove ter spominska obeležja. Do bolnice se je dalo priti le po dviznem mostu, ki so ga med NOB spustili šele po strogi kontroli in konspiraciji. Težko si predstavljam, kako so prenašali partizanske ranjence ob vsakem času, saj je vsa pot do bolnice zelo mokra in spolzka. Barak bolnice Franje ne vidiš prej, da prispeš čez zadnji mostič. Vse barake se stiskajo v tej zelo ozki soteski, nad katero se zgrinjajo previsne skale in dreve. Vse barake so prebarvane z varovalno barvo, tako, da jih še danes komaj opaziš z vrha. Opremljene so z napismi, tako da se obiskovalec laže znajde. Tako smo si lahko ogledali sobe za ranjence, operacijsko sobo, rentgen, kuhinjo, jedilnico, invalidski dom in druge prostore ter številne bunkerje za ranjence in obrambo bolnice, kakor tudi rezervoar za električno centralo. Sovražnik je sicer slutil, da mora biti v teh krajih partizanska bolnica, vendar je zaradi stroge konspiracije in požrtvovalnosti naših borcev ni mogel uničiti, čeprav jo je pogosto napadal. V bolnici se je od leta 1943, ko so jo zgradili, pa do osvoboditve zdravilo okrog petsto težkih partizanskih ranjencev, kar je bilo veliko poslanstvo te partizanske bolnišnice.

Po ogledu partizanske bolnišnice Franja pa smo usmerili naš avtobus proti domu, kamor smo prispeli v nočnih urah židane volje in s pesmijo na ustih ter s skrito željo, da se še kdaj popeljemo po lepih, znamenitih in nam morda še neznanih kotičkih Slovenije.

Karlo KREVVH

Ravenski taborniki v Trenti

MISEL

AH!

Ideja, ki je zamudila na vlak

(F. Mezzina)

CUK — CUK

(pogovor s predsednikom koroške šahovske zveze, šahovskim organizatorjem in znanim dopisnim šahistom dipl. iur. Rajkom Poberžnikom)

1. Kako ste zadovoljni z uspehi koroških šahistov v republiškem merilu v pretekli sezoni?

Moštveni uspehi so izvrstni. Mežica je dosegla solidno uvrstitev v 2. vzhodni ligo, Fužinar, KOŠK (Dravograd) in SK Slovenj Gradec pa so v 1. vzhodni slovenski ligo po naštem vrstnem redu pristali v sredini razpredelnice, kar kaže na visoko kakovostno raven koroških šahistov in prirojen smisel za kolektivne igre. Nekoliko pod moštvenimi rezultati je delež koroških šahistov pri članih, ženskah in mladincih, čeprav smo ravno v dveh preteklih sezonah dobili prva mojstrska kandidata Eda Mauhlerja in Boža Jeromla. Na moštvenih prvenstvih smo dobili tudi vrsto novih prvokategorikov, članica Fužinarja Ivanka Valtl pa je z lepim uspehom na republiškem ženskem prvenstvu dosegla I. žensko kategorijo. Največ upanja polagamo v naš pionirski naraščaj, ki v slovenskem prostoru vedno sega po najvišjih mestih.

2. V Mariboru in okolici sodelujejo najmočnejši klubi z najboljšimi avstrijskimi klubi v posebni Inter ligo, ki so jo letos celo razširili na I. in II. ligo, s tem da v vsaki nastopajo trije naši in trije avstrijski klubi. Ali ne kaže nekaj podobnega organizirati tudi na našem področju?

V načelu je misel dobra, vendar je težko uresničljiva. Vsi dosedanja poizkusi, da bi navezali športne stike z zamejsko Koroško, so ostali brezuspešni, če izvajamo športna srečanja obmejnih občin ter manjše število prijateljskih dvobojev. V šahovskem pogledu razširjeno sodelovanje našim šahistom ne bi koristilo, ker šahisti onstran meje — vsaj v krajih Pliberk, Velikovec, Volšperk, St. Paul, ki bi prišli v poštev za tukajšnjo Inter ligo, kakovostno zaostajajo. Seveda pa ne gre zanemariti športnega in političnega pomena takega obojestranskega sodelovanja.

3. Menite, da so včasih koroški šahisti več sodelovali kot danes?

Mnenja o tem so deljena. Vsekakor pogrešamo več pokrajinskih tekmovanj. Ne smemo prezreti, da so se v zadnjih letih v republiškem merilu izoblikovale nekatere tradicionalne oblike tekmovanj, ki so pritegnile kvalitetnejše šahiste in tako so lokalna tekmovanja izgubila pomen. To pa ni prav, ker je potrebno graditi na množičnosti. Izkušnje nas uče, da le redka klubska prvenstva omogočajo normalno zamenjavanje generacij in prispevajo k obnavljanju šahovskih vrst. Izvesti je torej potrebno vsa tista tekmovanja v osnovni šahovski organizaciji, iz teh bodo izšli novi šahovski talenti, končna posledica pa bo nadaljnja selekcija v regiji, medregionalnem prostoru in v republiki. Ne potrebujemo sodelovanja zaradi sodelovanja, ampak zaradi nujne potrebe po merjenju moči. Delovni program naše zveze obeta v tej smeri nekaj korenitih sprememb.

4. V Dravogradu deluje pionirska šahovska šola. Kakšen smoter ima ta šola?

Zal je prvotni namen s to šolo le delno dosežen. Pokazala se je potreba, da mlade šahovske navdušence, pri katerih opažamo veselje do šaha, vključimo v nadaljnje šolanje. Zamišljeno je bilo, da bo v Dravogradu nadaljevalna šahovska šola, ki bo zajela 20 do 25 mladih šahistov iz vseh štirih koroških občin. Zal so Radlje in Ravne to šolo abstimirale, ki pa je v okrnjenem sestavu kljub temu pred zaključkom. Opažamo, da bosta iz te šole izšla teoretsko okrepljena dva talenta Niklova in Beliš, oba iz Slovenj Gradca. Vsekakor je potrebno prihodnje leto organizirati šolo tudi za dve ostali občini.

5. Menite, da šah kot posebno vrsto športnega udejstvovanja in rekreacije pri nas pravilno in dovolj cenimo?

V zadnjih letih so razmere bistveno boljše. Prepričan sem, da imamo tudi šahisti ustrezno družbeno veljavo, prav nič pa ne bo škodovalo, če naše dosežke v sredstvih javnega obveščanja večkrat posredujemo družbi, ki v zadnjem obdobju pravilno deli sredstva po delu. Torej, široko udejstvovanje in vidni uspehi — pa bo dovolj sredstev in družbenih priznanj.

6. Menite, da se bodo vsi trije koroški klubi obdržali v I. slovenski šahovski ligo?

Ni razloga, da bi kak klub izpadel, če bi ostal neizpremenjen tekmovalni sistem. Zdaj pa bo izvedena reorganizacija moštvenih tekmovanj, ki pa ne sme zaviralno vplivati na razvoj koroškega šaha. SK Fužinarju, ki bo predstavljal Koroško v najelitnejšem tekmovanju v reorganizirani I. slovenski ligo, želimo dober start in zadovoljiv zaključek. Če bi se ekipa uvrstila v sredino lestvice, bi dostojno zastopala koroški šah.

7. Katere uspehe štejete med najvidnejše v slovenskem in državnem merilu?

V organizacijskem pogledu polfinalno prvenstvo članov v Dravogradu, kjer je zmagal Ivan Buljovčič pred sedanjima velemojstroma Draženom Marivičem in Draganom Janoševićem, državno mladinsko prvenstvo v Dravogradu, kjer sta zmagala Goran Antunac in Iztok Jelen in državno mladinsko prvenstvo v Slovenjem Gradcu, kjer sta zmagala Vujačić in sedanji kandidat za svetovnega prvaka Ljubomir Ljubojevič. V športnem pogledu je izjemen uspeh dosegel Jože Zunec, ki je osvojil naslov problemskega mojstra — reševalca, KOŠK Dravograd, ki se je uvrstil v finale državnega dopisnega prvenstva, ter Andrej Romih, Božo Jeromec in Edo Mauhler, ki so postali bodisi republiški pionirski in mladinski prvaki ali pa so se uvrstili v teh kategorijah na državno prvenstvo.

8. Kakšne uspehe ste dosegli v dopisnem šahu, ekipno in individualno?

Moštvo Mežica igra v polfinalni skupini za državno prvenstvo, KOŠK Dravograd pa nastopa v zaključnem delu ekipnega dopisnega prvenstva Jugoslavije. Vzporedno se je vključilo v dopisna tekmovanja tudi več koroških šahistov. To razširitev zanimanja za dopisni šah, ki omogoča najcenejšo teoretično izobraževanje s trajnimi učinki, štejem pravzaprav za svoj najpomembnejši dopisni uspeh. Sicer pa sem pred leti dosegel 2. mesto na polfinalnem prvenstvu države ter bil 4. na IV. dopisnem prvenstvu Jugoslavije. Kasneje sem dosegel še 2. mesto na nekem mednarodnem

Blok

mojstrskem turnirju ter izjemen uspeh, ko sem v polfinalu IV. dopisne olimpiade na 2. deski dosegel stoođtotni uspeh in s tem tudi prvi bal za mednarodnega dopisnega mojstra. Kasneje sem igral še večkrat v reprezentanci Jugoslavije, v prijateljskih dvobojih, nazadnje pa sem nastopil za reprezentanco Slovenije na prvem turnirju republik ter moštvenem prvenstvu Evrope.

Jože Jesenek

MISLI

ARHIV

Prostor, kjer se stvari metodično izgublja (F. Thomson)

KOLO

Kovinska duša s posmehom nikla (M. Donnay)

TRIM železarjev na Veliki planini

Zlata poroka zakoncev Kotnik

Ko sta se Alojzija in Andrej KOTNIK ponovno vzela se jima je sin Stanko tako zahvalil:

Dragi starši in svatje

Ker sem v naši družini prvi privekal na svet, imam čast, da se v imenu vseh otrok zahvalim našim staršem za vse, kar so nam v življenju storili dobrega. Da pozdravim vse drage goste, ki so s svojo udeležbo izkazali spoštovanje in naklonjenost našim staršem, kakor tudi nam vsem in ne nazadnje, da se zahvalim vsem, ki so pomagali to našo »ovset« proslaviti na tak slaven in veličasten način.

Petdeset let skupnega življenja je razmeroma dolga doba in le redko katerim otrokom je dano, da to s starši doživijo, zato smo lahko toliko bolj ponosni in srečni, da smo to dočakali.

Njuna življenjska pot ni bila preveč z rožicami postлана. Mnogo je bilo trnja vmes, vijugastih ovinkov, strmih gora in temnih prepadov. Toda vse to sta s svojo zvestobo in ljubeznijo premagala.

Doživela sta grozote prve svetovne vojne. Še hujše rane je zapustila druga svetovna vojna, ko je daroval na oltar domovine svoje mlado življenje njen sin Drejček, sama z otroki pa sta morala zapustiti domačijo ter izpiti kelih trpljenja do dna v različnih taboriščih, od koder je bilo le malo upanja na vrnitev v domovino.

In po osvoboditvi sta krepko pljunila v roke, da sta obnovila opustošen in izropan dom, nasitila številno družino ter izšolala osem otrok.

Ker pa naše srečanje ob tem jubileju ne bi doseglo svojega namena, če bi samo obujali spomine, tudi o veliki prihodnosti ne bomo govorili, saj za bodoče lahko želimo našima zlatima jubilentoma le zdravje in mirno življenje v krogu hvaležnih potomcev.

Ko ocenjujemo sebe in svoje otroke v luči nauka naših staršev, naj bo danes naša misel posvečena tudi nam samim. Kotnikovi so vedno veljali za prosvetljene, zavedne in nezlomljive stebre slovenstva in kulture takrat, ko se je bilo treba za vse to boriti in tudi nekaj žrtvovati. To neprepeljivo doto so nam starši vsadili v srca in zapisali v naše duše — ponosni smo na to. Da bomo pa tega nauka vredni, jim moramo obljubiti, da bomo ta nauk vedno spoštovali in ga vcepili našim potomcem. In če bomo to storili, bomo poklonili najlepše darilo našim dragim staršem.

Na dolga, zdrava in srečna leta!

Predstavniki skupščine občine tov. Franc Kadiš pa je povedal naslednje:

Draga slavljénca!

Vajina odločitev, da na današnji dan ponovno potrdita zakonsko vez, ki vaju družijo že 50 let, nam je v čast in ponos.

Vajina mladostna leta so tekla v prelepem koroškem kotu, kjer že od nekdaj živi naš rod trden, delaven in ustvarjal. Rod, ki ljubi svojo zemljo, je odprtega srca in prepojen z domačnostjo in gostoljubnostjo. Rod, ki pa je tudi borben in revolucionaren in nepopustljiv v svojih hotenjih za napredek in blagostanje.

Z bojem in revolucijo smo si priborili prostor v naši republici in v skupnosti naših narodov. Vi, tovariš Kotnik, ste že od

mladih nog prežeti z domoljubnim in revolucionarnim duhom. V prvi svetovni vojni ste se borili v vrstah Malgajevih prostovoljcev, za kar ste prejeli takratno najvišje odlikovanje. V tej skupnosti so se oblikovali mladi liki pridnih, poštenih in zavednih ljudi.

Vaše družinsko tihožitje je pretrgal okupator, ki je takoj usmeril svoje krute metode na vašo družino, da bi jo ustrašoval in si jo s terorjem podjarmil. Že leta 1941 so Nemci zaprli očeta in moža. Prestati ste morali mnogo strahu in ponižanja. Vedeli ste, da Malgajev borec in njegova družina ne bosta imela miru pred fašistično zverjo, ki je za svoje velikonemške cilje uporabljala najbolj krute metode, kakršnih zgodovina do tega časa ni poznala. Teror, ponižanje in ustrahovanje vas ni uklonilo. Ostali ste zvesti in uporni.

Ko se je v naših krajih začel organiziran odpor, ste takoj začeli sodelovati kot aktivisti osvobodilne fronte. Vaša pomoč v protifašističnem boju ni ostala prikrita. Fašisti in domači izdajalci so vas hoteli izseliti in s tem uničiti postojanko odpora in vas upornike poslati v svoja taborišča.

Ni jim uspelo. Cela družina je pobegnila na osvobojeno ozemlje. Ob ofenzivi na Sa-

vinjsko dolino pa so vas spet zgrabili kremplji fašizma. Ujeli so vas. Mater z otroki so zaprli v Celovcu, očeta v zloglasni gestapovski zapor v Dravogradu, nato v Celovec ter od tam v zloglasno taborišče smrti Dachau. Tu sta se srečala oče in sin, ki sta imela malo upanja, da še kdaj vidita svoje drage ter domačo grudo.

Ko je prišel težko pričakovani dan svobode in ko so se oddahnili milijoni ljudi po svetu, se je začela zbirati tudi vaša družina. Oče se je vrnil zaradi težke bolezni šele julija 1945. Sina Andrejčka pa ni bilo nazaj. Dal je svoje mlado življenje kot talec za lepšo prihodnost nas in vsega človeštva.

Začeli ste celiti rane, ki so vam jih prizadela vojna leta. Kljub bolezni in izčrpanosti sta z vsemi močmi pomagala svojim otrokom, da so se šolali in bi si v življenju odrezali boljši kos kruha, kot sta si ga sama.

Kljub delu v tovarni in skrbi za družino, sta še vedno našla čas za aktivno delo v društvi in organizacijah. Vajina življenjska pot je pot dela, požrtvovalnosti in domoljubja. Napredna sta, svobodoljubna in poštena. Vse to sta prenesla na svoje otroke, zato je težko najti besede zahvale za vse, kar sta doslej storila za našo skupnost. Naj za vse, kar sta storila, izrečem preprosto besedo: »Hvala vama!«

Zakonca Kotnik

ZLATA POROKA ZAKONCEV KOLAR

V cvetočem maju sta si na matičnem uradu na Prevaljah ponovno rekla »DA« in si izmenjala poročna prstana ob 50-letnici zakonske zveze tudi zakonca Terezija in Tomaž Kolar s Prevalj. Majska zlata poroka zakoncev Kolar je bila enkratna. Vse od skromnega doma jubilarntov do matičnega urada je svate in zlatoporočenca spremljala prevaljska godba na pihala, kajti svoj čas je bil Tomaž njen član.

Tomaž se je rodil leta 1902 v Črni na Koroškem kot najmlajši med petimi brati rudarja Kolarja. Ko mu je bilo komaj štiri leta, mu je utonil oče. Po končani osnovni šoli mu mati ni mogla dovoliti, da bi se šel učiti tako zelenega urarskega poklica. Še zelo mlad, saj mu je bilo le slabih 14 let, se je moral zaposliti v mežiškem rudniku kot knap. Vseh pet bratov Kolar je delalo v rudniku, da bi kljub skromnim zaslužkom nekoliko ublažili težki trenutek po izgubi očeta. Tomaž je moral zaradi boleznih delo v mežiškem rudniku pustiti. Od leta 1922 pa do konca obratovanja leškega premogovnika je delal v njem. Preden je odšel na drugo delovno mesto v premogovnik Lavš Banja Luka se je poročil s Terezijo. Od leta 1926 do 1941 je Tomaž s svojo ženo in otroki zamenjal kar osem rudnikov v Bosni in Srbiji. Ob izbruhu druge svetovne vojne so se vrnili na Prevalje. Kljub boleznih se je zaposlil v rudniku Mežica kot strelni mojster. Vsa leta osvobodilnega boja sta z ženo pomagala partizanom. Kmalu po osvoboditvi je z družino ponovno zapustil Mežiško dolino in odšel v Črno goro. Tokrat se je zaposlil v rudniku Šuplja stena, v katerem je delal vse do leta 1954, ko se je moral zaradi boleznih invalidsko upokojiti.

Terezija, rojena Švab, se je rodila leta 1906 v Dravogradu. Leta 1914 se je družina Švab, v kateri je bilo šest deklet in šest fantov, preselila na Leše. Tudi Terezija je morala kljub mladosti trdo delati v leškem premogovniku vse do leta 1926, ko se je poročila s Tomažem.

Tomažu in Tereziji Kolar s Prevalj se je v zakonu rodilo šest deklet. Imata pa že tudi 25 vnukov in 15 pravnukov.

Ob zlatem jubileju zakoncev Kolar tudi nismo mogli mimo tega, da ju ne bi povprašali, kako jima je uspelo, da sta dočkala tako lep zakonski uspeh?

»Vsa leta sva morala«, je dejala Terezija, »z možem trdo delati, če sva hotela svojim otrokom vsaj nekaj nuditi.« Tomaž, pa je k temu dodal, da je bil zmeraj vzoren in pošten zakonski mož.

— In vajine želje ob jubileju?

Želiva si zdravja. Tomaž pa bi rad še naprej obiskoval svoje tovariše v pihalnem orkestru. Že dalj časa je njegov častni član.

Zlatoporočencema čestita tudi naše uredništvo.

F. Rotar

Zakonca Kolar

ZLATA POROKA ZAKONCEV v PAVŠE

Meseca maja sta si na matičnem uradu na Prevaljah ponovno izmenjala poročna prstana ob 50-letnici zakonske zveze zakonca Alojz in Terezija Pavše s Prevalj.

Terezija Pavše se je rodila 12. 10. 1901 v Črni na Koroškem kmetu Fortinu z Ludranskega vrha.

Alojzu pa je zibelka stekla na Prevaljah 22. 8. 1902. leta. Še zelo mlad je moral poprijeti za težko kmečko delo na očetovi kmetiji. Skupaj z ženo Terezijo je delal na svoji kmetiji ob vznožju Uršlje go-

re, da bi sebi in svojim otrokom pridelal vsakdanji kruh. Med drugo svetovno vojno so ga Nemci zaradi sodelovanja in pomoči partizanom za nekaj časa odgnali v Avstrijo. Danes imata oba z ženo priznanje za sodelovanje v osvobodilnem boju od leta 1943.

Alojzu in Tereziji Pavše se je v zakonu rodilo pet otrok, danes pa imata že trinajst vnukov.

Na matičnem uradu v Prevaljah smo zlatoporočenca tudi vprašali, kaj si ob jubileju najbolj želita.

»Nedvomno«, je dejala Terezija, »da si oba želiva še obilo dobrega zdravja.« Alojz, ki je že 60 let član zelene bratovščine, pa poleg dobrega zdravja, da bi lahko še uplenil lepega srnjaka.

K čestitki ob zlatem jubileju zakoncev Pavšetov se pridružuje tudi naše uredništvo.

F. Rotar

Zakonca Pavše

Blaž Ranc — Račelov stric 1875 — 1976

Je rasel v strmi gori hrast.
Premnog je majal ga vihar,
uklonil ni se mu nikdar,
na vse strani je korenine gnal.

Z vejami je božal mlado rast,
stoletje ji dajal je ves svoj čar.
Čeprav dobil je tudi hud udar,
zamajal se je — sklonil — ni se bal.

A ko pomlad poslala gori je pozdrav,
v lepoti vsej hrast tiho je obstal.
Objel s pogledom trudnim svet je pod sabo,
ki dahnil zadnji »srečno« nam v slovo.
(in memoriam od Anice)

Spoštovani pogrebci!

Jaz sem umrl.

Moje široko razprte oči
ne bodo več gledale sonca nebeškega,
več sladkih ne bo čulo uho melodij...

Teh besedi sem se spomnil, ko se je začela širiti po Mariboru vest, da je preminul višji poštni kontrolor v. p. Blaž RANC, vsem Mariborčanom znani ljubitelj narave.

Ko smo leta 1975 v Klubu koroških Slovencev v Mariboru proslavili tvoj 100. rojstni dan, si v naši družbi sedel dostojanstveno miren, nato pa si postal živahen, zgovoren, šaljiv in pričel si peti. Na vprašanje, katera pesem ti je najljubša, si prvo zapel: »Kje so tiste stezice«.

Mariborčani vemo, da si do zadnjega diha rad hodil v naravo, ki je vate vlivala vedno novih moči in te bogatila s svojo lepoto.

Hodil si po stezicah okoli Maribora, kot zvesti koroški slovenski sin si pa v resnici ob takih prilikah stopal v duhu po stezicah na Zelenem bregu v hribih med Ravnam in Pliberkom, kjer si 2. februarja 1975 zagledal luč sveta. Še enkrat si doživljal dneve in leta po šolah v Guštanju, Pliberku in v Št. Pavlu v Labotski dolini, kjer si že okusil nadutost nemških učiteljev in zapeljanih sošolcev. Po teh poteh si spremljal prezgodaj umrle brate in sestre in na posled še starše na pokopališče. S pogumnim in trdim bojem si si priboril izobrazbo za samostojno življenjsko pot kot poštni uradnik.

Hodil si po stezah okoli Maribora, v resnici si pa v duhu sedel med člani Slovenskega omizja v Beljaku, hodil si med slovensko ljudstvo v beljaški okolici, ga kulturno bodril ter zbiral njegovo narodno blago. Tudi v Wolfsbergu, kamor so te zaradi trdnega narodnega značaja premestili, si našel pot med Slovence, da ste skupno delali za narodni procvit. In ob razpadu A. O. si čul klic domovine: optiral si za Jugoslavijo, kjer si v Mariboru z vso vnemo do leta 1931 opravljal višjo poštno službo. Za kulturno delovanje v Mariboru si prejel od Kluba koroških Slovencev v Ljubljani posebno priznanje. Ob vsem mnogostranskem in napornem delu pa si bil svoji ženi zvest mož in otrokom skrben oče.

V duhu in resnično si hodil po stezicah med slovenskim ljudstvom od Traberka pa do Ziljske doline, pri tem smo spoznali tvojo močnatost in vso toplino tvoje duše: vi-

deli smo te, kako si z ljubeznijo objemal slovenske kraje, kako si z bolečino poslušal o trpljenju in zaničevanju ubogega slovenskega ljudstva in kako si ga bodril z dejavnji, besedo in petjem.

Blaž Ranc

Nadvse si ljubil petje, zato tudi za tebe veljajo Prežihove besede in upi: »Stal sem vrh Plešivca in zrl v vse globeli, doline in ravnine tja do Gorice. Iz nižav so se dvigali glasovi našega ljudstva; pelo je, ko so delavci odhajali v rove, pelo je, ko so delavci vračali na domove. Rahel veter je zavil in odnesel pesem mežiških fantov in deklet v pozdrav Podjuni, Rožu in Zili. Stal sem vrh Pece in bil sem priča, kako so slovenski Korošci prevzeli slovensko pesem svojih bratov in sester in jo zapeli, da se je čul en sam prelesten akord koroškega slovenskega srca. Če to ljudstvo, zakoreninjeno v svojo sveto zemljo, poje, zakaj bi torej žalovali mi? Dokler bo slovensko ljudstvo po Koroškem pelo, bo imelo vero vase in se zanj ni treba bati!«

Razumemo, zakaj ti je ta pesem tako sveta, dragi Blaž! Drugo kitico si zapel z vsem žarom: »Bom naredov stezice...« Stezice torej, po katerih bo slovensko koroško ljudstvo svobodno hodilo in uživalo svojo radost.

Tvoje zemeljske ostanke smo položili v grob, od tvojega duha pa se ne bomo ločili. Ko nas bo pretresla pesem »Kje so tiste stezice« — mi smo razumeli, zakaj si jo pel s takim žarom in globoko vero — bo v nas vzdramila spomin nate in zopet boš stal pred nami v duhu tisti dobri Blaž, ki se je vsega žrtvoval za svoj narod in svojo družino.

Mirno počivaj!

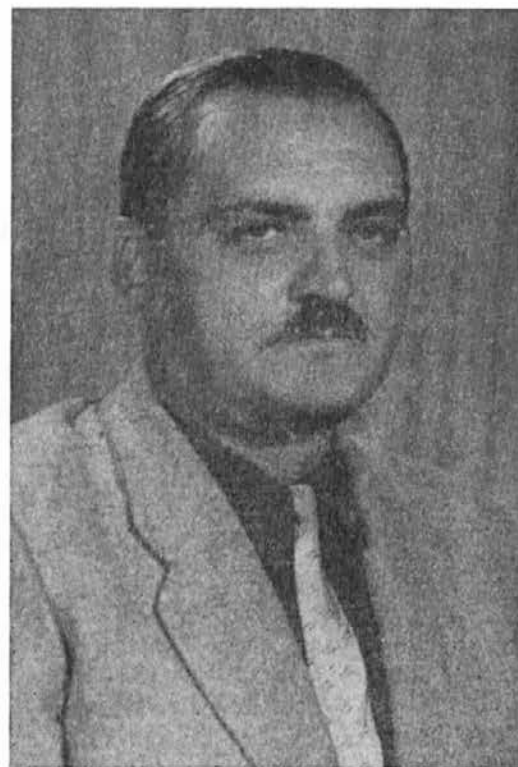
Prof. Dobernik
Klub koroških Slovencev

Avgustu Razgoršku v slovo

Avgust je bil rojen 19. avgusta 1918. leta kot sin drvarja. Najprej so živeli v Kotljah, ko pa je bil Avgust star sedem let, so se preselili v bajtico na Navrškem vrhu. Oče — drvar je s težavo preživljal številno družino in tako si je takoj po končani osnovni šoli sin Avgust poiskal delo v papirnici na Prevaljah. Tu je delal do pomladi leta 1941, ko je bil mobiliziran v jugoslovansko vojsko. Po napadu Nemčije na Jugoslavijo so ga zajeli in odpeljali v ujetniško taborišče Faling Bostel. Od tod so Nemci v začetku leta 1942. pričeli spuščati ljudi s Koroške domov z namenom, da bi si pri njih pridobili simpatije in da bi jih pozneje vpregli v nemško vojsko.

Pri Avgustu so se močno zmotili. Trnjeva drvarska pot očeta in težko delo Avgusta v papirnici ter lakota v ujetniškem taborišču so skovali iz Avgusta upornika proti fašističnim zavojevalcem. Po vrnitvi iz ujetniškega taborišča se je sicer za kratek čas zaposlil v Guštanjski železarni, vendar je dobil zveze z aktivisti osvobodilne fronte že 1942. leta, tako da se je junija naslednje leto vključil v narodno osvobodilno vojsko. Avgust — s partizanskim imenom Peter — je bil zaveden komunist in izredno bister ter hraber borec, zato je hitro napredoval in postal politični komisar v prvi četi prvega koroškega bataljona, nato pa komisar tretje čete drugega vzhodno koroškega bataljona. Na tem položaju je ostal do marca 1944. Poveljstvo četrte

operativne cone in okrožni komite KPS za Mežico sta ocenila borbenost partizana Petra in sta ga postavila za člana okrožnega komiteja Partije, kar je ostal do meseca

Avgust Razgoršek

aprila 1944. Tedaj so ga poslali v partijsko šolo v Kočevski Rog.

Takrat se je potovalo peš, čez strmine in globače, skozi sovražnikove zasede in mimo bunkarjev in utrjenih postojank. Ni bilo mogoče priti po mostovih čez Savinjo, Savo in Krko, temveč je bilo treba reke prebresti ali preplavati, mokrota pa se je posušila pri nadaljnjem maršu. Vsi ti napor, pozimi pa sneg, mraz in lakota, so že takrat močno načeli zdravje partizana Petra.

Oborožen z novim znanjem se je Peter avgusta 1944 vrnil na Koroško in postal sekretar okrajnega komiteja KPJ za okraj Dravograd, poleg tega pa je bil še član okrožnega komiteja in predsednik OF za okraj Dravograd. Na teh položajih je marljivo delal vse do osvoboditve.

15. maja 1945. leta so v tem delu Koroške divjali še zadnji boji z ostanki nemške armadne skupine, ki je bila tu poražena. Peter je s svojimi tovariši prispeval svoj delež v tej veliki domovinski vojni.

Prelita kri in prestane muke niso bile zaman.

Utihnili so topovi, obstale so strojnice, nehale so pokati puške in ni bilo več hrupa bombarderjev — nastopila je svoboda in mir, tistega 15. maja 1945.

Ozelenela so polja in gozdovi in delavec je prijel za kladivo, kmet za plug in izobraženec za pero, pa so složno pričeli obnavljati razrušeno domovino.

Med njimi je dajal svetel vzgled tovariš Peter, ki je imel obilico partijskih nalog in jih je vestno izpolnjeval. Skoro ni bilo komiteja ali odbora, kjer Peter ne bi z vso vnemo delal. Pred več kot 20 leti pa se je odločil, da bo delal kot proizvajalec — topilec. S priučevanjem je kmalu dosegel vi-

soko kvalifikacijo topilca in izdelal je na tisoče ton plemenitega jekla, ki ga Jugoslavija zelo potrebuje. Toda napor med NOV in težko delo v metalurgiji so tovariša Petra tako izčrpali, da je močno oslabil in je odšel na lažje delo. Postal je referent za tehnično varstvo pri delu v železarni. Čeprav je bil duševno zelo čil, mu njegove moči niso dopuščale več aktivnega dela in moral je predčasno oditi v invalidski pokoj.

Tudi v tem obdobju se je tovariš Peter, kadarkoli je mogel, udeleževal sej in zborov borcev NOV in POJ, ter je pomagal z nasveti in svojimi bogatimi življenjskimi izkušnjami. Zadnja leta pa ga je kar več boleznih hkrati priklenilo na bolniško posteljo in vsa prizadevanja zdravnikov so bila zaman.

Prizadet od velikih naporov je tovariš Peter 23. junija podlegel zahrbtni bolezni.

Med nas borce narodnoosvobodilne vojne in partizanskih odredov Jugoslavije in med nas komuniste je ta vest prišla iznenada in boleče je odjeknila v naših srcih in srcih vseh, ki so ga poznali.

Lahko bi še naštevati njegove zasluge v boju in za obnovo. Predsednik Tito ga je odlikoval z medaljami za hrabrost:

- z redom hrabrosti,
- z redom zaslug za narod,
- z redom partizanske zvezde in
- z redom dela z zlatim vencem.

Ko se borci NOV in komunisti ter vsi delovni ljudje poslavljamo od tovariša Petra, mu se za vsa dela še enkrat zahvalimo.

Njegovi družini in sorodnikom izrekamo iskreno sožalje.

Naj mu bo lahka koroška zemlja, ki ji je posvetil vse svoje življenje.

F. B.

Franc Fortin

Kakšna moč in življenjska sila se je skrivala v tem človeku še v tako visoki starosti!

Rajni Bogarjev dedi se je rodil 1866. leta v Jazbini. Letos 8. marca je učakal 90 let. Mladost mu je tekla pri delu po raznih kmetijah. Izučil in znal pa je tudi čevljarstvo. Hodil je tudi v »šteto«, to je delati in popravljati čevlje na dom, od hiše do hiše, kakor je bila navada včasih tudi pri nas v Kotljah. Po dvajsetem letu starosti se je zaposlil v rudniku v Žerjavu kot delavec — knap. Rudarsko delo je opravljal celih 40 let, skupaj z bonificiranim delovnim stažem je imel ob upokojitvi kar 49 let delovne dobe. Stanoval pa je večino življenja uro in pol hoda od delovnega mesta, torej je vsak dan naredil po tri ure peš hoje ali »h nogom«, kakor pravimo Korošci in to vsa dolga dolga leta. Dobra volja, veselje do življenja, skromnost in ljubezen do narave, ga pa tudi še, ko je bil že upokojen, ni minila. Doba, ki jo je preživel kot upokojenec, je bila lepa in dolga. Celih 30 let. Najbrž jo bo med nami le redko kdo učakal.

Pred tremi leti pa je tudi našega dedija doletelo, in to kar na domu, v sobi. Imel je nesrečo, da si je zlomil nogo v kolku, od tedaj je hiral in životaril priklenjen na posteljo, kljub ljubezni in skrbi, s katero so ga obdajali hčerka in vsi domači, kar jih je pri Bogarjevi hiši. Vkljub vsej negi in skrbi je pred dnevi le prišel tisti usodni dan, ko nam je naložil svojo poslednjo, zadnjo, a za nas najtežjo, najbolj žalostno dolžnost. Da smo ga pospremili in ga pokopali tu pod starodavnimi hotuljskimi lipami, v Kotljah, kamor je prišel šele pred 10 leti. Naš kraj mu je prirasel k srcu!

Zato pa naj sedaj mirno počiva v ljubljani slovenski, koroški, hotuljski zemlji, dobri naš Bogarjev dedi!

Rok Gorenšek

Franc Fortin — Bogarjev dedi

Ljudje tega stehnziranega, nemirnega in vse hitreje drvečega časa, prepolnega dobrin, prostega časa in drugih dobrot, se vedno pogosteje sprašujemo, kaj je človeku pravzaprav potrebno, da »dolgo živi«? Vsak dan bolj to vprašanje zanima ljudi in vse češče se vprašujejo, kako naj človek živi, po kakšnih receptih in navodilih, da bo učakal »visoko starost«. Debele knjige so že napisali, kupe denarja so že zaslužili z raznimi recepti in navodili za dolgo in srečno življenje, in še več denarja bodo ljudje v ta namen v prihodnje zdajali. Toda uspehi so minimalni. Ljudje dobijo le nezanesljive odgovore. To pa zato, ker moderni človek kljub svojemu znanju in pameti, le težko priznava, da je ta recept le trdo delo in odrekanje v življenju, povezano z veseljem in zadovoljstvom z malim. To, da je človek lahko kdaj vesel in zadovoljen tudi s tem, kar ima in kar je dosegel, ali pa tudi že samo to, da je zadovoljen in vesel, ker lahko živi, da ne hlepi zmeraj le po več in več, in da ga ne grize in jezi, če ima sosed več, boljše in modernejše kot on, in da ima pri vsem tem še veselje in ljubezen do narave, da jo ljubi in skuša živeti z njo!

To pa je najbrž tisti resnični in »ta pravi recept in napotek« za res dolgo življenje!

Da je temu res tako, kar sem povedal, najlepše priča življenje Franca Fortina. Zakaj rajni Bogarjev dedi je bil večino svojega dolgega življenja pravi garač, ki je poznal delo in trpljenje od vseh strani, on ni poznal petdnevnega delavnika, niti osemurnega delovnega dne, kajti v njegovih mladih letih tega še ni bilo. Vesel človek je bil, življenje je znal tudi živeti, se ga veseliti, kolikor se je le dalo in mu je bilo mogoče. Če je delo trajalo dan in noč, je tudi veselje lahko trajalo dolgo, vse dokler ni bila zaužita poslednja kapljica radosti, prav tako, kakor je poprej delo in trpljenje trajalo in terjalo poslednjo srage znoja. Ob vsem tem pa je bil rajni dedi tudi vse življenje velik ljubitelj narave, ki jo je ljubil, poznal in občudoval, živel z njo. Poznal je vsako rastlino, vsako zdravilno lastnost, pa tudi vsako škodljivost. Tej svoji strasti in temu svojemu veselju se vse svoje žive dni ni mogel odreči. 86 let star se je podal na Okrešelj nad Logarsko dolino. Ko je od tam strmel proti Uršlji gori ga je tako neustavljivo prijelo, da se je po več kot 53 letih odločil še za pot na Goro. Odšel je z Naravskih ledin na vrh. Na tej poti je izgubil palico. Zjutraj drugega dne je vstal že ob 3. uri in jo šel iskat, medtem ko so drugi še vsi spali.

OBVESTILO UREDNIŠTVA:

Članke in slikovni material dostavljati na naslov: Uredništvo Koroškega fužinarja Železarna Ravne, 62390 Ravne na Koroškem ali oddati osebno v tajništvo kadrovske splošnega sektorja — soba št. 015.

Rokopisov ne vračamo.

FRANCU MEDVOZU V SLOVO

Franc je bil rojen 3. septembra 1905. leta v Pamečah kot sin oglarja. Ko je bil star 2 leti, mu je umrl oče. Mati ni bila zaposlena in ni mogla preživljati malega Franca, zato ga je oddala v rejo oglarju v gmajno. Tam je odraščal in pomagal oglariti. Kot 20-letni mladenič je služil staro jugoslovansko vojsko. Ko je odslužil vojaški rok, se je vrnil na kmete in tam delal vse do 1941. leta, nato pa je dobil službo pri Štenterju na Dobravi pri Slovenj Gradcu. Kmalu po okupaciji je začel sodelovati z osvobodilno fronto, v partizane pa je odšel 1. avgusta 1944 in bil borec II. Šlandrove brigade v legendarni XIV. diviziji.

Ker je bila vsa njegova življenjska pot trnjeva, je še toliko bolj junaško prenašal vse tegobe dolgih partizanskih pohodov in bojev, dež, sneg in mraz, lakoto in vse nadčloveške napore. Po osvoboditvi se je zaposlil v železarni Ravne in pomagal pri graditvi porušene domovine. Bil je vesten in požrtvovalen delavec in vsi so ga imeli radi.

Vzorno je skrbel za svojo družino. Toda vojne tegobe so mu zapustile težke posledice, tako da svojega pokoja ni užival zdrav, temveč mu je zahrbtna bolezen dolga leta grenila življenje.

Ko smo zvedeli za njegovo smrt, smo bili vsi borci in njegovi bivši sodelavci zelo prizadeti.

Skromnemu borcu, delavcu in tovarišu izrekamo vso zahvalo za vse, kar je storil za osvoboditev domovine, kakor tudi za vse

njegovo delo pri obnovi in graditvi po vojni.

Da danes živimo v svobodni Jugoslaviji, se moramo zahvaliti borcem NOV in POJ in del zaslug ima tudi pokojni Franc. Zato ne bomo pozabili nanj in v naši mladini bo živel njegov duh dalje kot živi duh vseh njegovih soborcev.

Njegovi družini izražamo naše globoko sožalje.

F. B.

Franc Medvoz

Moj prvi vzpon

Raduha.

Mnogo slik te planine sem že videl, mnogo sem slišal o njenih skalah in nekaj v meni je hotelo, da jo moram čimprej videti, jo občutiti.

Februarski dnevi so se iztekali in tisto sobotno jutro nas najde na poti iz Črne proti Raduhi. Kar cel ducat nas je bilo, Branč, soimenjak, Bertos, dve dekletki in jaz. V nahrbtniku je bila med drugim tudi plezalna oprema, pred nami pa cilj — Raduha in plezanje po Vetrovni na vrh.

Z Milanom se kmalu ločiva od ostalih.

Med pogovorom prideva do točke, ko se pokažejo prvi obrisi Raduhe. Presenetila me je s svojo mogočnostjo in velikostjo. Pokazale so se še Kamniške, noga mi je obstala, oči pa so begale z vrha na vrh. »Toliko lepota na enem mestu,« zamrmram, oni drugi pa: »Te rajca!« Pa le greva naprej, vedno bliže zasanjanim in zasneženim grebenom.

Pod Raduho se ugnezdimo v zavetišču in pripravimo na plezarijo. Najprej jo mahne Bertos z dekleti, nato pa še mi. Preko strmega pobočja zagazimo proti vstopu. To se mi je nekako vtisnilo v spomin; bilo je čudovito, pa naj še kdo reče, da gaženje ni svojevrsten užitek. Prodiramo med macesni, med komaj iz snega vidnim rušjem, vedno višje in končno, bil sem ves napet — vstop. S soplezalcem se naveževa, seveda mi je moral dati še kup

nasvetov, kar se mu je očitno zdelo zelo imenitno. Potem jo le mahne, kmalu premaga začetno skalo, ter zopet zagazi v strmo snežišče. Vrv mi zdrsi preko ramen, opazujem njegovo početje s cepinom in hojo, tako nekako naj bi se obnašal še sam. V snegu napravi varovališče iz cepina. Sedaj pa jaz! Nisem čutil tesnobe, dereze so škrtale po skali, potegnem se čeznje, še malo po snegu in že sem pri njem. Ker je naslednji raztežaj le gaženje me spusti naprej. Pod zaledenelimi skalami se ustavim in se pripravim na varovanje. Sopihač prikljče soimenjak do mene in se spopade z ledeno skalo. Ta spopad pa je bil kar divji, le počasi je napredoval, še danes ne vem, ali je imel napako led ali njegove dereze, kar ustrašil sem se. Vseeno se zagrizem v skalo in že sem pri varovalcu najinih duš.

Bertosova naveza ostane zadaj, verjetno se je preveč zamudil z deljenjem čokolade dekletoma.

Do naslednjega snežišča je še malo skale, zato pogovorim še vedno izmučenega soplezalca, da me spusti naprej. Berti je kasneje izjavil, da smo bili vsi brez kondicije, vendar se s tem ne bi strinjal, je pač narobe pogledal ali pa sta ga zmedli dekletki (pa brez zamere). Dolgo sem se motovilil preko, tako da je Milan postajal že nestrpen, končno pa sem se le usidral na snežišču. Do vrha naju loči še dober

raztežaj vrvi. Počivava. Branč se približuje vrhu kar sam, seveda se deljenju pomaranče ne izogne.

Soimenjak je kmalu na vrhu in izginil je nekam nazaj, mogoče se je šel naslanjat na meglo. Hitim proti njemu, se potegujem preko skal in srce mi vriska. Le še kak meter me loči od vrha, ko nenadoma začutim močan sunek vrvi, padem naprej, vrv pa me vleče proti vrhu.

»Le kaj hudiča mu je?« mi gre skozi mozeg.

Po trebuhu pridržim na vrh in najprej opazim Branča, kako vneto meri s fotoaparatom name, nato pa še režečega soplezalca. Podamo si roke, nekje v daljavi se oglasi glasba vetra.

In sedaj? Krst. Tri pekoče udarce sem začutil nekje odzadaj, pa še četrtega, ker sem stopil na vrv. Za mano je prvi vzpon.

Čez vrh se zapodi megla, v daljavi se sveti blede sonce. Siva barva megle in skal, bela barva snega in zelenih macesnov od spodaj se spoji v eno, ni meja med goro in njenimi vsakodnevnimi prijatelji.

...in zopet glasba vetra, najprej tiho, nato vedno glasneje in bliže, simfonija narave dosega svoj vrhunec. Iz megle se za hip ozro grebeni sosednjih gora, nato se zopet skrijejo.

Po zraku zableše snežinka...

Milan Vošank

MISLI

ALIBI

Alibi je topografska laž

(M. Zamacois)

ANARHIJA

Pogoji, v katerih so ljudje toliko svobodni, da ne morejo delati to kar hočejo.

(J. Garland Pollard)

BIOGRAFIJA ZA ŽENSKE

Do 30. leta je kronologija, od 40. leta naprej pa mitologija

(L. Giraudaux)

BLAGAJNIK

je angel čuvar, ki večkrat uporabi krila

(P. Veron)

BOLNICA

hiša brez nedelj

(Macrame)

BRODOLOMEC

Človek, ki mu je najbolj žal, da ne mora govoriti, da se je utopil

(R. Gomez de la Serna)

Fotografije za to številko so prispevali: foto krožek gimnazije in šolskega centra, Kamnik, Rotar, Ocpepek, Vever, Dolinšek, Wlodyga, Korak, Roman, Nikolič, Čeplak, Sater in arhiv uredništva.

Izdaja odbor za informiranje in kulturno dejavnost Železarne Ravne. Ureja uredniški odbor: dipl. inž. Jože Borštner, prof. Silva Breznik, inž. Joško Kert, Marjan Kolar, Frančiška Korošec, Jože Sater, dipl. inž. Mitja Šipek, inž. Stefan Vovk, Milan Zafošnik. Lektor: prof. Marija Potočnik. Odgovorni urednik: Jože Sater. Telefon 86 031, Interni 298. Tiska CGP Mariborski tisk, Maribor.

Glasilo je po 7. točki prvega odstavka 36. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Ur. list SFRJ, št. 33/72) in mnenju sekretariata za informacije SRS, št. 421/72 prosto plačila prometnega davka.